

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 9

SKARBOFERM

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
POLSKICH KOPALŃ SKARBOWYCH
NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA AKCYJNA W KATOWICACH

ADRES: CHORZÓW I, PL. MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO 12

ADRES TELEGRAFICZNY: SKARBOFERM-CHORZÓW

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ:

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW

I SIARCZANU AMONU

Z KOPALŃ:

„KRÓL” W CHORZOWIE, „BIELSZOWICE”

I „KNURÓW”

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
POLITYKA HANDLOWA W KONIUNKTURZE „WOJENNEJ”—Z I.	913	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	938
ZMIANY W USTROJU SAMORZĄDU GOSPODARZEGO RZEMIOSŁA—w. wt.	916	POCZTA I TELEGRAF	939
KRONIKA GOSPODARCZA:		Wyniki budżetowe Państw. Przeds. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” w roku 1938/39—A. Bogdanowicz	
Pan Prezydent Rzeczypospolitej w Centralnym Okręgu Przemysłowym		KRONIKA TYGODNIOWA:	
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH	923	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	941
GÓRNICZTWO I PRZEMYSŁ:		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	941
PRZEMYSŁ NAFTOWY	925	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
HUTNICZTWO	925	PODATKI I OPŁATY	941
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	926	Ruch świadectw przemysłowych—M. T.	
GOSPODARKA ELEKTRYCZNA	927	AKCZY I MONOPOLE	943
ROLNICTWO	927	PIENIĄDZ I KREDYT	943
Uporządkowanie długów rolniczych—St. O.		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	943
HANDEL:		Z BANKU POLSKIEGO	944
HANDEL WEWNĘTRZNY	930	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	932	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
RYNEK AKCYJNY	934	OGÓLNE	945
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	934	STANY ZJEDN. AM.	945
Przewozy kolejowe nasion oleistych i olejów roślinnych na tle układu taryf—Mgr St. Poduysocki		RUMUNIA	946
Przewozy kolejowe w roku 1938—N. K.		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	948
		BIBLIOGRAFIA	947

POLITYKA HANDLOWA W KONIUNKTURZE „WOJENNEJ”

W OSTATNICH tygodniach ukazał się na łamach naszej prasy codziennej szereg uwag, dotyczących podstawowych zagadnień naszego handlu zagranicznego w obecnym okresie. Nie wchodząc w bliższe ich rozpatrywanie, stwierdzamy tylko, że obracają się one na ogół koło następujących konstatacji i wniosków:

1) podkreślenie korzystnej ewolucji naszego bilansu handlowego, który zamiast zeszłorocznego salda ujemnego wykazuje w b. r. wyraźną nadwyżkę wywozową;

2) nadzieje w kierunku rozbudowy naszych stosunków wymiennych z krajami „wolnodewizowymi”, a więc praktykującymi w swej zagranicznej polityce handlowej systemu raczej liberalne;

3) postulat ograniczenia obrotów z niektórymi na-

szymi wielkimi odbiorcami artykułów rolniczych i hodowlanych—a to wobec istniejącej sytuacji politycznej.

Jest rzeczą, oczywiście, niewątpliwą, że kształtowanie się w dzisiejszej sytuacji naszego bilansu handlowego, stanowiącego—jak dobrze wiadomo—podstawowy składnik bilansu płatniczego, jest zagadnieniem zupełnie pierwszorzędnej wagi i słusznie interesującym szeroką opinię publiczną. Niemniej jednak wydaje się koniecznym ustalenie w obecnej sytuacji faktycznej szeregu elementów zasadniczych, na których podstawie dopiero wyciągnąć będzie można właściwe wnioski.

*

A więc—przede wszystkim—jaki jest prawdziwy stan naszego bilansu handlowego w chwili obecnej?

W ciągu pierwszych 4 miesięcy b. r. wartość przywozu do Polski wyniosła według statystyki G. U. S. zł 413.4 miln., wywozu zaś—zł 449.3 miln. Rezultatem tego jest saldo dodanie za okres styczeń ÷ kwiecień b. r. w wysokości prawie zł 36 miln. W tymże samym okresie ub. r. mieliśmy saldo ujemne w wysokości zł 79.4 miln. Poprawa, jak widać, niewątpliwa...

Z czego poprawa ta wynika? Zmieniły się obie strony naszego obrotu zagranicznego, a więc zmniejszył się przywóz i wzrósł wartościowo wywóz. W „różnicy” pomiędzy wyżej przedstawionymi saldami naszych obrotów towarowych z zagranicą za pierwsze 4 miesiące lat 1938 i 1939 (wynosi ona, jak wynika z powyżej podanych liczb, zł 115 miln.) główny udział ma zwiększenie wywozu (zł 77.2 miln.), mniejszy zaś—spadek przywozu (zł 38 miln.). I ta ewolucja jest niewątpliwie korzystna, albowiem uzyskiwanie salda dodatniego przez ograniczanie przywozu jest zjawiskiem gospodarczo niepomyślnym.

Przejdźmy z kolei do analizy ściślejszej. Co zadecydowało o owym 38-milionowym spadku przywozu w okresie 4 mies. b. r. w porównaniu z tymże okresem ub. r.? Rzut oka na statystykę wskazuje nam od razu, że ilościowo przywóz nie zmniejszył się zupełnie (liczby są nawet przypadkowo zadziwiająco równe—po 1 154 tys. t w każdym z obu omawianych okresów). Stąd wniosek, że wartościowe skurczenie się przywozu może mieć przyczynę dwojaką: albo ogólny spadek cen przywozowych, albo przesunięcia w nomenklaturze przywozu, które sprowadzają się do tego, iż spadł przywóz towarów droższych, a wzrósł—tańszych. Wydaje się, iż główną przyczyną jest ogólny spadek cen. Statystyczna cena 1 t bawełny w okresie 4 miesięcy ub. r. wynosiła ok. zł 1 530, podczas gdy w tymże okresie b. r.—zaledwie zł 1 400. Odpowiednie liczby dla wełny wynoszą: zł 3 000 i zł 2 400, dla złomu żelaznego—zł 150 i zł 90, dla skór—zł 1 700 i zł 1 300 itd. itd.

Można zatem bez obawy większego błędu przyjąć, iż spadek wartości naszego przywozu, wynoszący za 4 mies. b. r. w porównaniu z tymże okresem ub. r. ok. 8.4%, wywołany został głównie spadkiem cen światowych. Ceny te spadły—jeśli porównać przeciętne ich w złocie za I kwartał b. r. i ub. r., obliczane przez berliński Urząd Statystyczny—o ok. 11%. Wynika z tego, iż jakkolwiek zdołaliśmy wykorzystywać w przywozie znaczną część marży spadkowej na rynkach międzynarodowych, to charakter naszego przywozu (duży udział w nim artykułów, gdzie spadek cen był mniejszy od przeciętnej) oraz niewątpliwie w pewnej mierze i obce pośrednictwo uniemożliwiły nam wykorzystanie marży tej w całości.

Jak się teraz ma rzecz z naszym wzrostem wywozu? Tutaj sytuacja jest bardziej skomplikowana. Wywóz nasz w okresie pierwszych 4 mies. b. r. był wprawdzie, jak mówiliśmy, o ok. zł 77.2 miln. wyższy niż w tymże okresie ub. r., ale i ilościowo wywieźliśmy w okresie tym więcej o jakieś 1 750 tys. t. Bliższa analiza wykazuje, że w rezultacie wzrost wartości całego naszego wywozu w tym okresie jest nie tylko wyłącznym skutkiem wzrostu wagowego tego wywozu, ale nawet że ten ostatni nie zdołał całkowicie pokryć dużej marży spadku cen, jaki dotknął niektóre zasadnicze nasze produkty eksportowe. Wzrost wartości ogólnej naszego wywozu o ok. 20.7% jest już po prostu wynikiem wzrostu rozmiarów tego wywozu o przeszło

37%, gdyż wartość przeciętna tony eksportowej spadła z ok. zł 79 na ok. zł 70—a więc o owe 11%, odpowiadające mniej więcej spadkowi cen światowych w ogóle.

Na wzrost wagowy wywozu złożyły się w pierwszym rzędzie następujące 4 pozycje: węgiel (+1 352 tys. t w ciągu 4 mies. b. r. w stosunku do tegoż okresu ub. r.), żyto (niewywożone w omawianym okresie ub. r., a figurujące w b. r. z kwotą przeszło 171 tys. t), żelazo i stal (+82.5 tys. t) oraz jęczmień (+37 tys. t). Pozycje węgla i żelaza znajdują się, oczywista, pod przemożnym wpływem nowego eksportu Zaozja, oba zaś zboża są wynikiem normalnego zeszłorocznego urodzaju—w przeciwieństwie do sytuacji sprzed roku.

Jeśli staramy się bezstronnie zanalizować omawianą powyżej sytuację, to bynajmniej nie po to, aby w czymkolwiek umniejszyć dokonane na tym terenie osiągnięcia, ale raczej odwrotnie—podkreślić z całym naciskiem korzystność rozwoju, w którym niezmienny ilościowo przywóz i wzrastający ilościowo wywóz w ogólnej koniunkturze spadających cen daje w sumie tak dobre rezultaty. Niewiele z krajów dłużniczych, znajdujących się w mniej lub więcej podobnej do nas sytuacji z punktu widzenia bilansu płatniczego, może poszczycić się zmianą zeszłorocznego bilansu ujemnego na dodatni w b. r. Niemcy w b. r. z trudnością utrzymują lekką ujemność w I kwartale, Bułgaria z zeszłorocznej nadwyżki wywozowej spada w b. r. do silnego deficytu, Węgry zmniejszają znacznie swe saldo dodatnie z ub. r., a Jugosławia ze zrównoważonego bilansu stoczyła się w ciągu pierwszych miesięcy b. r. na wyraźnie ujemny. Na tym tle sytuacja Polski musi być zaliczona do zupełnie korzystnych.

*

Nie należy, oczywiście, przypuszczać, aby powyżej przytoczone liczby bilansu handlowego dawały jasny obraz tego, co nazywamy „bilansem dewizowym” handlu zagranicznego, a więc odpowiadałyby ściśle ubytkowi lub wpływowi dewiz w zależności od kształtowania się statystycznego salda. Wiemy dobrze, iż z szeregiem krajów łączą nas obroty bezdewizowe w formie clearingów lub nawet „dewizowość” obrotów niektórych bywa tego typu, iż wszelka wygospodarowana przez nas nadwyżka dewizowa przeznaczona jest z góry na pewne inne cele bilansu płatniczego (układy płatnicze). Jeśli uwzględnimy, iż w b. r. posiadamy tak lub inaczej uregulowane „bezdewizowo” stosunki z 10 krajami (Bułgaria, b. Czecho-Słowacja, Francja, Jugosławia, Niemcy, Rumunia, Szwajcaria, Turcja, Węgry, Włochy), nie licząc pozycji drobnych i nieistotnych, to dla ujawnienia właściwego naszego bilansu dewizowego w handlu zagranicznym musimy przede wszystkim wyeliminować z rachunku obroty z tymi właśnie wspomnianymi wyżej krajami. Przy założeniu bowiem, iż w ostatecznym rezultacie obroty z każdym z nich muszą zrównoważyć się grą clearingów czy układu płatniczego na stosunek 1:1—takie czy inne wahania bilansowe w stosunku do nich w pewnych okresach nie mają żadnej wartości, albowiem nie odzwierciedlają w żadnej mierze ani czystego zysku ani czystej straty od strony dewizowej. Eliminacja zaś wspomnianych powyżej pozycji daje nam wyniki następujące:

W ciągu pierwszych 4 mies. 1938 r. mieliśmy, jak wiadomo, ogólne saldo ujemne w bilansie han-

dłowym w wysokości zł 79·4 miln. Ale — okazuje się — iż z sumy tej ok. zł 9·2 miln. przypadało na owe „martwe” wahanie się sald clearingowych — i to właśnie wówczas w kierunku ujemnym. Toteż realnych strat dewizowych z tytułu handlu zagranicznego ponieśliśmy wówczas tylko ok. zł 70·2 miln.

Natomiast w tymże okresie b. r. mamy wprawdzie dodatnie saldo zł 35·9 miln., ale kraje clearingowe figurują w całości naszych obrotów z równie dodatnim saldem w wysokości ok. zł 44·1 miln. Okazuje się skutek tego, iż realny, „żywy” bilans dewizowy jest w b. r. również ujemny na drobną sumę zł 8·2 miln. W stosunku do zł 70 miln. zeszłorocznych jest to poprawa wspaniała, nie wystarczająca jednak, aby bilans handlowy odegrał pożądaną rolę aktywizatora ogólnego bilansu płatniczego.

*

Czego dowodzą jednak liczby te, o ile potraktować je jako odpowiednik i sprawdzian prowadzonej przez nas polityki handlowej? Jasne jest, iż przede wszystkim tego, iż niesłuszne są zarzuty tych obserwatorów, którzy uważają, jakobyśmy nie szli w kierunku rozwijania obrotów — a w szczególności zwiększenia wywozu na rynki wolnodewizowe. Wywóz ten wzrósł w pierwszych 4 miesiącach b. r. w porównaniu z tymże okresem ub. r. z zł 218 miln. do zł 243 miln., czego dowodem częściowym jest zresztą wspomniane powyżej silne zmniejszenie się ujemnego salda dewizowego w naszych obrotach z zagranicą. Powstaje teraz pytanie, czy wywóz ten mógł być wykazany zwiększenie jeszcze wydatniejsze?

Stał tu (a w pewnej mierze i stoi nadal) na przeszkodzie szereg zupełnie istotnych przyczyn. Przede wszystkim na tych to właśnie dewizowych rynkach odczuwać się dawał wspomniany powyżej spadek cen, który nie tylko — oczywista — utrudnia konkurowanie na nich naszemu wywozowi, ale — co więcej — wpływa zniżkowo na ogólny produkt wartościowy zwiększającego nawet wagowo wywozu. Cóż pomoże zwiększenie ilości wywożonej na dany rynek o 5%, skoro ceny na nim spadną o 10%? Mimo takiego zwiększenia ilościowego — dewiz z wywozu wpłynie mniej. Ponadto kraje wolnodewizowe, a więc te, które wyraźnie odczuwają wszelkie najmniejsze nawet wahania koniunktury światowej, przechodziły w ub. r. niewątpliwą zniżkę koniunktury, wpływającą i na ich przywóz. Przykładowo — Stany Zjednoczone przywiozły w ub. r. w porównaniu z 1937 r. mniej o ok. \$ 1 mild., W. Brytania — mniej o przeszło £ 90 miln., Holandia — mniej o Hfl 135 miln. itd. itd. Obok zniżki cen odegrało tu wielką rolę ilościowe skurczenie się przywozu — fakt, który np. w Niemczech, animowanych sztucznie inflacyjną koniunkturą, nie tylko nie miał miejsca, ale zamienił się nawet na wyraźny wagowy wzrost przywozu (o prawie 3 miln. t w porównaniu z 1937 r.).

Jeśli w tych warunkach nasz wywóz na rynki dewizowe nie tylko nie wykazał spadku, ale wzrost, to już to samo uwalnia nas od wyjaśnień, czy rozwijanie nadal stosunków z krajami tymi jest możliwe? Nie ulega bowiem najmniejszej wątpliwości, iż w wypadku rozwinięcia się koniunktury „światowej” wartość naszego wywozu na te rynki (zarówno, jeśli chodzi o wzrost cen, jak i ilości przez rynki te wchłaniane) musi nadal wzrosnąć bardzo silnie. Obecna koniunktura o charakterze czysto zbrojeniowym w Europie Zachod-

niej daje, oczywiście, pewne nadzieje na zwiększenie się naszego wywozu — przede wszystkim w związku ze zwiększeniem lub tworzeniem zapasów mobilizacyjnych przez szereg krajów. Spadek cen, który do niedawna niepowstrzymanie drażył wartość wywożonych przez nas towarów, w ciągu ostatnich tygodni nieomal całkowicie ustał. Tyczy się to zarówno zbóż, jak i — przede wszystkim — węgla. Inna rzecz, że szereg surowców, sprowadzanych przez nas z zagranicy, zwiększa również w cenie, co musi z konieczności odbić się na wzroście wartości przywozu (bilans handlowy za maj b. r. jest tego dowodem wyraźnym), ale obliczenie, w jakiej mierze skorzystamy, a w jakiej stracimy z owej ostatniej „wojennej” zmiany cen, będzie można skutecznie dopiero po pewnym czasie.

Jest w każdym razie rzeczą, nie ulegającą dyskusji, iż w obecnych warunkach zwiększenie wywozu na rynki wolnodewizowe jest problemem znacznie trudniejszym niż zwiększenie wywozu na rynki clearingowe, gdzie poziom cen — znacznie wyższy od światowego — znakomicie ułatwia kalkulację. Niewątpliwie, świadoma polityka handlowa powinna starać się o wyrównanie tych nierównych szans wywozowych — w imię zarówno efektywnych wpływów dewizowych z rynków „wolnych”, jak i w ogóle w imię unikania zbyt silnych związków z pewnymi określonymi rynkami, dokąd na skutek sztucznie stworzonych warunków walutowych oraz poziomu cen wywóz nasz posiada naturalną i zrozumiałą prężność. Wszelkie teoretyzowanie — a widzimy to dość często tu i ówdzie w naszej prasie codziennej — na tematy, związane z całkowicie realnymi kalkulacjami kupieckimi, nie daje, rzecz prosta, żadnych rzeczywistych skutków. Trzeba prawdziwie spojrzeć prosto w oczy — i rozumować, naszym zdaniem, jak następuje.

Dylemat wywozu na rynki dewizowe i clearingowe sprowadza się w gruncie rzeczy do formuły następującej: w jakiej mierze dopuszczać należy wywóz wyraźnie opłacalny, ale połączony nierozzerwalnie z koniecznością pewnego przepłacania za clearingujący go przywóz, a w jakiej mierze forsować o wiele trudniejszy wywóz na rynki wolnodewizowe, umożliwiając nam skądinąd przywóz po normalnych cenach światowych — i to ponadto w dużej mierze przywóz surowców, niezbędnych dla naszej produkcji, a których z rynków clearingowych uzyskiwać się nam nie udaje lub uzyskujemy je w niedostatecznej ilości? Jak widać, zagadnienie bynajmniej nie jest proste i zawiera szereg „niewiadomych”, a więc elementów, zmieniających się w zależności od rozwoju koniunktury na naszym własnym rynku wewnętrznym. Wszelkie zatem upraszczanie sobie problemu w imię najbardziej nawet słusznych założeń emocjonalnych powinno ustąpić miejsca zupełnie trzeźwemu wyrachowaniu: w jakiej mierze ta lub inna polityka realnie się nam opłaca.

Wśród bardzo wielu rozwiązań, jakie stoją każdej polityce handlowej do dyspozycji w takim właśnie położeniu, jedną należy wykreślić — oczywista — natychmiast i bez wahania. Jest to polityka (przeprowadzona zresztą przez niektóre słabsze organizmy gospodarcze Europy Południowo-Wschodniej) związania się, idąc po linii najmniejszego oporu, z ogniskiem wysokich cen clearingowych w wielkich organizmach przemysłowych Europy Środkowej. Możliwe, może, ostatecznie przytoczyć szereg okoliczności łagodzą-

cych w stosunku do kierowników polityki gospodarczej tych właśnie krajów małych, zdanych na swoje własne siły w okresie niezmiernie trudnym dla ich wewnętrznej gospodarki, ale nie zmienia to w najmniejszej nawet mierze oceny takiego rozwiązania. Rezultatem bowiem takiej właśnie polityki jest oderwanie się zupełne i całkowite poziomu cen w tych krajach od poziomu cen światowych i pełne uzależnienie ich zatem od sztucznego poziomu cen wewnętrznych w krajach, dokąd wywożą one w ramach clearingów. Biorąc np. za podstawę jednolitą dla wszystkich porównywanych przez nas poziomów cen przeciętne ceny w 1929 r. = 100, widzimy, iż w 1938 r. przeciętny poziom cen wewnętrznych (w złocie) w Wielkiej Brytanii wynosił (według wskaźnika Board of Trade) ok. 53, w Stanach Zjedn.—ok. 50, a we Francji nawet ok. 45 ÷ 46. W Niemczech natomiast poziom ten przekraczał 77, w Bułgarii—65, na Węgrzech dochodził do 80, a w Turcji w każdym razie przewyższał 60. Że Polska, utrzymując się w tymże okresie na poziomie ok. 57 ÷ 58, nie przeciągnęła w żadnym wypadku struny, to nie ulega znów żadnej wątpliwości.

Wydaje się nam, iż właściwą drogą, po której należy dążyć, aby utrzymać ową konieczną równowagę pomiędzy szlakiem „najmniejszego oporu” wywozu na rynki clearingowe i trudnymi ścieżkami wywozu na rynki dewizowe, jest zdanie sobie sprawy ze skutków, jakie każdy z wywozów posiada dla wewnętrznej sytuacji gospodarczej w kraju. Mówiąc jaśniej, o ile zbycie po wysokich cenach jakiejś nadwyżki wywozowej, podnoszące siłę nabywczą bardzo szerokich warstw ludności, jest zupełnie uzasadnione i wskazane, — o tyle „zarobek dla zarobku”, a więc korzystanie ze sztucznie wysokich cen wywozowych tam, gdzie by można było zbyć artykuły te wprawdzie taniej, ale na rynku wolnodewizowym bez obawy oddziaływania niekorzystnie na szerokie masy krajowych producentów (ale też bez dodatkowego obciążenia się obowiązkiem drogiego i niezawsze wysokocennego przywozu z kraju clearingowego) jest stanowczo niesłuszne.

Że tego rodzaju ostrożność jest właśnie cechą naszej polityki handlowej—dowodzą najlepiej liczby. Udział krajów clearingowych w naszym obrocie zagranicznym wynosił w 1936 r. ok. 24%. Obecnie—po uwzględnieniu nawet wszystkich zaszytych ostatnio w Europie zmian politycznych, które rozszerzyły z natury rzeczy zasięg terytorialny clearingowych ognisk wysokich

cen, a więc i udział ich w naszym obrocie—nie przekracza on w sumie 35 ÷ 36%. Dodać przy tym należy, iż w liczbie tej zamieszczone są takie np. kraje, jak Szwajcaria, która—jakkolwiek jest clearingowym naszym kontrahentem—na poziom cen w Polsce zwykło wo wpływać nie może i istotnie nie wpływa.

Owe 35 ÷ 36% udziału rynków clearingowych w naszym obrocie zagranicznym stanowi najlepszą rękojmię, iż mimo wszelkich trudności, związanych z prowadzeniem takiej polityki, możemy i nadal rozwijać nasze stosunki z krajami wolnodewizowymi, czego zresztą dodatkowym, a niespornym dowodem jest przytoczony już powyżej fakt wzrastania wartości naszego wywozu do tych właśnie krajów—wbrew spadkowi cen światowych i kurczącemu się do niedawna jeszcze przywozowi krajów tych z zagranicy. Przykładowo dodać należy, iż w takiej Jugosławii np. udział samych tylko Niemiec (poza innymi krajami clearingowymi) wynosił w obrocie w 1937 r. ok. 26%, a w 1938 r.—34%, a odpowiednie liczby dla Turcji wynoszą nawet ok. 39% i ok. 46%. W Bułgarii i na Węgrzech procenty te są jeszcze wyższe.

*

Przyglądając się w sumie sytuacji naszego obrotu zagranicznego, rozwijającego się w tak anormalnych warunkach międzynarodowych, z jakimi mamy do czynienia obecnie, możemy zatem skonstatować najzupełniej obiektywnie, co następuje:

1) ogólny rozwój naszych obrotów towarowych z zagranicą nie daje nie tylko żadnych powodów do obaw, ale raczej odwrotnie—posiada, jak dotychczas, wszelkie znamiona korzystne (dodatni bilans handlowy w 1939 r. zamiast ujemnego w 1938 r., znakomita poprawa bilansu dewizowego itd.);

2) w szczególności—wzrost naszego wywozu na rynki wolnodewizowe i utrzymywanie się na ogół na niezbyt podwyższonym poziomie udziału rynków clearingowych w naszym ogólnym obrocie wskazuje na zachowanie przez naszą politykę handlową odpowiedniej równowagi—niezbędnej dla utrzymania właściwego poziomu cen w kraju;

3) ten właśnie poziom cen, umożliwiający już obecnie powiększanie kontaktów z rynkami wolnodewizowymi, daje gwarancję, iż dalsze wysiłki nasze na tym polu będą uwieńczone powodzeniem.

Z. I.

ZMIANY W USTROJU SAMORZĄDU GOSPODARCZEGO RZEMIOSŁA

NA ostatnim posiedzeniu, w dniu 16 czerwca b. r., zamykającym sesję zwyczajną — Sejm uchwalił nową ustawę o izbach rzemieślniczych i ich związku. Ustawa ta ma wejść w miejsce obowiązującego obecnie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. o izbach rzemieślniczych i ich związku, normującego ustrój i zakres działania samorządu rzemieślniczego. Problem wytyczonej ustawą reformy nadaje się do bliższego rozważenia—ze względu na wagę zagadnienia ze stanowiska zainteresowań rzemiosła, jak i z punktu widzenia zasad gospodarczo-ustrojowych Państwa.

Podstawy prawno-ustrojowe samorządu gospodarczego rzemiosła po raz pierwszy zostały ustalone w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej z dn. 7/VI

1927 r. o prawie przemysłowym. Przepisy odpowiednie weszły do prawa przemysłowego jako jego część integralna. Rozporządzenie o prawie przemysłowym stanowi wykonanie postanowienia Konstytucji marcowej o wprowadzeniu samorządu gospodarczego w Państwie. Zgodnie z tym postanowieniem—wspomniane rozporządzenie powołało do życia na całym obszarze Państwa izby rzemieślnicze, jako instytucje samorządu gospodarczego, obejmującego rzemiosło.

W krótkim czasie—gdyż już w 1933 r.—nastąpiła pierwsza zasadnicza reforma w dziedzinie ustrojowej samorządu rzemieślniczego przez wydanie wspomnianego rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z października 1933 r. Rozporządzenie to—poza tym, że wpro-

wadza istotne zmiany do poprzednio obowiązujących zasad prawnych w omawianej dziedzinie, stanowi również pewien postęp pod względem kodyfikacyjnym, gdyż wyodrębnia przepisy o ustroju samorządu gospodarczego rzemiosła w osobny akt prawodawczy.

Ustawa z maja b. r. zamykałaby tedy cykl aktów ustawodawczych o ustroju samorządu gospodarczego rzemiosła, wydanych w okresie lat 1927÷39.

Nie wdając się w szczegóły, uzasadniające częste stosunkowo zmiany w tej dziedzinie—można ogólnie zauważyć, że potrzeba tych zmian wyływała z faktu, że samorząd gospodarczy należy do rzędu instytucyj nowych i większości ziem polskich nieznanych. Przed wojną istniały izby rzemieślnicze jedynie na obszarze b. zaboru pruskiego, w Małopolsce i w Cieszyńskim rzemiosło reprezentowane było w izbach handlowo-przemysłowych, na pozostałym zaś obszarze kraju nie istniały ani izby rzemieślnicze, ani przemysłowo-handlowe.

Po odzyskaniu Niepodległości, gdy zasadniczym zmianom uległy te warunki rozwoju gospodarczego, jakie istniały na terenie poszczególnych dzielnic—wypracowanie na dłuższy dystans podstaw dla organizacji życia gospodarczego kraju nie było możliwe. Należało zdobyć najpierw pewne doświadczenie i uzyskać sprawdziany działania przyjętych zasad. Zgodnie z doświadczeniem — zmianom musiało ulegać i ustawodawstwo gospodarcze w danym zakresie.

Omawiana ustawa do obowiązującego obecnie prawa ustrojowego samorządu gospodarczego rzemiosła wprowadza zmiany, dotyczące organizacji tego samorządu. Stanowi tedy poważną reformę w dziedzinie polskiego prawa gospodarczego. Z całokształtu postanowień tej ustawy wynika, że jej punkt ciężkości polega na zmianie systemu wyborczego do izb rzemieślniczych.

Prawo przemysłowe z 1927 r., wprowadzając na obszarze całego Państwa izby rzemieślnicze — przyjęło zasadę powoływania izb w drodze wyborów powszechnych i bezpośrednich. Ta zasada utrzymana została przy reformie z 1933 r., tj. w obowiązującym obecnie prawie o izbach rzemieślniczych i ich związku—z tą istotną zmianą, że wg tego ostatniego prawa w drodze wyborów powołuje się tylko $\frac{3}{5}$ składu izb rzemieślniczych, pozostałe zaś $\frac{2}{5}$ powołuje Minister Przemysłu i Handlu.

Ustawa porzuca dotychczasowy system wyborów do izb rzemieślniczych, wprowadzając system wyborów pośrednich, dokonywanych przez utworzone w tym celu obwodowe zgromadzenia wyborcze w każdym obwodzie wyborczym okręgu izby. Zgromadzenia obwodowe składają się z delegatów cechów i innych organizacji rzemieślniczych, wyznaczanych przy każdym wyborach przez Ministra Przemysłu i Handlu. Liczbę delegatów, wysyłanych przez wyznaczone w powyższym trybie cechy i organizacje rzemieślnicze — ma ustalać statut każdej izby rzemieślniczej. W zakresie warunków posiadania czynnego prawa wyborczego ustawa m. in. podnosi dolną granicę wieku do 24 lat, wprowadza ponadto wymóg należenia w charakterze członka do cechu lub innej organizacji rzemieślniczej — przynajmniej przez 1 rok przed dniem zarządzenia wyborów. Wyborów radców izby i ich zastępców dokonywają obwodowe zgromadzenia wyborcze w głosowaniu tajnym na kandydatów, zgłoszonych na listach wyborczych. Wy-

bory obejmują tylko $\frac{3}{5}$ ogólnej liczby radców izby, prawo powoływania zaś pozostałej części ustawa pozostawia nadal Ministrowi Przemysłu i Handlu. Radcowie, nie podlegający wyborowi, są — w myśl ustawy — powoływani przez Ministra Przemysłu i Handlu: w liczbie 3 — spośród osób, zasłużonych dla rzemiosła, a pozostali — spośród rzemieślników, posiadających czynne prawo wyborcze — z tym, że przynależność do cechu lub innej organizacji rzemieślniczej w okręgu danej izby nie jest wymagana. Co do ogólnej liczby radców izby—ustawa przekazuje ustalenie tej liczby statutowi każdej izby, wprowadza jednak inowację tej treści, że ogólna liczba radców izby nie może być mniejsza od 15. Kadencja izby rzemieślniczej jest pięcioletnia.

Z przytoczonych wyżej — w skróconym ujęciu — przepisów nowej ustawy, dotyczących zasad wyborczych, przebija niewątpliwie dążność do organicznego powiązania izb rzemieślniczych z terenowymi organizacjami rzemieślniczymi i oparcia tą drogą samorządu gospodarczego rzemiosła na zorganizowanej społeczności rzemieślniczej. Reforma ta wprowadza więc zasadnicze zmiany do obecnie obowiązującego stanu prawnego. Zaznaczyć jednak wypada, że obecny system—jak dotąd—posiadał charakter raczej teoretyczny. Zasada bowiem wyborów bezpośrednich i powszechnych do izb rzemieślniczych nie znalazła właściwie praktycznego zastosowania.

Przy wyborach do izb rzemieślniczych, przeprowadzanych w okresie 1929÷34, same wybory faktycznie nie odbywały się—wobec zgłoszenia w poszczególnych obwodach wyborczych po jednej tylko liście kandydatów, którzy tym samym bez głosowania zostali uznani za wybranych, zgodnie z przepisami ordynacji wyborczej. Taki przebieg wyborów był wynikiem porozumienia organizacji rzemieślniczych w poszczególnych obwodach wyborczych okręgów izb. Organizacje te więc faktycznie decydowały o wynikach wyborów i o składzie izb rzemieślniczych.

Rozpatrując reformę obecną pod kątem dotychczasowego stanu faktycznego, należałoby przyjąć, że reforma ta wprowadza czynnik konstruktywny do samorządu gospodarczego rzemiosła, utrwalając stan rzeczy, wytworzony siłą istniejących warunków i potrzeb. W rzędzie aktów ustawodawczych z dziedziny prawa gospodarczego reforma zasad wyborczych do izb rzemieślniczych stanowi ogniwo, wiążące się z założeniem ustawy z ub. roku, która przywróciła cechom rzemieślniczym prawo do działalności gospodarczej. Na tę współzależność zwrócił uwagę Pan Minister Przemysłu i Handlu w przemówieniu swoim, wygłoszonym w Sejmie w dn. 30 maja b. r. w toku debaty nad projektem omawianej ustawy. Pan Minister Roman, nawiązując do zeszlorocznej ustawy o zmianie prawa przemysłowego, przywracającej równocześnie cechom uprawnienia gospodarcze—stwierdził: „Po tej reformie można było przystąpić do organicznego powiązania izb rzemieślniczych z organizacjami cechowymi oraz innymi organizacjami rzemieślniczymi; połączenie to nastąpi przez to, że projektowana ustawa nada czynne prawo wyborcze do izb rzemieślniczych członkom organizacji cechowych i innych rzemieślniczych”. W ten sposób znaczenie cechów rzemieślniczych w życiu organizacyjnym rzemiosła zostaje podkreślone i wzmocnione drogą powiązania ich z instytucjami samorzą-

du rzemieślniczego — przez odpowiedni system wyborczy. Z drugiej strony w wyniku takiego powiązania samorząd ten zyskuje oparcie dla swojej działalności i rozwoju w organizacjach, reprezentujących branżowe czy też grupowo-branżowe interesy rzemiosła. Strukturalne wzmocnienie izb rzemieślniczych nie jest obojętne ze stanowiska ogólnej polityki gospodarczej, która oczekuje od izb wypełnienia licznych zadań. Dał temu wyraz Pan Minister Przemysłu i Handlu w przemówieniu, wygłoszonym na posiedzeniu Komisji Budżetowej Senatu w dn. 17 lutego b. r. Stwierdziwszy, że obowiązujące prawo zapewnia samorządowi gospodarczemu rzemiosła poważny wpływ na kierunek ogólnej polityki gospodarczej i na realizację, wynikających stąd postulatów—Pan Minister powiedział: „Skoro więc zadaniem ogólnej polityki gospodarczej Państwa jest prześpieszenie procesów uprzemysłowienia kraju, to—rzecz naturalna—izby rzemieślnicze winny i mogą przyczynić się do realizacji tego celu, w szczególności wyręczając Państwo w takich np. sprawach, jak: szkolenie sił fachowych, organizacja ośrodków rzemieślniczych, odpowiadających potrzebom gospodarczym i obronnym Państwa itp.”.

W wypełnianiu powyższych zadań izby rzemieślnicze, będąc z natury rzeczą gospodarczą nadbudową—muszą oprzeć się na szerokich, ale zorganizowanych masach rzemieślniczych, których interesy gospodarcze, zawodowe i kulturalno-społeczne reprezentowane są w lokalnych organizacjach rzemieślniczych.

Istotną zmianę wprowadza omawiana ustawa przy określaniu warunków posiadania biernego prawa wyborczego—w postaci cenzusu zawodowego, mianowicie—posiadania prawa do używania tytułu mistrza rzemieślniczego lub prawa do przyjmowania na naukę i kształcenia uczniów. Reforma ta daje wyraz stanowisku tego odłamu rzemiosła, wg którego poglądów do sprawowania funkcji reprezentantów rzemiosła w samorządzie gospodarczym powołane powinny być jednostki o pełnych kwalifikacjach zawodowych. W porównaniu do obecnie obowiązującego prawa—stanowi to poważne ograniczenie kręgu osób, z których rekrutować się mają przedstawiciele rzemiosła w samorządzie. Niewątpliwie poza tym kręgiem znajdują się liczne jednostki o wysokich kwalifikacjach zawodowych i etycznie-moralnych. Zwrócił na to uwagę Pan Minister Przemysłu i Handlu w cytowanym już przemówieniu w Sejmie w dn. 30 maja b. r.

Dla wyczerpania istotnych punktów nowej ustawy w zakresie reformy zasad wyborczych—pozostaje do omówienia szereg postanowień, regulujących sprawę reprezentacji poszczególnych zawodów rzemieślniczych w samorządzie gospodarczym rzemiosła.

Prawo przemysłowe z 1927 r.—jak i reforma z 1933 r.—ustalały zasadę, że w izbie rzemieślniczej mają być reprezentowane zawodowe interesy rzemiosła „w kolejności największej liczby przedstawicieli poszczególnych zawodów rzemieślniczych w każdym obwodzie wyborczym w okręgu izby rzemieślniczej”. Ta zasada jest bezwzględna i nie dopuszcza żadnych wyjątków. Konsekwencja tej zasady jest ta, że: 1) o przydziale mandatów poszczególnym zawodom rzemieślniczym decyduje liczba rzemieślników, wynonywających dany zawód—tak w całym okręgu izby, jak i w poszczególnych obwodach wyborczych; decyduje więc element zupełnie przypadkowy;

2) mandat radcy izby rzemieślniczej musi być przydzielony danemu zawodowi na podstawie obliczeń liczbowych, choćby zawód ten w danym obwodzie wyborczym nie był w stanie wystawić kandydatury o takich kwalifikacjach, które by gwarantowały należyte wywiązanie się z obowiązków reprezentanta interesów danego zawodu w samorządzie gospodarczym; 3) rzemieślnicy o wybitnych kwalifikacjach i walorach osobistych nie mogą być wprowadzeni w drodze wyborów do składu izby, skoro kandydatura tych osób nie znajdzie oparcia w odpowiedniej liczbie.

Doświadczenie wykazało nieżyciowość tego rodzaju zasady, która w danych warunkach sprowadza się do przymusu—niejako—wystawiania kandydatur osób, nie posiadających—poza formalnymi warunkami—kwalifikacji na stanowisko reprezentanta rzemiosła. Kwestia ta nie jest, oczywiście, obojętna ze stanowiska celów i zadań samorządu. Omawiana ustawa wprowadza istotną korektywę, usuwającą dotychczasowe zło, tkwiące w bezwzględności tej zasady—stanowiąc, że ordynacja wyborcza ustali sposób podziału mandatów między obwody wyborcze w okręgu izby. W ten sposób sprawę podziału mandatów ustawa w całości powierza ordynacji wyborczej, brak zaś zastrzeżeń ustawowych w tej tak ważnej materii umożliwi ustalenie w ordynacji wyborczej takich zasad podziału mandatów, które odpowiadałyby faktycznym stosunkom oraz istotnym potrzebom samorządu. Wydanie ordynacji wyborczej ustawa przekazuje Ministrowi Przemysłu i Handlu, zastrzegając porozumienie z izbami rzemieślniczymi.

Niektóre kwestie wyborcze ustawa odsyła do uregulowania w statucie izby. Najważniejsze z tych kwestyj dotyczą w szczególności podziału okręgu izby na obwody wyborcze, ilości mandatów radców izby w każdym obwodzie wyborczym oraz liczby delegatów, wysyłanych przez cechy i inne organizacje rzemieślnicze do obwodowych zgromadzeń wyborczych. Statut izby i jego zmiany uchwała izba. Uchwały te wymagają zatwierdzenia Ministra Przemysłu i Handlu. Według obecnie obowiązujących przepisów—statut nadaje izbie Minister Przemysłu i Handlu w drodze zarządzenia. Ustawa wprowadza więc w tej kwestii dość istotną zmianę.

Jeśli chodzi o inne istotniejsze zmiany, jakie nowa ustawa wprowadza do zasad prawnych, dotychczas obowiązujących, to omówienia wymagają jeszcze postanowienia ustawy, które rozszerzają zakres działania izb rzemieślniczych.

Według prawa przemysłowego z 1927 r. zakres działania izb rzemieślniczych był dosyć ograniczony. Ograniczenie to wynikało z przyjętego w tym prawie założenia, w myśl którego izby rzemieślnicze powołane zostały do stałej reprezentacji tylko zawodowych interesów rzemiosła. Z tego względu izbom nie przyznano prawa właściwej inicjatywy i działania w zakresie gospodarczym. Prawo o izbach rzemieślniczych i ich związku z 1933 r. wprowadziło zasadniczą zmianę w tym kierunku, że uznało izby rzemieślnicze za stałą reprezentację nie tylko zawodowych, ale i gospodarczych interesów rzemiosła, nie wyprowadziło jednak wypływających z tego założenia konsekwencji—w postaci przyznania izbom prawa do działalności gospodarczej. Taki stan rzeczy nie harmonizował z tendencjami zainteresowanych sfer rzemieślniczych, według których samorząd „gospodarczy” powinien być w stanie wywiązać się z obowiązków reprezentanta interesów danego zawodu w samorządzie gospodarczym.

podarczy" z natury swej powołany jest do podejmowania działań gospodarczych w interesie reprezentowanego rzemiosła. Uprawnienia takie zostały wprawdzie przyznane Związkowi Izb Rzemieślniczych („prawo do zakładania i popierania wszelkiego rodzaju instytucyj, przeznaczonych do podniesienia poziomu zawodowej oświaty i wzmoczenia produkcji rzemieślniczej”), nie posiadały jednak one wielkiego znaczenia praktycznego, gdyż nie znajdowały odpowiednika w działalności poszczególnych izb rzemieślniczych.

Omawiana ustawa usuwa obecnie wskazane luki i dysproporcje, stanowiąc między innymi, że do zakresu działania izb rzemieślniczych należy „organizowanie samodzielnie lub łącznie z cechami i ich związkami oraz innymi organizacjami rzemieślniczymi zbiorowych przedsięwzięć o charakterze gospodarczym oraz popieranie organizacji gospodarczych i finansowych instytucyj rzemieślniczych”.

Związkowi Izb Rzemieślniczych ustawa przyznaje analogiczne uprawnienia, dostosowując ich zakres do charakteru Związku, jako instytucji, powołanej do reprezentacji ogólnych interesów rzemiosła. Ustawa w tym względzie stanowi, iż „Związek Izb Rzemieślniczych ma prawo organizowania i popierania wszelkiego rodzaju instytucyj, przeznaczonych do podnoszenia poziomu oświaty zawodowej i wzmoczenia produkcji rzemieślniczej”.

Jak widać, przytoczone postanowienia nowej ustawy stanowią dalsze ogniwo, wiążące cechy i inne organizacje rzemieślnicze z samorządem gospodarczym rzemiosła, i to już na platformie ściśle gospodarczej. Przeprowadzona reforma stwarza podłoże dla realizacji przez samorząd gospodarczy właściwego programu gospodarczego zarówno odnośnie potrzeb regionalnych rzemiosła, jak i ogółu jego interesów na obszarze kraju.

Ustawa normuje również zakres działania Związku Izb Rzemieślniczych—niezależnie od wskazanych już zmian, dotyczących charakteru uprawnień Związku w zakresie działalności gospodarczej.

Instytucja Związku Izb Rzemieślniczych wprowadzona została dopiero w 1933 r. przez obowiązujące obecnie prawo o izbach rzemieślniczych i ich związku. Jak wynika z całokształtu postanowień tego prawa—koncepcja Związku Izb przyjęta została w poszukiwaniu formy i sposobu zestrajania niejako działalności terytorialnych instytucyj samorządu rzemieślniczego pod kątem ogólnych interesów rzemiosła. Na miejscu naczelnym w zakresie przepisów prawa z 1933 r., określających zadania Związku Izb, znajduje się następujące postanowienie: „przedstawicielstwo izb rzemieślniczych wobec władz państwowych oraz organów samorządu terytorialnego i gospodarczego w sprawach, dotyczących ogólnych interesów rzemiosła”. Ten sposób ujęcia ustawowych kompetencyj Związku w pewnym stopniu zaciera wyrazistość elementów, na których opiera się idea przewodnia samorządu gospodarczego, powołanego z natury swej do bezpośredniego reprezentowania interesów regionalnych rzemiosła. Niezależnie od tego, wskazane sformułowanie nasuwać może wątpliwości natury prawnej—choćby z tego względu, że termin „przedstawicielstwo” wprowadzony został do kodeksu zobowiązań z 1933 r. (§§ 93 ÷ 103) dla oznaczenia określonych czynności prawnych, dokonywanych przez pełnomocnika przy zawieraniu umów. Usta-

wa obecna usuwa te niejasności oraz formułuje zadania Związku Izb w sposób, harmonizujący z założeniami ustrojowymi samorządu gospodarczego. Do zadań tych należy w myśl ustawy: reprezentacja ogólnych interesów rzemiosła wobec władz państwowych i samorządowych oraz przeprowadzanie badań w tym zakresie, uzgadnianie stanowiska izb rzemieślniczych w sprawach o znaczeniu ogólnym dla interesów rzemiosła oraz przedstawianie władzom na ich żądanie lub z własnej inicjatywy opinii, życzeń i wniosków, dotyczących całokształtu organizacji i polityki gospodarczej rzemiosła, wreszcie — ustalanie w porozumieniu z izbami rzemieślniczymi wytycznych działalności samorządu gospodarczego rzemiosła w sprawach, dotyczących obszaru całego Państwa.

Unormowanie szczegółów wewnętrznej organizacji Związku Izb Rzemieślniczych ustawa przekazuje statutowi Związku. Statut ten uchwała Rada Związku, a zatwierdza Minister Przemysłu i Handlu. Ważniejsze jednak przepisy, dotyczące ustroju Związku, zawarte są bezpośrednio w postanowieniach ustawy. Przepisy te określają organa Związku, skład i sposób ich powoływania (obecnie obowiązujące prawo przekazuje unormowanie składu i sposobu powoływania organów związku—rozporządzeniu wykonawczemu Ministra Przemysłu i Handlu). W myśl tych przepisów—Rada Związku składa się z prezesów izb rzemieślniczych i z członków Zarządu Związku. Zarząd składa się z prezesa, 2 wiceprezesów oraz 5 członków i 3 zastępców, wybranych przez Radę Związku. Wybór prezesa i wiceprezesów wymaga zatwierdzenia przez Ministra Przemysłu i Handlu. Rada Związku wybiera również Komisję Rewizyjną, złożoną z 3 członków i 1 zastępcy. Kadencja organów Związku trwa 5 lat i biegnie od dnia ich ukonstytuowania.

W końcu warto zaznaczyć, że omawiana ustawa poświęciła też uwagę zagadnieniu administracyjnego kierownictwa w samorządzie rzemieślniczym — stanowiąc, iż kandydaci na dyrektora izby rzemieślniczej (jak również i Związku Izb) powinni posiadać wyższe wykształcenie i przynajmniej 3-letnią praktykę w samorządzie gospodarczym lub w organizacjach rzemieślniczych. Wymóg ten nie jest bezwzględny, gdyż ustawa dopuszcza możliwość zwolnienia kandydata od jednego z tych warunków (w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie), zastrzegając odnośną decyzję kompetencji Ministra Przemysłu i Handlu. Niemniej jednak wprowadzenie samej zasady cenzusu wykształcenia i praktyki samorządowej jest wyrazem doceniania znaczenia wykwalifikowanego i doświadczonego aparatu administracyjnego dla samorządu gospodarczego rzemiosła, służy też jako wytyczne pewnego kierunku dla racjonalnej polityki w zakresie kształtowania i rozwoju tego aparatu.

*

Rozważania powyższe, dotyczące najistotniejszych postanowień uchwalonej przez Parlament ustawy o izbach rzemieślniczych i ich związku, upoważniają do wyrażenia poglądu, iż zamierzona reforma wnosi do zagadnienia ustrojowego samorządu gospodarczego rzemiosła w Polsce elementy pozytywne. Dla polityki zaś gospodarczej Państwa reforma ta stanowić może rozszerzenie podstaw realizacji jej wytycznych na tak ważnym odcinku życia gospo-

darczego kraju. Dopiero jednak odpowiedni wkład pracy oraz inicjatywa ze strony samego rzemiosła— i to przede wszystkim w dziedzinie organizacyjnej—

wydobyć mogą dla rzemiosła z przeprowadzonej reformy ustawodawczej istotne korzyści i realną treść.
W. Wt.

KRONIKA GOSPODARCZA

PAN PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ W CENTRALNYM OKRĘGU PRZEMYSŁOWYM

POŚWIĘCENIE ZAKŁADÓW POŁUDNIOWYCH

W dn 11/VI b. r. Pan Prezydent Rzeczypospolitej Prof. Ignacy Mościcki wraz z Małżonką przybył specjalnym pociągiem do Mościc, skąd rozpoczął 3-dniowy objazd ważnych ośrodków Centralnego Okręgu Przemysłowego celem zapoznania się z postępami prac inwestycyjnych na terenie C. O. P.

Panu Prezydentowi towarzyszyli w podróży: Pan Wicepremier Inż. Eugeniusz Kwiatkowski, Panowie Ministrowie: Przemysłu i Handlu A. Roman oraz Komunikacji J. Ulrych, P. Wiceminister Spraw Wojskowych Gen. Litwinowicz oraz PP.: Minister Pełnomocny Pappée, Szef Kancelarii Cywilnej Minister Łepkowski, Szef Gabinetu Wojskowego Gen. Schally, Dyrektor Gabinetu Ministra Skarbu Janusz Rakowski, Płk. Witkowski, Zastępca Szefa Gabinetu Wojskowego Płk. Kobylecki, Mjr Klimosz, Mjr Hartman, Mjr Czarnecki, Kpt. Kryński, Kpt. Huber, Kpt. Majewski, Radca Barański, Radca Robowski i Radca Welsch.

Pierwszy dzień (dn. 12 b. m.) swego pobytu na terenie Centralnego Okręgu Przemysłowego Pan Prezydent Rzeczypospolitej wraz z otoczeniem poświęcił szczegółowemu zwiedzeniu nowych, na wielką skalę zakrojonych, inwestycji Państwowych Zakładów Związków Azotowych w Mościcach. Wyjaśnień udzielali Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej PP. Dyrektorzy: Benedek i Wowkonowicz.

Po zwiedzeniu urządzeń fabrycznych Pan Prezydent Rzeczypospolitej zapoznał się z postępami prac elektryfikacyjnych na terenie okręgu elektryfikacyjnego tarnowskiego, obejmującego dużą część Centralnego Okręgu Przemysłowego i prowadzonych przez Okręgowy Zakład Elektryczny S. A. O. Z. E. T. z siedzibą w Mościcach. Wyczerpujący referat wygłosił Dyrektor Zakładu P. Inż. Mieczysław Guenther.

Po południu tegoż dnia Pan Prezydent Rzeczypospolitej wyjechał samochodem w towarzystwie Pana Wicepremiera Kwiatkowskiego, Pana Ministra Romana, P. Wiceministra Gen. Litwinowicza, P. Wojewody Tymińskiego, Dowódcy O. K. P. Gen. Łuczyńskiego i świty do Rożnowa, gdzie zapoznał się z postępami pracy przy budowie wielkiej zapory wodnej na Dunajcu. Na miejscu budowy powitał Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Pan Minister Komunikacji J. Ulrych w towarzystwie Dyrektora Departamentu Dróg Wodnych P. Romańskiego i kierownika budowy P. Inż. Śliwińskiego. Pan Prezydent Rzeczypospolitej wysłuchał fachowych referatów, poczem zwiedził dokładnie budowę.

W obecnym stadium budowy zaporę na Dunajcu przedstawia się imponująco. Wielkie masywne betonowe wznoszą się na przestrzeni kilkuset metrów, a 30 m ponad poziom Dunajca. Wykonano już prawie

całkowicie roboty wykopowe pod fundament zapory, dochodząc do 420 tys. m³ wykopu. Celem uszczelnienia podłoża skalnego pod zaporą wykonano tzw. zastrzyki cementowe, które pochłonęły 6 tys. t cementu, co wynosi 60% przewidzianej ilości. Roboty betonowe posunęły się ostatnio bardzo naprzód, osiągając 305 tys. m³ muru zapory, co stanowi 75% całej przewidzianej kubatury zapory. Budowa jest zabezpieczona na wypadek powodzi. Ostatnia powódź wiosenna nie poczyniła żadnych szkód na budowie, a urządzenia zabezpieczające przygotowane są na o wiele większy poziom wody.

Po zwiedzeniu budowy Pan Prezydent Rzeczypospolitej z Małżonką i towarzyszącymi Mu Członkami Rządu i świtą powrócił do Mościc.

Drugi dzień swego pobytu na terenie Centralnego Okręgu Przemysłowego (dn. 13 b. m.) Pan Prezydent Rzeczypospolitej spędził na zapoznaniu się z pracą szeregu obiektów przemysłowych C. O. P.

Towarzyszący Panu Prezydentowi Pan Wicepremier Kwiatkowski udał się w godzinach rannych wraz z P. Wiceministrem Gen. Litwinowiczem oraz szeregiem wyższych wojskowych i wyższych urzędników państwowych samochodem z Mościc do Dębicy, gdzie zwiedził fabrykę opon samochodowych „Stomil”. Po wysłuchaniu referatu P. Dyrektora Piotrowskiego Panowie: Wicepremier Kwiatkowski i Wiceminister Gen. Litwinowicz zwiedzili urządzenia zakładu. Godne jest podkreślenia, że fabryka „Stomil”, posiadająca najnowsze urządzenia, uruchomiła produkcję w nadzwyczaj krótkim czasie. Dn. 15/IV ub. r. tereny, na których znajdują się dziś zakłady, pokryte były lasem. Po 11½ miesiącach fabryka pracowała już pełną parą. Opuszczając Dębicę, Pan Wicepremier Kwiatkowski złożył na ręce delegacji robotników fabryki „Stomil” dar pieniężny na bibliotekę. Z Dębicy Pan Wicepremier Kwiatkowski wraz z P. Wiceministrem Gen. Litwinowiczem udali się do Pustkowie, gdzie oczekiwali na przyjazd Pana Prezydenta Rzplitej.

O godz. 11 przybył z Mościc do Pustkowie Pan Prezydent Rzplitej w towarzystwie Małżonki i świty. Serdeczne przemówienie wygłosił do Pana Prezydenta Prezes Rady Nadzorczej fabryki „Lignoza” P. Morawski, zapewniając o gotowości inżynierów i robotników oddania wszystkich sił służbie dla Państwa. Po powitaniu Pan Prezydent wraz z otoczeniem udał się koleją fabryczną na zwiedzenia na wielką skalę zakrojonej fabryki mas plastycznych, oprowadzany przez Dyrektora P. Inż. Barcikowskiego.

Wytwórnia „Pustków”, której budowę zdecydowano w czerwcu 1937 r., a rozpoczęto w czerwcu 1938 r.,

została uruchomiona w działach, preliminowanych na 1939 r., już w maju tego roku. Wytwórnia ta znajduje się obecnie w pełnym ruchu. Posiada 72 ha ogrodzonego terenu, 59 budynków fabrycznych i 24 budynki mieszkalne. Obejmuje ona wszystkie działy z zakresu wytwórczości chemicznej i amunicji wytwórni „Lignoza”, które to działy ze względu na swe znaczenie zostały rozwinięte i przeniesione do C. O. P.

Kolejnym etapem podróży Pana Prezydenta Rzeczypospolitej był Mielec. Pan Prezydent, w towarzystwie PP.: Wicepremiera Kwiatkowskiego i Wiceministra Litwinowicza oraz otoczenia, zapoznał się dokładnie z pracą wytwórni, żywo interesując się poszczególnymi działami produkcji.

Budowa zakładów P. Z. L. w Mielcu rozpoczęta została w 1937 r. W początkach 1939 r. zakłady zostały już uruchomione i obecnie pracują z dużą wydajnością. Opodal zakładów powstała wielka kolonia dla urzędników i robotników zakładów, którą Pan Prezydent Rzplitej również zwiedził, zapoznając się z warunkami bytu pracowników wytwórni.

Z Mielca Pan Prezydent udał się do Stalowej Woli. W międzyczasie Pan Wicepremier Kwiatkowski i P. Wiceminister Gen. Litwinowicz zwiedzili wytwórnię amunicji w Majdan-Dębach, poczem powrócili do Stalowej Woli.

W dn. 14 b. m. w Stalowej Woli, chlubie Centralnego Okręgu Przemysłowego, odbyło się poświęcenie wielkich Zakładów Południowych w obecności Pana Prezydenta Rzplitej, Członków Rządu, przedstawicieli wojska i społeczeństwa.

Zakłady Południowe stanowią ostatni wyraz zdobyczy w dziedzinie techniki i mogą być wzorem nowoczesnej konstrukcji tego typu. Zakłady te, zbudowane w rekordowym tempie prawie w całości z krajowych materiałów i wyłącznie przez polskich inżynierów i robotników, pracują obecnie całą parą. Do koła zakładów powstaje należycie zaprojektowane i rozplanowane miasto: Stalowa Wola.

Rano Pan Prezydent Rzplitej wraz z Małżonką, w towarzystwie Pana Wicepremiera Inż. E. Kwiatkowskiego, Pana Ministra Oświecenia Prof. Świętosławskiego, Pana Wiceministra Spraw Wojskowych Gen. Litwinowicza, oraz PP.: Wojewody Biłyka, Gen. Wieczorkiewicza, Gen. Łuczyńskiego, Gen. Maciejewskiego i świty, był obecny na Mszy św. przy wielkiej hali walcowni.

U wejścia do hali ustawiono na tle zieleni i emblematów narodowych ołtarz polowy, po którego obu stronach ustawiono dwie haubice. Opodal ołtarza stanęła kompania honorowa pułku piechoty Legionów ziemi Sandomierskiej ze sztandarem i orkiestrą. Wielki plac przed halą zajęli urzędnicy i robotnicy wytwórni oraz przedstawiciele okolicznego społeczeństwa.

Po uroczystym nabożeństwie II Wiceminister Spraw Wojskowych P. Gen. Litwinowicz, wracając się do Pana Prezydenta Rzplitej, wygłosił następujące przemówienie:

„W połowie roku 1936 Pan Marszałek Śmigły-Rydz, po uzyskaniu pożyczki we Francji, wydał rozkaz budowy szeregu fabryk i zakładów przemysłowych, które miały służyć przede wszystkim potrzebom wojska, które miały zwiększyć nasze środki obronne.

W chwili, gdy zaczęły się zbierać ciężkie chmury nad Europą, trzeba było niezwłocznie przystąpić do wykończenia ostatecznych planów i kosztorysów i po zatwierdzeniu przez Pana Mar-

szałka ogólnego planu, przystąpić do natychmiastowej jego realizacji.

Jednym z zakładów, objętych zasadniczym planem, są Zakłady Południowe w Stalowej Woli.

Symboliczną nazwę tego nowego ośrodka przemysłowego, dotychczas nieoznaczonego na mapach, nadał Pan Minister Spraw Wojskowych Gen. Kasprzycki i osobiście kierował jego rozplanowaniem, obliczonym na dalszą metę.

Jesteśmy świadkami, że Stalowa Wola zamieniła się w stalowy czyn.

Dn. 20/III 1937 r. w lesie w miejscu, w którym się obecnie znajdujemy, ścięto pierwszą sosnę i rozpoczęto przygotowania do budowy terenu. Od tego czasu do dnia dzisiejszego upłynęło 26 miesięcy i 26 dni.

Na miejscu lasu stoją potężne zakłady, dymią kominy, huczą młoty, warczą maszyny, pracuje kilka tysięcy obywateli Rzeczypospolitej nad podniesieniem jej obronności i niezależności gospodarczej—powstaje nowożytnie miasto.

Stało się to dzięki wyteżonej, harmonijnej, umiejętnej, planowej pracy kierownictwa, inżynierów, techników i robotników, pracujących bezpośrednio na budowie i w przedsiębiorstwach, powołanych do współpracy.

Wszystkie przewidziane planem działy są już uruchomione i pracują o rok wcześniej, niż opiewały umowne terminy.

Wszystkim tym, którzy przyczynili się do wykonania tego dzieła, które będzie służyło teraźniejszości i przyszłym pokoleniom, składam w imieniu wojska serdeczne podziękowanie.

Proszę Jego Ekszelencję o poświęcenie tej nowej placówki przemysłowej, przeznaczonej dla obrony kraju i podniesienia dobrobytu Polski”.

Po przemówieniu P. Wiceministra Gen. Litwinowicza Ks. Biskup Przemyśla Barda dokonał aktu poświęcenia Zakładów Południowych—Stalowa Wola.

Po poświęceniu Zakładów Południowych Ks. Biskup Barda wygłosił okolicznościowe kazanie.

Następnie Pan Prezydent, zaproszony przez przedstawiciela huty, dokonał aktu wbicia gwoźdźnia w drzewce sztandaru załogi huty Stalowa Wola, poświęconego przez Ks. Biskupa Bardę.

Po chwili nastąpił uroczysty moment wręczenia Panu Prezydentowi Rzplitej przez delegację pułku piechoty Legionów ziemi Sandomierskiej pamiątkowej honorowej odznaki pułkowej. W imieniu delegacji pułku przemówił do Pana Prezydenta P. Płk. Czyżewski.

Po wpisaniu się do księgi pamiątkowej pułku Pan Prezydent Rzplitej wraz z Małżonką, Członkami Rządu i otoczeniem, oprowadzany przez Dyrektora Naczelnego P. Inż. Siedlanowskiego, zwiedził w ciągu przeszło 2 godzin Zakłady Południowe, żywo interesując się poszczególnymi działami produkcji.

W czasie zwiedzania Pan Prezydent R. P. zatrzymał się w jednej z klas fabrycznego gimnazjum mechanicznego, gdzie był obecny na lekcji matematyki. Zadanie z uczniami klasy przeprowadził osobiście w obecności Pana Prezydenta Pan Minister W. R. i Ośw. Publ. Prof. W. Świętosławski.

Pan Prezydent Rzplitej zwiedził również lokal, przygotowany dla przyszłego liceum mechanicznego, które będzie uruchomione we wrześniu b. r.

Tegoż dnia o godz. 13 Pan Prezydent Rzplitej zaszczylił swą obecnością w towarzystwie Małżonki i Członków Rządu biesiadę robotniczą, w której wzięło udział kilka tysięcy robotników huty.

Do Pana Prezydenta, witanego entuzjastycznie, przemówił przedstawiciel robotników P. Franciszek Kulwiec, podkreślając, że ich największą troską jest, aby

jak najsprawniej odlaną i zahartowaną stal przerobić na miecz nowoczesnej broni, o którą to broń, ich hart ducha i płomień serc rozbije się każda wraza zawierucha.

Na przemówienie to odpowiedział Pan Prezydent Rzplitej.

Pan Prezydent w serdecznych słowach podziękował za pełne uczucie patriotycznych słowa przedstawiciela robotników Zakładów Południowych, za okazane zrozumienie zadań pracy w Zakładach i gotowość poświęcenia dla tej pracy wszystkich sił.

„Idealem każdej pracy w wielkiej czy małej wytwórni jest pełna harmonia—tak, aby wspólnie móc stanowić jednolity organizm.

Wy macie tutaj specjalne warunki. Macie pracodawcę, który bezpośrednio Was łączy z pracą dla Narodu i Państwa—pracodawcę, który reprezentuje najwyższy czynnik naszych sił zbrojnych. Tworzycie wraz z tym pracodawcą ten zharmonizowany organizm, w którym nie ma i nie będzie miejsca na rozbieżności. Macie tu bowiem wyraźne zadanie.

Słowa, które wypowiedział Wasz przedstawiciel z takim zrozumieniem tej Waszej roli, dają mi nie tylko nadzieję, ale pewność, że nie pozostaną w teorii i zamierzeniach, ale staną się rzeczywistością.

Dzisiaj właśnie Ks. Biskup Przemyski poświęcił Wasz sztandar. Ucieszyło mnie to nadzwyczajnie, że jest to wspólny sztandar całej załogi—od naczelnego dyrektora aż do najniższego pracownika fizycznego. Takie sztandary całej załogi istnieją już w Chorzowie i w Mościcach, gdzie panuje tak wielka harmonia i szczególne oddanie robotników dla warsztatu pracy, i gdzie pracuje się nie tylko dla obowiązku—ale z uczuciem i sercem. Nic więc dziwnego, że zawiesiłem na obu sztandarach tych załóg Złote Krzyże Zasługi. Z chwilą, kiedy sprawdzi się i spełni to, co mówił Wasz przedstawiciel, to może jeszcze ja, jako Prezydent, będą miał tę wielką przyjemność zawiesić na Waszym sztandarze Złoty Krzyż Zasługi.

Niech żyją pracownicy fizyczni i rzemieślnicy—niech żyje ta najszersza rzesza Stalowej Woli, niech pracuje dla dobra Narodu i niech przyczyni się do rozwoju i dobrobytu kraju.”

Żegnany hymnem narodowym i serdecznymi okrzykami zgromadzonych Pan Prezydent Rzplitej wraz z Małżonką, Członkami Rządu i otoczeniem udał się na śniadanie, wydane na Jego cześć przez Dyрекcję Huty w miejscowym kasynie.

W czasie śniadania przemówił P. Wiceminister Spraw Wojskowych Gen. Litwinowicz.

P. Gen. Litwinowicz omówiwszy pokrótce historię powstania Stalowej Woli złożył w imieniu wojska słowa najwyższego uznania wszystkim tym, którzy przyczynili się do powstania w tak rekordowym czasie wielkich Zakładów Południowych.

Mówca wskazał na przykład przywódców naszego Narodu, przede wszystkim Pana Prezydenta Rzplitej Prof. Ignacego Mościckiego, człowieka nauki i wielkiego badacza, dzięki któremu Zakłady Chorzowskie w tak krótkim czasie zostały uruchomione. Twórcy i wszyscy pracownicy Stalowej Woli, którzy brali przykład z wskazań Prezydenta Mościckiego, dobrze spełnili swe obowiązki.

P. Wiceminister Gen. Litwinowicz serdecznie podziękował Panu Prezydentowi za zaszczytowanie swoją obecnością dzisiaj-

szego święta i wznosił okrzyk na Jego cześć, podchwycyony z entuzjazmem przez obecnych.

Z kolei przemówił P. Prezes Rady Nadzorczej Zakładów Południowych Stalowa Wola, b. Minister Czesław Klarner. Wskazał on, że Huta Pokoju i Zakłady Starachowickie doznały największego zaszczytu, otrzymawszy mandat dzwignięcia Zakładów w Stalowej Woli. Dzięki pomocy władz i wysiłkom inżyniera i robotnika polskiego huta w Stalowej Woli pracuje dziś całą parą, wzmacniając potencjał gospodarczy i obrony Państwa. P. Prezes Klarner zapewnił Pana Prezydenta Rzplitej, że huta w Stalowej Woli spełni w stu procentach to zadanie, jakie zostało jej powierzono.

Następnie wygłosił przemówienie Pan Prezydent Rzplitej.

Pan Prezydent wskazał w swym przemówieniu na wielki dynamizm, tkwiący w społeczeństwie polskim, zdolny do pokonania wszelkich trudności.

Jeśliby dynamikę uważać za cechę charakterystyczną młodości, to rzeczy można, że Polacy z każdym rokiem stają się narodem młodszym.

Olbrymią rolę dla dynamiki Narodu, tworzyło środowisko wojskowe, natchnione genialną myślą budowniczego Państwa Polskiego Józefa Piłsudskiego.

To zdrowie sił zbrojnych, promieniując na cały Naród, przyczynia się do wzrostu jego i potęgi kultury.

Pan Prezydent stwierdził następnie, że mamy w Polsce niezwykle duży procent zdolnych ludzi i wskazał na szczególną dokładność, sumiennosc i precyzję pracy polskiego inżyniera i polskiego robotnika.

„To napawa mnie wielkim optymizmem”.

„Gdyby nie ta niespożyta energia psychiczna i zapal do pracy—to nie zdobylibyśmy się na tak wielkie osiągnięcia, których wyrazem jest Stalowa Wola”.

„Coraz szersze rzesze biorą udział w dorobku gospodarczym Polski”.

Pan Prezydent Rzplitej wyraził głębokie przekonanie, że w tę pracę wciągnięte zostaną miliony obywateli polskich, a przede wszystkim dalsze miliony ludu wiejskiego, który obok wojska jest potencjalnie drugim wielkim rezerwuarem najzdrowszych i dynamicznych sił Narodu.

Specjalny ustęp swego przemówienia Pan Prezydent poświęcił Panu Wicepremierowi Inż. Kwiatkowskiemu, jako temu, którego szerokie i tak świetne koncepcje i prace mogą być stawiane za wzór powszechny.

W zakończeniu Pan Prezydent Rzplitej wznosił toast za pomyslnosc i jak najwspanialszy rozwój wielkiej wytwórni w Stalowej Woli w ręce P. Wiceministra Litwinowicza, Gen. Maciejewskiego i Naczelnego Dyrektora Zakładów Południowych P. Inż. Siedlanowskiego.

Po śniadaniu Pan Prezydent Rzplitej, żegnany serdecznie przez Radę Nadzorczą i Dyрекcję Huty, wsiadł wraz z Małżonką, Członkami Rządu i otoczeniem do pociągu specjalnego i o godz. 16 odjechał do Warszawy. W chwili odjazdu kompania honorowa pułku piechoty Legionów ziemi Sandomierskiej sprezentowała broń, orkiestra odegrała hymn narodowy.

ZJAZD TOW. ROZWOJU ZIEM WSCHODNICH

W dn. 11/VI b. r. odbył się w Warszawie III Walny Zjazd Towarzystwa Rozwoju Ziemi Wschodnich.

Obrodam przewodniczył Prezes Rady Głównej Towarzystwa P. Marszałek Aleksander Prystor.

W zjeździe wzięli udział członkowie Rady Głównej, Zarządu Głównego,

delegaci 19 okręgów Towarzystwa oraz szereg czynnych działaczy T. R. Z. W.

Zarząd Główny reprezentował Prezes Zarządu P. Wiceminister Józef Kożuchowski oraz wiceprezisi PP.: Dyrektor P. Jarocki, Wiceminister T. Garbusiński i Senator Z. Beczkowicz.

Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego złożył [Prezes P. Wiceminister J. Kożuchowski. Działalność T. R. Z. W. w ubieg-

W tym okresie charakteryzowało zwrócenie specjalnej uwagi na zagadnienie elementu polskiego i jego wzmocnienia na ziemiach wschodnich—bez równoczesnego osłabienia działalności na innych polach, które były dotychczas przedmiotem uwagi Towarzystwa. Tak więc, prowadziło T. R. Z. W. w okresie sprawozdawczym w dalszym ciągu akcję na rzecz inwestycji publicznych na ziemiach wschodnich, akcję na rzecz warsztatów polskich w miastach i miasteczkach na ziemiach wschodnich, prowadziło prace naukowe w ramach Instytutu Gospodarczego Ziemi Wschodnich i Studium o Ziemiach Wschodnich, prowadziło akcję na odcinku szlachty zagrodowej, duży nacisk położono na sprawę propagandy i działalności wydawniczej, organizowało turystykę na ziemiach wschodnich, organizowało młodzież do pracy dla ziem wschodnich, wysyłało biblioteki i rozaczało opiekę nad wszelakiego rodzaju potrzebami placówek polskich na ziemiach wschodnich.

W dyskusji poruszono szereg spraw, najbardziej istotnych dla ziem wschodnich. Jednomyślnie stwierdzono wzrost aktywności żywiu polskiego i jednocześnie się pod hasłem pozytywnej pracy. Ważnym ciągle zagadnieniem jest budowa kościołów rzymsko-katolickich, powiększenie etatów duszpasterskich, budowa szkół, domów ludowych. Podniesiono konieczność niesienia pomocy ośrodkom pracy na ziemiach wschodnich przez centrum i zachód Państwa, i że przed jednost-

kami organizacyjnymi Towarzystwa na tym terenie stoi duże pole do pracy.

Po zakończeniu dyskusji—Walny Zjazd uchwalił rezolucję precyzującą stanowisko T. R. Z. W., jako organizacji, wobec wypadków chwili dzisiejszej. Rezolucja ta m. in. głosi:

„Ziemię wschodnie chcą być i będą silnym i niewzruszonym zapleczem całej Polski. Społeczeństwo ziem wschodnich stoi na straży w postawie pełnej spokoju i gotowości do największych ofiar.

Społeczeństwo ziem wschodnich zdaje sobie sprawę, że ziemię tę mają być nie tylko—jak dziś—zapleczem dla reszty Polski, ale równocześnie silnym bastionem, śmiało patrzącym na Wschód.

Społeczeństwo ziem wschodnich trwa przy swoich warsztatach codziennej pracy z myślą nie tylko o dniu dzisiejszym—lecz i o dalszej przyszłości—aby ziemię wschodnie mogły zawsze i w należyтым stopniu spełnić rolę, jaką im ich położenie geopolityczne wyznaczyło”.

Po uchwaleniu rezolucji Walny Zjazd, na wniosek Głównej Komisji Rewizyjnej, udzielił Zarządowi Głównemu absolutorium oraz dokonał wyborów uzupełniających do władz naczelnych organizacji.

W godzinach popołudniowych odbyły się posiedzenia komisji zjazdowych, które rozważyły szczegółowo szereg istotnych problemów narodowościowych i gospodarczych ziem wschodnich oraz sprawy wewnętrzno-organizacyjne Towarzystwa.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SENATU

W dn. 12 czerwca b. r. odbyło się posiedzenie Senatu, na którym Sen. Morawski referował sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych o ratyfikacji układu płatniczego między Polską i Francją. Układ jest korzystny dla Polski. Ogólna wartość wwozu francuskiego do Polski ustalona jest na 80% wartości wywozu naszego do Francji. Równocześnie z układem płatniczym zawarta została umowa kompensacyjna, która ma regulować stosunek wzajemny importu i eksportu. Między innymi korzyściami układu wymienić należy, że sumy, przekazywane studentom polskim, studiującym we Francji, zaliczane będą na rachunek transferu dewiz. Sejm projekt ustawy uchwalił.

Następnie, Sen. Skoczyła referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o projekcie ustawy o stanie wojennym, który został przez Senat bez zmian przyjęty.

W dalszym ciągu posiedzenia Sen. Giedroyc referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o projekcie ustawy o szczególnej odpowiedzialności karnej w przypadkach zbiegostwa do nieprzyjaciela lub poza granice Państwa. Ten projekt ustawy został również przez Senat bez zmian przyjęty.

Z kolei, Sen. Stryjeński referował sprawozdanie Komisji Społecznej o projekcie ustawy o zmianie ustawy o zapewnieniu pracy i zaopatrzeniu uczestników walk o Niepodległość. Projekt ustawy rozszerza uprawnienia, służące uczestnikom walk o Niepodległość, niezależnie od ich miejsca zamieszkiwania, w kraju lub poza jego granicami, oraz bez względu na przynależność państwową. Duże znaczenie posiada przepis o powołaniu przez Prezydenta Rzplitej Opiekuna Głównego oraz o utworzeniu Rady Opiekunów. Prócz tego projekt ustawy ułatwia dzieciom i wdowom po niepodległościowcach otrzymanie pracy w instytucjach państwowych czy u przedsiębiorców prywatnych. Projekt przewiduje prócz tego możliwość przyznawania w wypadkach, szczególnie zasługujących na wyróżnienie, dodatków do zaopatrzenia. Dla dzieci niepodległościowców przewidziane są ulgi w szkołach jak dla dzieci funkcjonariuszów państwowych. Projekt ustawy został przez Senat z drobnymi poprawkami Komisji przyjęty.

Sen. Miklaszewski referował sprawozdanie Komisji Oświatowej o projekcie ustawy o Wojskowej Szkole Głównej In-

żynierii. Projekt ustawy został przez Senat bez zmian przyjęty.

W dalszym ciągu posiedzenia Sen. Starzyński referował sprawozdanie Komisji Gospodarczej o projekcie ustawy o porozumieniach kartelowych. Komisja wprowadziła szereg zmian do tekstu sejmowego. W art. 1 zmieniony został ustęp 1 w tym sensie, aby przepisom ustawy podlegało „wszelkie porozumienie dwu lub więcej osób, zawarte w dowolnej formie prawnej, mające na celu drogą wzajemnych zobowiązań kontrolę lub reglamentowanie produkcji, zbytu, cen i warunków wymiany dóbr w jakiegokolwiek dziedzinie przemysłu i handlu”. Prócz tego dodano ustęp, głoszący, że przepisom ustawy podlegają również zrzeczenia przemysłowe, utworzone na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o prawie przemysłowym, jeżeli prowadzą działalność kartelową. W związku z tym pozostaje skreślenie art. 8, który umożliwiałby prowadzenie działalności kartelu pod formą zrzeczenia przemysłowego. Zostało skreślone w art. 2 wyczerpujące cele porozumienia kartelowego. Wprowadzono zmiany do art. 3, skreślony został art. 4, zmieniono art. 11 w tym sensie, że określono przyczyny, powodujące rozwiązanie porozumień kartelowych, jeśli działalność ich nie prowadzi do osiągnięcia celów, określonych w porozumieniu.

Po referencie przemawiał P. Wiceminister Przemysłu i Handlu A. Rose, zglaszając imieniem Rządu szereg poprawek.

W głosowaniu poprawki Komisji i rządowe przyjęto.

Następnie, Sen. Głowacki referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o projekcie ustawy o wykonywaniu pracy na rachunek przemyślny. Projekt ustawy realizuje zasadę zatrudniania więźniów również i w odniesieniu do przestępstw skarbowych i podatkowych. Projekt ustawy został bez zmian przyjęty.

Z kolei, Sen. Lelek referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o projekcie ustawy: prawo o obligacjach. Życie gospodarcze wymaga dla swego rozwoju długoterminowego kredytu. Obligacja jako forma takiego kredytu jest b. wygodna. Polska nie posiada dotychczas jednolitego prawa obligacyjnego. Projekt ustawy w przedmiocie obligacyjnego kredytu długoterminowego został opracowany przez specjalną komisję w Ministerstwie Skarbu, został następnie przesłany do zaopiniowania organizacjom gospodarczym, potem zaś wniesiony po przerehabrowaniu do Sejmu w sesji 1935/36 r. Sejm przyjął ten projekt dn. 23/II 1937 r., poczem specjalna pod-

komisja w Senacie rozpatrywała go, jednak projekt nie wszedł pod obrady Senatu z powodu rozwiązania Izby. Wniesiony do Izby w nowej kadencji projekt rządowy jest prawie identyczny z opracowanym przez podkomisję senacką. Sejm przyjął ten projekt ustawy dn. 22/V 1939 r. Komisja Senatu wprowadziła do projektu szereg poprawek natury redakcyjnej i merytorycznej. Te ostatnie dotyczą umożliwienia emitowania obligacji spółdzielczości, której pozycja w życiu gospodarczym staje się coraz mocniejszą. Przemawiał Sen. Zmigryder-Konopka, poczem Senat przyjął projekt ustawy z poprawkami Komisji.

W dalszym ciągu posiedzenia Sen. Przedpełski referował sprawozdanie Komisji Gospodarczej o projekcie ustawy o uprawnieniach Państwowego Instytutu Geologicznego w zakresie prac górniczych i terenowych. Projekt posiada duże znaczenie ze względu na poszukiwania złóż surowców. Przemawiał Sen. Barcikowski, poczem Senat projekt ustawy przyjął, odrzucając poprawkę Komisji.

Dalej, Sen. Drozdowski referował sprawozdanie Komisji Gospodarczej o projekcie ustawy o wystawach i targach gospodarczych oraz aukcjach. Projekt ustawy reguluje całość spraw związanych z urządzaniem targów, wystaw i aukcyj, precyzuje warunki, którym odpowiadać musi organizujący w tym celu, aby imprezy te nosiły poważny gospodarczy charakter. W każdym wypadku musi być uzyskane pozwolenie władzy. Projekt ustawy przyjęty został bez zmian.

Następnie, Sen. Drozdowski referował projekt ustawy o rozciągnięciu mocy obowiązującej rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o popieraniu elektryfikacji na obszar województwa śląskiego, przyjęty następnie przez Senat bez zmian.

Z kolei, Sen. Przedpełski referował sprawozdanie Komisji Rolnej o projekcie ustawy o popieraniu melioracji wodnych dla potrzeb rolnictwa. Projekt reguluje to zagadnienie, jako mające podstawowe znaczenie dla rolnictwa, które bez pomocy finansowej na te cele nie jest w stanie przedsięwziąć prac melioracyjnych. Poprawki Komisji idą w kierunku przywrócenia tekstu projektu rządowego. Projekt został przez Senat ze zmianami Komisji przyjęty.

Sen. Ks. Zelek referował sprawozdanie Komisji Rolnej o projekcie ustawy o częściowej zmianie przepisów o uporządkowaniu długów rolniczych. Pierwotny projekt ustawy Pos. Rączkowskiego uległ bardzo zasadniczym zmianom. Komisja senacka wprowadziła 2 zmiany, dotyczące art. 10 i art. 19, noszą one charakter formalno-prawny. Senat projekt ustawy ze zmianami Komisji przyjął, uchwalając jednocześnie rezolucję: „Senat wzywa Rząd, aby przy zmianie rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 11/XII 1934 r. uwzględniono zasadę, że wymagalność rat kapitałowych oraz połowy odsetek i wszelkich innych należności ubocznych za czas do dn. 31/XII 1938 r. ulega zawieszeniu, i że należności powyższe są płatne po upływie okresu amortyzacyjnego, na który dług został rozłożony”.

W dn. 13 czerwca b. r. odbyło się posiedzenie Senatu, na którym Sen. Giedroyc referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o projekcie ustawy o uregulowaniu stanu prawnego Kościoła Prawosławnego. Projekt ustawy reguluje to skomplikowane zagadnienie, stojąc na stanowisku status quo z odpowiednim zagwarantowaniem praw osób trzecich oraz Kościoła Katolickiego. Senat przyjął projekt ten bez zmian, uchwalając rezolucję, wzywającą Rząd do uregulowania w najkrótszym czasie stanu prawnego majątków Kościoła Katolickiego—zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z dn. 7/II 1928 r.

Następnie Sen. Fichna referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o projekcie ustawy o znoszeniu ordynacji rodowych. Ustawa przewiduje znoszenie ordynacji, przy czym postępowanie toczy się przed właściwym sądem apelacyjnym i wszczęte być może na wniosek ordynata, kuratora, względnie wojewody. W pewnych wypadkach potrzebna jest zgoda Rady Ministrów. Komisja przyjęła poprawkę rządową w kierunku ochrony przed wierzycielami zbio-

rów ordynacyjnych. Szereg poprawek komisyjnych zmierza bądź w kierunku ułatwień proceduralnych, bądź w kierunku uzgodnienia z obowiązującym ustawodawstwem. Senat projekt ustawy z poprawkami Komisji przyjął.

Dalej, Sen. Wielowiejski referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o projekcie ustawy o ułatwieniu przysposobienia małoletnich. Przemawiali Senatorowie: Lelek i Zmigryder-Konopka, poczem Senat projekt ustawy z poprawkami Komisji przyjął.

Następnie, Sen. Hempel referował sprawozdanie Komisji Skarbowej o projekcie ustawy o rozciągnięciu na ziemię odzyskane, włączone do województwa śląskiego, ustawy o opłatach od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża. Senat przyjął ten projekt ustawy bez zmian w brzmieniu sejmowym.

Z kolei, Sen. Grajek referował sprawozdanie Komisji Społecznej o projekcie ustawy o zmianie niektórych przepisów w sprawach pracowniczych na ziemiach odzyskanych, włączonych do województwa śląskiego. Projekt ustawy ujednostajnia ustawodawstwo na terenie ziem odzyskanych oraz wprowadza rady zakładowe. Organizacje zawodowe wypowiedziały się w tym kierunku oraz wyraziły nadzieję, że Rząd rozciągnie instytucję rad zakładowych na teren całego Państwa oraz dopuści przedstawicieli robotników do kontroli produkcji. Senat przyjął projekt ustawy bez zmian z poniższymi rezolucjami Komisji: 1) „Senat wzywa Rząd do przeprowadzenia wyborów przedstawicielstwa pracowniczego w zakładach pracy na terenie ziem odzyskanych w ten sposób, aby terminy wyborcze, ustalone dla poszczególnych zakładów, nie przekraczały okresu jednego miesiąca. 2) „Senat wzywa Rząd do wniesienia projektu jednolitej polskiej ustawy o przedstawicielstwie pracowniczym w zakładach pracy, obejmującej teren całej Rzeczypospolitej i zapewniającej przedstawicielstwu pracowniczemu wpływ na procesy gospodarcze”.

Następnie, Sen. Semkowicz referował sprawozdanie Komisji Gospodarczej o projekcie ustawy o izbach rzemieślniczych i ich związku. Referent omówił działalność i znaczenie cechów w skrócie historycznym, podkreślając, jak wielkie są możliwości polskiego rzemiosła i ile wartości wnosi i wnieść może do życia gospodarczego w Polsce. Wniesiony z inicjatywy poselskiej projekt ustawy rozszerza prawa, cele i zadania rzemiosła. Zmieniono sposób wyboru radców i władz Związku Izby, w czym upodobniono izby rzemieślnicze do innych przedstawicielstw samorządu gospodarczego. Rozszerzono prawo wyborcze na cechy i zrzeszenia rzemieślnicze. Komisja Senatu wniosła szereg poprawek, przedstawionych przez specjalną podkomisję. Przemawiali Senatorowie: Rubinsztein, Rembieliński, Budzanowski, Zmigryder-Konopka, poczem Senat projekt ustawy z poprawkami Komisji uchwalił.

W końcu, Sen. Semkowicz referował sprawozdanie Komisji Gospodarczej o projekcie ustawy o przedłużeniu kadencji izb rzemieślniczych. Projekt ustawy stoi w związku z uchwalonym projektem ustawy o izbach rzemieślniczych i ich związku. Senat projekt ustawy bez zmian przyjął.

PRACE KOMISYJ SEJMU

Komisja Prawnicza

W dn. 14/VI b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Prawniczej, na którym Pos. Kwapisiewicz referował poprawki Senatowi do projektu ustawy o ułatwieniu przysposobienia małoletnich. Komisja wszystkich poprawki Senatowi — z wyjątkiem jednej — przyjęła. Następnie, Pos. Mazurkiewicz referował poprawki Senatowi do projektu ustawy o znoszeniu ordynacji rodowych, przy czym wszystkie poprawki Senatowi zostały przez Komisję przyjęte. Wreszcie, Pos. Krzysztoń referował poprawki Senatowi do projektu ustawy: prawo o obligacjach. Większość poprawek tych została przez Komisję przyjęta.

Komisja Pracy

W dn. 14/VI b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Pracy, na którym Pos. Łobodziński referował projekt ustawy o zmianie ustawy o zapewnieniu pracy i o zaopatrzeniu uczestników

walk o Niepodległość, przy czym wszystkie poprawki zostały przez Komisję przyjęte.

Komisja Przemysłowo-Handlowa

W dn. 14/VI b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Przemysłowo-Handlowej, na którym Pos. Sikorski referował poprawki Senatu do projektu ustawy o porozumieniach kartelowych, przy czym zostały one przez Komisję częściowo przyjęte, częściowo zaś odrzucone. Następnie Pos. Głowacki referował poprawki Senatu do projektu ustawy o izbach rzemieślniczych i ich związku. Liczne poprawki Senatu zostały w większości przyjęte.

Komisja Rolna

W dn. 14/VI b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Rolnej, na którym Pos. Bohusz-Szysko referował poprawki Senatu do projektu

ustawy o popieraniu melioracji wodnych dla potrzeb rolnictwa. Poprawki Senatu zostały w większości odrzucone. Na tym posiedzeniu Pos. Trębicki referował poprawki Senatu do projektu ustawy o częściowej zmianie przepisów o uporządkowaniu długów rolniczych. Obie poprawki Senatu zostały przyjęte.

Komisja Spraw Zagranicznych

W dn. 14/VI b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Spraw Zagranicznych, na którym Pos. Zarzycki referował projekt ustawy o ratyfikacji porozumienia między Polską i Finlandią o celnictwie serów i formierów pochodzenia finlandzkiego. Projekt ustawy został bez zmian przyjęty.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

PRZEMYSŁ NAFTOWY

KOPALNICTWO WOSKU ZIEMNEGO W MARCU 1939 R.—Wydobycia wosku ziemnego w marcu nie było. Zapasy zamagazynowanego wosku ziemnego wynosiły 45 t. Liczba robotników, zatrudnionych przy konserwacji kopalni, wynosiła 47 (51).

Ceny wosku ziemnego pozostały niezmiennione, tj. zależnie od gatunku wynosiły loco kopalnia zł 300 — 270 — 150 za 100 kg.

HUTNICTWO

STULECIE HUTY „ZGODA“

W dn. 10 b. m. odbyła się w Katowicach uroczystość obchodu 100-lecia istnienia Zakładów Budowy Maszyn huty „Zgoda”, należącej do „Wspólnoty Interesów Górniczo-Hutniczych”.

W uroczystości tej wzięli udział: Pan Minister Przemysłu i Handlu A. Roman, P. Wiceminister Garbusiński, PP. Dyrektorzy Departamentów M. P. i H.: Dittrich, Możdżeński, Łojko, Daźwański, przedstawiciele władz administracyjnych, wojska, duchowieństwa, sfer gospodarczych, świata pracy, prasy itd.

Uroczystość rozpoczęła się poświęceniem sztandaru załogi huty „Zgoda” przez Ks. Biskupa Adamskiego, który wygłosił następnie patriotyczne kazanie, poczem w asyście licznych duchowieństwa odprawiał Mszę polową.

W dalszym ciągu uroczystości odbyło się wręczenie dyplomów i upominków pracownikom huty z okazji 40- i 25-lecia nieprzerwanej pracy. Obecni uczcili poza tym przez powstanie i chwilę ciszy pamięć tych pracowników huty, którzy zginęli z bronią w rękę, walcząc o wolność Śląska, bądź też ponieśli śmierć na swoich posterunkach pracy wskutek wypadków.

Zebrani wzniesli następnie okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i odśpiewali Hymn narodowy, poczem wysłano depeche hołdownicze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Prof. I. Mościckiego i Pana Marszałka E. Śmigłego-Rydza.

Podczas uroczystości obchodu 100-lecia istnienia huty „Zgoda” Pan Minister Przemysłu i Handlu A. Roman wygłosił do zebranych przemówienie, które podajemy w streszczeniu:

„Znaczenie dzisiejszej uroczystości polega nie tylko na tym, że jubileusz 100-letni nieprzerwanej pracy zakładu przemysłowego na ziemiach polskich nie jest częstym zjawiskiem, ale przede wszystkim na tym, że 100-letnia historia huty „Zgoda” jest jakby skrótem historii polskiego przemysłu.

Otóż, z historii tej huty wiemy, że powstała ona z obcej inicjatywy, z obcego kapitału, że przez długie lata pozostawała wyłącznie w obcej dyspozycji i na rzecz obcych pracowała interesów. Ale wiemy też, że od samego jej zarania najważniejszy jej element, to jest element pracy—był i jest polski. Widzimy dalej, jak huta „Zgoda” przestawia się z pracy na obcy rynek—na pracę dla potrzeb swego rejonu, tj. Śląska, przy czym proces ten od razu zyskuje na sile z chwilą powrotu na zawsze Śląska do Macierzy. Jest to moment

przełomowy w jej rozwoju. Od tej bowiem chwili huta „Zgoda” ze swą produkcją wychodzi już poza najbliższy jej rejon Śląska i wkracza coraz śmielej i szerzej na rynek ogólnopolski. Wreszcie, następuje moment również o wielkiej dla nas doniosłości, gdyż przechodzi ona z rąk obcych do rąk polskich, aby pozostać już na zawsze wyłącznie w polskiej dyspozycji.

Dzisiejsza uroczystość daje mi sposobność wykazania, na przykładzie historii huty, właściwych dróg rozwoju polskiego przemysłu, jego wielkich możliwości rozbudowy i zadań, jakie stoją przed nią do spełnienia. Okres prawdziwie wielkiego rozwoju huty rozpoczyna się bowiem z chwilą, gdy dostosowuje ona swój program do potrzeb polskiego gospodarstwa, kiedy wychodzi jakby na spotkanie naszej polityki gospodarczej, mającej na celu zagospodarowanie Polski.

Z okazji więc obecnej uroczystości, kiedy huta rozpoczyna nowe następne stulecie swej pracy, życzę jej, aby w swej pracy nie ustawała, aby nadal kierowała się ambicją być tym zakładem, który śmiało podejmuje pionierską pracę przemysłową i stwarza tą drogą rzetelne podwaliny właściwego rozwoju naszego życia gospodarczego”.

WYTWÓRCZOŚĆ HUTNICTWA ŻELAZNEGO W MAJU 1939 R. przedstawiała się—wg danych tymczasowych — następująco (w tonach):

	Kwiecień 1939	M a j 1939 1938	
Surówka	113 718	121 944	64 917
Stal	171 936	182 447	112 765
Wytwory walcownicane .	110 978	126 521	85 716
Rury żelazne i stalowe .	9 096	9 962	7 507

Jak widać z tego zestawienia, wytwórczość wszystkich działań zwiększyła się w maju b. r. w porównaniu z kwietniem b. r. W porównaniu z majem ub. r. wzrost wytwórczości we wszystkich działach jest bardzo poważny.

W szczególności, wytwórczość surówki zwiększyła się w maju b. r. w porównaniu z kwietniem b. r. o 7%, stali o 6%, wytworów walcownicanych o 14% i rur o 10%. W stosunku do maja ub. r. produkcja tegoroczna surówki była wyższa o 88%, stali o 60%, wytworów walcownicanych o 48% i rur o 33%.

Stan zamówień wewnętrznych, przydzielonych hutom przez Syndykat P. H. Ż., przedstawiał się następująco (w tonach):

	Kwiecień 1939	M a j 1939 1938	
Zamówienia rządowe .	9 326	3 322	4 556
„ prywatne .	52 937	31 365	36 464
R a z e m:	62 263	34 687	41 020

Z powyższego wynika, że w maju b. r. w porównaniu z kwietniem b. r. ogólna ilość zamówień zmniejszyła się poważnie, przy czym spadkowi uległy zarówno zamówienia rządowe, jak i prywatne. Również i w stosunku do maja ub. r. ogólna ilość zamówień w tym roku była mniejsza, przy czym zmniejszyły się tak zamówienia rządowe, jak i prywatne. W szczególności, w maju b. r. w po-

łudniowo-Afrykański—160, Mandżurię—25, Iran—20, Irak—14. Kocce kierowane były głównie do Kolumbii.

Wartość przeciętna eksportowa 1 q wyrobów białostockich wynosiła zł 400, a więc wzrosła w porównaniu z poprzednim miesiącem (zł 375).

Jakkolwiek eksport bielski doznał w kwietniu b. r. pewnego zmniejszenia w stosunku do marca b. r., to jednak rozwój jego uważać należy za pomyślny, gdyż rezultaty eksportowe tego okręgu są o 50% lepsze od zeszłorocznych. W omawianym miesiącu wywieziono następujące artykuły: tkaniny wełniane 124 q—zł 232 tys., tkaniny bawełniane 41 q—zł 28 tys., stożki wełniane 59 q—zł 62 tys., wyroby konopne 128 q—zł 24 tys., przędza lniana 268 q—zł 90 tys., płótno lniane 96 q—zł 38 tys., płótno żaglowe 123 q—zł 37 tys.

W okresie 4 miesięcy b. r. uwydatnił się w porównaniu z analogicznym okresem ub. r. poważny wzrost wywozu tkanin wełnianych, tkanin bawełnianych, przędzy i tkanin lnianych. Odnosne dane przedstawiają się następująco (w tys. zł): tkaniny bawełniane—155 w (ub. r.—86), tkaniny wełniane—967 (594), stożki wełniane—159 (161), wyroby konopne—45 (30), przędza lniana—513 (444), tkaniny lniane—191 (72), płótno żaglowe—88 (92). Wywóz tkanin wełnianych odbywał się do 31 krajów, przy czym najpoważniejszymi odbiorcami byli (w tys. zł): Jugosławia—267 (w ub. r.—196), Węgry—133 (97), Szwecja—116 (7), Finlandia—90 (11), Palestyna—56 (5), Argentyna—37 (105). Z danych powyższych wynika, że poza rynkiem argentyńskim wzmógł się pokaźnie wywóz na wszystkie inne rynki. Stożki znajdowały zbyt (w tys. zł): w Związku Południowo-Afrykańskim—31 (14), Anglii—24 (30), Nowej Zelandii—29 (38), Holandii—19 (27). Stosunkowo słaby rozwój wywozu stożków jest spowodowany utratą rynku Stanów Zjedn., na który w latach poprzednich lokowane były duże ilości tego artykułu, ponadto zaś stożki okazują się zbyt mało konkurencyjne w stosunku do wywozu zagranicznego. Zbyt przędzy lnianej objął 11 krajów, z których jako najważniejsze wymienić należy (w tys. zł): Irlandię—91, Jugosławię—85, Niemcy—85, Bułgarię—75.

Przeciętna wartość 1 q artykułów eksportowanych z tego okręgu wynosiła w kwietniu b. r. zł 609 (marzec b. r.—386). Wzrost wartości sprzedaży spowodowany jest zwiększonym udziałem w eksporcie artykułów droższych, jako to: tkanin wełnianych i stożków.

Ogólny wywóz włókienniczy z 3 najważniejszych okręgów w pierwszych 4 mies. b. r. w porównaniu z analogicznym okresem ub. r. charakteryzuje poniższe zestawienie:

Okręgi	S t y c z e ń ÷ k w i e c i e ń		Różnica w 1939 r. w stos. do 1938 r.		% w art.	
	1938	1939	q	tys. zł		
Łódzki	11 930	8 461	11 816	8 101	— 360	4
Białostocki	4 091	1 992	1 734	701	—1 291	65
Bielski	2 771	1 511	4 690	2 267	+ 756	50
Razem:	18 792	11 964	18 240	11 069	— 895	7

Całkowity eksport tekstylny—wg danych Gł. Urz. Stat.—wy.aża się za okres 4 mies. b. r. ilością 126 618 q wartości zł 24 312 tys. W sto-

unku do ub. r. widoczna jest więc znaczna poprawa—wzrost o 4% wartościowo (w ub. r. 94 504 q—zł 23 295 tys.).

Eksport grupy lnu zajmuje w b. r. pozycję 67 803 q wartości zł 9 320 tys., przewyższając odnośne liczby z ub. r. (57 100 q—zł 8 188 tys.). Wywóz lnu wzmógł się na skutek dobrej koniunktury na rynkach wolnodewizowych, a również z uwagi na realizowaną umowę z Niemcami. Wypada stwierdzić, iż po dokonaniu wywozu lnu z tytułu zawartych zamówień nie może wchodzić w rachubę jakikolwiek wywóz dodatkowy, a to ze względu na zwiększone potrzeby rynku wewnętrznego—przemysłu lnianego. Po uwzględnieniu pozycji surowcowej przypada na eksport włókienniczy przetwórczy w b. r. 58 815 q wartości zł 14 992 tys. (w ub. r. 37 404 q—zł 15 107 tys.). Nieznaczne tylko (o 1%) zmniejszenie wartości eksportu przetwórczego—wobec dużych różnic na niekorzyść b. r. w poprzednich miesiącach—wskazuje na stałą i stopniową poprawę sytuacji eksportowej w włókiennictwie.

W grupie lnu przedmiotem wywozu w okresie 4 mies. b. r. były następujące asortymenty (w tys. zł): len miedlonny—1 067 (420), len trzepany—1 000 (1 380), len czesany—352 (516), pakiety lniane—5 383 (4 300). W przędzy lnianej obserwujemy zwiększenie wywozu z zł 519 tys. w ub. r. do zł 629 tys.; w tkaninach lnianych zarysowała się sygnalizowana uprzednio poprawa, w wyniku czego wywóz ten, stanowiący wartość zł 652 tys., jest zaledwie o zł 16 tys. mniejszy od zeszłorocznego.

St. W.

GOSPODARKA ELEKTRYCZNA

ZJAZD ELEKTRYKÓW

I WYSTAWA ELEKTROMECHANICZNA

W dn. 18÷21 b.m. odbędzie się w Katowicach i Cieszynie XI Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia Elektryków Polskich, którego otwarciu zaszczytu swą obecnością Pan Prezydent Rzeczypospolitej Prof. Ignacy Mościcki.

Równocześnie w dniu rozpoczęcia Zjazdu zostanie otwarta Ogólnopolska Wystawa Elektromechaniczna S. E. P., która będzie generalnym przeglądem dorobku polskiego w tej gałęzi przemysłu.

Na pierwszym uroczystym plenum Zgromadzenia odczyt pt. „Rola przemysłu w obronności Państwa” wygłosi Prezes S. E. P. P. Inż. K. Szpotański. Z kolei referaty wygłoszą: P. Inż. Jan Obrąpalski, Prezes Zagłębia Węglowego SEP „Elektryczność w wielkim przemyśle Polskiego Zagłębia Węglowego”; P. Inż. Zygmunt Gogolewski—„Widoki rozwoju przemysłu elektrotechnicznego w Polsce na tle osiągnięć ostatnich lat”, P. Gustaw Morcinek—„Śląsk i jego ludzie”.

ROLNICTWO

UPORZĄDKOWANIE DŁUGÓW ROLNICZYCH

Inicjatywa poselska, ujawniona przed przeszło rokiem w poprzednim jeszcze Sejmie, a powtórzona dwukrotnie w obecnej Izbie, znalazła urzeczywistnienie w postaci uchwalenia ustawy w sprawie częściowej zmiany przepisów o uporządkowaniu długów rolniczych.

Na okres przejściowy przed wydaniem obecnej ustawy uchwalono w dn. 29/III b. r. ustawę o częściowym zawieszeniu długów rolniczych („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1939, poz. 170), której termin ważności upływa z dniem 30/VI b. r. Przejściowa ta ustawa, na skutek której rolnicy-dłużnicy uzyskali okresowe 3-miesięczne zawieszenie wyplat należności kapitałowych od długów, powstałych przed dn. 1/VII 1932 r., miała na celu okazać zadłużonym rolnikom bezpośrednią pomoc w postaci zmniejszenia nacisku wierzycielskiego, z drugiej zaś strony umożliwić opracowanie konstruktywnego projektu ostatecznego uporządkowania długów rolniczych.

Konieczność tego wynikała z okoliczności, że bogaty zbiór przepisów oddłużenia rolnictwa, wyrażający się sumą 55 aktów prawnych, wydanych w okresie kryzysu lub bezpośrednio po kryzysie, zdążył zawsze do możliwie najmniejszego ustawodawczego ingerowania w prywatno-

prawne stosunki wierzycielsko-dłużnicze. W konsekwencji—w odróżnieniu od ustawodawstwa oddłużeniowego rolnego wielu innych państw—nasze w wyjątkowych jedynie wypadkach i to w postaci postępowania indywidualnego sięgało do najradykałniejszego środka, jakim jest redukcja kapitału długu. Podstawowym zrębem działania dotychczasowych przepisów oddłużeniowych było odroczenie i rozłożenie płatności długu bez poddawania rewizji jego sumy, odnośnie znacznej większości wierzycielności. Płatności te zostały ustalone w 1934 r., a rozłożenie spłaty większości długów ustalono na 14 lat. Takie rozwiązanie okazało dłużnikom znaczną bezpośrednią pomoc przez zmniejszenie ciężaru świadczeń, nie stanowiło natomiast odnośnie wszystkich dłużników dostosowania obsługi długów do ich możliwości gospodarczych przez cały okres trwania kredytu. Z chwilą, gdy w okresie pokryzysowym następowały dalsze znaczne sezonowe wahania w opłacalności gospodarki rolnej, liczba gospodarstw, które nie mogły w ramach swych możliwości gospodarczych wywiązać się z zobowiązań na warunkach, uprzednio ustalonych, ulegała powiększeniu.

Postulat ogólny, dyktowany okolicznościami zewnętrznymi, nakazujący kierować politykę gospodarczą w kierunku bezpośredniego utrzymania, a nawet znacznego powiększenia potencjału produkcji

w każdej dziedzinie gospodarczej, a zwłaszcza w rolnictwie, stanowiącym o pogotowiu aprowizacyjnym kraju, nie pozwolił na przeprowadzenie likwidacji przesterów zadłużenia poprzez system najnaturalniejszy i najwłaściwszy, lecz trudny do pogodzenia z wymogiem równoczesnego jakościowego i ilościowego podniesienia produkcji, jakim byłaby generalna akcja egzekucyjna.

W zrozumieniu tych okoliczności—przystąpiono do zagadnienia przyścia z pomocą gospodarstwom rolnym nadmiernie zadłużonym. Zabieg ten nie mieści się w ramach normalnego rozwoju życia gospodarczego, stanowi jednak przyczynek uporządkowania stosunków na tym odcinku, zdążając do ostatecznego zlikwidowania skutków kryzysu.

Myślą przewodnią ustawy w sprawie częściowej zmiany przepisów o uporządkowaniu długów rolniczych jest zastosowanie ulg w spłacie zobowiązań rolniczych, powstałych przed dn. 1/VII 1932 r., nie generalnie dla całego rolnictwa, lecz ograniczenie tych ulg do grupy gospodarstw nadmiernie zadłużonych.

Dotychczasowe bowiem przepisy oddłużeniowe pozwoliły dostosować koszty obsługi długów do poziomu gospodarczo uzasadnionego w stosunku do znacznej większości gospodarstw, których wysokość zadłużeń nie powodowała przekroczenia granicy możliwości obsługi długu w ramach obecnej opłacalności. Ten stan faktyczny wskazywał na celowość ograniczenia oddłużenia do grupy gospodarstw „szczytowo zadłużonych”, a nie znajdujących w dzisiejszych przepisach możliwości redukcji zadłużeń. Takie ujęcie pozwoliło na zmniejszenie ujemnych skutków gospodarczych zabiegu po stronie wierzycieli.

Lokalny aparat kredytu rolnego w znacznej większości oparty jest o stan majątkowy rolników w postaci przeważnie nieograniczonej odpowiedzialności udziałowej w instytucjach spółdzielczych lub—pośrednio—w postaci podatków samorządowych, wyrównujących ewentualne straty instytucyj kredytowych komunalnych i gminnych. Ciężar zbyt daleko idących świadczeń oddłużeniowych ze strony tych wierzycieli musiałby, w konsekwencji załamania finansowego tych instytucyj, być przerzucony ponownie na rolników w postaci dopłat udziałowych lub nowych podatków na pokrycie strat.

Wobec tego stanu, z natury rzeczy, zabiegi oddłużeniowe na odcinku instytucyj kredytowych w interesie własnym rolników musiały być ograniczone.

Ustawa zawiera 19 artykułów.

Po względem merytorycznym podzielić można ustawę na 3 działy: moratoryjny—zawarty w przepisach artykułów 1÷7 włącznie, konwersyjny, na który składają się artykuły 8÷14, pozostała część ustawy, obok przepisów ogólnych o charakterze wykonawczym, składa się na dział nowelizacji dotychczasowych przepisów oddłużeniowych, mianowicie: ustawy z dn. 24/III 1933 r. o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych („Dz. Ust. R. P.” Nr 109/1934, poz. 973) i rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych („Dz. Ust. R. P.” Nr 5/1936, poz. 59).

Dział moratoryjny ustawy zawiera postanowienia, że wszelkie długi rolnicze, powstałe przed dn. 1/VII 1932 r., z wyjątkiem długów wobec osób i instytucyj, wymienionych w art. 6 ust. 1 dekretu z dn. 24/X 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych, tzn. z wyjątkiem należności Skarbu Państwa, instytucyj publiczno-prawnych, instytucyj kredytowych wszelkiego typu—podlegają częściowemu ograniczeniu wymagalności. W ciągu lat 1939 i 1940 wymagalne będzie tylko 50% należności kapitałowej, której płatność przypada w tym okresie, 50% odsetek zaległych płatnych do dn. 1/I 1939 r. oraz całkowicie odsetki bieżące za okres ograniczenia wymagalności.

Dłużnik rolnik w zakresie długów, powstałych przed dn. 1/VII 1932 r., w stosunku do osób i przedsiębiorstw prywatnych uzyskuje więc ulgę, polegającą na możliwości niezapłacenia 50% należności kapitałowej, zapadającej w latach 1939 i 1940, 50% odsetek zaległych sprzed dn. 1/I 1939 r. i całości zaległości kapitałowych. Wyżej wymienione należności, objęte zawieszeniem wymagalności, płatne będą łącznie

z dwiema końcowymi ratami, przypadającymi wg dotychczasowego planu spłaty całości długu.

Postępowanie egzekucyjne z tytułu należności, objętych zawieszeniem wypłat, nie może być wszczynane, a wszczęte—ulega zawieszeniu z mocy samego prawa.

Wstrzymanie częściowej wymagalności długów nie odnosi się do dłużników, którzy zawarli układy bądź zostali poddani postępowaniu likwidacyjnemu na zasadzie przepisów rozdz. VII rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych.

Wierzyciel może ubiegać się w indywidualnych wypadkach o uchylenie względnie ograniczenie przysługującego dłużnikowi uprawnienia zawieszenia wypłat. Odwołanie wierzyciela następuje w stosunku do dłużników grup A do urzędu rozjemczego, a w stosunku do posiadaczy gospodarstw grup B i C do właściwego sądu. Urząd rozjemczy względnie właściwy sąd mogą na wniosek wierzyciela, uwzględniając położenie majątkowe wierzyciela jak i dłużnika, uchylić lub ograniczyć w stosunku do danego długu ustawowe zawieszenie wypłat. Może to nastąpić w wypadkach, gdy urząd rozjemczy lub sąd uznają, że należność płatnicza i możliwości gospodarcze dłużnika pozwalają mu uiścić dług na warunkach dla wierzyciela korzystniejszych.

Ustawa, przewidując możliwość uchylenia lub ograniczenia na wniosek wierzyciela, w trybie postępowania indywidualnego, przepisu, działającego z mocy prawa o częściowym zawieszeniu wymagalności długów, równorzędnie ustaliła możliwość uzyskania przez dłużnika w tym samym trybie dalszych ulg, nieprzewidzianych z mocy prawa. Mianowicie, dłużnicy posiadacze gospodarstw grupy A przed urzędem rozjemczym, a posiadacze gospodarstw grup B i C przed sądem mogą w wypadku, gdy znajdują się w stanie wyjątkowych trudności płatniczych, uzyskać zawieszenie wymagalności długów rolniczych w całości na okres nie dłuższy niż do dn. 31/XII 1940 r. Odnosi się to do tej samej kategorii długów, co objęte częściowym zawieszeniem wypłat z mocy prawa. Natomiast zakres zawieszenia wymagalności długów w indywidualnym postępowaniu przed urzędami rozjemczymi dla dłużników posiadaczy gospodarstw grupy A rozszerzony nawet został na długi (powstałe przed dn. 1/VII 1932 r.) wobec instytucyj kredytowych krótkoterminowych, o ile należności te nie zostały objęte układami konwersyjnymi, zawartymi przy pomocy Banku Akceptacyjnego, lub nie mają charakteru długoterminowych kredytów amortyzacyjnych. Dotyczy to więc, tzw. wierzytelności nieskonwertowanych.

Postępowanie sądowe na wniosek dłużnika dla posiadaczy gospodarstw grup B i C odbywa się w trybie, przewidzianym art. 5 omawianej ustawy. Orzeczenie zawieszenia wymagalności długu, jeżeli dla długu istnieje tytuł egzekucyjny, wydaje sąd w trybie postępowania niespornego (incydentalnego). W postępowaniu tym nie ma środka odwoławczego do Sądu Najwyższego. Na obszarze obowiązywania niemieckiej ustawy z dn. 17/V 1898 r. w sprawach sądownictwa niespornego służy natychmiastowe zażalenie przeciw orzeczeniom, wydanym w tych sprawach.

W wypadku wszczęcia egzekucji o zawieszeniu wymagalności orzeka sąd egzekucyjny. W celu rozpoznania wniosku sąd wyznacza rozprawę. Przeciw postanowieniu sądu może przysługiwać zażalenie. W wypadku udzielenia zawieszenia wymagalności sąd umarza postępowanie egzekucyjne. Do czasu rozstrzygnięcia wniosku o zawieszenie wymagalności sąd może wstrzymać postępowanie egzekucyjne. Jeżeli dług rolniczy jest przedmiotem procesu sądowego, o zawieszeniu wymagalności orzeka sąd procesowy. W procesie tym należy się pozwanemu zwrot kosztów, jeżeli nie dał on powodu do wytoczenia sprawy, uznał przy pierwszej czynności procesowej należność długu i wstrzymał się z wnioskiem o odroczenie płatności.

Powyższe przepisy moratoryjne cechują następujące zasady: przyjęto założenie konieczności powszechnego zmniejszenia o połowę kosztów obsługi długów w okresie 2-letnim; osłabiona bowiem opłacalność gospodarstw rolnych nie pozwalała na wywiązanie się całkowite

z zobowiązań na warunkach, dotychczas ustalonych; powszechna ta ulga nosi charakter przejściowy na okres 2-letni, jest więc dyktowana przesłankami koniunkturalnego stanu gospodarczego; ulgę tę rolnik-dłużnik uzyskuje z mocy prawa, a więc bez żadnych zabiegów i kosztów ze swej strony; dzięki częściowemu charakterowi moratoryjnemu utrzymuje się zasadę, że dłużnik winien płacić i może być pociągany do świadczeń z tego tytułu; świadczenia te dostosowuje się jedynie przejściowo do gospodarczych możliwości obsługi długu.

Przepis 50%-owego zawieszenia wymagalności może w życiu okazać się w poszczególnych wypadkach niecelowym. Przewidziano wobec tego możliwość jego uchylania, i to w dwojakim kierunku. Mianowicie, gdy dłużnik może płacić więcej bez większego uszczerbku dla normalnego toku gospodarowania, lub gdy nawet 50%-owa obsługa długu przekracza w zupełności jego możliwości płatnicze. Dla obu tych wypadków przewidziane zostały możliwości oceny indywidualnej przez organa obiektywne. Powiązanie działania moratorium z mocy prawa z indywidualnym systemem odwoławczym należy uznać za rozwiązanie życiowe, a więc w konsekwencji—właściwe.

Dział konwersyjny ustawy ma na celu—obok częściowego przejściowego moratorium—zasadnicze uporządkowanie długów rolniczych pewnych grup gospodarstw przez konwersję ich krótkoterminowych zadłużeń na długoterminowy kredyt niskoprocentowany.

Dotychczas zastosowane przepisy w zakresie warunków płatności zobowiązań dłużniczych rolnictwa dostosowały poziom obsługi do możliwości gospodarczych płatnika, zwłaszcza w wypadkach, gdy zadłużenie nie jest nadmierne w stosunku do wartości gospodarstwa. Skasowanie zabiegów konwersyjnych dla tego typu zadłużonych gospodarstw nie jest celowe, gdyż pomimo obniżki oprocentowania, uzyskanej na skutek konwersji, absolutny koszt kredytu dzięki jego długoterminowemu charakterowi ulega znacznej podwyżce. O ile dłużnik jest w możności wywiązać się z zadłużenia na dotychczasowych krótkoterminowych warunkach spłaty, nie jest rzeczą celową odraczanie terminów tej spłaty.

Okoliczności te skłoniły do ograniczenia zabiegów konwersyjnych do tej grupy gospodarstw, która nie ma możliwości wywiązania się z płatności długów na dotychczasowych warunkach, co zwłaszcza następuje na skutek wysokiego poziomu zadłużenia.

W konsekwencji konieczne było ustalenie, jakie gospodarstwa mają zadłużenie nadmierne. Posiadane materiały pozwalają osądzić, że z małymi wyjątkami gospodarstwa, które mają jeden tylko typ zadłużenia, np. tylko krótkoterminowe lub tylko długoterminowe, nawet w wypadkach stosunkowo znacznego obciążenia w stosunku do wartości gospodarstwa, są w stanie wywiązać się ze spłaty na obecnych warunkach obsługi długów. Odmienne jednak przedstawia się stan możliwości płatniczych dłużnika, jeżeli następuje zbieg dwóch lub kilku rodzajów kredytu. Zwłaszcza jaskrawo przekroczenie gospodarczo uzasadnionych możliwości obsługi ujawnia się w wypadkach, gdy następuje zbieg długoterminowego zadłużenia, przeważnie występującego w dość wysokich sumach w stosunku do wartości gospodarstwa, z zadłużeniem krótkoterminowym. Wielokrotnie w tych wypadkach mała nawet suma krótkoterminowego długu stosunkowo wysoko oprocentowanego, a nieraz natychmiast wymagalnego w całości lub części kapitału—stanowi o przekroczeniu gospodarczych możliwości płatniczych dłużnika.

Zobowiązania krótkoterminowe tych dłużników będą przejmowane przez Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej od dotychczasowego wierzyciela, przy czym zapłata należności uskuteczniiana będzie obligacjami 3% Państwowej Renty Ziemskiej lub skryptem dłużnym Skarbu Państwa na warunkach, ustalonych przez Ministrów: Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych.

Przejęty w ten sposób dług skonwertowany zostanie na pożyczkę długoterminową [niskoprocentowaną, a w wypadkach potrzeby dostosowania zadłużenia do poziomu, gospodarczo uzasadnionego, może ulec częściowej redukcji.

Konwersja, a w szczególności ewentualna redukcja zadłużeń uza-

leżniona być może od całokształtu stanu finansowego dłużnika, zwłaszcza od świadczeń innych wierzycieli prywatnych.

Przejęcie krótkoterminowych zobowiązań w instytucjach kredytowych stwarza dwojakie korzyści dla dłużnika-rolnika. Uzyskuje on obniżkę oprocentowania i zmniejszenie rocznej obsługi długu na skutek konwersji na kredyt długoterminowy. Poza tym wszystkie jego długi, dotychczas rozdzielone na dwóch lub kilku wierzycieli, zgrupowane zostaną w ręku jednego wierzyciela i obsługiwane będą na jednolitych warunkach.

Gospodarstwa większe mają nawet w wypadku istnienia zbiegu zadłużeń możliwość zaspokojenia wierzyciela przez częściową likwidację substancji majątkowej. Częściowa parcelacja majątku przy przeznaczeniu stąd uzyskanych wpływów na spłatę długu przeważnie stanowi o wytworzeniu zdrowych finansowo podstaw gospodarowania. Gospodarstwa mniejsze, których podział stanowić może o przekroczeniu granicy samowystarczalności gospodarczej, pozbawione są takich możliwości likwidacji zadłużeń. Biorąc to pod uwagę, zastosowano dla gospodarstw grupy A, posiadających zbieg zadłużeń kilku rodzajów, możliwość skumulowania zadłużeń na jednolity dług długoterminowy. Uwzględniono w tym wypadku gospodarstwa, posiadające wysokie zadłużenie długoterminowe, gdyż ono stanowi, że zbieg kilku rodzajów zadłużeń przekracza gospodarczo uzasadnioną możliwość obsługi. Do grupy tej zaliczono gospodarstwa, posiadające zadłużenie w Funduszu Obrotowym Reformy Rolnej z tytułu nabycia samodzielnych osad, z tytułu rent Komisji Kolonizacyjnej i b. pruskich banków rentowych, w Państwowym Banku Rolnym z tytułu listów zastawnych i reszty ceny kupna w wyniku parcelacji majątków własnych Banku.

Dział nowelizacyjny ustawy nie wprowadza w dotychczasowych przepisach istotnych zmian merytorycznych. Uchwalone poprawki stanowią nową redakcję dotychczasowych przepisów, zdążając do uchylenia wątpliwości interpretacyjnych, względnie przedłużenia terminu działania dotychczasowych przepisów.

W rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych wprowadzono następujące zmiany:

1.—W art. 6 dodano nowy ustęp 2 w następującym brzmieniu: „Instytucje, wymienione w ust. 1 pp. 6 i 7, w zakresie długoterminowego kredytu amortyzacyjnego uważa się za instytucje kredytu długoterminowego w rozumieniu p. 5 tego ustępu”. Na skutek tej poprawki banki, przedsiębiorstwa i instytucje państwowe lub komunalne, ogólnie użyteczne przedsiębiorstwa osadnicze województwa śląskiego w zakresie długoterminowych kredytów amortyzacyjnych zrównane zostały w ustawodawstwie oddłużeniowym z prawami instytucji kredytu długoterminowego.

2.—W art. 53 ust. 3 zmieniono datę 1938 r. na 1940 r. Stanowi to o przedłużeniu terminu składania wniosków do urzędów rozjemczych o zmniejszenie długu z tytułu działów, spłat rodzinnych i reszty ceny kupna.

3.—Ustępowi 2 art. 70 nadano brzmienie nast.: „Wniosek o obniżenie długów na podstawie ustępów poprzedzających może być wniesiony do dn. 31 grudnia 1940 r.”. Przedłużony został tym samym termin składania wniosków o postępowanie układowe z dn. 24/X 1939 r. do dn. 31/XII 1940 r.

4.—Przez dodanie ust. 10 do art. 81 ust. 1 w brzmieniu: „W wypadku zmniejszenia sumy długu zmniejszenie zabezpieczeń hipotecznych, ciężących na majątku dłużnika, i zwolnienie gruntów, przeznaczonych na parcelację, spod tychże zabezpieczeń” — rozszerzono zakres projektów układow.

W ustawie z dn. 24/III 1933 r. o ułatwieniach dla instytucji kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych, wprowadzono następujące zmiany:

1.—Art 10 ust. 2 otrzymał brzmienie: „Wierzytelności i ich zabezpieczenia, wpisane do rejestru, jak również wpływy na spłatę kapitałów i odsetek tych wierzytelności—stanowiąc będą w majątku instytucji, która uzyskała kredyt, osobną masę, służącą na zaspokojenie należ-

ności Banku Akceptacyjnego oraz należności z weksli (trat), pochodzących z kredytu akceptacyjnego, tj. wystawionych przez instytucje wierzycielskie, a akceptowanych przez Bank Akceptacyjny. Wierzytelności te i ich przynależności nie mogą być przedmiotem przelewu potrącenia z wzajemnymi roszczeniami dłużnika, ani przedmiotem egzekucji ze strony osób trzecich oraz nie mogą być wciągnięte do masy upadłości instytucji wierzycielskiej”.

2.—Po art. 18 dodano nowy art. 18a o następującym brzmieniu: „Kto umyślnie użyje wpływu, włączone do osobnej masy, służącej na zaspokojenie należności Banku Akceptacyjnego, (art. 10) na inny cel niż obsługę kredytu akceptacyjnego lub należności Banku Akceptacyjnego, podlega karze więzienia do dwu lat i grzywny do 10 000 złotych”.

Przepisy te zmierzają do powiększenia bezpieczeństwa instytucji kredytowych, przyznających kredyt akceptacyjny, zabezpieczony akceptacjami Banku Akceptacyjnego.

Art. 16 nowej ustawy wprowadza ważny przepis, rozciągający wszelkie ulgi ustawy, przysługujące głównemu dłużnikowi, na współzobowiązanych.

Art. 17 ustawy ustala, że żadne postanowienia umów lub innych tytułów, powstałe przed wejściem w życie ustawy, nie mogą stać na przeszkodzie jej zastosowaniu.

St. O.

WYTYCZNE POLITYKI ZBOŻOWEJ W NOWYM OKRESIE GOSPODARCZYM.—Na ostatnich posiedzeniach Komitetu Ekonomicznego Ministrów rozpatrywano zagadnienia polityki zbożowej oraz uchwalono wytyczne działania na odcinku zbożowym w roku gospodarczym 1939/40.

Komitet Ekonomiczny Ministrów uchwalił w odniesieniu do rynku wewnętrznego utrzymać normy przemiałowe w dotychczasowej wysokości oraz celem powiększenia rezerwy zbożowych zalecił dążyć do szybkiej rozbudowy magazynów zbożowych oraz wzmocnić aparat handlu zbożem przez rozbudowę central spółdzielczych.

Ponadto uchwalono szereg zaleceń, mogących się przyczynić do zwiększenia spożycia zboża na rynku wewnętrznym (powiększony przerób żyta na spirytus) oraz mających wpływ na rozłożenie podaży zboża w ciągu całego okresu gospodarczego. Przede wszystkim postanowiono rozszerzyć prowadzoną u nas od kilku lat akcję kredytów rejestrowych i zastawowych. Z nowym okresem gospodarczym uchwalono uruchomić dla rolników kredyty zaliczkowe i rejestrowe pod zastaw zbóż, przy czym ogólna kwota kredytów rejestrowych wynosić będzie co najmniej zł 40 miln., a ogólna kwota kredytów zaliczkowych — co najmniej zł 15 miln.—z tym, że w razie pełnego wykorzystania wymienionych sum Rząd dążyć będzie do ich dalszego zwiększenia.

Jeśli zważymy, że w bież. okresie gospodarczym ogólna kwota kredytów zaliczkowych i rejestrowych na zboże sięgała zł 55 miln., lecz

rozprowadzonych zostało tylko zł 46 miln., to ostatnia uchwała Komitetu Ekonomicznego Ministrów wprowadza możliwość dalszej poważnej pomocy dla rolnictwa, umożliwiającą wielu warsztatom rolnym powstrzymanie się od zbyt szybkiej, a niekorzystnej sprzedaży ziarna w okresie poźniwym.

Oprocentowanie kredytów rejestrowych pod zastaw zbóż, wraz z innymi kosztami, nie będzie przekraczać $4\frac{1}{2}\%$ w stosunku rocznym, dla drobnego zaś kredytobiorcy (grupa kredytów zaliczkowych) oprocentowanie nie może przekraczać 4% w stosunku rocznym.

Celem szerszego rozprowadzenia kredytów rejestrowych i zaliczkowych na terenach, które dotychczas były upośledzone i w mniejszym od innych stopniu korzystały z tej pomocy, przewidziane zostało zastosowanie dodatkowych środków, dzięki którym spodziewać się należy znacznego ożywienia działalności instytucji, rozprowadzających omawiany kredyt na tych terenach. Kredyt zaliczkowy ma być postawiony do dyspozycji instytucji rozprowadzających jeszcze w ciągu czerwca b. r.—z tym, że już dn. 1/VII b. r. instytucje te powinny rozpocząć wypłatę przyznanych pożyczek. Kredyt rejestrowy będzie rozprowadzony natychmiast po żniwach, przy czym ma być udzielone zezwolenie zainteresowanym instytucjom kredytowym na awansowanie kredytów rejestrowych do wysokości 25% kredytu, i to jeszcze przed załatwieniem wszelkich formalności.

Obok kredytów rejestrowych i zaliczkowych Komitet Ekonomiczny uchwalił uruchomić w roku gosp. 1939/40 kredyty zastawowe dla instytucji, przedsiębiorstw, spółdzielni i innych central, zajmujących się zawodowo skupem lub przetwórstwem produktów rolnych. Kredyty te oprocentowane będą w wysokości 5% w stosunku rocznym.

Ponadto uruchomione zostaną kredyty dla handlu zbożem, prowadzonego przez spółdzielnie rolnicze i ich centrale. Kredyty te oprocentowane będą w wysokości 5% w stosunku rocznym i zostaną uruchomione, począwszy od dn. 1/VII 1939 r.

Wreszcie, uruchomiony zostanie kredyt rejestrowy i zaliczkowy pod zastaw bydła. Warunki oprocentowania tych kredytów ustalone zostały na tym samym poziomie, jak przy kredytach rejestrowych i zaliczkowych na zboże.

Omawiane uchwały Komitetu Ekonomicznego Ministrów świadczą, że ze strony Rządu położony zostanie szczególny nacisk na podjęcie czynności, które uchronią rolnika od konieczności natychmiastowego wyzbywania się zboża po zbiorach, a przeciwnie umożliwią mu rozłożenie podaży na przestrzeni całego okresu gospodarczego.

W odniesieniu do rynku zewnętrznego uchwalono utrzymać zwroty cel przy wywozie artykułów roślinnych w dotychczasowej wysokości z wyłączeniem owsa, co do którego zakaz wywozu ma być utrzymany. Bliższe sprecyzowanie polityki zbożowej w zakresie eksportu zbóż w przyszłej kampanii, a w szczególności sprecyzowanie zakresu i środków pomocy eksportowej, zostanie dodatkowo dokonane przez Komitet Ekonomiczny Ministrów w najbliższym czasie.

HANDEL

HANDEL WEWNĘTRZNY

RUCH CEN W KWIECNIU 1939 R.—Obroty handlowe w kraju wykazały w kwietniu tendencję niejednorodną. Oddziaływały u z jednej strony okres świąt Wielkiejnocy i ożywienie inwestycyjne, zwłaszcza w zakresie inwestycji publicznych, z drugiej zaś strony — pewne nastroje wyczekiwania w związku z międzynarodowymi wypadkami politycznymi. W niektórych branżach występowało ożywienie, w innych — zastój, zwłaszcza w handlu detalicznym. W związku ze świątami i okresem wiosennym nastąpił lekki wzrost obrotów w branżach: spożywczej, odzieżowej i konfekcyjnej. Na rynku pieniężnym płynność zmniejszyła się, a wypłacalność dość znacz-

nie pogorszyła się (odsetek weksli zaprotestowanych podniósł się z 5·4 w marcu do 8·0 w kwietniu — wobec 4·5 w kwietniu ub. r.); oddziaływało to również na kształtowanie się obrotów handlowych.

Jeśli chodzi o pewne symptomy tych obrotów, to zaznaczyć należy, że suma weksli wystawionych skurczyła się znacznie w kwietniu (z zł 459·9 miln. w marcu do zł 366·1 miln.), było to jednak w dużym stopniu związane z przechodzeniem na transakcje gotówkowe, a zwłaszcza ze zmniejszeniem się sumy weksli finansowych. Przewozy kolejowe towarów w kwietniu nieco zwiększyły się (z 16·7 do 17·1 tys. wagonów 15-tonowych przeciętnie dziennie), ale ładunek do przewozu w kraju pozostał bez zmiany (11·8 tys. wag.).

Inwestycje w I kwartale b. r. nie oddziaływały na obroty specjalnie pobudzająco, bo w przecięciu utrzymywały się na niezmiennym poziomie. Wskaźnik inwestycji budowlanych wynosił w I kwartale b. r. 111·8 — podobnie jak w IV kwartale ub. r., kiedy w związku z wygasaniem dawnych ulg w budownictwie mieszkaniowym rozpoczęto dużą liczbę nowych budowli. W konsekwencji wzrósł w I kwartale b. r. zbyt mineralnych materiałów budowlanych. Natomiast zbyt wytworów walcowanych — w związku z lekkim skurczeniem zazwyczaj niewielkich w tym okresie inwestycji publicznych — obniżył się. Obok budownictwa mieszkaniowego nastąpił w rolnictwie wzrost inwestycji maszynowych (o 20^{1/2}%), inwestycje komunikacyjne wzrosły w I kwartale b. r. o 8%, ale obniżyły się o 5% inwestycje maszynowe w przemyśle, które już od II kwartału 1938 r. na skutek niepewnej sytuacji politycznej za granicą wykazywały osłabienie.

Od strony spożycia obroty handlowe w I kwartale b. r. doznały dalszego wzmocnienia. Wskaźnik spożycia podniósł się z 95·2 w IV kwartale ub. r. do 97·0 w I kwartale b. r., przy czym o ile w 1938 r. wzrastało tylko spożycie miast (w ślad za wzrostem produkcji i obrotów), o tyle w I kwartale b. r. nastąpiła również poprawa w spożyciu wsi.

Ceny w b. r. wykazują tendencję zwykłą. W kwietniu podniosły się ceny hurtowe o 0·9%, ceny detaliczne zaś pozostały bez zmiany.

Ruch wskaźników cen hurtowych przedstawia następujące zestawienie (na podstawie danych Instytutu Badania Konjunktury oraz Gł. Urz. Stat.):

	Kwiecień	1929	Wskaźnik ogólny		Artykuły rolne kraj.		Artykuły przemysł.	
			1931	1932	1933	1934	1935	1936
			99·2	97·6	100·3			
	"	1930	87·7	80·4	92·0			
	"	1931	77·9	73·0	79·5			
	"	1932	69·3	66·4	68·5			
	"	1933	59·9	55·2	60·3			
	"	1934	56·8	47·4	60·9			
	"	1935	52·2	42·0	56·7			
	"	1936	53·0	44·9	55·7			
	"	1937	60·1	53·9	62·1			
	"	1938	57·2	51·5	58·4			
	"	1939	55·6	48·9	57·4			

	Październik	1938	Artykuły rolne:		Artykuły przemysłowe:		
			sprzedawane przez rolników	prze-twory	surowce	półfabrykaty	wyroby gotowe
			41·0	54·6	55·1	56·6	58·9
	"	"	40·5	53·8	55·8	56·6	58·8
			41·2	54·3	56·3	56·5	58·8
			40·9	54·4	56·2	56·6	58·9
			41·3	54·1	56·3	56·6	58·8
			41·6	54·3	56·3	56·5	59·0
			42·6	55·9	56·6	56·5	59·1

Kwiecień	1938	46·0	57·2	57·6	57·4	60·1
"	1937	49·5	58·4	66·7	59·5	61·1
"	1936	38·8	51·2	54·6	53·4	59·1
"	1935	34·0	50·2	54·2	54·8	60·8
"	1934	37·4	57·7	59·4	59·2	63·8

Ceny hurtowe w lutym i marcu zwykływały po 0·2%, a w kwietniu o 0·9%. Ale wskaźnik cen artykułów przemysłowych pozostawał przez I kwartał w ogóle niezmienny, a w kwietniu podniósł się minimalnie — tak, że cały wzrost przypadał właściwie na ceny artykułów rolnych.

Jeśli chodzi o ceny artykułów rolnych (łącznie z kolonialnymi oraz innymi, objętymi grupą ogólną żywności i używek) — to zmiany we wskaźnikach poszczególnych pozycji przedstawiały się następująco (wskaźniki przy podstawie: 1928 r. = 100):

	Luty		Marzec		Kwiecień	
	1939	1939	1939	1939	1938	1938
Zboża wszelkie	35·7	36·7	38·8	48·1		
Ziemniaki i inne	39·4	41·2	42·3	45·4		
Mąka i kasza	43·7	43·4	44·9	51·6		
Zwierzęta rzeźne	44·0	44·4	44·3	42·4		
Mięso i słonina	47·8	48·4	50·3	49·1		
Nabiał	49·3	47·1	47·9	48·0		
Cukier, spirytus, piwo	71·3	71·3	71·3	71·3		
Towary kolonialne	71·7	74·1	73·6	71·6		
Tytoń	96·8	95·8	96·8	96·8		
Sól	91·8	91·8	91·8	91·8		

W bież. roku gospodarczym następuje początkowo spadek cen artykułów rolnych — z przejściową tylko zwykłą we wrześniu; w każdym

razie przez pierwsze 4 miesiące ceny te spadają o 5·6%. Od grudnia zaczyna się okres zwykły — z przejściowym tylko minimalnym (o 0·2%) spadkiem w styczniu i ze stabilizacją w lutym; w marcu wzrost wyniósł 0·4%, a w kwietniu — 2·5%, a przez 5 ostatnich miesięcy (grudzień — kwiecień) ceny podniosły się o 4·0%.

Ceny artykułów roślinnych kształtują się w ostatnich miesiącach wyraźnie zwykło. W kwietniu najsilniej zwykływały ceny zbóż, za zbożami poszły i przetwory; podniosły się także ceny „innych” ziemiopłodów (m. in. ziemniaków). Tendencja zwykła cen zbóż, których dowóz na rynek wewnętrzny i eksport zmniejszyły się, była zgodna z tendencją rynków światowych. Najsilniej zwykływały ceny pszenicy.

Co się tyczy artykułów hodowlanych, to najsilniej zwykływały ceny mięsa i przetworów, słabiej — ceny nabiału, a ceny inwentarza żywego pozostały prawie bez zmiany. Ceny inwentarza wahały się dość znacznie w ciągu miesiąca, zwłaszcza jeśli chodzi o bydło rogate, którego cena pod koniec kwietnia lekko obniżyła się, zresztą tylko przejściowo, bo zaraz na przełomie kwietnia i maja nastąpiła zwykła. W zakresie nabiału zwykłe uległy tylko ceny mleka, natomiast ceny masła — lekko obniżyły się (przy zwiększonym zresztą eksporcie).

W grupie artykułów przemysłowych ceny od grudnia do marca włącznie pozostawały zupełnie ustabilizowane, w kwietniu podniosły się, ale minimalnie tylko, bo o niespełna 0·2%. Zmiany cen, jakie odbywały się w poszczególnych działach towarowych, ilustruje następujące zestawienie (wskaźniki przy podstawie: 1928 r. = 100):

	Luty		Marzec		Kwiecień	
	1939	1939	1939	1939	1938	1938
Drewno surowe	56·2	55·7	54·6	60·6		
" obrobione	50·9	50·9	51·0	51·8		
Surowce włókniste	32·7	32·9	34·1	74·4		
Przędza	47·6	47·3	47·1	49·1		
Tkaniny	55·5	55·7	55·8	57·4		
Paliwo mineralne	81·2	81·2	81·2	79·6		
Oleje mineralne	80·4	80·4	80·4	80·4		
Złom i ruda żelazna	61·4	62·2	66·7	64·9		
Żelazo	79·9	79·9	79·9	79·9		
Metale nieżelazne	43·0	43·6	43·3	42·1		
Skóry surowe	33·0	33·5	32·9	31·6		
" wyprawione	47·3	47·3	47·5	47·3		
Odzież i obuwie	46·7	46·7	46·7	47·1		
Chemikalia	67·7	67·4	67·5	68·0		
Mydło	67·7	67·4	67·4	71·1		
Nawozy sztuczne	67·0	67·2	67·2	69·4		
Materiały budowlane mineralne	48·9	48·7	48·8	48·9		
Papier	55·8	55·8	55·8	55·8		
Urządzenia domowe (meble, naczy., żarówki)	67·0	67·2	67·2	67·9		
Maszyny i narzędzia rolnicze	68·4	68·4	68·4	65·5		
Maszyny, narzędzia i inne wyroby dla przemysłu	76·4	76·4	76·7	76·7		

Ceny drewna surowego w b. r. — z wyjątkiem lutego, kiedy były ustabilizowane — stale zniżkują. Mimo korzystnej bardzo sytuacji eksportowej liczby eksportu w kwietniu były mniejsze niż w marcu, kiedy nastąpił silny wzrost, a zbyt na rynku wewnętrznym był w kwietniu — z racji mniejszego zapotrzebowania ze strony budownictwa — słabszy. Nie spowodowało to osłabienia cen tarcicy, które — przeciwnie — nieznacznie wzrosły — wobec minimalnych zapasów towaru w tartakach, lecz wpłynęło pośrednio na obniżkę cen surowca.

W grupie włókienniczej ruch cen nie był jednolity, przy czym — podobnie jak w poprzednim miesiącu — przeważała tendencja zwykła cen. Lekka zwykła ujawniła się w marcu przede wszystkim w zakresie surowca. Podniosły się mianowicie ceny juty, jeśli zaś chodzi o bawełnę, to — w dalszym ciągu — amerykańska nieznacznie zdrożała, egipska staniała. Ceny przędzy, której zapasy wzrosły, wykazały lekką zniżkę. Obniżyły się, mianowicie, znowu ceny przędzy sztuczno-jedwabnej. Ceny tkanin — przy zmniejszonych zarówno w hurcie jak i w detalu obrotach — wykazały nieznaczny zwykły, ale dotychczas ona tylko niektórych wyrobów, zwłaszcza jedwabnych.

W grupie paliwa ceny węgla — przy utrzymanym zbyciu w kraju, a zwiększonym eksporcie — pozostawały nadal bez zmiany; ceny ropy — przy zmniejszonym wydobyciu — też nie uległy zmianie.

W grupie metalowej ceny tworzyw żelaznych (zwłaszcza rudy), w ostatnich 3 miesiącach zwykływały, przy czym w kwietniu najsilniej. Ceny żelaza — którego zbyt znacznie zwiększył się — pozostawały w dalszym ciągu niezmiennione. Ceny innych metali w kwietniu — po żywcze w marcu — obniżyły się, mianowicie zniżkowały nieco ceny importowanej miedzi.

W grupie skórzaney zniżkowały — po kilkumiesięcznej zwykłej — ceny skór surowych (dotyczyło to głównie skór bydlęcych); skóry wy-

prawione — po lekkiej niższe w lutym i stabilizacji w marcu — w kwietniu mimo słabszego zbytu — nieco zwykowały.

W grupie mineralno-budowlanej ceny od bardzo długiego czasu wykazują minimalne wahania; ostatnio, w lutym bardzo nieznacznie wzrosły, w marcu nieco obniżyły się, a w kwietniu powróciły do poziomu styczniowego. Przy powoli zwiększającej się produkcji, a częściowo już i zbycie — większość artykułów tej grupy nie wykazała w kwietniu zmiany cen, z wyjątkiem wapna, które nieznacznie podrożało.

Ceny produktów naftowych, których sprzedaż na rynku krajowym utrzymała się w kwietniu na poziomie marcowym, pozostały w dalszym ciągu bez zmiany. Ceny chemikalijs — przy zwiększonym w niektórych działach zbycie — wykazały w miesiącu sprawozdawczym nieznaczną bardzo zwykę; dotyczyła ona m. in. terpentyny medycznej. Ceny nawozów sztucznych — przy wzmoczonej sprzedaży (zwłaszcza jeśli chodzi o nawozy potasowe) — nie uległy zmianie.

Ceny papieru — którego produkcja znowu wzrosła — pozostawały w kwietniu w dalszym ciągu zupełnie niezmiennione.

W okresie rocznym — od kwietnia ub. r. do kwietnia b. r. — nastąpił lekki spadek cen hurtowych, mianowicie o 2·8%.

Ceny artykułów rolnych krajowych obniżyły się o 5·5%, ceny zaś artykułów przemysłowych — tylko o 1·7%, ruch więc niższy cen rolnych był znacznie silniejszy niż cen przemysłowych.

Jeśli chodzi o ceny artykułów rolnych, to stwierdzić należy, że w ciągu okresu rocznego od kwietnia 1938 r. do kwietnia 1939 r. nastąpiła znaczna cen produktów rolnych. Mianowicie, ceny zbóż spadły bardzo silnie, bo o 19·3%, ceny przetworów zbożowych — o 13·0%, a ceny innych — poza zbożami — ziemiołódów najdalej, bo o 6·8%. Natomiast ceny artykułów hodowlanych w ciągu roku zwykowały, jak ceny bydła i trzody (wzrost o 4·5%) oraz ceny mięsa i przetworów (wzrost o 2·4%), względnie pozostały ustabilizowane, a ściślej — minimalnie tylko obniżyły się, jak ceny nabiału, które spadły zaledwie o 0·2%.

Co się tyczy cen artykułów przemysłowych — to podkreślić należy, że znaczna cen w okresie od kwietnia ub. r. do kwietnia b. r. objęła nie tak wiele grup, bowiem cztery grupy wykazały w ciągu tego okresu rocznego poziom utrzymany, a w sześciu grupach ujawniła się nawet lekka zwyka cen. Spadek cen nastąpił w niektórych grupach surowcowych: ceny drewna surowego obniżyły się o 9·9% oraz ceny surowców włókienniczych — o 1·0% (ceny bawełny i wełny, a bardzo nieznacznie i konopi, z wyjątkiem zaś juty i lnu, które silnie podrożały); ale jednak ceny twerzyw żelaznych wzrosły o 2·8%, ceny skór surowych — o 4·1% i ceny paliwa mineralnego — o 2·0% (zwyka ceny ropy). W grupach półfabrykatów zmiany cen w ciągu okresu rocznego były na ogół niewielkie: ceny żelaza oraz olejów mineralnych pozostały bez zmiany, podniosły się (ale znacznie słabiej niż ceny surowca) ceny skór wyprawionych — o 4·2%, a spadły: ceny drewna obrabowanego — o 1·5% (kilkakrotnie słabiej niż surowiec) i ceny przędzy — o 4·1% (bawełnianej i jedwabnej, a przy lekkim wzroście — wełnianej); poza tym ceny chemikalijs obniżyły się o 0·7%, ceny nawozów sztucznych — o 3·2% (znizka cen wszystkich nawozów — oprócz ustabilizowanej soli potasowej oraz zwykującej tomasyny), ceny materiałów budowlanych spadły bardzo nieznacznie, bo o 0·2% (spadek cen cegły), ceny innych metali poza żelazem zwykowały o 2·9% (wzrost cen cynku, miedzi i ołowiu); ceny papieru pozostały bez zmiany. W grupie wyrobów gotowych o charakterze bezpośredniej konsumpcji nastąpił między innymi spadek cen tkanin (o 2·8%), cen odzieży i obuwia (o 0·9%) oraz cen mydła (o 3·8%).

Zestawiając zmiany cen w okresie rocznym kwiecień 1938 ÷ kwiecień 1939 według zasadniczych typów artykułów, dochodzimy — jeśli chodzi o ceny artykułów przemysłowych — do następujących ustaleń: ceny surowców spadły niezbyt znacznie, bo o 1·7%, ceny półfabrykatów — jeszcze nieco słabiej, mianowicie o 1·6%, a ceny wyrobów gotowych — w tym samym stopniu co surowce, bo o 1·7%. Mamy więc tu przez wszystkie stadia równomierny spadek. Co się tyczy wyrobów gotowych — to spadek cen wykazały artykuły konsumpcyjne, mianowicie o 2·5%; wyroby dla produkcji przemysłowej pozostały niezmiennione w cenie, a ceny wyrobów dla produkcji rolnej podniosły się — o 4·4%. Spadek cen surowców i półfabrykatów minimalnie dotknął artykułów skartelizowanych, których ceny zwykowały zaledwie o 0·8%, natomiast poważniej spadły ceny „pozostałych” surowców i półfabrykatów — o 2·4%; ceny artykułów, uzależnionych od zagranicy, podniosły się, mianowicie o 0·7%. W zakresie cen artykułów rolnych nastąpiły w okresie rocznym od kwietnia ub. r. do kwietnia b. r. następujące zmiany: ceny artykułów, sprzedawanych bezpośrednio przez rolników (ziemiołody, zwierzęta, nabiał) — spadły o 7·4%, a ceny przetworów (przetwory zbożowe, mięso i tłuszczce, cukier, spirytus i piwo) — znacznie słabiej, bo o 3·2%. Niekorzystnie wypada zestawienie ruchu cen artykułów, sprzedawanych przez rolnika (spadek o 7·4%), z ruchem cen artykułów żywności i używek, nabywanych przez spożywców (nabiał, przetwory roślinne i zwierzęce, towary kolonialne, tytoń, sól), które obniżyły się tylko o 2·0%.

Jeszcze mniej korzystnie przedstawia się porównanie ruchu cen artykułów, sprzedawanych przez rolnika, z ruchem cen artykułów przemysłowych, nabywanych przez rolnika (maszyny i narzędzia, nawozy, materiały budowlane, drewno, żelazo, skóry, towary kolonialne, cukier, sól, spirytus, piwo, tytoń, węgiel, nafta, mydło, tkaniny, cubwie, meble i naczynia): pierwsze obniżyły się o 7·4%, drugie — zaledwie o 0·8%.

Ceny detaliczne zwykowały w styczniu (o 0·5%) i w lutym (o 0·8%), w marcu podniosły się o 0·5% i w kwietniu pozostały niezmiennione, przy czym wskaźnik ich (57·2) był niższy od styczniowego (57·6). Przy niezmiennionych wciąż cenach artykułów przemysłowych wzrost cen artykułów detalicznych w kwietniu skoncentrował się wyłącznie na artykułach rolnych. Wzrosły w kwietniu tylko ceny artykułów roślinnych, spadły zaś — ceny artykułów hodowlanych. W zakresie cen artykułów roślinnych nastąpił wzrost głównie w grupie strączkowych, warzyw i owoców (o 6·2%), a w bardzo słabym stopniu (o 0·2%) podrożały też przetwory zbożowe i pieczywo. W zakresie artykułów hodowlanych zwykowały ceny jaj oraz ceny mleka i masła, ceny zaś mięsa i wyrobów bardzo nieznacznie zwykowały. Ceny artykułów kolonialnych w kwietniu nieco podniosły się.

W okresie od kwietnia ub. r. do kwietnia b. r. ceny detaliczne obniżyły się tylko o 1·9%, przy czym ceny artykułów przemysłowych spadły o 1·4%, a ceny artykułów rolnych: w dziale artykułów roślinnych zwykowały o 11·4%, a w dziale artykułów hodowlanych zwykowały o 0·6%. Najbardziej zwykowały w okresie rocznym ceny w grupie strączkowych, warzyw i owoców, niezmiennione pozostały ceny ziemniaków, a zwykowały ceny mleka i masła oraz mięsa i wyrobów. Wzrosły też w okresie rocznym ceny artykułów kolonialnych.

Spadek cen detalicznych był w ciągu omawianego okresu rocznego nieco słabszy niż cen hurtowych, przy tym znaczna cen w stosunku do podstawowego poziomu z 1928 r. była w zakresie cen hurtowych nieco poważniejsza (o 44·4%) niż w zakresie cen detalicznych (o 42·6%).

Koszty utrzymania (w Warszawie) w kwietniu kształtowały się niejednolicie: koszty utrzymania rodzin pracowników umysłowych pozostały niezmiennione, koszty zaś utrzymania rodzin robotników podniosły się o 0·3% (w marcu wzrost o 0·2%). Zwykły w kwietniu wykazały jedynie koszty żywności.

W ciągu okresu rocznego — kwiecień 1938 ÷ kwiecień 1939 — nastąpił lekki spadek kosztów utrzymania, mianowicie kosztów utrzymania rodzin pracowników umysłowych (o 1·3%), podczas gdy koszty utrzymania rodzin robotniczych są obecnie takie same jak przed rokiem. Przy stabilizacji większości kosztów — nastąpił spadek kosztów żywności (tylko w kosztach utrzymania pracowników), kosztów odzieży i obuwia (bardzo nieznaczny) oraz kosztów, związanych z utrzymaniem higieny i zdrowia.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 30/V ÷ 10/VI 1939 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	30/V ÷ 3/VI	5 ÷ 10/VI	Wzrost %
Pszennica			
Warszawa . . .	23·50	24·12½	2·6
Poznań	21·50	21·75	1·1
Lwów	21·06	21·69	2·9
Średnia	22·02	22·52	2·2
Żyto			
Warszawa . . .	15·31	15·31	—
Poznań	14·62½	14·94½	2·1
Lwów	14·62½	14·87½	1·7
Średnia	14·85	15·04	1·2
Owies			
Warszawa . . .	17·19	17·69	2·9
Poznań	17·02½	17·17½	0·8
Lwów	16·69	16·87½	1·0
Średnia	16·96½	17·24½	1·6
Jęczmień zwykły			
Warszawa . . .	18·12½	18·12½	—
Poznań	19·12½	19·12½	—
Lwów	17·87½	17·87½	—
Średnia	18·37	18·37	—

—Na rynku zbóż i przetworów w okresie sprawozdawczym (od 5 do 10 czerwca) ujawniła się tendencja zwyżkowa. Na giełdzie warszawskiej zwyżki wykazały (w zł na 100 kg): pszenica jednolita i zbierana 0-75, oba standarty owsa 0-50 oraz wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej 0-50. Zniżkowały natomiast: otręby pszenne z przemiału standartowego grube, średnie i mialkie, oraz otręby żytnie z przemiału standartowego—wszystkie o zł 0-50 na 100 kg. Na giełdzie poznańskiej zwyżkowały (analogicznie): pszenica i żyto o 0-50, oba standarty owsa o 0-25, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej o 1-00, oraz oba rodzaje I gat. mąki żytniej o 0-75. Straty natomiast wykazały: otręby pszenne z przemiału standartowego grube i średnie, otręby żytnie z przemiału standartowego i otręby jęczmienne — zł 0-25 na 100 kg.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wynosił 9 846 t, w tym 3 272 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 8 989 i 2 444).

Warszawa.—Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica czerwona szklista bez notowań, —jednolita 24-25 ÷ 24-75 (23-50 ÷ 24-00), —zbierana 23-75 ÷ 24-25 (23-00 ÷ 23-50), żyto I standart 15-25 ÷ 15-75, —II standart 15-00 ÷ 15-25, jęczmień browarny bez notowań, —I standart 18-25 ÷ 18-50, —II standart 18-00 ÷ 18-25, —III standart 17-75 ÷ 18-00, owies I standart 17-75 ÷ 18-25 (17-25 ÷ 17-75), —eksportowy 478 ÷ 488 grl bez obrotów, —II standart 17-25 ÷ 17-50 (16-75 ÷ 17-00), mąka pszena: I gat. 0 ÷ 30% 42-50 ÷ 43-50 (42-00 ÷ 43-00), —I gat. 0 ÷ 35% 40-50 ÷ 42-50 (40-00 ÷ 42-00), —I gat. 0 ÷ 50% 37-50 ÷ 40-50 (37-00 ÷ 40-00), —I gat. A 0 ÷ 65% 35-50 ÷ 37-50 (35-00 ÷ 37-00), —II gat. 35 ÷ 50% bez notowań, —II gat. A 30 ÷ 65% 32-50 ÷ 34-00 (32-00 ÷ 32-50), —II gat. B 35 ÷ 65% bez notowań, —II gat. C 50 ÷ 60% bez notowań, —II gat. D 50 ÷ 65% 27-50 ÷ 28-50 (27-00 ÷ 28-00), —III gat. 65 ÷ 70% 21-00 ÷ 23-00 (20-50 ÷ 22-50), —razowa 0 ÷ 95% bez notowań, —pastewna 16-50 ÷ 17-50, mąka żytnia: I gat. 0 ÷ 30% 27-00 ÷ 27-50, —I gat. 0 ÷ 55% 25-25 ÷ 25-75, —razowa 0 ÷ 95% 20-50 ÷ 21-00, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12-75 ÷ 13-25 (13-25 ÷ 13-75), —średnie z przemiału standartowego 11-75 ÷ 12-25 (12-25 ÷ 12-75), —mialkie z przemiału standartowego 11-75 ÷ 12-25 (12-25 ÷ 12-75), otręby żytnie z przemiału standartowego 11-50 ÷ 12-00 (12-00 ÷ 12-50), otręby jęczmienne bez notowań.

Poznań.—Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 21-75 ÷ 22-25 (21-25 ÷ 21-75), żyto 15-00 ÷ 15-25 (14-50 ÷ 14-75), jęczmień 638/650 grl bez notowań, —673/678 grl 18-50 ÷ 19-00, —700/720 grl 19-25 ÷ 19-75, —browarny bez notowań, owies I standart 17-35 ÷ 17-75 (17-10 ÷ 17-50), —II standart 16-75 ÷ 17-25 (16-50 ÷ 17-00), mąka wraz z workiem: pszena I gat. 0 ÷ 35% 40-00 ÷ 42-00 (39-00 ÷ 41-00), —I gat. 0 ÷ 50% 37-25 ÷ 39-75 (36-25 ÷ 38-75), —I gat. A 0 ÷ 65% 34-50 ÷ 37-00 (33-50 ÷ 36-00), —II gat. 35 ÷ 50% 33-25 ÷ 34-25 (32-25 ÷ 33-25), —II gat. 35 ÷ 65% 30-25 ÷ 32-75 (29-25 ÷ 31-75), —II gat. 50 ÷ 60% 28-75 ÷ 29-75 (27-75 ÷ 28-75), —II gat. A 50 ÷ 65% 27-75 ÷ 28-75 (26-75 ÷ 27-75), —II gat. 60 ÷ 65% 26-25 ÷ 27-25 (25-25 ÷ 26-25), —III gat. 65 ÷ 70% 22-25 ÷ 23-25 (21-25 ÷ 22-25), —razowa 0 ÷ 95% bez notowań, —pastewna bez notowań, mąka żytnia: I gat. 0 ÷ 30% 25-75 ÷ 26-50 (25-00 ÷ 25-75), —I gat. A 0 ÷ 55% 24-25 ÷ 25-00 (23-50 ÷ 24-25), —razowa 0 ÷ 95% bez notowań, —II gat. 30 ÷ 65% bez notowań, —II gat. A 50 ÷ 55% bez notowań, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12-75 ÷ 13-25 (13-00 ÷ 13-50), —średnie z przemiału standartowego 11-00 ÷ 11-75 (11-25 ÷ 12-00), otręby żytnie z przemiału standartowego 11-50 ÷ 12-50 (11-75 ÷ 12-75), otręby jęczmienne 11-75 ÷ 12-75 (12-00 ÷ 13-00).

BYDŁO I MIĘSO

—Na krajowym rynku bydła i mięsa panowała w maju 1939 r. tendencja utrzymana. Nastroj na rynku bydła był przeważnie spokojny; w Warszawie w końcu miesiąca panował nastrój ożywiony. Obroty bydlęm w ciągu okresu sprawozdawczego były średnie. Z powodu kończącego się okresu wypasu bydła oborowego w połowie miesiąca sprawozdawczego było dużo sztuk dobrze opasanych przy całkowitym braku bydła chudego. Podaż bydła na rynki krajowe utrzymała się na poziomie z poprzedniego okresu. Ceny na wszystkie rodzaje bydła uległy w ciągu okresu sprawozdawczego niższe o kilka groszy na 1 kg żywa. Podaż cieląt była w ciągu maja 1939 r. jeszcze dosyć duża, ale jakość towaru znacznie niższa w porównaniu z ub. okresem. Ceny cieląt na rynku warszawskim spadły w ciągu maja o ok. gr 5 ÷ 10 za 1 kg żywej wagi. Podaż owiec na krajowe rynki była mała, ceny utrzymały się na poziomie cen z poprzedniego okresu. Tendencja na świnie panowała w ciągu całego okresu sprawozdawczego mocna. Podaż świń była dostateczna, a mimo to ceny, szczególnie na świnie mięsne, zwyżkowały. Zwyżka cen typu mięsnego jest spowodowana możli-

wościami zwiększenia polskiego eksportu świń do Anglii. Obroty trzodą chlewną były średnie.

Warszawa.—Urzędowe notowania bydła i mięsa z końca miesiąca—w zł za 100 kg żywej wagi loco targowica: woły I gat. dobrze opasione: a) 80 ÷ 82, b) 75 ÷ 79, II gat. średnio opasione: a) 66 ÷ 74, b) 61 ÷ 63; krowy I gat. dobrze opasione: a) 79 ÷ 88, b) 69 ÷ 79, II gat. średnio opasione: a) 65 ÷ 68, b) 59 ÷ 63, III klasa mało opasione: a) 52 ÷ 58, b) 40 ÷ 51; byczki II gat. średnio opasione: a) 61 ÷ 62, b) 51 ÷ 59; buhaje I gat. dobrze opasione: a) 77 ÷ 79, b) 67 ÷ 75,5, II gat. średnio opasione: a) 61 ÷ 66, b) 58; cielęta ekstra powyżej 60 kg 73 ÷ 95, powyżej 40 kg 65 ÷ 72, II gat. mało-mięsiste powyżej 30 kg 47 ÷ 64; owce młode, skopy i maciorki I gat. pełnomięsiste 60 ÷ 67; świnie słoninowe powyżej 180 kg 119 ÷ 120, powyżej 150 kg 114 ÷ 119, poniżej 150 kg 111 ÷ 114, mięsne powyżej 110 kg 104 ÷ 110, 80 ÷ 110 kg, 91 ÷ 103.

Poznań.—Urzędowe notowania cen z połowy miesiąca—w zł za 100 kg żywej wagi loco targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi: woły pełnomięsiste, wytuczony nieoprężony 60 ÷ 66, mięsiste tuczone młodsze do lat 3 52 ÷ 54, mięsiste tuczone starsze 40 ÷ 44, miernie odżywione 34 ÷ 38; buhaje wytuczony pełnomięsiste 60 ÷ 66, tuczone mięsiste 48 ÷ 52, nietuczony dobrze odżywiony starsze 40 ÷ 46, miernie odżywione 34 ÷ 38; krowy wytuczony pełnomięsiste 60 ÷ 68, tuczone mięsiste 46 ÷ 54, nietuczony dobrze odżywiony 40 ÷ 42, miernie odżywione 22 ÷ 30; jałowice wytuczony pełnomięsiste 60 ÷ 66, tuczone mięsiste 52 ÷ 54, nietuczony dobrze odżywiony 40 ÷ 44, miernie odżywione 34 ÷ 38; młodzież dobrze odżywiona 40 ÷ 44, miernie odżywiona 32 ÷ 38; cielęta najprzedniejsze wytuczony 80 ÷ 90, tuczone 70 ÷ 76, dobrze odżywione 58 ÷ 68, miernie odżywione 44 ÷ 56; owce wytuczony pełnomięsiste, jagnięta i młodsze skopy 62 ÷ 68, tuczone starsze skopy i maciorki 54 ÷ 60, dobrze odżywione 40 ÷ 52; świnie pełnomięsiste 120 ÷ 150 kg żywej wagi 106 ÷ 108, 100 ÷ 120 kg 102 ÷ 104, 80 ÷ 100 kg 96 ÷ 100, mięsiste ponad 80 kg 90 ÷ 96, maciory i późne kastraty 94 ÷ 104, świnie bekonowe ponad 150 kg 110.

MASŁO

—Na krajowych rynkach masła panowała w maju 1939 r. tendencja słaba. Dowozy były na ogół duże i pokrywały zapotrzebowanie z nadwyżką, konsumpcja była normalna. Ceny masła na wszystkich krajowych rynkach w ciągu okresu sprawozdawczego uległy niższe o gr 10 ÷ 20 na 1 kg.

Warszawa.—Hurtowe notowania masła z końca miesiąca wg Komisji Notowań Cen Nabiału m. st. Warszawy—w zł za 1 kg: ze śmietanki pasteryzowanej w beczkach i blokach 3-10, wyborowe I gat. w beczkach i blokach 3-00, w opakowaniu firmowym drobnicowym 3-00 ÷ 3-10, mleczarskie deserowe II gat. 2-70, solone 2-20, oselkowe 2-20.

Poznań.—Hurtowe notowania masła z końca miesiąca wg Zw. Gospod. Spółdz. Mlecz.—w zł za 1 kg franco stacja nadawcza: eksportowe standaryzowane 3-30, krajowe I gat. 3-15, II gat. 3-05, III gat. 2-95.

Lwów.—Hurtowe notowania z końca miesiąca wg Małop. Zw. Mlecz.—w zł za 1 kg: deserowe 3-00.

Sosnowiec.—Hurtowe notowania masła z końca miesiąca wg Małop. Zw. Mlecz., Oddział Śląsko-Dąbrowski—w zł za 1 kg: wyborowe 3-10, stolowe 2-80, kuchenne 2-50.

Katowice.—Hurtowe notowania masła z końca miesiąca wg Komisji Notowań Cen Nabiału—w zł za 1 kg: I gat. 3-40, II gat. 3-20, kuchenne 3-00, wiejskie poznańskie 2-80 ÷ 2-90.

JAJA

—Na krajowych rynkach jaj w maju 1939 r. panowała tendencja spokojna. Produkcja jaj świeżych osiągnęła już w tym okresie swój najwyższy wiosenny poziom i również na skutek zmiennej i chłodnej pogody uległa zmniejszeniu, wskutek czego ceny jaj zwyżkowały w połowie maja o gr 10 na 1 kg.

Warszawa.—Hurtowe notowania jaj z końca miesiąca wg Komisji Notowań Cen Nabiału m. st. Warszawy—w zł za 1 kg: świeże I gat. 1-25, II gat. 1-20, III gat. 1-10.

Łódź.—Hurtowe notowania jaj z końca miesiąca wg Zw. Spółdz. Mlecz. i Jajczar.—w zł za 1 kg: świeże wyborowe 1-05, świeże 0-95.

Poznań.—Hurtowe notowania jaj z końca miesiąca wg Zw. Gospod. Spółdz. Mlecz.—w zł za 1 kg: gwarantowane 1-05, oryginalne 0-95.

Lwów.—Hurtowe notowania jaj z końca miesiąca wg Małop. Zw. Mlecz.—w zł za 1 kg: świeże 1-05.

Sosnowiec.—Hurtowe notowania jaj z końca miesiąca wg Małop. Zw. Mlecz., Oddział Śląsko-Dąbrowski—w zł za 1 kg: świeże I gat. 1-10, świeże nieprzebieżane 1-00.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 5 do 10 czerwca 1939 r.

Na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej w okresie sprawozdawczym przeważała tendencja zniżkowa. Straciły mianowicie (w zł): Warsz. Tow. Fabryk Cukru 0:75, Lilpop 8:00, Ostrowiec ser. B 1:50, Starachowice 1:75 oraz Haberbusch i Schiele 2:00. Zwyzki wykazały natomiast: Bank Polski imienne 1:00, Modrzejów 3:50 i Norblin 1:00. Z dniem 5 czerwca akcje Fabr. Chem. M. Leszczyński i S-ka, Starachowic oraz Haberbuscha i Schielego, a z dniem 9 czerwca—Banku Zachodniego i Warsz. T-wa Ubezpieczeń—notowane są bez kuponów dywidendowych za 1938 r.

Giełdy prowincjonalne w okresie sprawozdawczym pozostawały bezczynne, jedynie na giełdzie poznańskiej dokonano nielicznych transakcyj.

GIEŁDA WARSZAWSKA

Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Handlowy w Warszawie	zł 100		44:00
Bank Polski	zł 100	106:00	106:00
„ „ imienne	zł 100	105:00	105:00
Fabr. Chem. M. Leszczyński i S-ka . .	zł 100		120:00

Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	36:25	35:25	35:75
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	33:50	32:25	33:00
Lilpop	zł 100	86:00	84:00	84:50
Modrzejów	zł 50	22:00	19:00	22:00
Norblin	zł 100	97:50	97:00	97:00
Ostrowiec ser. B . . .	zł 100	83:00	80:00	81:00
Starachowice	zł 100	54:00	52:00	52:00

Zjedn. Fabr. Maszyn, Kotłów i Wagon. Zieleniewski i Fitzer-Gamper	zł 100	63:00	62:00	62:00
Haberbusch i Schiele	zł 100			56:00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje — bez notowań.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje—w zł (maksimum i minimum; w nawiasach notowania z okresu poprzedzającego): Bank Polski 106:50—105:00, Lubań-Wronki 31:00—30:50 (30:00).

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

PRZEWOZY KOLEJOWE NASION OLEISTYCH I OLEJÓW ROŚLINNYCH NA TLE UKŁADU TARYF

Zastosowana poczynając od lat kryzysowych preferencyjna polityka w stosunku do krajowych nasion oleistych i olejów roślinnych dała pomyślne wyniki, które ujawniły się w wydatnym wzroście spożycia tłuszczów roślinnych krajowych i równoczesnym spadku importu oraz w związanych z tym korzyściach rolnictwa, mającego zapewniony zbyt nasion oleistych po korzystnych cenach, a dalej korzyściach handlowo-dewizowych oraz wojskowych (z punktu widzenia samowystarczalności na wypadek wojny) itp.

Ze środków tej polityki wymienić należy przede wszystkim nawiązanie bezpośredniej współpracy pomiędzy zrzeszonym przemysłem i zorganizowanym rolnictwem, prócz tego reglamentację handlu zagranicznego oraz odpowiednie zróżniczkowanie układu taryf kolejowych. Pomijając tu kwestie organizacji zbytu nasion i olejów krajowych, które omówione zostały wyczerpująco w poprzednich zeszytach „Polski Gospodarczej”¹⁾, pragniemy obrazować obecnie jedynie sprawę tę z punktu widzenia taryf kolejowych i przewozów.

Układ taryf kolejowych na artykuły krajowe i zagraniczne, a dalej na surowce i ich przetwory jest jednym z ważniejszych czynników polityki gospodarczej, zmierzającej do realizacji nakreślonych z góry celów. Nie trzeba udowadniać np., iż wyższa taryfa importowa na nasiona czy też oleje roślinne w porównaniu z taryfą wewnętrzną uprzywilejowuje przewozy i zużycie produktów krajowych na niekorzyść zagranicznych. W danym wypadku celem dokładniejszego zobrazowania sytuacji na odcinku taryfowym przedstawimy ewolucję taryf w okresie ostatniego 10-lecia na nasiona oleiste krajowe i egzotyczne (importowane) oraz na oleje roślinne z jednych i drugich nasion.

Ewolucja kosztów przewozu koleją krajowych nasion oleistych przedstawiała się w ostatnim 10-leciu, jak następuje (stawki— w gr za 100 kg):

(p. zestawienie obok)

Jak wynika z powyższego zestawienia, układ taryf regulowany był początkowo raczej pod kątem widzenia potrzeb przemysłu olejarskiego i tłuszczowego niż rolnictwa. Pomijając bowiem rok 1928 i po-

Rok 1928	Od dn. 1/X 1929 r.	Od dn. 20/XI 1934 r.	Od dn. 5/XII 1936 r. do chwili obecnej
Km	kl. V we wszystkich kierunkach	kl. 8 ogólna	tar. spec. B-9, kl. 12 z woj. wileńskiego, lwowskiego i stanisławowsk.
			tar. spec. B-8, kl. 14 wewnętrzna i eksportowa
			tar. spec. WA-15, kl. 12-13 wewnętrzna
			tar. spec. GA-11, kl. 10-import gorczycy, słonecznika przez granice lądowe
			tar. spec. PA-10, kl. 11-import nasion lnu przez porty
			tar. spec. GA-13 i PA-12, kl. 13 eksport przez granice lądowe i porty
100	130	184	137
200	235	301	221
300	330	406	295
400	400	497	359
500	465	575	415
600	520	640	461
700	575	692	499
800	630	731	526
900	685	770	554
1 000	740	809	582
			99
			153
			175
			231
			175
			352
			402
			329
			350
			476
			503
			521
			398
			406
			99
			153
			197
			231
			256
			273
			288
			301
			310
			317

przednie lata, gdy taryfa nie była zróżniczkowana w zależności od kierunków przewozu, widzimy, iż wprowadzona w 1929 r. taryfa wyjątkowa B-9 ze zniżonymi opłatami na przewóz nasion krajowych z województw: wileńskiego, lwowskiego i stanisławowskiego stosowana była także przez pewien czas dla importu nasion oleistych z Z. S. R. R. i Rumunii. W ten sposób nasiona importowane środkowo-europejskiej kultury rolnej mogły konkurować z nasionami krajowymi. Dopiero w II połowie 1934 r. nastąpiła dość radykalna zmiana w układzie taryf, zmierzająca do ułatwienia zbytu nasion produkcji krajowej. Wprowadzona tar. wyj. B-8 zawiera obniżone o 2 klasy (z kl. 12 do kl. 14) opłaty na przewóz nasion krajowych do olejarni oraz do punktów granicznych. Dalsze zróżniczkowanie taryf następuje z końcem 1936 r. przez dodatkowe pogłębienie zniżki taryfowej o dalsze 2 klasy dla przewozów wewnętrznych (do olejarni) na odległości ponad 250 km. Dla eksportu przez granice lądowe oraz przez porty p. o. c. utrzymano poziom taryfy z 1934 r. (wyższy ponad 250 km od taryfy wewnętrznej), równocześnie zaś wprowadzono taryfy specjalne na import nasion lnu przez porty p. o. c. (PA-10) oraz na import nasion gorczycy i słonecznika przez granice lądowe (GA-11) — obydwie na wyższym poziomie od taryf wewnętrznej i eksportowej.

Omówiony układ taryf uwzględnia w pierwszym rzędzie interesy rolnictwa, które przy zbycie swych nasion korzysta z najniższych opłat przewozowych. Wprowadzenie taryf importowych miało na ce-

¹⁾ P. zesz. 38/1936, 32/1937, 23/1938, 5/1939 i 17/1939.

lu równoczesne zabezpieczenie przemysłu tłuszczowego przed brakiem surowca. Jak wynika jednak ze statystyki handlu zagranicznego, import nasion lnu zanikł całkowicie, poczynając od 1935 r., wobec czego utrzymywanie nadal odnośnej tar. specj. PA-10 wydaje się zbędnym. Podobnie import nasion gorczycy jest znikomy (w 1938 r. — 156 t) i może być uznany za całkowicie zbędny wobec istnienia równocześnie 10-krotnie prawie większego eksportu tych nasion (w 1938 r. — 1 273 t, w 1937 r. — 1 806 t). Jedynie import nasion słonecznika, jakkolwiek obniżył się wydatnie (z 18 571 t w 1934 r. do 5 431 t w 1938 r.) istnieje jeszcze w poważniejszych ilościach. Wobec postępującego jednak stale wzrostu produkcji krajowej popieranie taryfowe importu nasion słonecznika nie wydaje się również uzasadnionym. Z rozważań powyższych wynika, iż nie ma poważniejszych przeszkód do zniesienia taryf importowych na nasiona oleiste środkowo-europejskiej kultury rolnej.

Podane wyżej zestawienie i omówienie taryf nie obejmuje nasion soi, które ze względu na swą lekką wagę w stosunku do objętości korzystają w obrocie wewnętrznym z opłat niższych o 1 lub 2 klasy, a poza tym z taryfy specjalnej na przywóz przez porty (PA-14, kl. 13) i na wywóz przez granice lądowe (GA-15, kl. 15). Wobec całkowitego braku eksportu nasion soi utrzymywanie niższej taryfy wywozowej (GA-15) wydaje się zbędnym. Pod znakiem zapytania możnaby postawić również celowość utrzymywania taryfy importowej na nasiona soi, podczas gdy bowiem import tych nasion w 1934 r. wynosił jeszcze 8 646 t, to w 1938 r. spadł już tylko do 519 t, która to ilość prawdopodobnie bez trudności mogłaby być zastąpiona nasionami krajowymi, a jeżeli nawet import pewnej ilości byłby konieczny — to popieranie tegoż środkami taryfowymi nie wydaje się wskazanym.

Odnośnie do nasion egzotycznych miarodajne są taryfy importowe, których poziom przedstawia się, jak następuje (w gr za 100 kg):

Km	Rok 1928 kl. IV dla wszystkich kie- runków	Od dn. 1/X 1929 r. kl. 5 dla wszy- stkich kierunków	Od dn. 20/IX 1934 r. tar. spec. PA-10, kl. II dla importu przez porty
100	180	231	124
200	310	382	194
300	430	517	251
400	525	634	296
500	605	735	329
600	675	819	350
700	745	886	369
800	815	937	385
900	885	987	398
1 000	955	1 037	406

Ulg importowe stosowano już począwszy od dn. 1/I 1931 r. (tar. wyj. PB-3) były, to jednak stawki stacyjne, wynoszące przykładowo: do Katowic (610 km) gr 554, do Wilna (825 km) gr 535 za 100 kg. Dopiero od 20/IX 1934 r. wprowadzono barem opłat jednakowy dla wszystkich olejni, na poziomie niższym dodatkowo.

Obowiązująca ostatnio taryfa na import egzotycznych nasion oleistych sprowadzona została do niskiego stosunkowo poziomu. W ten sposób krajowe nasiona oleiste, przewożone do olejarni, korzystają z niezbyt dużej preferencji w stosunku do importowanych nasion egzotycznych, mianowicie w rozmiarach 20÷42%. Wobec tendencji do osiągnięcia maksymalnego stopnia samowystarczalności należałoby rozważyć również możliwość pogłębienia tej preferencji przez częściową redukcję ulg importowych.

Wyższy odpowiednio do wartości towaru poziom posiadają taryfy na oleje roślinne. Ewolucja taryf na oleje z nasion środkowo-europejskiej kultury rolnej przedstawia się, jak następuje (w gr za 100 kg):

Km	Rok 1928 kl. IV	Od dn. 1/X 1929 r. tar. wyj. G-9, kl. 7	Od dn. 15/V 1932 r. tar. wyj. G-8, kl. 6	Od dn. 5/XII 1936 r. tar. spec. WC-10 kl. 5÷6	kl. zasadn. 3 importowa i eksportowa
100	180	200	215	193	216
200	310	328	355	328	367
300	430	443	480	460	517

400	525	543	589	544	662
500	605	628	682	629	797
600	675	700	760	700	888
700	745	757	822	757	961
800	815	800	869	800	1 015
900	885	842	916	829	1 052
1 000	955	885	962	843	1 070

W obowiązującym obecnie układzie taryf na oleje roślinne z nasion środkowo-europejskiej kultury rolnej przewozy wewnętrzne od olejarni do wszystkich stacyj P. K. P. korzystają z opłat niższych o 2÷3 klasy w porównaniu z obrotem zagranicznym. Układ taki jest uzasadniony, gdyż obrotu zagranicznego tymi olejami prawie że nie ma.

Ewolucja taryf na oleje z nasion egzotycznych przedstawia się, jak następuje (w gr za 100 kg):

Km	Rok 1928 kl. IV	Od dn. 1/X 1929 r. kl. 4	Od dn. 15/V 1932 r.		Od dn. 20/XI 1934 r. G-8, kl. 5	Od dn. 5/XII 1936 r. WC-15 i PC-8 wewn. i import.
			kl. 3 ogd- na	G-8, kl. 6 od stacyj portowych		
100	180	249	271	215	231	205
200	310	413	452	355	382	348
300	430	559	613	480	517	487
400	525	687	654	589	634	625
500	605	797	875	682	735	735
600	675	888	976	760	819	819
700	745	961	1 056	822	886	886
800	815	1 015	1 117	869	937	937
900	885	1 070	1 177	916	987	971
1 000	955	1 125	1 238	962	1 037	988

Jak wynika z powyższego zestawienia, z końcem 1934 r. zniesiono tar. wyj. G-8 na import olejów z nasion egzotycznych z olejarni portowych w Gdyni i Gdańsku, na jej miejsce zaś wprowadzono tar. wyj., obowiązującą od wszystkich olejarni w kraju do wszystkich stacyj P. K. P. W ten sposób olejarnie portowe doznały podwyżki taryfy na oleje z nasion egzotycznych o 1 klasę — z 6 do 5, pozostałe olejarnie natomiast doznały niżki o 2 klasy — z 3 do 5.

W obecnym układzie taryfy: wewnętrzna i importowa na oleje egzotyczne są na jednakowym poziomie. Wobec istnienia niskiej taryfy na import nasion egzotycznych równoczesne popieranie taryfowe importu tłuszczów roślinnych nie wydaje się uzasadnionym — zwłaszcza, iż import ten jest ograniczony i zmniejszył się z ok. 2 000 t w 1934 r. do ok. 1 000 t w 1938 r. Utrzymywanie tej taryfy wynika zapewne ze względów naszej polityki handlowej.

Pomijając bardziej szczegółowe omówienie rozwoju taryf na pokost, który korzysta obecnie w obrocie wewnętrznym z kl. 5 (tar. sp. WC-12), we wszelkich innych zaś przewozach z klasy zasadniczej 3, podamy jeszcze stawki na kuche, których poziom kształtował się, jak następuje (w gr za 100 kg):

Km	Rok 1928 kl. VIII dla wszelkich przewozów	Od dn. 1/X 1929 r. tar. wyj. G-6 wewnętrzna i eksportowa	Od dn. 20/I 1933 r. an. G-5 wewn. i eksportowa	Od dn. 1/II 1936 r. an. G-6, obecnie WC-50 wewn. i do portów	Od dn. 1/IV 1936 r. tar. spec. GC-30 eksport przez gran. lądowe
200	113	153	138	97	130
300	149	188	169	118	160
400	172	202	182	128	172
500	190	224	202	141	190
600	206	238	214	150	202
700	222	251	226	158	214
800	238	265	239	167	225
900	254	278	250	174	236
1 000	270	292	263	183	248

Z zestawienia wynika, iż dla obrotu wewnętrznego obowiązuje obecnie taryfa o poziomie niższym o ok. 22% od taryfy z 1928 r. oraz o ok. 38% od taryfy z 1929 r. Poziom tej taryfy schodzi poniżej kosztów własnych kolei. Wobec braku ograniczeń w postaci przeznaczenia

towaru do zużycia wewnątrz kraju taryfa powyższa ma zastosowanie również do eksportu przez porty Gdynię i Gdańsk.

Po omówieniu taryf przejdźmy z kolei do przewozów. Ze względu na brak różniczkowania statystyki przewozów omawianych artykułów aż do 1934 r. włącznie podamy liczby ogólne dla nasion oleistych wszelkich, olejów roślinnych wszelkich łącznie z pokostem oraz dla kuchów za okres lat 1925÷38 (przewozy wewnętrzne—w tys. ton):

	Nasiona oleiste wszelkie	Oleje roślinne i pokost	Makuchy
1925	10·5	8·8	17·2
1926	18·4	12·1	20·2
1927	21·9	18·4	38·9
1928	17·6	17·7	41·3
1929	21·0	21·6	36·6
1930	24·1	21·5	24·7
1931	21·6	11·5	22·2
1932	17·9	11·7	19·2
1933	16·2	10·5	23·9
1934	29·0	11·1	35·9
1935	34·9	15·5	33·5
1936	41·8	15·8	46·3
1937	66·4	20·2	51·5
1938	82·5	29·9	63·0

Z zestawienia tego wynika stopniowy wzrost przewozów zarówno nasion oleistych, jak i przetworów z nich. Wzrost ten zwłaszcza jest wydatniejszy, poczynając od 1934 r., tj. od pierwszego roku, w którym wprowadzono preferencję w układzie taryfowym na rzecz nasion i olejów krajowych.

Oczywiście, poza taryfami ważną rolę odgrywały tu zastosowane równocześnie inne czynniki, zwłaszcza zaś z zakresu organizacji zbytu krajowych nasion oleistych, mianowicie wprowadzenie przymusu nabywania pewnej ilości nasion krajowych przez wszystkie olejarnie.

Przewozy poszczególnych nasion w ostatnich 4 latach w komunikacji wewnętrznej przedstawiały się, jak następuje (w tonach):

PRZEWOZY KOLEJOWE W ROKU 1938 przedstawiały się — w zestawieniu z przewozami w latach ubiegłych — w sposób następujący (wg rodzaju towarów i kierunku przewozu — w tys. ton):

T o w a r y	N a d a n i e:				P r z y j ę c i e:			Tranzyt	R a z e m		
	wewnątrz kraj	do Gdyni	do Gdańska	za granicę	z Gdyni	z Gdańska	z zagranicy		1938	1937	1936
Zboże	941·2	144·1	229·5	31·8	2·3	2·0	13·0	34·5	1 398·4	1 226·6	1 545·3
Mąka i kasze	739·4	0·6	29·9	2·7	0·2	0·3	—	1·5	774·6	719·6	751·7
Ziemiaki	393·7	4·9	5·5	22·3	0·1	0·2	—	109·8	536·5	608·4	456·8
Buraki cukrowe	1 623·2	—	—	2·5	—	—	—	—	1 625·7	1 699·1	1 384·6
Siano i słoma	142·8	—	—	—	—	0·3	0·8	17·1	161·0	158·0	74·3
Zwierzęta	153·8	0·2	—	35·7	—	—	0·4	1·1	173·2	188·8	166·6
Kamienie	3 203·8	0·2	0·8	5·0	1·7	0·3	46·3	458·1	3 721·2	3 331·3	2 213·2
Wapno	726·4	0·5	0·4	24·2	—	—	22·3	81·4	855·2	622·6	595·0
Cement	1 585·0	59·3	0·4	9·1	0·3	—	0·3	58·2	1 712·6	1 327·9	1 041·5
Sól	403·3	3·6	3·6	5·9	—	—	—	11·9	428·3	412·5	389·3
Rudy	1 005·2	—	—	9·1	181·1	502·8	71·4	595·7	2 365·3	2 660·2	1 429·6
Węgiel i koks	14 555·1	6 522·8	3 911·6	1 497·1	1·5	4·7	49·5	2 148·0	28 690·3	26 394·5	20 924·7
Nafta	772·6	2·2	17·3	17·2	1·2	0·1	0·4	38·4	849·4	846·1	853·5
Cukier	319·4	14·9	3·0	7·3	0·1	—	0·6	2·5	347·8	325·9	296·0
Chemikalia	360·6	1·5	7·0	2·8	—	1·1	1·2	12·5	386·7	462·9	396·0
Nawozy sztuczne	871·3	24·9	84·4	29·9	192·7	16·9	0·3	486·9	1 707·3	1 502·8	1 208·9
Drzewo	4 175·4	313·6	470·4	487·9	0·6	2·4	6·1	439·3	5 895·7	6 349·3	5 706·0
Wyroby z drzewa	154·3	20·6	126·9	19·4	0·4	0·3	0·3	33·5	335·7	452·1	363·0
Ceramika	1 395·4	0·2	—	11·9	0·2	—	3·1	43·2	1 454·0	1 520·1	1 269·9
Żelazo i stal	1 682·7	121·7	8·5	104·8	395·2	7·4	56·6	221·1	2 598·0	2 767·2	2 198·6
Wyroby żelazne	345·5	47·1	2·0	35·1	1·8	1·7	11·7	116·2	561·1	696·3	491·4
Pozostałe	5 426·2	162·0	60·0	241·3	384·3	75·5	280·4	990·0	7 619·7	6 621·3	5 571·3

Przewozy handlowe zwyczajne—razem:											
1938 r.	40 963·3	7 444·9	4 961·2	2 603·0	1 163·7	616·0	564·7	5 900·9	64 217·7	—	—
1937 „	38 020·2	7 069·7	4 973·6	2 338·2	1 385·6	716·8	597·5	5 831·9	—	60 933·5	—
1936 „	31 224·9	6 282·7	4 474·9	1 870·1	1 076·4	433·8	353·0	3 611·4	—	—	49 327·2

Przewozy: pospieszne											
492·3	28·2	1·5	33·0	1·1	0·1	3·5	289·7	849·4	774·3	656·9	
gospodarcze i inne niehandlowe											
10 057·9	—	—	—	—	—	—	—	10 057·9	11 119·0	7 866·7	

Ogółem przewozy:											
1938 r.	51 513·5	7 473·1	4 962·7	2 636·0	1 164·8	616·1	568·2	6 190·6	75 125·0	—	—
1937 „	49 557·0	7 098·6	4 978·9	2 360·0	1 386·9	717·0	601·1	6 127·3	—	72 826·8	—
1936 „	39 456·0	6 311·5	4 484·0	1 875·9	1 077·4	434·0	354·7	3 857·3	—	—	57 850·8

Nasiona oleiste

	lnu	konopi	rzepaku i rzepiku	inne	razem
1935	10 234	4 016	15 167	5 439	34 856
1936	17 703	1 404	17 140	5 512	41 759
1937	31 960	1 788	26 331	6 346	66 425
1938	27 467	3 595	39 614	11 792	82 468

Wydatny wzrost daje się zauważyć przede wszystkim w przewozach nasion lnu i konopi, w ostatnim roku zaś wzrosły poważnie także przewozy innych nasion oleistych, gdzie ujęty jest także słonecznik i soja. Obrót zagraniczny nasionami oleistymi wykazuje w ostatnich latach tendencję spadkową, analiza szczegółowa przewozów kolejowych jednak w danym wypadku nie da większych korzyści, gdyż w przewozach portowych ujęte są także nadanie i odbiór olejarni, położonych przy stacjach portowych w Gdyni i Gdańsku. Dla zobrazowania ewolucji obrotu zagranicznego zatem bardziej miarodajne są liczby Gł. Urz. Stat., dotyczące handlu zagranicznego, niż statystyka kolejowa. Dotyczy to także przewozów olejów roślinnych, pokostu i kuchów. Przewozy produktów tych w obrocie wewnętrznym kształtował się w ostatnim 4-leciu, jak następuje (w tonach):

	Oleje z nasion krajowych	z nasion egzotycznych	Pokost	Kuchy	Razem
1935	10 534	2 995	2 064	33 558	49 151
1936	11 153	2 378	2 316	46 274	62 121
1937	13 897	3 763	2 654	51 489	71 803
1938	17 082	10 196	2 749	63 031	93 058

Z zestawienia widoczny jest wzrost przewozu olejów z nasion krajowych, w ostatnim roku zaś także wydatny wzrost przewozów olejów z nasion egzotycznych. Łącznie przewozy produktów przemysłu olejarskiego w 1938 r. w porównaniu z 1934 r. wzrosły niemal dwukrotnie. Liczby przewozu olejów obejmują ilości, przeznaczone tak dla celów spożywczych, jak i przemysłowych.

Mgr St. Podwysocki

Jak wynika z powyższego zestawienia, przewozy kolejowe w 1938 r. osiągnęły wyższy poziom niż w 1937 r., jednak rozmiar zwyrzki jest stosunkowo nieduży i odbiega znacznie od poważnego rozmiaru wzrostu, zanotowanego w 1937 r. Ogół przewozów, obejmujący przewozy handlowe zwyczajne i pośpieszne, gospodarcze kolejowe oraz inne przewozy niehandlowe razem, zwiększył się w porównaniu z 1937 r. (liczby w nawiasie oznaczają wzrost w stosunku do 1936 r.) o 2 298·2 tys. t, czyli o 3·1% (17 274·2 tys. t—29·9%).

Poszczególne zaś rodzaje przewozów wzrosły następująco: przewozy handlowe zwyczajne o 3 284·2 tys. t, czyli o 5·4% (14 850·5 tys. t—30·2%) i przewozy pośpieszne o 75·1 tys. t, czyli o 9·7% (192·5 tys. t—29·3%); jednocześnie przewozy gospodarcze kolejowe i inne niehandlowe zmniejszyły się o 1 061·1 tys. t, czyli o 9·5%, jednak były wyższe od przewozów w 1936 r. o 2 191·2 tys. t, czyli o 27·8%.

W poszczególnych kwartałach roku sprawozdawczego przewozy kolejowe kształtowały się niejednolicie. W I kwart. 1938 r. w porównaniu z tym samym okresem roku poprzedniego przewozy wykazały wydatny wzrost o 1 903·3 tys. t (13·4%), natomiast w II kwart. nastąpił spadek o 1 800·7 tys. t (9·7%); jednak już w III kwart. ujawniła się ponowna zwyrzka o 644·1 tys. t (3·3%), wykazując większe natężenie w IV kwart., w którym przewozy były wyższe o 1 475·9 tys. t (7·2%).

Pod względem kierunku przewozów sytuacja w 1938 r. w porównaniu z 1937 r. przedstawiała się następująco: przewozy w komunikacji wewnętrznej wzrosły o 2 943 tys. t (7·7%), nadanie do portów w Gdyni i Gdańsku—o 362·8 tys. t (3%), nadanie za granicę o 264·8 tys. t (11·3%), oraz przewozy tranzytowe o 69 tys. t (1·2%). Jednocześnie nastąpił spadek przyjęcia z portów w Gdyni i Gdańsku o 322·7 tys. t (15·3%) i przyjęcia z zagranicy o 32·8 tys. t (5·5%).

Jak wynika z powyższych ogólnych danych, sytuację gospodarczą w 1938 r. charakteryzują ożywione obroty w kraju, wzrost eksportu, zwłaszcza wydatny przy wywozie drogą lądową, utrzymanie się tranzytu na nieco wyższym poziomie oraz jednoczesne zmniejszenie się importu, zaznaczające się dość silnie przy przywozie drogą morską.

Udział Gdyni w ogólnym nadaniu do portów p. o. c. wzrósł z 58·7% w 1937 r. do 60% w 1938 r., a w ogólnym przyjęciu z portów p. o. c. zmniejszył się nieznacznie—z 65·9% w 1937 r. do 65·3% w 1938 r.

Jeżeli chodzi o poszczególne grupy towarów, to—w porównaniu z 1937 r.—wzrost przewozów w 1938 r. wynosił dla: zboża 171·8 tys. t (14%), mąki i kasz 55 tys. t (7·6%), siana i słomy 3 tys. t (1·9%), kamieni 389·9 tys. t (11·7%), wapna 192·6 tys. t (29·1%), cementu 384·7 tys. t (29%), soli 15·8 tys. t (3·8%), węgla i koksu 2 295·8 tys. t (8·7%), ropy naftowej i produktów z niej 3·3 tys. t (0·4%), cukru 21·9 tys. t (6·7%), nawozów sztucznych 204·5 tys. t (13·6%), pozostałych towarów, osobno niewymienionych—998·4 tys. t (15·1%).

Wydatny wzrost przewozów zbóż nastąpił wyłącznie dzięki znacznemu zwiększeniu się nadania na eksport przez porty p. o. c., które pokryło z nadwyrzka spadek przewozów w kraju oraz tranzytu. Decydującą rolę przy przewozach tej grupy towarów odgrywało żyto i jęczmień, przy czym—jeżeli chodzi o wywóz—to głównymi odbiorcami żyta były: Niemcy, Belgia i Włochy, jęczmienia zaś—Belgia, Szwajcaria, Niemcy i Holandia. Przewozy mąki, kasz itp. zwiększyły się we wszystkich rodzajach komunikacji z wyjątkiem tranzytu, który wykazał pewien spadek. W komunikacji wewnętrznej nadanie mąki, kasz itp. zwiększyło się o 49·9 tys. t (7·2%), co świadczy o dalszym wzroście spożycia w kraju. W większym jednak stopniu wzmożło się nadanie na wywóz przez porty w Gdyni i Gdańsku, wykazując wzrost o 5·7 tys. t (23%). Przewozy siana i słomy zwiększyły się nieznacznie.

Szczególnie wysoki wzrost przewozów nastąpił przy kamieniach, wapnie i cementie, zaznaczając się najsilniej w komunikacji wewnątrz

kraju i będąc wyrazem rozwoju ruchu budowlanego oraz utrzymujących się nadal na wysokim poziomie robót inwestycyjnych. Ponadto zanotowano również wzrost przewozu powyższych materiałów w ruchu tranzytowym.

Przewozy węgla i koksu wykazały wzrost: przy nadaniu w kraju o 1 321·6 tys. t (10%), przy nadaniu przez porty p. o. c. o 526·9 tys. t (5·3%), przy nadaniu przez granice lądowe o 293·7 tys. t (15·8%) oraz w tranzycie o 158·9 tys. t (11·8%). Większe natężenie wzrostu nadania przez granice lądowe niż w innych rodzajach komunikacji spowodowane zostało wzmocnionymi wysyłkami węgla i koksu do Czecho-Słowacji po przyłączeniu Zaolzia do kraju, poza tym nastąpił również wzrost wywozu na inne rynki europejskie. W ruchu tranzytowym główną rolę odgrywały przewozy z Niemiec do Prus Wschodnich. Nadanie węgla i koksu przez porty p. o. c. wykazało umiarkowany wzrost, natomiast dość wydatnie zwiększyły się przewozy w kraju, co łączy się zarówno ze wzrostem produkcji jak i ogólną poprawą gospodarczą kraju. W związku z tym nastąpiło zwiększone zapotrzebowanie nie tylko ze strony przemysłu i kolei żelaznych, lecz także na cele opałow.

Wzrost spożycia w kraju wpłynął korzystnie na kształtowanie się przewozów soli i cukru. Przewozy nawozów zwiększyły się w obrocie krajowym o 121·3 tys. t (16·1%)—dzięki wzrastającemu z roku na rok zapotrzebowaniu ze strony rolnictwa. Na uwagę zasługuje wydatny wzrost przewozów tej grupy towarów w ruchu tranzytowym o 80·7 tys. t (19·8%).

Spadek przewozów objął szereg grup towarów i w porównaniu z 1937 r. wynosił dla: ziemniaków 71·9 tys. t (11·8%), buraków cukrowych 73·4 tys. t (4·3%), zwierząt 15·6 tys. t (8·3%), rud 294·9 tys. t (11·1%), chemikalij 76·2 tys. t (16·5%), drzewa 453·6 tys. t (7·1%), wyrobów z drzewa 96·4 tys. t (21·3%), wyrobów ceramicznych 66·1 tys. t (4·3%), żelaza i stali surowej oraz półfabrykatów 169·2 tys. t (6·1%), wyrobów żelaznych 135·2 tys. t (19·4%).

Spadek przewozów ziemniaków jest wynikiem niepomyślnych zbiorów—niższych o 16·2% w porównaniu z 1937 r. W związku z tym przewozy ziemniaków w obrocie krajowym zmniejszyły się o 48·9 tys. t (12·4%). Podobna sytuacja miała miejsce również przy burakach cukrowych, lecz w mniejszym rozmiarze. Przewozy zwierząt wykazały wprawdzie spadek w przesyłkach zwyczajnych, jednak łącznie z przewozami w przesyłkach pośpiesznych, które są ujęte osobno w powyższym zestawieniu, wynosiły 661·1 tys. t w 1938 r.—wobec 628·2 tys. t w 1937 r., czyli wzrosły o 32·9 tys. t (5·2%). Przewozy rud zmniejszyły się wskutek spadku importu oraz wskutek szczególnie znacznego spadku przewozów tranzytowych o 254·5 tys. t (30%). Tak znacznego spadku nie mogły zrównoważyć wzmoczone przewozy rud w kraju, które wykazały wzrost o 17·3 tys. t (1·7%). Przewozy chemikalij zmniejszyły się zarówno w kraju, jak i w obrocie z zagranicą oraz w tranzycie. Na spadek przewozów drzewa złożyło się zmniejszone nadanie: w obrocie wewnętrznym o 248·4 tys. t (5·1%), w nadaniu przez porty o 189·8 tys. t (19·4%) oraz w tranzycie o 107·4 tys. t (19·6%). Jednocześnie nastąpił wzrost nadania przez granice lądowe o 93·3 tys. t (23·4%). Ze względu jednak na stosunkowo mały tonaż przewozy w tej relacji nie mogły zaważyć na ogólnym ujemnym wyniku przewozów tej grupy towarów. Wydatny spadek przewozu wyrobów z drzewa spowodowany został głównie zmniejszeniem się wywozu przez porty p. o. c. oraz przewozów tranzytowych, w obrocie bowiem krajowym spadek ten był stosunkowo nieduży i wynosił 7·5 tys. t (4·8%). Natomiast o spadku przewozów wyrobów ceramicznych decydowało głównie mniejsze nadanie w obrocie wewnętrznym. Na spadek przewozów żelaza i stali wpłynęło zmniejszenie się przewozów tranzytowych, a przede wszystkim znaczny spadek przywozu przez porty p. o. c.—o 235·1 tys. t (58·4%). W obrocie natomiast wewnętrznym nastąpił wzrost przewozów o 73·2 tys. t (4·5%). Spadek ogółu przewozów wyrobów żelaznych spowodowany został wydatnym zmniejszeniem się przewozów w kraju, w tranzycie i w obrocie przez porty p. o. c. Stosunkowo wysoki procentowy wzrost

przewozów przy wywozie i przywozie przez granice lądowe nie odegrał większej roli w przewozach tej grupy towarów z uwagi na małe rozmiary tonażu.

N. K.

ZMIANY I UZUPEŁNIENIA TARYF ZWIĄZKOWYCH, REGULUJĄCYCH OBRÓT Z RUMUNIĄ I BULGARIĄ.—Ostatnie numery „Dz. Tar. i Zarz. Kol.” przynoszą następujące zmiany:

1) w ramach polsko-rumuńskiej taryfy związkowej (Cz. I i II):

a) z ważnością od dn. 1/V b. r. włączono do taryf artykułowych Nr 180 C na obrabiarki do metali z żelaza i stali oraz 180 H na maszyny i aparaty elektryczne nową stację odbiorczą Darste Sacele;

b) do taryfy aneksowej Nr 211 na przewóz tranzytowy liści tytoniowych z Bułgarii włączono nowe przejście graniczne pod Drawskim Młynem ze stawkami, stosowanymi jedynie dla przesyłek do Szwecji, Norwegii i Danii pod warunkiem osiągnięcia kontyngentu rocznego 500 t;

c) do tejże taryfy aneksowej włączono nowy dział Z na fornieri z szeregu gatunków drzew; do działu tego włączono szereg dalszych opłat przewozowych od granicy Państwa pod Boguminem w kierunku Hrusow i granicy Państwa pod Chorzowem do stacji rumuńskich; stawki te, których ważność ograniczono do dn. 31/XII 1939 r., są znacznie niższe od stawek, zawartych w tablicach A i B („Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 20);

d) do taryfy aneksowej 212 włączono w dziale N—dla taboru kolejowego, toczonego się na własnych kołach—stację Turmont ze stawkami, przeznaczonymi wyłącznie dla przesyłek, kierowanych z Łotwy do Bułgarii („Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 18);

e) z ważnością od dn. 15/V b. r. weszła w życie nowa tabela C do tar. art. Nr 1 na towary wszelkiego rodzaju, zawierająca globalne stawki opłat przewozowych od granicy Państwa pod Boguminem w kierunku Hrusow i granicy Państwa pod Chorzowem do stacji rumuńskich; stawki te, których ważność ograniczono do dn. 31/XII 1939 r., są znacznie niższe od stawek, zawartych w tablicach A i B („Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 20);

f) z ważnością od dn. 25/V b. r. włączono nową stację odbiorczą Ploesti Sud do tar. art. Nr 72 na wszelkiego rodzaju cementy mielone;

g) z ważnością od dn. 26/V b. r. zmieniono w części I taryfy, jak również w poszczególnych taryfach artykułowych części II tejże taryfy nazwy szeregu stacji rumuńskich;

h) z ważnością od dn. 2/VI b. r. włączono do tar. art. Nr 170 B na produkty walcowni i młotowni nową rumuńską stację odbiorczą Sibiu, jak również nową polską stację nadawczą Chorzów Miasto;

i) także do tar. art. Nr 170 C na blachy i płyty z żelaza i stali włączono nową stację odbiorczą Sibiu;

k) z tą samą ważnością rozszerzono listę towarów tar. art. Nr 211, wprowadzając do działu A tejże taryfy maliny i poziomki, które w ten

sposób będą odtąd mogły korzystać z bezpośrednich stawek wymiennej taryfy związkowej;

l) wreszcie zapowiedziano wejście w życie z ważnością od dn. 10/VI nowego dodatku IV, zawierającego szereg zmian i uzupełnień do Cz. I jak również i do Cz. II polsko-rumuńskiej taryfy związkowej („Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 23);

2) w ramach taryfy towarowej Polska-rumuńskie porty morskie:

a) z ważnością od dn. 5/V b. r. w tar. art. Nr 155 na papier i wyroby z papieru przywrócono moc obowiązującą istniejącej swego czasu ulgowej stawki dla bibułki w arkuszach i bibułki papierosowej w rolkach od st. Piaseczno—z ważnością do dn. 31/III 1940 r. („Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 18);

b) z ważnością od dn. 2/VI b. r. wprowadzono do Cz. I tejże taryfy nowy art. XIII, zawierający postanowienia o przewozie przesyłek z Litwy do rumuńskich portów morskich; postanowienia te regulują tryb postępowania przy przeekspeדיowaniu z urzędu przez kolej przesyłek na st. P.K.P. Landwarów;

c) z tą samą ważnością włączono do Cz. I tejże taryfy oraz do tar. art. Nr 38 na masło i ser punkt graniczny pod Zawiasami („Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 23);

3) w ramach taryfy towarowej dla komunikacji pomiędzy Rumunią i portami morskimi: Gdynia i Gdańsk—z ważnością od dn. 26/V b. r. wprowadzono do Cz. I, jak również do poszczególnych taryf artykułowych Cz. II zmianę nazw szeregu stacji rumuńskich.

M. Brz.

NOWE WYDANIE POLSKO-RUMUŃSKIEJ TARYFY WĘGLOWEJ.—Z dniem 19/V b. r. straciła moc obowiązującą dotychczasowa taryfa towarowa na przewóz węgla kamiennego i koksu od stacji P. K. P. do stacji kolei rumuńskich i z dniem 20/V weszło w życie nowe wydanie tejże taryfy.

Nowa taryfa wydana została—podobnie jak dotychczasowa—w językach polskim i rumuńskim, a nowy egzemplarz zawiera również tłumaczenie na język niemiecki, który jednak nie ma charakteru urzędowego tekstu.

Zbudowana została taryfa na ogół na dotychczasowych zasadach, z pewnymi jednak zmianami.

Otóż, w taryfie artykułowej I na przewóz węgla kamiennego ilość grup wysyłkowych, do których zaliczono kopalnie, zmniejszono z 17 do 8, wobec czego dokonano pewnego taryfowego grupowania kopalń, połączonego z niewielkimi wahaniem, o ile chodzi o wysokość stawki przewozowej.

Podobne zjawisko ma miejsce również w tar. art. II na przewóz koksu, gdzie ustalono 6 grup wysyłkowych koksowni—w miejsce dawnych 10 względnie 8.

Stawki wyrażone są nadal w groszach i zawierają już 15% dodatek za przebieg kolei rumuńskich („Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 22).

Tenże „Dz. Tar. i Zarz. Kol.” wprowadza z ważnością od dnia wejścia w życie powyższej taryfy kilka zmian i uzupełnień natury porządkowej.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RUCH W PORCIE GDAŃSKIM W KWIETNIU 1939 R.—Ruch statków w porcie gdańskim w kwietniu b. r. zwiększył się znacznie zarówno w porównaniu z marcem b. r., jak i z analogicznym miesiącem 1938 r. Przeszły przez port gdański ogółem 1103 statki o pojemności 837 220 nrt—wobec 1034 statków o pojemności 685 160 nrt w marcu b. r. i 1 015 statków o pojemności 696 305 nrt w kwietniu ub. r. Zawinęły do portu gdańskiego 552 statki o pojemności 417 735 nrt, opuściło port—551 statków o pojemności 419 485 nrt. Tonaż statków na wejściu wzrósł w kwietniu w porównaniu z marcem o 22·5%, w porównaniu zaś z analogicznym miesiącem 1938 r. o 19·5%. Pojemność statków na wyjściu wzrosła w pierwszym wypadku o 21·9%, w drugim—o 20·9%. Pojemność statków, które do Gdańska zawinęły i port ten opuściły w ciągu pierwszych 4 miesięcy b. r., wyniosła 3 057 420 nrt—wobec 2 593 843 nrt w tym samym okresie ub. r.; ruch statków zatem wykazuje wzrost tonażu w b. r. o 463 577 nrt, czyli o 17·8%.

Narodowość statków, które odwiedziły w kwietniu port gdański, była następująca:

	Przybyło		Odeszło	
	statków	nrt	statków	nrt
Polska	29	20 947	31	22 701
Gdańsk	12	2 319	6	1 739

Anglia	26	35 045	25	33 333
Bułgaria	2	204	2	204
Dania	63	55 790	67	47 475
Estonia	32	20 988	33	22 205
Finlandia	37	40 038	35	38 214
Francja	2	2 783	2	2 783
Grecja	10	23 174	10	25 349
Holandia	50	11 952	49	12 168
Islandia	—	—	—	—
Jugosławia	1	687	—	—
Litwa	3	1 487	4	2 639
Łotwa	21	23 432	20	22 280
Niemcy	145	70 360	147	80 447
Norwegia	32	31 651	32	30 454
Panama	4	2 210	4	1 683
Rumunia	1	2 221	1	2 221
Szwecja	68	38 595	73	42 577
Węgry	1	2 737	1	2 737
Włochy	13	41 115	9	28 276

Razem: 552 417 735 551 419 485

Na 21 bander, reprezentowanych w kwietniu w gdańskim ruchu portowym, bandera polska zajmuje dziesiąte miejsce — za Niemcami, Danią, Szwecją, Finlandią, Włochami, Anglią, Norwegią, Grecją i Łotwą, wyprzedzając Estonię, Holandię i inne.

Suma obrotów towarowych w porcie gdańskim w kwietniu b. r. wyniosła 731 323 t. Jest to rekord, nie notowany od 1931 r., tj. od czasu dobrej koniunktury przeładunkowej. W porównaniu z tym samym miesiącem ub. r. (572 855 t) obroty towarowe w kwietniu b. r. wzrosły o 27·7%, w porównaniu zaś z marcem b. r. (614 102 t) wzrost wynosi 19·1%. Import w kwietniu b. r. (118 975 t) zmniejszył się w stosunku do kwietnia 1938 r. o 14·1%, utrzymując się jednak prawie ściśle na poziomie miesiąca poprzedniego. Eksport (612 348 t) zwiększył się w porównaniu z kwietniem ub. r. o 41%, w porównaniu zaś z miesiącem poprzednim o 23·9%.

Ruch towarowy w kwietniu charakteryzuje następujące zestawienie (w tonach):

	Przywóz	Wywóz
Produkty pochodzenia roślinnego	13 438	105 246
Produkty pochodzenia zwierzęcego	137	244
Produkty pochodzenia mineralnego	102 440	393 427
Tłuszcze, oleje itd.	221	10
Artykuły spożywcze, tytoń	595	10 506
Chemikalia	259	15 686
Skóry, futra, wyroby skórzane	18	32
Surowce włókiennicze	92	36
Kauczuk i wyroby	23	—
Drzewo i wyroby	299	79 639
Papier i wyroby	173	490
Wyroby kamieniarskie, ceramiczne i szklane	51	61
Metale i wyroby	1 198	6 864
Maszyny i aparaty	20	103
Inne grupy	12	4
Razem:	118,976	612 348

W imporcie w kwietniu b. r. na pierwszym miejscu stoją produkty pochodzenia mineralnego w kwotę mniejszą o 11·6% aniżeli w analogicznym miesiącu ub. r. W porównaniu z marcem b. r. przywóz artykułów tej grupy zwiększył się o 24·5%. Drugie miejsce zajmują produkty pochodzenia roślinnego; przywóz ich zwiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 217·2%. Zmniejszył się w b. r. o 83·5% import metali i wyrobów. Również wszystkie pozostałe grupy wykazują zmniejszenie w porównaniu z kwietniem 1938 r.

W eksporcie w kwietniu b. r. pierwsze miejsce zajmują jak zwykle produkty pochodzenia mineralnego, których wywieziono o 24·5% więcej niż w roku poprzednim oraz o 40·9% więcej aniżeli w marcu b. r. Węgiel (312 794 t) był eksportowany do 12 państw z Francją, Szwecją, Włochami i Holandią na czele. Wywóz produktów pochodzenia roślinnego zwiększył się w porównaniu z kwietniem 1938 r. o 335%, natomiast w porównaniu z miesiącem

poprzednim nieznacznie się zmniejszył. Drzewa wywieziono w kwietniu b. r. o 1·5% mniej niż w kwietniu ub. r. i o 26·4% więcej niż w miesiącu poprzednim. Kilka jeszcze grup wykazuje w b. r. poważny wzrost w stosunku do 1938 r., a więc chemikalijski wywieziono 6-krotnie więcej, artykułów spożywczych i tytoniu — o 65·1%, oraz metali i wyrobów — o 55·5% więcej.

Przyjechało do portu gdańskiego w kwietniu b. r. 13 pasażerów, wyjechało zaś — 109.

A. R.

Z RYNKU FRACHTOWEGO. — Załadowcze ośrodki zboża nie zdradzają żadnych zmian. Panuje tam nadal spokój i poza pojedynczymi transakcjami brak jest zapotrzebowania na tonaż.

Rzecz zrozumiała, że ewentualne ożywienie zależne jest w znacznie większym stopniu od europejskich nabywców aniżeli od zamorskich sprzedawców zboża. Ci ostatni są niewątpliwie gotowi eksportować nadal. I tak np. w Argentynie nadwyżkę eksportową pszenicy obliczali jeszcze (w końcu maja) na ok. 4·5 mln. t, nie licząc innych gatunków zbóż. Nadwyżki te powodują, że obszar, przeznaczony pod zasiewy, zostaje zmniejszony obecnie o ok. 15%, ale sprzyjające warunki atmosferyczne, w jakich dokonywa się tam właśnie zasiew, mogą wyrównać powyższą różnicę. Również dobrze się zapowiada rozpoczęty zbiór ozimin w Ameryce Północnej i w Kanadzie — dzięki dobrej pogodzie, jaka obecnie tam panuje.

Z drugiej strony zbożowi kupcy europejscy powstrzymują się z czynieniem większych zapasów, przewidując ewentualny dalszy spadek cen oraz wyczekując na decyzje rządów poszczególnych państw i na szacunek zbiorów w samej Europie. Niewątpliwie, w bież. roku producenci europejscy będą mieli pierwszeństwo — w stosunku do zaoceniczych konkurentów — w zaopatrywaniu swoich sąsiadów w zboże oraz wszystkie inne produkty, jakie się okażą w nadmiarze.

Tak więc popyt na tonaż trampowy ze strony najbardziej kluczowych transportów w tym zakresie wydaje się być na pewien czas zahamowany, o ile oczywiście sytuacja polityczna nie ulegnie dalszym komplikacjom. Tymczasem podaż tonażu nieprzerwanie i wyjątkowo szybko rośnie, przewyższając bardzo znacznie popyt. Wyrazem tego jest tonaż unieruchomiony, który w końcu I kwartału b. r. wynosił ok. 3·5 mln. brt, a pomimo to tonaż statków, pozostających w ruchu wzrósł w okresie ostatnich 18 miesięcy o ponad 1·5 mln. brt. Począwszy mniej więcej od marca b. r. przyrost ten jest niewątpliwie znacznie większy z uwagi na przyspieszone prace w budownictwie okrętowym oraz z uwagi na powstrzymywanie rozbiórki starego tonażu celem tworzenia rezerw na wypadek wojny.

Na tle powyższych uwag i liczb wysoce charakterystyczne jest dalsze kurczenie się podaży tonażu na Bałtyku. Tutaj tzw. „befrachierzy” (to znaczy czarterujący — wydzierzawiający tonaż) mają coraz trudniejsze zadanie w zapewnieniu sobie odpowiednich statków. Wobec tego stawki frachtowe rosną nadal, i to dość znacznie, bo różnice z tygodnia na tydzień dochodzą w niektórych wypadkach do 20% i więcej. Załadowcy drzewa ze Szwecji i Finlandii mają dużą trudność w znalezieniu statków, pomimo gotowości płacenia wyższych stawek. Pojedynczy armatorzy, których tonaż znajduje się w pozycji, stawiają tak duże wymagania, że nie może dojść do transakcji. Wszystkie większe statki odpłynęły z Bałtyku i powrót ich na Bałtyk nie nastąpi wcześniej jak dopiero za 4 ÷ 5 tygodni. Mniej więcej podobnie kształtuje się sytuacja i w portach zachodnio-europejskich.

POCZTA I TELEGRAF

WYNIKI BUDŻETOWE PAŃSTW. PRZEDS. „POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON” W ROKU 1938/39

Rok budżetowy 1938/39 zamknęło Państwowe Przedsiębiorstwo „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” nadwyżką wpływów budżetowych w kwocie zł 28 045 tys.

Z nadwyżki tej, stanowiącej różnicę między globalną sumą wpływów zł 227 494 tys. i globalną sumą rozchodów zł 199 449 tys., przekazało przedsiębiorstwo kwotę zł 28 mln. Skarbowi Państwa.

Wpłata przedsiębiorstwa P. P. T. i T., wniesiona w roku budżetowym 1938/39 do Skarbu Państwa, jest najwyższą z wpłat, dokonanych w przeciągu okresu 1933 ÷ 39. W okresie tym P. P. T. i T. wpłacała kolejno: zł 11 467 tys., zł 15 482 tys., zł 22 018 tys., zł 23 824 tys., i zł 24 667 tys.

Tak wydatny wzrost wysokości rocznych wpłat do Skarbu Państwa nie był spowodowany ograniczeniem rozchodów przedsiębiorstwa, które — przeciwnie — w związku z zaspakajaniem potrzeb zarówno inwestycyjnych jak i eksploatacyjnych wykazywały we wspomnianym okresie stały wzrost.

Rozchody budżetowe w okresie 1933 ÷ 39 kształtowały się następująco (w tys. zł):

1933/34	158 756	1936/37	161 198
1934/35	163 450 ¹⁾	1937/38	179 032
1935/36	158 994	1938/39	199 449

Staly wzrost rozchodów budżetowych przy równoczesnym wzroście wpłat do Skarbu Państwa stanowi wyraz mocnych tendencji rozwojowych przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”.

¹⁾ Zwiększenie rozchodów ponad poziom nastąpiło wskutek spłacenia zobowiązań P. P. T. i T. w kwocie zł 7 048 tys.

Wydatki, do których należy również zaliczyć wpłatę do Skarbu Państwa, związane są nierozdzielnie z poziomem wypracowywanych dochodów brutto. Dochody i wydatki—niezależnie od czynników koniunkturalnych, wpływających na ich zwiększenie względnie zmniejszenie, a pozostających poza możliwościami dyspozycyjnymi kierownictwa—wykazują pewną współzależność, mianowicie zwiększone wpływy powodują wzrost wydatków eksploatacyjnych i inwestycyjnych, te ostatnie zaś z kolei rzeczy wpływają na wzrost dochodów.

Powyższe stwierdzenie współzależności dochodów i wydatków, jakkolwiek jest samo przez się oczywiste, charakteryzuje i uzasadnia dynamikę rozwojową wpływów i rozchodów budżetowych P. P. T. i T. w latach 1933÷39.

Wpływy budżetowe w omawianym okresie wynosiły (w tys. zł):

1933/34	171 265	1936/37	187 307
1934/35	186 296 ¹⁾	1937/38	205 171
1935/36	175 515	1938/39	227 494

Porównując wpływy i rozchody w okresie 1933÷39 należy podkreślić fakt, że silny wzrost wydatków przedsiębiorstwa przypada na okres silnego wzrostu dochodów; zbieżność ta spowodowana została zużyciem przyrostu dochodów w pierwszym rzędzie na wzmocnienie akcji inwestycyjnej.

Wspomniane grupy wydatków na tle globalnych wpływów i rozchodów kształtowały się następująco (w miln. zł):

Wpływy ogółem	R o z c h o d y :			
	ogółem	w t y m :		
		ogółem	inwestycje z sum budżetowych	plące
1933/34	171·3	158·7	20·8	76·8
1934/35	186·3	163·4	20·9	71·7
1935/36	175·5	158·9	26·9	67·8
1936/37	187·3	161·2	30·6	71·7
1937/38	205·2	179·0	33·5	75·7
1938/39	227·5	199·4	35·6	82·3

Wśród porównywanych lat budżetowych największy wzrost—tak pod względem wpływów, jak i rozchodów—wykazuje rok 1938/39. Wzrost w tym roku w stosunku do roku 1937/38 po stronie dochodów wyraża się kwotą zł 22 miln., a po stronie rozchodów—kwotą zł 20 miln.

Dwudziestodwumilionowy wzrost wpływów przekroczył śmiało przewidywania, zawarte w preliminarzu na tenże rok, bowiem preliminowana kwota dochodów wynosiła zł 221 511 tys., przewidywano więc wzrost dochodów o zł 16 miln.

Ogólny osiągnięty dochód budżetowy brutto składa się z następujących wpływów:

Oplaty pocztowe . . .	zł 137 354 151·73
„ telefontczne . . .	„ 60 665 156 06
„ telegraf. i radio- telefontczne . . .	„ 10 176 198·85
Inne wpływy	„ 19 298 621·70
R a z e m : zł 227 494 128·34 ²⁾	

Średnie miesięczne wpływów powyższych obrotów roku 1938/39 na tle średnich miesięcznych wpływów okresu 1933÷38 najlepiej zobrazują strukturę rozwojową obrotów przedsiębiorstwa (w miln. zł):

	1938/39	1937/38	1936/37	1935/36	1934/35	1933/34
Oplaty pocztowe	11·4	10·4	9·1	8·6	8 1	8·7
„ telefontczne	5 1	4·6	4·3	3·8	3 6	3·6
„ telegr. i radiotelegr.	0·8	0·7	0·7	0·5	0·6	0·6
Inne wpływy	1·6	1·4	1·5	1·7	2·1	1·4
R a z e m : 18·9 17·1 15 6 14 6 14 4 14 3						

¹⁾ Zwiększenie wpływów ponad poziom nastąpiło wskutek wyrównania zaległych należności P. P. T. i T. w kwocie zł 13 941 tys.

²⁾ Dane niniejsze uwzględniają już przeksięgowania roczne i różnią się od danych, przedstawionych w tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 22/1939, a uzyskanych przez dodanie do wyników 11 mies. wyniku marca 1939 r.

Przy omawianiu wyników budżetowych Poczty nie można pominąć terytorialnego podziału dochodów. Dochody budżetowe w Państwowym Przedsiębiorstwie „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” wypracowywane są przez urzędy pocztowo-telekomunikacyjne, rozmieszczone na terytorium całego Państwa, a administracyjnie i gospodarczo podległe dyrekcjom okręgowym Poczty i Telegrafów. W roku 1938/39 poszczególne dyrekcje okręgów P. i T. za pośrednictwem podległych urzędów wypracowały następujące dochody (w tys. zł):

Okręgi	Ilość placówek ¹⁾	D o c h o d y b u d ż e t o w e :			wskaznik (1937/38r. =100)	
		1938/39	średnie miesięczne 1938/39	1937/38		
Warszawa	696	59 733	4 978	4 732	105·2	
Lublin	579	14 497	1 208	1 057	114·3	
Wilno	475	12 370	1 031	920	112·1	
Katowice	199	20 965	1 747	1 518	115·1	
Kraków	552	29 562	2 463	2 185	112·7	
Lwów	751	26 028	2 169	1 948	111·3	
Poznań	482	20 460	1 705	1 488	114·6	
Bydgoszcz	469	20 273	1 689	1 329	127·1	
Gdańsk	3	705	56	56	105·4	
Zarząd Centralny	—	22 901	1 908	1 843	103·5	
R a z e m :		4 206	227 494	18 957	17 077	111·0

W powyższym zestawieniu wydzielony jest w oddzielną pozycję Zarząd Centralny. Wpływy, inkasowane przez Zarząd Centralny (Ministerstwo Poczty i Telegrafów), pod względem swej wysokości odpowiadają wpływom okręgów; na wpływy te składają się należności z tytułu rozrachunku z zagranicą za obroty pocztowe, telefoniczne, telegraficzne i radiotelegraficzne jednostek eksploatacyjnych (urzędów), opłaty koncesyjne oraz zyski od kapitałów, zaangażowanych w spółkach akcyjnych, jak: Polskie Radio i Polska Akcyjna Spółka Telefoniczna.

Wśród dochodów, wypracowywanych przez poszczególne dyrekcje, szczególnie wyróżniają się dochody dyrekcji warszawskiej, na którą przypada przeszło 25% dochodów P. P. T. i T., oraz dyrekcji katowickiej, która—posiadając najmniejszą ilość jednostek eksploatacyjnych—dorównuje pod względem wysokości osiąganego dochodu najsilniejszym dyrekcjom. Czołowe miejsce dyrekcji warszawskiej i katowickiej jest całkowicie uzasadnione, gdyż dyrekcje te obejmują swym zasięgiem główne ośrodki przemysłowe, jak: Śląsk Górny i Cieszyński, Łódź, Białystok oraz m. st. Warszawę.

Dochody wszystkich dyrekcji—poza dyrekcją warszawską, która odznacza się pewną stałością dochodów (wskaznik 105·2), oraz dyrekcją gdańską, posiadającą specjalny charakter—wykazują duże tendencje wzrostowe (wskaznik 112·1÷127·1), spowodowane rozwojem i podniesieniem poziomu gospodarczego danych terytoriów.

Rozchody budżetowe przedsiębiorstwa w roku 1938/39, wyrażające się kwotą zł 199 449 tys., jak już wspomniano, wzrosły w stosunku do rozchodów roku 1937/38 o zł 20 miln., a w stosunku do kwoty rozchodów, preliminowanych na rok 1938/39 (zł 189 511 tys.)—o zł 10 miln.

Wzrost wydatków ponad kwotę preliminowaną spowodowany został zwiększeniem ilości placówek pocztowo-telekomunikacyjnych oraz ilości personelu ponad przewidywania, a to w związku z pomyślnym rozwojem stosunków gospodarczych kraju, podjęciem wymiany pocztowo-telekomunikacyjnej z Litwą oraz w związku z powrotem do Macierzy ziem Śląska Zaolziańskiego.

Również na skutek poprawy sytuacji gospodarczej i związanym z tym nasileniem popytu na usługi telekomunikacyjne przekroczone zostały kwoty, preliminowane na przyłączenie nowych abonentów telefonicznych oraz na połączenia międzymiastowe.

Do wzrostu wydatków przyczynia się również i akcja inwestycyjna, prowadzona przez P. P. T. i T. Inwestycje te, jak również ich konsekwencja—wzrost obsady personalnej—przyczyniają się do zwiększenia potencjału eksploatacyjnego przedsiębiorstwa, a — co za tym idzie — do zwiększenia dochodowości w warunkach pokojowych i przygotowania Poczty do zadań w zakresie obronności Państwa.

A. Bogdanowicz

¹⁾ Bez pośrednictw, oddziałów, kiosków i poczt peronowych.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

KONWENCJA:

Regularna komunikacja powietrzna z Finlandią — konw. z dn. 29/VII 1938 r. wraz z ośw. rząd. z dn. 3/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 51, poz. 324/5).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA:

Wzajemne zakłady (totalizator) — rozp. Ministra Roln. i Ref. Roln. z dn. 2/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 52, poz. 331).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

19 czerwca:

— „S. A. Przem. Włók.” — o g. 11¼ w lok. S-ki w Paryżu, 53 rue de Chateaudun.

26 czerwca:

— „Herbewo” Herliczka, Beldowski, Wołoszyński — Zjedn. Fabr. Tutek i Bibulek, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w Krakowie, al. Słowackiego 64.

— Kolej Lok. „Tarnów—Szczucin”, S. A. — o g. 11 w lok. Biura Małop. Kol. Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1.

— „Lubelski Synd. Roln.”, S. A. — o g. 17 w lok. B. G. K. w Lublinie, Krak. Przedm. 64.

— Włók. S. A. „N. Eitingon i S-ka” — o g. 10 w lok. S-ki w Łodzi, Sienkiewicza 82.

— Międzynar. T-wo Handl. „Emteha”, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w W-wie, Czackiego 6.

27 czerwca:

— „Międzynar. Bank Handlowy”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Katowicach, Mielęckiego 10.

— „Pierw. Małop. T-wo Raf. Spir.”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki we Lwowie.

— „M. Arct” Zakł. Wyd., S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w W-wie, Nowy Świat 35.

— „Księgarnia i Druk. Katolicka”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Katowicach, Piłsudskiego 58.

— „Juta”, S. A. — o g. 11½ w lok. S-ki w Poznaniu, Fredry 1.

— „Okręg. Zakł. Elek. w Tarnowie”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki, w Mościcach.

28 czerwca:

— Kolej Lok. „Delatyn—Kołomyja—Stefanówka”, S. A. — o g. 10 w lok. Biura Małop. Kol. Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1.

— „S. A. Eksploat. Soli Potasowych” — o g. 12 w lok. B. G. K. w W-wie, al. Jerozolimska 1.

— T-wo Akc. dla Fabr. Śrub i Wyr. Kut. „Brevillier S-ka i A. Urban Synowie” — o g. 15½ w lok. T-wa w Wiedniu VI, Linke Wienzeile 18.

— Krak. T-wo Ubezp. „Florianka”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w Krakowie, Basztowa 6.

— Przem. Włók. „B-cia Zajbert”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w Łodzi, Piotrkowska 175.

— T-wo Białostockiej Manuf. „Eugeniusz Becker i S-ka”, S. A. — o g. 15 w lok. Resursy Obyw. w W-wie, Krak. Przedm. 64.

— „Synd. Roln. Warszawski”, S. A. — o g. 13 w lok. S-ki w W-wie, Kopernika 30.

30 czerwca:

— Cukrownia i Raf. „Rejowiec”, S. A. — o g. 17 w hot. Wiktoria w Lublinie.

— „Radomska Przędzalnia Lnu”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Radomiu, Marywilska 12.

— T-wo Ubezp. „Przezorność”, S. A. — o g. 11½ w lok. T-wa w W-wie, pl. Napoleona 9.

— „T-wo Eksploat. Terenów”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Zgoda 6.

— „Spółka Galicyjska Kopalń”, S. A. — o g. 15 w lok. S-ki w Paryżu, rue de la Victoire 76.

— „Zakł. Chem. w Winnicy”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki „L. Spiess i Syn” w W-wie, Daniłowiczowska 16.

— „Polski Lloyd”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 97.

— „Union Textile”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w Częstochowie, Narutowicza 80.

— „The Hugohütte Chemical Works Ltd.”—Hugohütte Zakł. Chem., S. A. — o g. 10 w lok. S-ki „The Henckel von Donnersmarck-Beuthen Estates”, Ltd. w Tarnowskich Górach, Kartuszwiec.

— T-wo Manuf. Baw. „Lorentz i Krusche”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Zgierzu, 1 Maja 5.

— T-wo Handl.-Przem. „Mieczysław Zagajski”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Pierackiego 17.

— „Światło” Przem. Graf., S. A. — o g. 17 w kanc. Not. Dzd. Lubomęskiego w Bielsku, 3 Maja 13.

3 lipca:

— „J. i G. Kamienieccy”, S. A. — o g. 14 w kanc. Not. Dra M. Kosały w Chorzowie I, Wolności 44.

— „Pol. T-wo Elektryczne”, S. A. — o g. 14 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 137.

— T-wo Ubezp. „Piast”, S. A. — o g. 17 w lok. T-wa w W-wie, Moniuszki 10.

7 lipca:

— „Europ. T-wo Ubezp. Towarów i Pakunków Podróżnych”, S. A. — o g. 13 w lok. T-wa w W-wie, Jasna 4.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

RUCH ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH

Statystyka świadectw przemysłowych nie tylko daje możliwość dokonania szeregu spostrzeżeń, związanych z administracją skarbową, lecz również pozwala na analizowanie szeregu zjawisk gospodarczych — zarówno koniunkturalnych, jak i związanych ze strukturą handlu i przemysłu.

W ub. r.¹⁾ analizowaliśmy ruch świadectw przemysłowych w okresie 10-letnia 1928÷1937 przede wszystkim z punktu widzenia przesłanek administracyjnych, obecnie postaramy się naświetlić ruch świadectw przemysłowych przede wszystkim z punktu widzenia roz-

woju koniunktury, biorąc pod uwagę okres ostatnich kilku lat od czasu dzwignięcia się życia gospodarczego z kryzysu.

Ogólna ilość zakładów przemysłowych kształtowała się w ostatnich latach, jak następuje:

	Przyrost:			
	Ilość zakładów przemysłowych	ilość	%	wskaznik (1935 r. = 100)
1935	221 503	—	—	100
1936	234 314	12 801	5·8	105·8
1937	251 896	16 582	7·5	113·7
1938	271 705	19 809	7·9	122·7

Jak wynika z powyższego zestawienia, przybyła dość znaczna ilość zakładów przemysłowych, przy czym odsetek wzrostu jest co rok wyższy; proces wzrostu postępuje nadal, czego dowodem jest, że gdy

¹⁾ P. „Polska Gospodarcza” zesz. 14/1938, str. 587.

do dn. 1/II 1938 r. wykupiono 571 656 świadectw, to w tym samym czasie w 1939 r. wykupiono 593 886 świadectw przemysłowych, co stanowi wzrost o 4·0%.

Należałoby zastanowić się, jak kształtuje się przyrost zakładów wg ich wielkości. Podług ogólnie stosowanego podziału zaliczyliśmy do

Zakłady wielkie (I÷III kat.):			Zakłady średnie i mniejsze (IV÷VII kat.):			Zakłady rzemieślnicze (VIII kat.):		
ilość	przyrost %	wskaźnik (1935 r.=100)	ilość	przyrost %	wskaźnik (1935 r.=100)	ilość	przyrost %	wskaźnik (1935 r.=100)
1935	700	—	26 205	—	100	194 598	—	100
1936	662	-5·4	26 198	—	100	207 402	+6·6	106·6
1937	681	+2·9	28 163	+7·5	107·5	223 052	+7·5	114·6
1938	710	+4·3	29 872	+6·1	114·0	241 223	+8·1	124·0

Z powyższych liczb wynika, że przyrost ilości przedsiębiorstw nie jest równomierny. Największych zakładów przybyło w całym okresie zaledwie 1·4%, zakładów średnich i mniejszych—14%, natomiast b. dużo, bo 24%, przybyło zakładów najmniejszych (na ogół rzemieślniczych). Oznaczałoby to, że uprzemysłowienie dokonywa się przede wszystkim w zakresie zakładów mniejszych. Wskazuje to jednocześnie na dużą dynamikę warsztatów rzemieślniczych, chociaż z drugiej strony należy stwierdzić, że większe zakłady posiadają większą możliwość rozszerzania produkcji i zatrudniania większej liczby robotników—w ramach jednej kategorii.

Z drugiej zaś strony—wzrost ilości przedsiębiorstw kategorii wyższych został w pewnym stopniu zahamowany polityką ulg, udzielanych tym przedsiębiorstwom, które, zwiększając liczbę zatrudnionych robotników, są mimo to zwolnione od obowiązku wykupywania świadectw wyższych kategorii; jednakże—wobec tego, że do analizy przyjęliśmy podział świadectw na grupy przedsiębiorstw, z których każda (z wyjątkiem ostatniej—kat. VIII) mieści w sobie po kilka kategorii—różnica z tytułu ulg nie powinna być znaczna.

W o j e w ó d z t w a	Zakłady duże (I÷III kat.):			Zakł. średnie i mniejsze (IV÷VII kat.):			Zakł. rzemieślnicze (VIII kat.):		
	1937	1938	przyrost %	1937	1938	przyrost %	1937	1938	przyrost %
Zachodnie	203	214	5·4	5 972	6 241	4·5	60 653	63 481	4·7
Centralne (bez Warszawy)	292	294	0·7	9 905	10 458	5·6	81 450	89 606	10·0
Południowe	105	106	1·0	6 101	6 522	6·9	37 589	40 238	7·0
Wschodnie	30	34	13·3	3 171	3 338	5·3	28 086	31 267	11·3
M. st. Warszawa	51	62	21·6	3 014	3 313	9·9	15 274	16 631	8·9

Przeprowadzenie analizy ruchu świadectw, wykupionych dla przedsiębiorstw handlowych, jest znacznie trudniejsze, mianowicie z uwagi na znacznie szersze zastosowanie ulg w tych przedsiębiorstwach. Ulgi, udzielane przedsiębiorstwom handlowym, polegają na prawie prowadzenia przedsiębiorstwa na podstawie świadectwa niższej kategorii, aniżeli wymaga tego taryfa, oraz na prawie prowadzenia przedsiębiorstwa na podstawie półrocznego (za cenę półroczną) świadectwa przemysłowego.

Ulg pierwszego typu udzielane są w zależności od obrotu, osiągniętego przez przedsiębiorstwo w roku podatkowym, poprzedzającym o 2 lata rok podatkowy, na który przedsiębiorstwo wykupuje świadectwo przemysłowe. O ile więc ulgi dla przedsiębiorstw przemysłowych miały charakter premii za zwiększenie stanu zatrudnienia i wpłynęły hamująco na przesuwanie się przedsiębiorstw do kategorii wyższych, to ulgi dla przedsiębiorstw handlowych, polegające na prawie prowadzenia przedsiębiorstw na podstawie świadectw niższych kategorii lub na podstawie świadectw półrocznych, wpłynęły na: a) przesuwanie się przedsiębiorstw do niższych kategorii, b) spadek ilości wykupionych świadectw całorocznych na korzyść wzrostu świadectw półrocznych. Ulgi te dotyczą wszystkich kategorii, przy czym w wyższych kategoriach zakres ulg jest znacznie węższy, natomiast najpoważniejsze ulgi miały miejsce w III kat., i tym należy tłumaczyć spadek ilości świadectw tej kategorii i wzrost świadectw kat. IV.

Należy również uwzględnić i ten fakt, że pewna ilość przedsiębiorstw IV kat. została w ogóle zwolniona od obowiązku nabywania świadectw.

przedsiębiorstw wielkich kategorii: I, II i III, do przedsiębiorstw średnich i mniejszych—kat. IV÷VII i najmniejszych (na ogół rzemieślniczych)—kat. VIII.

Wg tego podziału zmiany w stanie czynnych zakładów przemysłowych przedstawiają się, jak następuje:

Nakreślony powyżej proces narastania pracowni rzemieślniczych jest zjawiskiem, posiadającym dużą wymowę strukturalną, i z tego tytułu mógłby być przedmiotem oddzielnej analizy.

Charakterystyczne jest, że gdy ilość warsztatów rzemieślniczych na skutek bezrobocia i wzrostu ludności nawet w okresie kryzysu wykazywała duży dynamizm, to przedsiębiorstwa duże i średnie (I÷VI kat.) wykazały bardzo duży spadek i jeszcze dotychczas nie wyrównały poniesionych strat. Bo gdy w 1928 r. ogólna ilość świadectw przemysłowych tych kategorii wynosiła 17 292, to w 1938 r.—tylko 15 684.

Wykazany powyżej ubytek liczby przedsiębiorstw dużych i średnich występuje jeszcze bardziej jaskrawo, jeżeli weźmie się pod uwagę przyrost ludności, co do którego jednakże od 1931 r. (ostatni spis ludności) brak jest danych szczegółowych.

Pod względem regionalnym ilość wykupionych świadectw przemysłowych kształtowała się, jak następuje (wg stanu terytorialnego w dn. 1/IV 1938 r.):

Jak zaznaczone zostało na wstępie, polityka ulg utrudnia bardziej dokładną analizę ruchu świadectw przedsiębiorstw handlowych—tym bardziej, że w 1938 r. ulgi stosowane były szerzej i w większym niż uprzednio zakresie. Wskazuje na to ta okoliczność, że w 1938 r.—w porównaniu z 1937 r.—ilość całorocznych świadectw handlowych spadła o bez mała 15 tys. (z 327 573 do 312 767), natomiast ilość świadectw półrocznych wzrosła o przeszło 22 tys. (z 127 456 do 149 997).

Ponieważ—poza świadectwami ulgowymi—świadectwa półroczne wydawane są przedsiębiorstwom sezonowym i powstałym w II półroczu, możemy przyjąć, że przyczyny te działały stale, i z tych względów należałoby analizować ruch świadectw handlowych, nie rozbijając ich na całoroczne i półroczne; popełniamy jednakże pewną niedokładność, polegającą na niemożności uchwycenia tych świadectw handlowych, które właściwie dotyczą większych przedsiębiorstw, a wykupione zostały w kategoriach niższych.

Ogólna liczba przedsiębiorstw handlowych w okresie poprawy gospodarczej kształtowała się w sposób następujący:

	Ilość przedsiębiorstw	Przyrost:		
		ilość	%	wskaźnik (1935 r. = 100)
1935	418 627	—	—	100
1936	431 599	12 972	3·1	103·1
1937	455 029	23 430	5·4	108·7
1938	462 769	7 740	1·7	110·5

Przed wszystkim należy podkreślić, że coraz szersze zastosowanie ulg znajduje uzasadnienie w fakcie olbrzymiego przyrostu świa-

dektw półrocznych, przy jednoczesnym spadku ilości świadectw całorocznych. Wystarczy o ile stwierdzimy, że ilość świadectw całorocznych w okresie 1935÷38 spadła z 340 357 do 312 767, ilość zaś świadectw półrocznych wzrosła z 78 270 do 149 997.

Z powyższego zestawienia wynika, że tempo wzrostu ilości świadectw handlowych w 1938 r. zostało osłabione; proces wzrostu postępuje nadal, bo gdy do dn. 1/II 1938 r. wykupiono 366 365 świadectw przedsiębiorstw handlowych, to w tym samym czasie 1939 r. wykupiono 371 764, co stanowi wzrost o 1.5%. W stosunku do wzrostu ludności oznacza to jednak realny spadek ilości przedsiębiorstw handlowych.

W okresie więc szeregu lat poprawy koniunktury gospodarczej da się stwierdzić stosunkowo większy wzrost wskaźnika ilości wykupionych świadectw przemysłowych w porównaniu z ilością świadectw dla przedsiębiorstw handlowych. Zjawisko to w zasadzie jest niewątpliwie pod względem strukturalnym objawem korzystnym.

Objaw ten nabiera innego oświetlenia, jeżeli się zanalizuje przedsiębiorstwa handlowe pod względem ich wielkości i rodzaju handlu.

Najbardziej odpowiedni — ze względu na strukturę handlu i działanie ulg — jest podział na 2 grupy: I i II kat. (hurt i półhurt) oraz III i IV kat. (detal), przy czym największa ilość ulg tego rodzaju, które polegają na wykupywaniu świadectw niższej kategorii, zamiast wyższej, dotyczy grupy III i IV kat., a w minimalnym tylko stopniu powoduje przesunięcia z jednej do drugiej grupy. Unikamy więc w ten sposób poważniejszego błędu.

Wg tego podziału uzyskujemy następujący obraz:

	Przedsięb. handl. I i II kat.:		Przedsiębiorstwa handlowe III i IV kat.:	
	ilość	przyrost: wskaznik (1935 r. = 100)	ilość	przyrost: wskaznik (1935 r. = 100)
1935	20 401	—	393 837	—
1936	20 739	1.7	406 290	3.2
1937	22 931	10.7	427 744	5.2
1938	26 054	13.6	431 823	1.0

Biorąc pod uwagę tę okoliczność, że liczba przedsiębiorstw handlowych I i II kat. w 1928 r. wynosiła 37 723 — rok 1938 wykazuje spadek o 30.9%, natomiast III i IV kat. w 1928 r. było 415 908 przedsiębiorstw, a więc wzrost do roku 1938 wyniósł 3.8%. Z powyższego możemy wyprowadzić ten wniosek, że duży spadek przedsiębiorstw większych spotkał się ostatnio z dość intensywną regresją, natomiast ilość drobnych przedsiębiorstw handlowych w przeciwieństwie do drobnych przedsiębiorstw przemysłowych w stosunku do liczby mieszkańców realnie spada. Proces rozdrabniania, który miał miejsce w okresie kryzysu, został już zahamowany.

Pod względem regionalnym ilość wykupionych świadectw dla przedsiębiorstw handlowych kształtowała się, jak następuje (uwzględniając podział terytorialny, jaki nastąpił po dn. 1/IV 1938 r.):

Województwa	Przedsiębiorstwa handlowe: I i II kat.:		Przedsiębiorstwa handlowe: III i IV kat.:	
	1937	1938 przyrost %	1937	1938 przyrost %
Zachodnie	6 200	6 599 + 6.4	82 995	80 261 —3.3
Centralne (bez Warszawy)	6 333	7 473 +18.0	155 592	154 859 —0.5
Południowe	4 055	4 841 +19.4	103 224	107 547 +4.2
Wschodnie	1 993	2 319 +16.4	57 777	60 977 +5.5
M. Warszawa	4 350	4 819 +10.8	28 156	28 179 +0.1

M. T.

AKCYZY I MONOPOLE

PRZEWÓZ ZAPALNICZEK PRZEZ PODRÓŻNYCH W RUCHU TRANZYTOWYM.—W myśl przepisów ust. 6 okólnika Min. Skarbu z dn. 17/II 1939 r. L. D. IV 3792/3/39 przy tranzytowym przejeździe

¹⁾ Porównując nasze wnioski z najbardziej wyczerpującą pracą J. Chodorowskiego: „Struktura wewnętrznego handlu towarowego w Polsce“, stwierdzic musimy, że w okresie dalszych 2 lat, które jesteśmy w stanie zanalizować — niekorzystne objawy, zaobserwowane przez autora, zostały już zahamowane.

podróżnych przez polski obszar celny stosuje się do posiadanych przez nich nowych zapalniczek warunkową odprawę na ogólnych zasadach, natomiast do zapalniczek używanych nie stosuje się takiej odprawy i nie pobiera się zabezpieczenia celnego ani z tytułu należności celnych, ani też opłaty monopolowej względnie podatku.

W związku z tym Min. Skarbu wyjaśnił okólnikiem z dn. 27/V 1939 r. L. D. VI 2261/2/39, że wymienieni wyżej podróżni mogą posiadać zapalniczki, niezaopatrzone w znaczek podatkowy, o ile przedstawia dowody warunkowej odprawy celnej względnie legitymują się paszportem tranzytowym (wizą tranzytową). W stosunku więc do takich podróżnych nie będzie wszczynane postępowanie karne o naruszeniu przepisów art. 99 dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 3/XI 1936 r. o prawie karnym skarbowym („Dz. Ust. R. P.” Nr 84, poz. 581).

PIENIĄDZ I KREDYT

POLSKO-ANGIELSKIE ROKOWANIA FINANSOWE

W dn. 13 b. m. wyjechał do Londynu P. Płk. Adam Koc, b. Wiceminister Skarbu i b. Prezes Banku Polskiego.

Przybyli również do Londynu PP.: Dyktor Dep. Wiesław Domaniewski i Radca Ekonomiczny M. S. Z. Jan Wszelaki.

Angielskie Ministerstwo Skarbu ogłosiło dn. 15/VI b. r. następujący oficjalny komunikat o rozpoczęciu rokowań z Polską:

„Polska delegacja finansowa pod przewodnictwem P. Płk. Adama Koca przyjechała została dziś przed południem przez Kanclerza Skarbu poczem rozpoczęła rozmowy z przedstawicielami brytyjskiego Skarbu, Foreign Office i Urzędu Gwarantującego Kredyty Eksportowe. Rozmowy te prowadzone będą w ciągu następnych kilku dni”.

Głównymi przedstawicielami ze strony brytyjskiej w rozmowach tych są PP.: Dyr. Waley ze Skarbu brytyjskiego, Radca Ekonomiczny Foreign Office Ashton Gwatkin i Naczelny Dyrektor Urzędu Gwarantującego Kredyty Eksportowe Nixon.

UMOWA TURYSTYCZNA POLSKO-FRANCUSKA.—Na podstawie porozumienia francusko-polskiego z dn. 31/V b. r. turyści i podróżni z Polski do Francji, Algieru, kolonij, protektoratów i mandatów francuskich będą mogli korzystać z czeków, emitowanych we frankach francuskich przez Polski Instytut Rozrachunkowy, płatnych we Francji.

Komisja Dewizowa nie udziela bankom dewizowym żadnych generalnych zezwoleń na sprzedaż powyższych czeków osobom, wyjeżdżającym do Francji, lecz decyduje wnioski indywidualnie. Sprzedaż czeków na podstawie zezwoleń Komisji Dewizowej oraz wydawanie ich odbywa się według szczegółowej instrukcji Polskiego Instytutu Rozrachunkowego, przy czym do pobierania prowizji z tytułu sprzedaży tych czeków jest uprawniony tylko ten bank—korespondent P. I. R.—który je dostarcza, nie zaś bank, nie będący korespondentem P. I. R., za pośrednictwem którego podróżny uzyskał zezwolenie Komisji Dewizowej na zakup czeków i wywóz ich za granicę.

Osoby, które otrzymają zezwolenie na wywóz czeków P. I. R. na koszty podróży do Francji, będą mogły ponadto wywieźć w dowolnej walucie równowartość zł 30—przy wyjazdach na podstawie paszportów indywidualnych, równowartość zaś zł 10—przy wyjazdach na podstawie paszportów zbiorowych i rodzinnych. Poza tą sumą zł 30 lub zł 10 osoby te nie będą mogły korzystać z uprawnień, zawartych w § 12 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r. w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 20/I 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 7/1939, poz. 40), ani z prawa nabycia zagranicznych środków płatniczych na podstawie paszportu zagranicznego.

UPORZĄDKOWANIE DŁUGÓW ROLNICZYCH — p. str. 927.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 5 do 10 czerwca 1939 r.

Na rynku dewiz w okresie sprawozdawczym przeważała tendencja zwyżkowa. Zyskały na kursie (w zł na 100 jednostkach walutowych): franki francuskie 0.01, belgi 0.05 i korony norweskie 0.30, oraz dolary gotówkowe zł 0.00³/₄ i telegraficzne zł 0.00¹/₂ na \$ 1, wreszcie funty szterlingi zł 0.01 na £ 1. Zniży natomiast wykazały: franki szwajcarskie—zł 0.05 na 100 frankach i florny holenderskie zł 1.15 na 100 florenach.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5:32	5:31 ^{3/4}	5:32
" " teleg.	\$ 1	5:32 ^{1/8}	5:31 ^{3/4}	5:32 ^{1/8}
Funty szterlingi	£ 1	24:94	24:92	24:92
Franki francuskie	100 fr.	14:11	14:11	14:11
Franki szwajcarskie	100 fr.	120:15	119:95	119:95
Belgi	100 blg.	90:65	90:60	90:65
Marki niemieckie	100 RM	—	—	212:54
Korony czesko-słow.	100 K	—	—	—
Liry włoskie	100 lir.	27:97	27:97	27:97
Floreny holenderskie	100 fl.	283:45	282:40	283:40
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie	100 kor.	128:40	128:25	128:25
Korony duńskie	100 kor.	111:35	111:30	111:30
Korony norweskie	100 kor.	125:30	125:20	125:25

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych panowała tendencja zwykła. Zwyciężyły notowań wykazały (w zł): 3% Poż. Premiowa Inwestycyjna: sztuki obu emisji 2:50, a serie I emisji 2:75 i II emisji 2:25, oraz 4½% Poż. Wewnętrzna 0:25% nom. Zniżkowa natomiast jedynie 4% Poż. Konsolidacyjna o 0:25% nom.

Zwykło również kształtował się rynek papierów lokacyjnych prywatnych. Zwykła mianowicie (w %/o-ach nominalu): listy zastawne Tow. Kred. m. Warszawy: 4½%-owe o 0:75, 5%-owa z 1925 r. o 0:50 i z 1936 r. o 3:00, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1938 r. o 3:00 i 5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r. o 0:50. Zniżki kursów wykazały tylko (analogicznie): 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie o 1:50 i 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r. o 0:50. Z obligacji miejskich notowano jedynie VIII i IX 6% Poż. Konwers. m. Warszawy po kursie o 0:50% nom. wyższym od dotychczasowego.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiry państwowe				
w zł za sztukę				
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna				
I emisja sztuki	zł w zł. 100	80:00	76:50	80:00
" " serie	" " " "	83:50	81:25	83:50
II " " sztuki	" " " "	81:00	77:75	81:00
" " " " serie	" " " "	85:00	83:50	85:00
4% Pożyczka Premiowa Dolarowa	\$ ¹⁾	40:25	39:50	40:00
w %/o nominalu				
4% Pożyczka Konsolidacyjna	zł w zł.	61:75	61:50	61:50
		-61:75 ²⁾	-61:00 ³⁾	-61:00 ³⁾
		-61:75 ³⁾	-61:00 ³⁾	-61:00 ³⁾
4½% " " Wewnętrzna	zł	60:75	60:50	60:75
5% " " Konwersyjna	zł	65:00	65:00	65:00
5% " " Konwers. Kol.	zł	61:00	61:00	61:00
Listy zastawne i obligacje banków				
5½% L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	81:00	81:00	81:00
5½% " " " " " "	zł w zł. 1924	81:00	81:00	81:00
5½% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81:00	81:00	81:00
5½% " " " " " "	zł w zł. 1924	81:00	81:00	81:00
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81:00	81:00	81:00
5½% " " " " " "	zł w zł. 1924	81:00	81:00	81:00
5½% " " " " " "	zł w zł. 1927	81:00	81:00	81:00
6% Obl. B. Gosp. Kraj.	zł	97:00	97:00	97:00
Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych				
5½% L. Z. Tow. Kred. Przem. Pol. skiego emisja BF ⁴⁾	£			81:75
4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie	zł	60:00	57:50	59:00
				-58:75
4½% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy	zł	68:75	68:50	68:75
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1925 r.	zł	73:00	70:00	72:50
				-73:00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	68:00	65:50	67:50
				-67:00

1) \$ 5 = zł 44:57.

2) Dotyczy odcinków po 100.

3) Dotyczy drobnych odcinków.

4) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

5%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1936 r.	zł	66:00	63:00	64:75
					-66:00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	60:50	59:50	60:50
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1938 r.	zł			59:00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r.	zł			59:00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł			55:50

Obligacje miast

VIII i IX 6% Poż. Konwers. m. Warszawy	zł			68:50
--	----	--	--	-------

POŻYCZKI POLSKIE

NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾

(maksimum — minimum — ultimo; w nawiasach — obroty)

	22 ÷ 27/V	30/V ÷ 3/VI	5 ÷ 10/VI
New York			
6% dolarowa 1920	38½—37½—38½ (2 000)	bez obrotów	41—41—41 (1 000)
4½% dolarowa skonw. 1920	bez obrotów	34—30½—34 (7 000)	36½—35—36½ (3 000)
8% Dillon 1925	52—47½—52 (33 000)	54—51½—51½ (8 000)	52—49—49 (9 000)
4½% dolarowa skonw. 1925	bez obrotów		44—44—44 (9 000)
7% stabiliz. 1927	bez obrotów		42½—42½—42½ (5 000)
4½% stabiliz. skonw. 1927	bez obrotów	43—42—42 (6 000)	bez obrotów
7% Warszawy 1928	30½—30½—30½ (9 000)	bez obrotów	
4½% Warszawy skonw. 1928	24¼—24¼—24¼ (6 000)	27½—27½—27½ (2 000)	28½—28½—28½ (1 000)
7% Śląska 1928	30—30—30 (1 000)	30¾—30¾—30¾ (1 000)	bez obrotów
4½% Śląska skonw. 1928	25—25—25 (1 000)	bez obrotów	
London			
4½% stabiliz. 1927	49:49—46:99—48:49	47:40—46:90—47:40	48:06—45:56—47:81
Zurych			
4½% stabiliz. 1927	—	—	—
Paryż ²⁾			
7% stabiliz. 1927	30:23—29:50	31:85—30:50	32:11—31:36
4½% stabiliz. skonw. 1927	28:84—28:59	30:18—29:54	30:64—30:20
Mediolan			
7% włoska 1924	88:40—84:41—88:40 (700)	89:35—80:75—89:35 (525)	91:22—90:22—90:42 (775)

Z BANKU POLSKIEGO

UCHWAŁY RADY BANKU POLSKIEGO.—W dn. 15/VI b.r. odbyło się posiedzenie Rady Banku Polskiego, na którym Rada wysłuchała sprawozdania z czynności Banku w maju.

Na podstawie wniosku Dyrekcji, Rada ustaliła na bieżący rok zasady kredytowania na redyskont weksli, pochodzących z rejestrowego zastawu rolniczego i kredytów zaliczkowych na sprzedaż plodów rolnych. Ponadto Rada postanowiła obniżyć stopę procentową od pożyczek i kredytów, zabezpieczonych zastawem, z 5½% do 5% w stosunku rocznym, przy równoczesnej zmianie stawek prowizyjnych od rachunków otwartego kredytu.

Wreszcie, Rada uchwaliła szereg wniosków w sprawach administracyjnych.

1) Kursy — w %/o-ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie — w tysiącach).

2) Notowania w stosunku do parytetu pożyczki w guldenach.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

OGÓLNE

PERTURBACJE POLITYCZNE I RUCHY ZŁOTA.—Stan chronicznego napięcia politycznego, trwający od marca ub. r. i co jakiś czas przybierający postać ostrego kryzysu, wywierał decydujący wpływ na ruch złota i kapitałów w świecie. W dużej mierze pod wpływem wydarzeń politycznych i wywołanych przez nie nastrojów ruch złota przybierał w ub. r. kierunek całkowicie jednostronny, mianowicie kierował się wyłącznie na rynki amerykańskie. Zasadnicza różnica pomiędzy ruchami złota w latach poprzednich i w latach 1938 i 1939 polegała właśnie na tym, że podczas gdy poprzednio koncentracja złotego kruszcza następowała nie tylko w Stanach Zjedn., ale także w szeregu krajów Europy Zachodniej i Północnej, jak w szczególności w W. Brytanii, Belgii, Francji, Holandii, Szwajcarii, Szwecji itp., to w ciągu 1938 r. złoto uciekało z wszystkich krajów europejskich do Stanów Zjedn. W ostatnich miesiącach wyjątek pod tym względem stanowiła jedynie Francja, gdzie racjonalna polityka finansowa i gospodarcza drugiego gabinetu P. Daladier — w połączeniu z powrotem zaufania szerokiej mas do Rządu — spowodowała repatriację kapitałów francuskich, wywiezionych w poprzednich latach za granicę.

Masowy dopływ złota do Stanów Zjedn. pogłębił trwającą już od czasu wojny światowej dysproporcję w rozmieszczeniu złotego kruszcza w świecie. Jak wielkie rozmiary przybrał w ostatnich latach odpływ złota do Stanów Zjedn., — świadczy fakt, że w ciągu 5 lat od chwili stabilizacji zdewaluowanego dolara Stany Zjedn. przywoziły zagranicznego złota na ogólną sumę \$ 7 688 miln., wywoząc złota zaledwie za \$ 137 miln. Nadwyżka przywozu wynosi przeto przeszło \$ 7½ mild.

Dopływ złota do Stanów Zjedn. odbywa się w szczególnie przyśpieszonym tempie w ostatnich 3 latach. Wartość złota, przywiezionego w 1936 r. do Stanów Zjedn., osiągnęła \$ 1 144 miln., w 1937 r. doszła do \$ 1 636 miln., a w ub. r. osiągnęła nienotowany dotychczas poziom rekordowy \$ 1 979 miln., czyli blisko \$ 2 mild. Pierwsze miesiące b. r. przyniosły dalszy szybki przyrost ilości złota, przywożonego do Stanów Zjedn. W ciągu marca przywieziono do Stanów Zjedn. złota za \$ 272 miln., a w okresie 30/III—6/V aż za \$ 641 miln. W tym ostatnim dniu zapasy złota Stanów Zjedn. osiągnęły \$ 15 801 miln., tj. ok. 65% wszystkich widocznych zapasów złota w świecie.

Głównym źródłem odpływu złota w b. r. jest W. Brytania. W jednym tylko ostatnim tygodniu kwietnia wywieziono z Anglii do Stanów Zjedn. złota wartości £ 28½ miln. W ciągu pierwszych 4 miesięcy b. r. wywieziono z W. Brytanii do Ameryki Północnej złota wartości przeszło £ 200 miln. Pewna część złota, wywożonego z Anglii do Stanów Zjedn., pochodzi ze Szwajcarii i z Belgii. W ostatnim tygodniu kwietnia Belgia wysłała do Anglii złota wartości ok. £ 6 miln., Szwajcaria zaś wysłała złotego kruszcza za ok. £ 12 miln. Należy jednak zaznaczyć, że wiele transportów złota z Europy do Ameryki oraz z kontynentu europejskiego do Anglii nie stanowi dowodu ostatecznego pozbycia się kruszcza przez wysyłającego. W wielu wypadkach bowiem dotychczasowy posiadacz nie

przestaje i nadal być właścicielem kruszcza, wysłał go tylko na bardziej bezpieczne przechowanie.

Czynnikiem, który w dużym stopniu przyczynia się do gromadzenia się złota w Stanach Zjedn., jest wysoka aktywność bilansu handlowego Stanów Zjedn. W ub. r. saldo aktywne handlu zagranicznego Stanów Zjedn. osiągnęło \$ 1 100 miln. Z natury rzeczy tak wielka nadwyżka eksportowa musiała być pokryta dopływem złota. Jeżeli uwzględnimy ponadto decydujące znaczenie czynnika psychicznego, mianowicie poszukiwanie na rynkach amerykańskich bezpiecznego schronienia dla kapitałów zagranicznych, to wówczas zdamy sobie sprawę, w jaki sposób powstała kwota blisko \$ 2 mild. złota, wywiezionego w ub. r. za ocean. Sądząc z dotychczasowych przesylek złota, oczekiwać należy, że rok bieżący przyniesie nowe liczby rekordowe odpływu złota do Stanów Zjedn., znacznie wyższe od liczb zesłorocznych.

Masowy dopływ złota do Stanów Zjedn. powoduje poważne trudności na amerykańskich rynkach pieniężnych. Olbrzymia płynność i taniść, panująca na amerykańskich rynkach pieniężnych i kapitałowych, wpływa deprecjonująco na poziom cen amerykańskich. Ponadto gromadzenie się olbrzymich sum wtrudnionych kapitałów, nie znajdujących zatrudnienia, obciąża amerykański system kredytowo-bankowy i grozi poważnymi wstrząsami w razie gwałtownych przesunięć masy kapitałowej. Dopływ kapitałów obcych powoduje tak znaczne komplikacje, że w maju b. r. szereg poważniejszych banków nowojorskich zastanawiał się nad wprowadzeniem specjalnej opłaty od wkładów i depozytów zagranicznych, a to w celu osiągnięcia pewnych korzyści z bezużytecznie przechowywanych funduszy. Zwolennicy wprowadzenia stopy procentowej od depozytów kapitałowych zagranicznych pragną w ten sposób odstraszyć kapitalistów zagranicznych od przechowywania kapitałów w St. Zjedn.

W wyniku koncentrowania się zapasów kruszcza złotego w Stanach Zjedn. traca kruszec ten rynki wszystkich innych pozostałych krajów świata (znowu z wyjątkiem Francji). Zjawisko to jest tym bardziej paradoksalne, że światowa produkcja złota wzrasta rokrocznie i w związku z tym wzrastają również szybko światowe zapasy złota.

O stałym wzroście światowej produkcji złota świadczy następujące zestawienie (w tys. uncji):

	Afryka Północn.	Z. S. R. R.	Stany Zjedn.	Kanada	Różne kraje	Ogółem
1930	10 716	1 501	2 286	2 102	4 318	20 923
1931	10 878	1 656	2 396	2 694	4 702	22 326
1932	11 559	1 938	2 449	3 044	5 264	24 254
1933	11 014	2 700	2 537	2 949	6 398	25 578
1934	10 480	3 858	2 916	2 972	7 070	27 296
1935	10 774	4 784	3 619	3 285	7 570	30 032
1936	11 336	5 173	4 296	3 735	8 616	33 156
1937	11 733	5 000	4 753	4 091	9 254	34 831
1938	12 157	5 000	5 056	4 680	9 807	36 700

Jak wynika z powyższego zestawienia, produkcja złotego kruszcza systematycznie wzrastała — raz słabiej, raz silniej, lecz niustannie. Mimo tego jednak nie istnieje niebezpieczeństwo przesycenia rynków światowych złotem

w stopniu, który by mógł spowodować spadek ceny złotego kruszcza. W ostatnich 2 latach stopa przyrostu była nieco słabsza aniżeli w 2 poprzedzających latach. W latach 1935 i 1936 produkcja złota wzrastała o 10% rocznie, a w latach 1937 i 1938 tylko o 5%. Ponadto obawy, które żywiono w latach poprzednich co do nieograniczonego rozwoju produkcji złota Z. S. R. R., zostały zażegnane, a wytwórczość sowiecka, zajmująca w 1937 r. drugie miejsce, została zepchnięta przez produkcję amerykańską w ub. r. na trzecie miejsce. Niezwykle szybki rozwój wykazuje natomiast w ostatnich latach produkcja Stanów Zjedn., a jeszcze szybszy — produkcja kanadyjska. Wydobycie złota Ameryki Północnej wkrótce przekroczy zapewne wydobycie złota najbogatszej w kruszec — Afryki Południowej.

Ostatnie perturbacje polityczne skomplikowały znacznie problem złota w świecie, pogłębiając dysproporcję w jego rozmieszczeniu. Tym niemniej istota tego problemu pozostała niezmienną. Złoty kruszec, jakkolwiek przestał być środkiem obiegowym, a nawet w większości krajów świata związek pomiędzy ilością złotego kruszcza i ilością środków obiegowych został rozluźniony, tym niemniej stanowi nadal przedmiot ogólnego pożądanego i najbardziej poszukiwany miernik wartości, zachowując swą pełną wewnętrzną wartość gospodarczą.

Dr B. Rm.

STANY ZJEDN. AM.

POPRAWA GOSPODARCZA.—Początek b. r. przyniósł pewne objawy zahamowania pomyślnego w II półroczu ub. r. rozwoju koniunkturalnego. W związku z tym rozległy się głosy pesymistyczne, zapowiadające nadejście nowej fali recesji. Wskaźnik wytwórczości przemysłowej obniżył się nieco w ciągu stycznia i lutego b. r. W porównaniu z ostatnimi miesiącami ub. r. słabo kształtowały się inwestycje przemysłowe. Jako na główną przyczynę występujących w życiu gospodarczym niepomyślnych objawów koniunkturalnych wskazywano na zniżkową tendencję cen, spowodowaną rzekomo postępującą inflacją pieniężną i kredytową.

Już jednakże w pierwszych miesiącach b. r. ekonomiści, obserwując rozwój wypadków na rynkach amerykańskich, wskazywali, iż nie jest on niepomyślny i że zawiera szereg elementów pozytywnych. W szczególności, o ile ruch budowlany na cele przemysłowe i handlowe był niewielki, to równocześnie budownictwo mieszkaniowe rozwijało się świetnie i osiągnęło z końcem r. poziom dwukrotnie wyższy aniżeli z końcem 1937 r. Szereg innych objawów wskazywał również na wzrost zapotrzebowania konsumpcyjnego szerokiej mas.

Wzrost zapotrzebowania konsumpcyjnego pozostawał w Stanach Zjedn. w związku z wyraźną poprawą siły kupna ludności, jaka nastąpiła w ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy. Wskaźnik wypłaconych zarobków w przemyśle osiągnął z końcem ub. r. poziom o 22% wyższy, aniżeli w I półroczu ub. r. Podniosły się również poważnie w II półroczu ub. r. dochody poszczególnych przedsiębiorstw, co znalazło odzwierciedlenie w zwiększeniu wydatków dywidendowych. Nieco mniej pomyślnie kształtowały się natomiast dochody ludności rolniczej. Spadek

siły nabywczej w tej grupie ludności był jednakowoż znacznie mniejszy od wzrostu siły nabywczej w grupie ludności miejskiej. O wzroście siły nabywczej świadczą również dane, dotyczące wkładów oszczędnościowych, które szybko wzrastają od września ub. r., oraz dane, dotyczące obrotów w handlu detalicznym. Obroty handlu detalicznego wyraźnie podnoszą się już w końcu grudnia ub. r., osiągając poziom z grudnia 1937 r. Podstawę do pomyślnych prognozyków stanowił wreszcie fakt, że ostrożność producentów, w połączeniu ze wzrastającym zapotrzebowaniem konsumpcyjnym, doprowadziła do poważnego spadku zapasów szeregu towarów, otwierając w ten sposób nowe możliwości produkcyjne.

Optymistyczne przewidywania co do rozwoju sytuacji koniunkturalnej w Stanach Zjedn. znalazły w ostatnich tygodniach potwierdzenie w faktach, i to mimo pewnych niepomyślnych wydarzeń, jakie miały miejsce w gospodarce amerykańskiej, mianowicie mimo strajku w przemyśle węglowym. O poprawie sytuacji w przemyśle amerykańskim świadczy np. fakt, iż w III tygodniu maja produkcja stalowni osiągnęła 52·2% zdolności wytwórczej—wobec 48·5% w poprzednim tygodniu i 47% w pierwszym tygodniu maja. Sprzedaż samochodów w ciągu pierwszych 2 dekad majowych była wyższa o 50·6% od sprzedaży samochodów w analogicznym okresie ub. r. Obroty wielkich magazynów w trzecim tygodniu maja były wyższe o 7% aniżeli w analogicznym tygodniu roku poprzedniego, a czyste dochody eksploatacyjne towarzystw kolejowych wyniosły w kwietniu b. r. \$ 15 256 935—wobec \$ 397 133 w kwietniu ub. r.

Szczególnie silny rozwój w ostatnich miesiącach wykazuje—w dużej mierze dzięki specjalnym ułatwieniom kredytowym i ulgom podatkowym ze strony rządowej—budowa domów mieszkalnych. W ciągu pierwszych 2 tygodni maja ruch budownictwa mieszkaniowego był o 23% wyższy aniżeli w ciągu pierwszych 2 tygodni kwietnia, a o 84% wyższy aniżeli w I połowie maja ub. r. Nowe zamówienia budowlane wzrosły w trzecim tygodniu maja o 27% w stosunku do poprzedniego tygodnia i o 117% w stosunku do analogicznego tygodnia ub. r.

Pomyślny wpływ wyrzecz musi zażegnania szeregu konfliktów socjalnych, w szczególności strajku węglowego, którego dłuższe trwanie groziło osłabieniem działalności gospodarczej Stanów Zjedn. Kopalnictwo węgla kamiennego, jak i brunatnego podpisało zbiorowe kontrakty pracy z syndykatami Lewisa, likwidując w ten sposób istniejący spór. Również zażegnany został poważny konflikt socjalny w przemyśle samochodowym przez przyjęcie arbitrażu rządowego.

Obok wzrastającego zapotrzebowania rynków wewnętrznych, poważnym czynnikiem ożywienia gospodarczego są również zwiększające się obroty handlowe z zagranicą, w szczególności podnoszenie się amerykańskiego wywozu. W marcu b. r. przywóz do Stanów Zjedn. przedstawiał wartość \$ 190 mln. wobec \$ 158 mln. w lutym, wywóz osiągnął zaś \$ 268 mln. wobec \$ 219 mln. Szereg gałęzi wytwórczości, związanych z produkcją wywozową, wyraźnie odczuwa poprawę, wynikającą ze wzrostu transakcji z zagranicą.

Ceny zboża utrzymują się na dotychczasowym poziomie, a nawet być może będą umiarkowanie zwiększować. Według przewidywań amerykańskiego Federalnego Urzędu Zbiorów—zbiór pszenicy ozimej wyniesie w b. r. 543·9 mln. buszli, czyli o ok. 140 mln. buszli mniej niż w ub. r. i o ok. 15

mln. buszli mniej od przeciętnych zbiorów z ostatnich 10 lat. Według tych samych danych obszar obsiany wynosi w b. r. 46 mln. akrów wobec 56 mln. akrów przed rokiem. Ponadto z całej obsianej przestrzeni ok. 15·7% zostanie prawdopodobnie zaroszone ze względu na wszelakiego rodzaju szkody.

Usprawiedliwione więc wydają się być ostatnie deklaracje optymistyczne, jakie oficjalnie osobistości amerykańskie poczyniły—czy to na zebraniach publicznych, czy też w prasie. W szczególności Sekretarz Handlu P. Hopkins złożył prasie z końcem maja b. r. deklarację, w której wskazując na wzrost w I kwartale b. r. wytwórczości przemysłowej o 24% w stosunku do I kwartału ub. r., budownictwa mieszkaniowego o 83% i sprzedaży detalicznej o 5%, oświadczył, iż oczekiwać należy dalszej poprawy. Dochód społeczny z I kwartału b. r. odpowiada kwocie rocznej \$ 66 mld.—wobec 62 mld. w 1938 r.

Zdaniem P. Hopkinsa, sytuacja gospodarcza Stanów Zjedn. jest pomyślna i do końca b. r. należy spodziewać się dalszej poprawy.

B.

RUMUNIA

SYTUACJA GOSPODARCZA.—Sytuację gospodarczą Rumunii w 1938 r. sprawozdanie Banku Narodowego oświetla w sposób następujący:

W 1938 r. zbiory pszenicy były w Rumunii bardzo dobre, kukurydzy—średnie, a innych produktów rolniczych—dostateczne. Pomimo tego sytuacja rolnictwa nie kształtowała się pomyślnie. Pszenica, wyprodukowana w 1937 r., nie została całkowicie konsumowana, a w 1938 r. zbiory jej zarówno w krajach eksportujących jak i importujących były bardzo obfite—tak, że równowaga pomiędzy podażą i popytem na światowych rynkach została zachowana, przy czym ceny spadły.

Niemówność zbytu pszenicy po cenie, pokrywającej koszty produkcji, skłoniła Rząd rumuński do interwencji. Przede wszystkim ustalono minimalną cenę wewnętrzną na 40 tys. lei za wagon (10-tonowy), którą obniżono następnie do 38 tys. lei. Następnie, Rząd przeprowadził zakupy pszenicy w ilości ok. 46 wagonów za sumę 2·2 mld. lei. Dalej, ustanowiono premie wywozowe, które wyniosły od wagonu początkowo (do dn. 26/VIII) 10 tys. lei, potem (do dn. 9/X) 12 tys. lei, wreszcie—13 tys. lei. Poza tym eksporterzy pszenicy mogli swobodnie dysponować uzyskanymi z zagranicy dewizami. Rząd interweniował także w zakresie innych produktów rolnych.

Aktywność w przemyśle rumuńskim w 1938 r. nieco się zmniejszyła. Ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej obniżył się w I półroczu 1938 r. do 141—wobec 148·1 w odpowiednim okresie 1937 r. Wzrosła produkcja dóbr wytwórczych, których wskaźnik podniósł się do 166—wobec 152·6, silnie natomiast skurczyła się produkcja dóbr konsumpcyjnych, a jej wskaźnik obniżył się z 133·55 do 121·3. Do utrzymania produkcji na stosunkowo wysokim poziomie przyczyniły się w dużej mierze zamówienia państwowe. Bardzo silnie spadła wytwórczość w gałęziach przemysłu, produkujących na eksport—w związku z niepomyślną sytuacją na rynkach światowych.

Eksport rumuńskich produktów naftowych zmniejszył się w 1938 r. o 20% w porównaniu z 1937 r., m. in. wskutek konkurencji producentów amerykańskich. Konsumacja krajowa tych produktów wzrosła natomiast o 5%—w związku z postępową motoryzacji kraju.

Wydobycie złota zwiększyło się w 1938 r. dzięki podniesieniu premii, płacących producentom złota, i rozszerzeniu działalności

banku, finansującego kopalnie złota i innych metali.

Na ogół ulepszenie wyposażenia technicznego przemysłu poczyniło w 1938 r. dalsze postępy. W przemyśle i handlu zainwestowano 6·5 mld. lei, a inwestycje te ułatwiła celowa polityka Banku Narodowego.

W I kwartale 1938 r. sytuacja w handlu zagranicznym zaczęła kształtować się bardzo niepomyślnie wskutek znacznej nadwyżki importu nad eksportem. W ciągu roku nastąpiła jednak poprawa, a dodatnie saldo bilansu handlowego osiągnęło z końcem 1938 r. 4 mld. lei—wobec ponad 11 mld. lei w 1937 r. Przyczyną spadku eksportu z początkiem 1938 r. było obniżenie się cen na rynkach światowych, zaprzestanie wywozu kukurydzy w związku ze słabymi zbiorami w 1937 r. oraz zmniejszenie się eksportu nafty wskutek obniżenia się jej produkcji. Równocześnie kontrola importu została w II połowie 1937 r. znacznie zliberalizowana. Celem uaktywnienia bilansu handlowego Rząd rumuński zastosował premie wywozowe—gospodarcze i walutowe—i oraz pozwolił eksporterom na swobodne dysponowanie dewizami, uzyskanymi z zagranicy. To wyrównało częściowo poziom cen rumuńskich z cenami światowymi. Prócz tego zaostrzono znacznie kontrolę importu do Rumunii.

Budżet Państwa był w 1938 r. zrównoważony—podobnie jak w 1937 r. Wpływy podatkowe były wyższe, co umożliwiło konsolidację kredytu państwowego. Finansowanie zbrojeń prowadził Fundusz Obrony Narodowej, który uzyskiwał środki z dotacji skarbowych z budżetu zwyczajnego oraz ze specjalnych opłat.

Sytuacja walutowa kształtowała się w 1938 r. bardzo pomyślnie. Zapas złota Banku Narodowego wzrósł w ciągu roku o 1 732 mln. lei. Pokrycie złotem utrzymane zostało powyżej minimum, przewidzianego statutem, i wyniosło z końcem roku 37·41%.

Na rynku kapitałowym panowało ożywienie, a obroty na giełdzie bukareszteńskiej w 1938 r. wzrosły o 26% w porównaniu z 1937 r. Obligacje i akcje (poza naftowymi) wykazywały znaczną zwyżkę kursów. Rentowność papierów o stałym oprocentowaniu wynosiła w 1938 r. przeciętnie 7·33%, osiągając najniższy poziom w lipcu (6·71%)—wobec przeciętnej 12·37% w 1934 r. Wzrost transakcyj i zwyżka kursów świadczyły o większym zaufaniu społeczeństwa do papierów wartościowych.

W 1938 r. instytucje kredytowe przeszły dwa trudne okresy, wywołane wycofywaniem wkładów w związku z niepewną sytuacją w polityce międzynarodowej. Pierwszy kryzys miał miejsce w styczniu, drugi—znacznie ostrzejszy—we wrześniu. We wspomnianych okresach banki prywatne wykazały dużą płynność i przy pomocy Banku Narodowego przezwyciężyły trudności.

Bank Narodowy prowadził—jak stwierdza sprawozdanie—„politykę taniego pieniądza”. Dn. 5/IV 1938 r. stopa dyskontowa obniżona została z 5% do 4½%. Równocześnie obniżone zostało maksymalne oprocentowanie umowne przy pożyczkach z 5% do 4% ponad oficjalną stopę dyskontową. Zaostrzone zostały przepisy w odniesieniu do zwalczania lichwy oraz zniesiono prawo zawierania układów z wierzycielami celem uniknięcia upadłości.

Działalność kredytowa Banku Narodowego wzrosła, a portfel wekslowy zwiększył się w ciągu 1938 r. z 5 842 do 11 526 mln. lei, tj. prawie o 100%. Z kwoty, o którą wzrósł portfel wekslowy, 2 200 mln. zużyte zostało na sfinansowanie produkcji pszenicy, 200 mln. przyznano producentom wełny, 500 mln. kredytu udzielono producentom lnu i konopi,

a 350 miln. zużyto na pożyczki na budowę elewatorów zbożowych. Prócz tego przyznano następujące kredyty: 100 miln. na zakup kukurydzy przez okręgi, w których produkcja nie pokryła zapotrzebowania, 550 miln. na zakup pszenicy i paszy oraz 100 miln. celem umożliwienia drobnym rolnikom zakupu ziemi. Zatem 39% wzrostu portfelu stanowią kredyty rolnicze. Obok tego 35% wzrostu portfelu reprezentują kredyty dla przemysłu, a 26%—kredyty redyskontowe dla banków handlowych.

Bank Narodowy przyznał poza tym spółdzielniom kredyt na kwotę 1 mild. lei, oprocentowany w wysokości 2%, ustanawiając równocześnie komisję, mającą na celu zapewnienie prawidłowego zużycia tego kredytu. Rolnictwu przyznawane były—zgodnie z zapowiedzią—kredyty dłużeterminowe (2÷5-letnie) na cele inwestycyjne. Wskutek rozszerzenia działalności kredytowej Banku obieg biletów wzrósł w ciągu 1938 r. z 29 391 do 34 901 miln. lei.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 30/V÷10/VI 1939 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu — w \$ — za 100 kg):

	30/V÷31/VI	5÷10/VI	Różnica %
Pszenica			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	3·10	2·92	— 5·9
Buenos Aires	2·32	2·32	—
Liverpool . .	—	—	—
Hamburg . . .	3·16½	3·00½	— 5·1
Żyto			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	2·10½	2·01	— 4·6
Hamburg . . .	2·23½	—	—
Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	2·49	2·48	— 0·5
Buenos Aires	1·44½	1·42	— 1·8
Liverpool . .	—	—	—
Hamburg . . .	2·07	2·07	—
Jęczmień browarny			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	2·41	2·44	+ 1·2
Hamburg . . .	—	—	—

METALE

ŻELAZO.—W II połowie maja na światowym rynku żelaza utrzymywało się w dalszym ciągu pewne ożywienie. Dn. 20/IV b. r. została zawarta nowa umowa między E. I. A. wraz z grupą angielską—z jednej strony i grupą amerykańską—z drugiej. Zgodnie z tą umową—Amerykanie zostali zwolnieni z kar, którym powinni byli podlegać za przekroczenia kwot, dokonane przed 20/IV b. r. Natomiast dalsze przekroczenia mają być karane wg istniejących przepisów. Postanowiono dalej obniżyć ceny dla Dalekiego Wschodu (Japonia, Chiny i Mandżuria) o sh zł. 20 na żelazie handlowym, o sh zł. 5 na żelazie kształtowym i o sh pap. 15 na blachach grubych; obniżki te liczą się od cen oficjalnych. Ewentualne obniżki cen na innych rynkach muszą być zawczasu uzgodniane między grupami europejską i amerykańską. Nadzór nad wykonaniem umowy, której termin upływa dn. 31/X b. r., został powierzony Biuru E. I. A. w Londynie, które się zbiera normalnie co 2

tygodnie, a w wyjątkowych wypadkach nawet co tydzień. Kolejne posiedzenie Zarządu E. I. A. ma się odbyć w połowie lipca b. r. Głównym tematem obrad ma być ustalenie nowych kwot udziałowych dla członków w związku z rozbiorem Czecho-Słowacji. Również w tym terminie mają się odbyć zjazdy międzynarodowych karteli żelaza taśmowego, szyn i walcówki. Kartel drutu ciągnionego został ostatnio wzmocniony przez przystąpienie grupy francuskiej, a eksport tego artykułu wzrósł w I kwart. b. r. o 150% w porównaniu z tymże okresem ub. r.

Stan rynku żelaza w poszczególnych krajach był następujący:

W Stanach Zjedn. zaznaczyło się lekkie ożywienie. Stan zatrudnienia hut żelaznych cokolwiek się poprawił, gdyż wyniósł w ostatnim tygodniu sprawozdawczym 52·5% zdolności wytwórczej—wobec 48·5% w tygodniu poprzednim i zaledwie 26·1% w odpowiednim tygodniu ub. r. Biuro statystyczne Stanów Zjedn. przewidywało w II kwart. b. r. przeciętne zatrudnienie hutnictwa żelaznego w wysokości 45÷50% zdolności wytwórczej, podczas gdy już w I kwart. b. r. wynosiło ono 54%. Biuro to stwierdziło, że huty mogą dawać czysty zysk dopiero przy 50% zatrudnienia—wskutek przeprowadzonej w 1938 r. obniżki cen wyrobów hutniczych. W ub. r. granica ta wynosiła 35÷40%. Wytwórczość surówki w kwietniu b. r. wyniosła 2 063 tys. t — wobec 2 407 tys. t w marcu b. r., a stali—2 987 tys. t—wobec 3 365 tys. t; wywóz wyrobów walcowanych stanowił w kwietniu b. r. 701 tys. t—wobec 768 tys. t w marcu b. r.

W Niemczech większe zmiany nie zasły. Produkcja surówki wyniosła w kwietniu b. r. 1 608 tys. t—wobec 1 730 tys. t w marcu b. r., a stali—1 899 tys. t—wobec 2 215 tys. t, z czego na stal martenowską wypada 53·3%, thomasowską 41·5% i elektryczną 5%. W Niemczech, w 1936 r. rozpoczęto przetapianie na większą skalę rudy darniowej. Zużycie tej rudy wyniosło początkowo ok. 100 tys. t miesięcznie, obecnie zaś doszło już do 300 tys. t.

We Francji zaznacza się w dalszym ciągu lekkie ożywienie. Wskutek wprowadzenia podatku wojennego cena surówki hematytowej została podniesiona do 880 fr. za 1 t, a surówki zwierciadlanej—do 1 054 fr. za 1 t; cena ta odpowiada 10÷12% Mn, a za każdą dodatkową jednostkę Mn dopłaca się 22·7 fr. Produkcja surówki stanowiła w kwietniu 603 tys. t—wobec 615 tys. t w marcu b. r. i 479 tys. t w kwietniu ub. r. Wytwórczość stali wyniosła 627 tys. t—wobec 668 tys. t i 523 tys. t. Wywóz surówki wyniósł w ciągu 4 miesięcy 205 tys. t—wobec 175 tys. t w analogicznym okresie ub. r., a wyrobów walcowanych—417 tys. t—wobec 428 tys. t.

Na rynku belgijskim obroty były dosyć ożywione. Do dn. 23/V „Cosibel” zaksięgował 169 tys. t zamówień na wyroby hutnicze, z czego 36 tys. t przypada na rynek krajowy, a 133 tys. t na eksport. Udzielone hutom przydziały wynoszą: 60·5 tys. t żelaza handlowego, 50 tys. t półwyrobów, 9 tys. t żelaza kształtowego, 22·5 tys. t blach grubych i średnich oraz 17 tys. t blach cienkich. W Belgii pracowało w końcu kwietnia b. r. 37 wielkich pieców—wobec 35 w marcu b. r. i 33 w kwietniu ub. r. Produkcja surówki wyniosła w kwietniu b. r. 225 tys. t—wobec 222 tys. t w marcu b. r. i 174 tys. t w kwietniu ub. r., a stali—213 tys. t—wobec 217 tys. t i 154 tys. t. W ciągu pierwszych 4 miesięcy b. r.

wytwórczość surówki wyniosła 880 tys. t wobec 834 tys. t i 1 182 tys. t w analogicznych okresach 1938 r. i 1937 r., a wytwórczość stali—827 tys. t—wobec 717 tys. t i 1 163 tys. t.

Na rynku angielskim panował ruch ożywiony. Produkcja wszystkich działów hutnictwa została doprowadzona do możliwie najwyższego poziomu. Nieczynne od dłuższego czasu zakłady są obecnie na nowo uruchomiane, a nawet buduje się nowe. Mimo wszystko, odczuwa się brak półwyrobów, które w zwiększonej ilości nadchodzą z zagranicy. Ceny zostały ustalone przez „British Iron and Steel Federation” aż do końca października b. r. i — nie zważając na zwiększone zapotrzebowanie — są nadal utrzymywane na niezmiennym poziomie.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ zł. fob port — notowane były w dn. 26/V 1939 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
za 1 016 kg			
za 1 000 kg			

Surówka:

odlewnicza Nr III (2·5-3·0% Si)	—	—	—
tomasowska	—	—	—
hematytowa	—	—	—
fejromangan	—	—	—

Półwytwór:

kęsy	—	—	—
platyny	—	—	—

Wytwory gotowe

żelazo sztabowe	—	5. 5.0	5. 5.0
belki	—	4.17.6	4.17.6
kątowniki	—	5. 0.0	5. 0.0
blacha okrętowa, rezerwuarowa itp.	—	—	—
szyny stalowe	—	—	—
bednarka	—	6. 0.0	6. 0.0
drut-walcówka	—	—	—
blacha tomasowska	—	5.17.0	5.17.0
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
drut ocynkowany	—	—	—
gwoździe druciane	—	—	—

METALE NIEŻELAZNE. W II połowie maja na światowym rynku metali nieżelaznych panowała tendencja mocna. Kursy metali wykazały lekką zwyżkę. Przy ocenie sytuacji należy brać pod uwagę tę okoliczność, że konsumenci przez dłuższy czas ograniczali się jedynie do niezbędnych zakupów.

Położenie na rynkach poszczególnych metali przedstawiało się następująco:

Na rynku miedzi zaznaczyła się lekka zwyżka. Jednakże wciąż znajdują się poniżej pożądanego przez producentów poziomu £ pap. 45 za t. Taki stan rzeczy wynika przede wszystkim z nadmiernego wzrostu zapasów miedzi rafinowanej w Stanach Zjedn., które z 301 tys. sh t w końcu stycznia b. r. podniosły się do 333 tys. sh t w końcu kwietnia b. r., co odpowiada 8-miesięcznemu zapotrzebowaniu. Wskutek niedostatecznego zbytu krajowego miedź amerykańska wywiera silny nacisk na rynki eksportowe, przeciwdziałając zwyżce cen. Wytwórcy pozaamerykańscy dostosowują produkcję do zbytu, nie dopuszczając do nadmiernego wzrostu zapasów. Wewnętrzna cena miedzi w Stanach Zjedn. wynosi 10 cts za lb, a cena eksportowa cif Europa—10·05 cts.

Na rynku cyny panowała tendencja mocna i zlekka zwyżkowa. Nastrój ten jest sztucznie podtrzymywany przez kartel cynowy — drogą ograniczenia dowozu. Główny rynek zbytu, tj. Stany Zjedn., nie wykazuje zbyt wielkiego popytu na cynę, gdyż posiada dosyć poważne zapasy, sięgające 14 tys. t, co odpowiada 3-miesięcznemu zapotrzebowaniu. W Nowej Południowej Walii (Australia), w miejscowości Kikaira, zostało odkryte nowe złożo rudy cynowej i zawiązało się już towarzystwo, mające je eksploatować. Fakt ten dowodzi, że obecna wysoka cena cyny zachęca do poszukiwań nowych złóż rudnych tego metalu.

Rynek ołowiu nie wykazał większych zmian. Zmniejszył się wprawdzie zbyt ołowiu na cele budowlane, ale jednocześnie wzrosło zapotrzebowanie wytwórni kabli i baterii dla celów zbrojeniowych. To samo stosuje się do farb otowianych. Zmniejszyło się ich zużycie do celów prywatnych, lecz wzrosło na malowanie koszar, hangarów lotniczych itd. Należy przypuszczać, że wzniesienie produkcja ołowiu w Hiszpanii, lecz nie powinno to wpłynąć na równowagę rynku światowego, gdyż znaczna jego część będzie spożyta w kraju. Krajowa cena ołowiu w Stanach Zjedn. utrzymuje się nadal na poziomie 4.75 cts za lb.

Rynek cynku wykazał najwyższy kurs w b. r. Jednakże sytuacji tego rynku nie można uważać za pomyślną, gdyż wciąż cięża na nim znaczne zapasy cynku amerykańskiego, powstałe wskutek przewagi produkcji nad spożyciem. Dn. 26/V b. r. an-

gielskie cło przywozowe na cynk zostało podwyższone z sh 12.6 do sh 30 od t. Został przez to usunięty pewien czynnik niepewności, lecz na ogólne położenie cynku fakt ten nie może wywrzeć większego wpływu. Wewnętrzna cena cynku w Stanach Zjedn. utrzymuje się na niezmiennej wysokości 4.50 cts za lb.

Ruch cen poszczególnych metali przedstawiał się następująco: (pierwsza liczba oznacza transakcje kasowe, druga — terminowe): miedź standard zwyżkowała w obu wypadkach o $\frac{1}{8}$, a miedź elektrolityczna i rafinowana o $\frac{3}{8}$, cyna podniosła się w cenie o $\frac{1}{2}$ wzgl. $\frac{2}{4}$, ołów zwyżkował o $\frac{1}{8}$ wzgl. $\frac{1}{4}$, cynk podrożał o $\frac{11}{16}$ wzgl. o $\frac{1}{4}$, srebro straciło w obu wypadkach d $\frac{2}{16}$ na uncji, cena innych metali nie uległa zmianie.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali — w £ za 1 016 kg, z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach o wym. $20'' \times 14'' \times 0.24$ m/m, platyny — w £ za uncję, złota — w sh za uncję i srebra — w d za uncję:

Metal	Poprzedni Okres sprawozdawczy:		
	okres ultimo	maksi-mum	mini-mum ultimo
Miedź			
standard:			
kasa .	$41\frac{5}{8}-11\frac{1}{16}$	$42\frac{13}{16}$	$40\frac{7}{8}$ $42\frac{3}{4}-13\frac{1}{16}$
term.	$42\frac{1}{16}$	$43\frac{3}{16}$	$41\frac{1}{4}$ $43\frac{1}{8}-3\frac{1}{16}$
elektrol.	$48\frac{1}{4}$	49	47 $48\frac{1}{2}-49$
rafinow.	$47-48\frac{1}{4}$	49	$46\frac{1}{2}$ $47\frac{3}{4}-49$

Cyna:

kasa .	$225\frac{1}{4}-\frac{1}{2}$	$227\frac{1}{2}$	$225\frac{3}{4}$	$227\frac{1}{4}-\frac{1}{2}$
term. .	$222\frac{3}{4}-23$	$225\frac{3}{4}$	$222\frac{3}{4}$	$225-\frac{3}{4}$

Ołów:

kasa .	$14\frac{9}{16}-11\frac{1}{16}$	$14\frac{13}{16}$	$14\frac{9}{8}$	$14\frac{11}{16}-13\frac{1}{16}$
term. .	$14\frac{9}{16}-13\frac{1}{16}$	$14\frac{7}{8}$	$14\frac{1}{16}$	$14\frac{9}{16}-7\frac{1}{8}$

Cynk:

kasa .	$13\frac{1}{8}-5\frac{3}{8}$	$14\frac{5}{8}$	$13\frac{1}{16}$	$14\frac{1}{16}-8\frac{1}{16}$
term. .	$13\frac{7}{8}-14$	$14\frac{1}{4}$	$13\frac{3}{4}$	$14\frac{1}{16}-1\frac{1}{4}$

Glin:

dla kraju	94	94	94	94
„ zagr.	95	95	95	95

Nikiel:

dla kraju	180-185	185	180	180-185
„ zagr.	180-185	185	180	180-185

Blacha

biała . .	$20\frac{1}{4}$	$20\frac{1}{4}$	$20\frac{1}{4}$	$20\frac{1}{4}$
-----------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Platyna

„spong” .	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$
-----------	----------------	----------------	----------------	----------------

Srebro:

kasa . .	$21\frac{11}{16}$	$21\frac{11}{16}$	$21\frac{1}{2}$	$21\frac{1}{2}$
term. . .	$21\frac{1}{2}$	$21\frac{1}{2}$	$21\frac{5}{16}$	$21\frac{9}{16}$

Złoto .	$148.5\frac{1}{2}$	148.6	148.5	$148.5\frac{1}{2}$
---------	--------------------	-------	-------	--------------------

—Ceny starych metali nie uległy żadnej zmianie. Ceny hurtowe loco Paryż w dn. 29/V 1939 r. były następujące (we fr. za 100 kg; w nawiasach ceny z dn. 15/V 1939 r.): miedź 520 (520), brąz 495 (495), mosiądz 270 (270), ołów 215 (215), cynk 160 (160).

BIBLIOGRAFIA

„Z DZIEJÓW HANDLU”. GORDON SELFRIDGE. — Historia i rozwój handlu — to historia ludzkości. Dzieje handlu od jego początków aż do wspaniałych osiągnięć XX w., kiedy to handel stał się czymś wiodzącym, przypominają sensacyjną powieść. Toteż z wielkim zainteresowaniem weźmie czytelnik do ręki książkę P. Gordon Selfridge'a, aby zapoznać się z historią handlu.

W sposób bardzo żywy i zajmujący opowiada autor w 14 rozdziałach dzieje wymiany

towarowej od czasów najdawniejszych aż po dzień dzisiejszy. Po omówieniu rozwoju handlu w starczytności na Dalekim Wschodzie, a także w Grecji i Rzymie — autor poświęca osobne rozdziały takim potęgom handlowym, jak: Wenecja i Florencja. Dalej przechodzi autor do historii handlu w Europie Środkowej — do Niemiec. W rozdz. V i VI opisuje dzieje znakomitej rodziny kupieckiej Fuggeów z Augsburga oraz omawia znaczenie i rozwój miast hanzeatyckich, tj. Lubeki, Bremy, Hamburga itd. Znajdujemy też rozdział, poświęcony targom i ich znaczeniu w handlu, gdzie autor opisuje m. in.,

jak to początkiem targów i jarmarków były uroczystości religijne. W dalszych rozdziałach omawia autor szczegółowo początki i rozwój handlu angielskiego aż do czasów najnowszych. Rozdział ostatni (XIV) poświęcony jest rozwojowi i historii handlu polskiego. Rozdział ten opracowany został przez Prof. St. Arnolda.

Książka P. Selfridge'a z uzupełnieniem Prof. Arnolda jest krótkim i treściwym, a jednocześnie sumiennym i dokładnym zarysem historii handlu, ujętym w sposób żywy, bardzo ciekawy i przystępny.

St. L.

PRZEDRUK DOZWOLONY. LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZA GRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwyczaj. 1 str. — zł 300, $\frac{1}{2}$ str. — 200, $\frac{1}{4}$ str. — zł 125, $\frac{1}{8}$ str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, $\frac{1}{2}$ str. — zł 110, $\frac{1}{3}$ str. — zł 80, $\frac{1}{4}$ str. — zł 70, $\frac{1}{8}$ str. — zł 55, $\frac{1}{16}$ str. — zł 40, $\frac{1}{32}$ str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse itp. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor Naczelny: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor: **EDMUND CZAPLICKI**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Polski Lloyd“, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że w dn. 30 czerwca 1939 r. o godz. 12 po poł. w lokalu Spółki przy ul. Marszałkowskiej 97 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1938 oraz powzięcie uchwały w przedmiocie podziału zysków; 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

Akcje, dające prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, mogą być złożone w Zarządzie Spółki. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucjach kredytowych krajowych, lub też Banku Glyn Mills & Co w Londynie.

1437-23-24

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Polskie Towarzystwo Elektryczne“

w Warszawie

niniejszym zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 3 lipca 1939 r. o godz. 14 w lokalu Spółki przy ul. Marszałkowskiej 137 m. 4 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok gospodarczy 1938, zatwierdzone przez Radę Nadzorczą; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za 1938 r. oraz powzięcie uchwały co do wyniku bilansowego; 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 5) Ustalenie ilości członków Rady Nadzorczej i określenie ich wynagrodzenia; 6) Wybór członków Rady Nadzorczej; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu Spółki lub w Banku Amerykańskim w Polsce, S. A. w Warszawie, ul. Królewska 3, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia akcje lub dowody posiadania tychże.

1438-23-24

II OGŁOSZENIE

Zarząd Tow. Białostockiej Manufaktury „Eugeniusz Becker i S-ka“ SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że — wobec niedojścia do skutku zwołanego na dz. 31 maja b. r. Walnego Zgromadzenia — odbędzie się w Warszawie w gmachu Resursy Obywatelskiej, ul. Krakowskie Przedmieście Nr 64

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

w dn. 28 czerwca b. r. o godz. 15 z tym samym porządkiem dziennym, a mianowicie:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r. i powzięcie odnośnych uchwał; 4) Wybory członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

Zgromadzenie powyższe — jako zwołane w drugim terminie — będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanego kapitału.

1399-23-24

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Krakowskie Towarzystwo Ubezpieczeń „Floranka“, Spółka Akcyjna w Krakowie

zaprasza PP. Akcjonariuszy na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w dn. 28 czerwca 1939 r. o godz. 11 w biurze Zarządu Towarzystwa w Krakowie przy ul. Basztowej L. 6 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r. i powzięcie uchwał w sprawie wyników bilansowych; 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Uzupelnienie składu Zarządu (§§ 28, 29 statutu) i Rady Nadzorczej (§§ 37, 38 statutu); 5) Określenie wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki na 1939 r.; 6) Zezwolenie członkom władz Krakowskiego Towarzystwa Ubezpieczeń „Floranka“, S. A. w Krakowie, na uczestniczenie we władzach innych towarzystw ubezpieczeń.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe Zarządowi Spółki przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 399 Kodeksu Handlowego.

1470

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe Mieczysław Zagajski, Spółka Akc., Warszawa, Pierackiego 17

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że — wobec prawnie niedostatecznej liczby akcji, zgłoszonych na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 30 maja 1939 r. — Zarząd zaprasza PP. Akcjonariuszy na drugie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z tym samym porządkiem dziennym, które odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki, Warszawa, ul. Pierackiego 17, w dn. 30 czerwca 1939 r. o godz. 17 i będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych akcji.

Porządek dzienny:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat; 4) Podział zysku; 5) Pokwitowanie władz Spółki z czynności za ubiegły rok operacyjny; 6) Wybór członków Rady Nadzorczej; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki co najmniej na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia.

1413-23-24

Kapiele na Wielkim Morzu „Jastgór“, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty i budynki zł 128 207'37; Inwestycje i urządzenia zł 32 760'59; Majątek płynny: Kasa i banki zł 7 242'21; Dłużnicy zł 414 447'77; Straty z lat ubiegłych zł 21 324'37; Straty z 1938 r. zł 19 134'58; Wydatki na 1939 r. zł 18 273'00; **Razem zł 641 389'89.**

Sumy pozabilansowe zł 2 000'00.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 100 000'00; Fundusz amortyzacyjny zł 4 296'97; Wierzyciele zł 536 592'92; Kaucje zł 500'00; **Razem zł 641 389'89.**

Sumy pozabilansowe zł 2 000'00.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Podatki i koszty handlowe zł 31 008'91; Odpis na amortyzację zł 344'90; **Razem straty zł 31 353'81.**

ZYSKI. — Różne dochody zł 12 219'23; Straty z 19 134'58; **Razem zł 31 353'81.**

1466

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Zakładów Żyrardowskich, Spółki Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 11 lipca 1939 r. o godz. 11 odbędzie się w gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego 3/5

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad.

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Rady Nadzorczej oraz rachunku strat i zysków za rok obrachunkowy 1938 i bilansu na dz. 31 grudnia 1938 r.;
- 3) Udzielenie władzom Towarzystwa pokwitowania z ich czynności w 1938 r.;

4) Podział zysków za 1938 r.;

5) Zmiana statutu Spółki w następujący sposób:

I. w par. 9 dodaje się nowy punkt d) Komisja Rewizyjna;
II. w par. 16 skreśla się ustęp, poczynający się od słów „Do kompetencji Rady Nadzorczej” aż do końca, a na to miejsce wpisuje się: „Rada Nadzorcza określa liczbę członków Zarządu, mianuje ich, odwołuje i zawiera z nimi umowy służbowe oraz wykonuje czynności, określone w Kodeksie Handlowym. Zezwolenia Rady Nadzorczej wymaga:

a) nabycie i zbycie oraz obciążenie nieruchomości Spółki w tym zakresie, w jakim sprawy te nie podlegają uchwale Walnego Zgromadzenia,

b) postawienie przez Zarząd na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia sprawy emisji obligacji,

c) udzielenie przez Zarząd ogólnego pełnomocnictwa do działania w imieniu Spółki i prowadzenia jej interesów oraz mianowanie prokurentów,

d) tworzenie nowych przedsiębiorstw o odrębnej osobowości prawnej oraz nabywanie udziałów w innych przedsiębiorstwach,

e) tworzenie nowych jednostek produkcyjnych, bądź uruchomienie nowych działów produkcji w ramach przedsiębiorstwa Spółki,

f) przystąpienie do porozumień gospodarczych wytwórców”;

III. Po par. 19 wstawia się następujący podtytuł: „d) Komisja Rewizyjna” oraz 2 nowe paragrafy 20 i 21 w następującym brzmieniu: „Par. 20. Komisja Rewizyjna składa się z pięciu osób, wybieranych przez Walne Zgromadzenie, i powołana jest do spełniania czynności, przewidzianych w Kodeksie Handlowym; Par. 21. Członkowie Komisji Rewizyjnej otrzymują za swe czynności wynagrodzenie w wysokości, ustalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów”;

IV. Dotychczasowe paragrafy 20, 21, 22, 23, 24, 25 i 26 otrzymują nową numerację; mianowicie: 22, 23, 24, 25, 26, 27 i 28;

6) Określenie wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;

7) Ustalenie liczby członków Rady Nadzorczej i wybór członków Rady;

8) Wybór Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze życzący sobie wziąć udział w powyższym Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, najpóźniej do dn. 4 lipca 1939 r. włącznie do godz. 4 po południu, złożyć w siedzibie Spółki Akcyjnej Towarzystwa Zakładów Żyrardowskich w Warszawie, Traugutta 8, akcje względnie świadectwa depozytowe na złożone akcje bądź u notariusza, bądź w kredytowych instytucjach krajowych, bądź w następujących zagranicznych instytucjach kredytowych: 1) Crédit Commercial de France, Paris, Boulevard Malesherbes 21; 2) Bankhaus Theodor Gilissen, Amsterdam. W zaświadczeniach depozytowych należy podać ilość i numery akcji oraz stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

1508

Zarząd firmy Zjednoczone Fabryki Portland-Cementu „Firley”, Spółka Akcyjna

podaje niniejszym do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że — poczynając od dn. 20 czerwca b. r. — odbywać się będzie

wymiana 50-złotowych akcji

pomienionej Spółki na akcje 100-złotowe, odpowiadające obowiązującym przepisom.

Każdy zgłaszający się Akcjonariusz otrzyma za złożeniem dwóch akcji 50-złotowych wraz z talonami — jedną akcję 100-złotową. Akcje winny być składane przy deklaracjach z wyszczególnieniem numerów akcji 50-złotowych.

Wymiana odbywać się będzie w biurze Zarządu firmy w Warszawie przy ul. Czackiego Nr 14, III p., w dniu powszednie — z wyjątkiem sobót — w godz. od 11 do 13.

1469

Do Akcjonariuszów

firmy Standard Nobel w Polsce, Spółka Akc. w likwidacji

Walne Zgromadzenie, odbyte w dn. 30/V 1939 r., upoważniło Komisję Likwidacyjną do wypłacenia natychmiast po dn. 1/VII 1939 r. tytułem dalszego podziału majątku Spółki po zł 30 na każdą akcję ostatniej emisji. W wykonaniu tego upoważnienia podajemy poniżej terminy i sposób wypłaty:

A. Wypłata odbędzie się w biurze Spółki w Warszawie przy ul. Piusa XI Nr 10, I piętro, w każdym dniu powszednim z wyjątkiem soboty, od godz. 8.30 do 12 i od 13 do 16 w następujących terminach:

1) dla akcji ostatniej, tj. V emisji (kapitał akcyjny zł 39 miln.): w dn. 3/VII 1939 r. Nr Nr 360 000—379 500, w dn. 4/VII 1939 r. Nr Nr 379 501—380 000, w dn. 5/VIII 1939 r. Nr Nr 380 001—380 500 itd. każdego dnia wypłaty po 500 numerów;

2) dla akcji IV emisji (kapitał zakładowy zł 78 miln.): od dn. 4 do 11/VIII 1939 r. włącznie; wypłata na te akcje będzie wynosiła po zł 15;

3) dla akcji III emisji (kapitał zakładowy zł 60 miln.): od dn. 11 do 17/VIII 1939 r. włącznie; wypłata na te akcje będzie wynosiła po zł 15;

4) dla akcji o wartości nominalnej zł 50: od dn. 18 do 31/VIII 1939 r. włącznie; wypłata na te akcje będzie wynosiła po zł 3 75;

5) akcje markowe (po Mp 10 000): od dn. 1 do 9/IX 1939 r. włącznie; wypłata na akcje będzie wynosiła po zł 3 75;

B. Wypłata na akcje, nie przedstawione w wyżej podanych terminach, odbędzie się bezwarunkowo dopiero po ostatnim terminie, tj. poczynszy od dn. 10/IX 1939 r.;

C. Celem otrzymania wypłaty należy akcje przedstawić Komisji Likwidacyjnej, która stwierdzi wypłatę na akcjach; ponadto osoba otrzymująca wypłatę podpisze pokwitowanie;

D. Akcjonariuszom, którzy są cudzoziemcami w znaczeniu przepisów dewizowych, pierwsza rata likwidacyjna stoi do dyspozycji u Spółki, bez odsetek; wypłata raty na rzecz tych akcjonariuszy może nastąpić tylko po uzyskaniu przez nich zezwolenia Komisji Dewizowej i przedstawieniu akcji Komisji Likwidacyjnej;

E. W razie nadesłania akcji do Komisji Likwidacyjnej przez pocztę — wypłata odbędzie się za potrąceniem kosztów przekazu i zwrotu akcji, jak również kwoty zł 1 od przesyłki tytułem opłaty za manipulację; zwrot akcji nastąpi przez pocztę na niebezpieczeństwo akcjonariusza.

Standard Nobel w Polsce,

Spółka Akcyjna

w likwidacji

1505

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Fabryki Motorów „Perkun”, Spółka Akc.

zawiadamia, że w dn. 10 lipca 1939 r. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Grochowskiej 309/317

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu za 1938 r.;
- 5) Udzielenie Zarządowi absolutorium;
- 6) Wybór 3 członków Zarządu na miejsce ustępujących;
- 7) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

1509-24-25

Zarząd

Galicyjskie Towarzystwo Naftowe „Galicia”, Spółka Akc.

Dn. 7 lipca 1939 r. o godz. 11 odbędzie się

XXXVIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Galicyjskiego Towarzystwa Naftowego „Galicia”, Spółki Akcyjnej w lokalu filii tegoż Towarzystwa we Lwowie, ul. Kościuszki L 8 z następującym porządkiem dziennym:

1) Powzięcie uchwały o sprawozdaniu z czynności, o bilansie i o rachunku zysków i strat za rok obrotowy od dn. 1 maja 1938 r. do dn. 31 stycznia 1939 r., jako też o sprawozdaniu Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; powzięcie uchwały o zyciu czystego zysku;

2) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki;

3) Wybór członków Rady Nadzorczej; powierzenie poszczególnym członkom Rady Nadzorczej szczególnego zakresu działania; oznaczenie poborów dla członków Rady Nadzorczej;

4) Wybór Komisji Rewizyjnej; oznaczenie poborów dla członków Komisji Rewizyjnej;

5) Zmiana § 2 statutu:

proponuje się:

dotychczasowe brzmienie:

„Firma Spółki brzmi:

1) po polsku: „Galicyjskie Towarzystwo Naftowe „Galicia”, Spółka Akcyjna”;

2) po niemiecku: „Galizische Naphta-Aktiengesellschaft „Galicia”;

3) po francusku: „Société petrolifere galicienne „Galicia”, Société Anonyme”

zastąpić brzmieniem:

„Firma Spółki brzmi:

1) po polsku: „Towarzystwo Naftowe „Galicia”, Spółka Akcyjna”;

2) po francusku „Société petrolifere „Galicia”, Société Anonyme”;

Każdy Akcjonariusz, który chce uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winien — stosownie do postanowień § 12 statutu — złożyć akcje wraz z kuponami najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, tj. do dn. 30 czerwca 1939 r. w kasie Spółki we Lwowie, ul. Kościuszki 8, które to akcje przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia nie zostaną wydane. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia o złożeniu akcji wraz z kuponami u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej, lub też w jednej z następujących zagranicznych instytucji depozytowych, mianowicie:

w Wiedniu: w „Oesterreichische Credit-Anstalt und Wiener Bank-Verein”, I. Bez., Schottengasse 6,

w Paryżu: w „Bankhaus R. Gaston Dreyfus et Co.” 13, rue Lafayette,

w Zurychu: w „Schweizerischer Bankverein”.

W zaświadczeniu należy wymienić ilość oraz liczby akcji i wyraźnie stwierdzić, że akcje wraz z kuponami nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, którzy odpowiadają wymogom § 16 lit. 3 statutu Spółki, mają prawo — z zachowaniem przewidzianych tamże przepisów — zgłosić na porządek dzienny dodatkowe sprawy, które mogą być zamieszczone w III ogłoszeniu.

Zarząd Spółki Akcyjnej
Galicyjskie Towarzystwo Naftowe
„Galicia”, Spółka Akcyjna

1488

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Syndykatu Rolniczego Warszawskiego
Spółki Akcyjnej w likwidacji

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZY

odbędzie się w drugim terminie w dn. 28 czerwca 1939 r. o godz. 13 w lokalu Spółki, Warszawa, Kopernika 30.

Porządek dzienny:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r. oraz udzielenie pokwitowania Komisji Likwidacyjnej; 4) Budżet na rok 1939; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej i ustalenie wynagrodzenia; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki akcje lub świadectwa depozytowe polskich instytucji kredytowych najpóźniej na siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem.

1500

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Ubezpieczeń „Piaś”, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że wyznaczone na dz. 31 maja 1939 r. 19 Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów wskutek braku quorum, przewidzianego w § 21 statutu Spółki, nie doszło do skutku.

Zarząd zaprasza PP. Akcjonariuszów na powtórne

WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w dn. 3 lipca (poniedziałek) 1939 r. o godz. 17 w sali posiedzeń Towarzystwa w Warszawie przy ul. Moniuszki Nr 10 z tym samym porządkiem dziennym, który był wyznaczony do rozpoznania na pierwszym Walnym Zgromadzeniu, mianowicie:

1) Zagajenie Zgromadzenia przez Prezesa Zarządu i wybór przewodniczącego Zgromadzenia;

2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;

3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r.;

4) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;

5) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r. oraz określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Rady Nadzorczej na tenże rok;

6) Wybory członków do Zarządu i Rady Nadzorczej.

Powtórne Walne Zgromadzenie uważane będzie za prawomocne — stosownie do § 21 statutu Spółki — i decyzje jego za ostateczne bez względu na ilość akcji na nim reprezentowanych.

PP. Akcjonariusze, posiadający akcje na okaziciela, a chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć w kasie Spółki swe akcje, względnie świadectwa depozytowe, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 399 K. H.

1493

II OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryk Szkła Ujście, Spółka Akc., dawn. Friedr. Siemens
w Ujściu

komunikuje, że Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki z dn. 12 kwietnia 1939 r. uchwaliło

podwyższyć kapitał akcyjny

o zł 500 000 przez emisję 500 akcji na okaziciela po zł 1 000 nominalnej wartości. Cena emisyjna nowych akcji wynosi zł 1 400 za akcję. Akcje nowej emisji będą miały prawo do udziału w dywidendzie od dn. 1 stycznia 1939 r.

PP. Akcjonariuszom przysługuje prawo poboru w stosunku 1 akcji nowej emisji za każdą posiadaną 1 akcją poprzedniej emisji. Wykonanie prawa poboru akcji nowej emisji ma nastąpić najpóźniej w terminie do dn. 31 lipca 1939 r., do którego to terminu należy również uiścić w biurze Zarządu Spółki w Ujściu, pow. chodzieski, po zł 1 400 za każdą subskrybowaną akcję. O ile nowa emisja akcji nie zostanie zgłoszona do zarejestrowania do dn. 1 października b. r., wpłacone sumy zwrócone akcjonariuszom.

1498

Towarzystwo Eksploatacji Piasku „Tep”, Spółka Akc.

w Czeladzi

Bilans w dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Pokłady piasku i prawa eksploatacji zł 2 731 961'00; Grunty zł 373 661'17; Gotówka w kasie zł 1 784'04; Banque Franco-Polonaise O/Katowice zł 262 725'00; Dłużnicy zł 418 039'00; Budowa normalnotorowej kolei Rogoźnik — Czeladź zł 45 482'38; Straty za lata ubiegłe zł 159 213'76; Straty za 1938 r. zł 16 953'38; Kaucje zł 5'00; Razem zł 4 009 824'73.

PASYWA. — Kapitał zakładowy-akcyjny zł 3 150 000'00; Wierzyciele zł 859 819'73; Składający kaucje zł 5'00; Razem zł 4 009 824'73.

Spółka posiada zobowiązań zagranicznych na sumę zł 144 058'17.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty handlowe zł 17 629'13; Opłaty stempłowe zł 2 870'47; Razem zł 20 499'60.

MA. — Procenty zł 3 546'22; Strata za 1938 r. zł 16 953'38; Razem zł 20 499'60.

1481

Zarząd firmy Międzynarodowe Towarzystwo Handlowe „Emteha”, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 26 czerwca 1939 r. o godz. 19 w lokalu Zarządu w Warszawie, Czackiego 6, odbędzie się

PIĄTE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego za 1938 r.; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków; 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania za wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybór władz Spółki; 6) Zmiana § 5 statutu, mającego brzmienie: „Władzami Spółki są: a) Walne Zgromadzenie, b) Rada Nadzorcza i c) Zarząd”; nowe brzmienie będzie: „Władzami Spółki są: a) Walne Zgromadzenie, b) Komisja Rewizyjna i c) Zarząd”; w związku z tą zmianą we wszystkich artykułach statutu zastępuje się wyrazy „Rada Nadzorcza” wyrazami „Komisja Rewizyjna”; 7) Ustalenie statutu Spółki w nowym brzmieniu; 8) Powzięcie uchwały o dokonaniu wpłat na poczet akcji II emisji; 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze Spółki, zyczący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia złożyć w siedzibie Zarządu w Warszawie, Czackiego 6, posiadane akcje względnie zaświadczenie notariusza lub właściwych instytucji kredytowych o złożeniu u nich akcji. 1394-23-24

II OGŁOSZENIE

Rada Nadzorcza Spółki Akcyjnej Eksploatacji Soli Potasowych

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 28 czerwca 1939 r. o godz. 12 w sali posiedzeń Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, Al. Jerozolimskie 1, z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Zarządu za rok gospodarczy 1937/38; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz r-ku strat i zysków za 1937/38 r.; 4) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku; 5) Udzielenie władzom Spółki absolutorium; 6) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących — w myśl §§ 24 i 25 statutu; 7) Oznaczenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej; 8) Oznaczenie wynagrodzenia dla ustępujących członków Komisji Rewizyjnej; 9) Wybór Komisji Rewizyjnej na 1938/39 r.; 10) Zmiana § 31 statutu Spółki przez dodanie po punkcie oznaczonym cyfrą 4 punktu 5-go, o następującym brzmieniu: „Zarząd Spółki obowiązany jest uzyskać zezwolenie Rady Nadzorczej w sprawach dotyczących: a) tworzenia nowych przedsiębiorstw o odrębnej osobowości prawnej oraz nabywania udziałów w innych przedsiębiorstwach, b) tworzenia nowych jednostek produkcyjnych, bądź uruchomienia nowych działów produkcji, w ramach kierowanego przedsiębiorstwa, c) wstąpienie do porozumień gospodarczych wytwórców.

U w a g a. — PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, powinni złożyć akcje z bieżącym kuponem najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w kasach Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie lub Oddziału we Lwowie, wzgl. w Zarządzie Spółki we Lwowie, pl. Smolki 5.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący co najmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału akcyjnego, mają prawo zgłaszać dodatkowe sprawy do porządku dziennego najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 1479

Zarząd Spółki Akcyjnej Kabel Polski w Bydgoszczy

podaje niniejszym do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że rozpoczęta została

wypłata dywidendy za 1938 r.

w wysokości 3% od akcji 100-złotowych za kupon Nr 2.

Dywidendę wypłaca się w biurze Spółki Akcyjnej „Siła i „Światło” S. A.” w Warszawie przy ulicy Marszałkowskiej 94 codziennie w godz. od 10 do 12. 1473

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Chemiczne w Winnicy SPÓŁKA AKCYJNA

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 30 czerwca 1939 r. o godz. 11 rano odbędzie się w lokalu Zarządu S. A. „Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne Ludwik Spiess i Syn” w Warszawie przy ul. Daniłowiczowskiej 16

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej „Zakłady Chemiczne w Winnicy” z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Podwyższenie kapitału akcyjnego o zł 1 000 000, tj. do kwoty zł 3 000 000 przez przelanie na kapitał akcyjny rezerwy z przerachowania oraz części niepodzielonych zysków, emitowanie w związku z powyższym tysiąca akcji po zł 1 000 nom. każda dla rozdania akcjonariuszom Spółki w stosunku jedna nowa akcja za dwie stare, zmiana treści § 4 statutu Spółki; 3) Podwyższenie z siedmiu do ośmiu liczby członków Zarządu Spółki; 4) Wybory jednego członka Zarządu; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki (Winnica, p. Henryków k. Warszawy) co najmniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. Zgodnie z zezwoleniem Ministerstwa Skarbu w zamian akcji mogą być również składane świadectwa depozytowe następujących instytucji kredytowych zagranicznych: Crédit Commercial de France w Paryżu i l'Agence de Bruxelles du Comptoir National d'Escompte w Brukseli.

Proponowana przez Zarząd treść § 4 statutu: „§ 4. Kapitał Spółki wynosi zł 3 000 000, podzielony jest na 3 000 sztuk akcji, każda po zł 1 000 nominalnej wartości”. 1380-23-24

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysł Włókienniczy Bracia Zajbert w Łodzi, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 czerwca 1939 r. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Spółki w Łodzi przy ulicy Piotrkowskiej pod Nr 175

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zmiana ustępu pierwszego § 13 statutu Spółki Dotychczasowe brzmienie powyższego ustępu: „Zarząd składa się z trzech członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie spośród akcjonariuszy na trzy lata”; Projektowana zmiana: „Zarząd składa się z jednego do czterech członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie spośród akcjonariuszy na trzy lata”;

2) Wybór czwartego członka zarządu na lata 1939, 1940 i 1941 i określenie wysokości wynagrodzenia dla tegoż.

Uprawnienie do głosowania na powyższym Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu mają ci PP. Akcjonariusze, którzy najpóźniej na 7 dni przed wyżej oznaczonym terminem złożą w zarządzie Spółki w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 175 swoje akcje, wzgl. odnośne zaświadczenia. 1358-22-24

Towarzystwo Hoteli i Pensjonatów „Bristol”, Spółka Akc. w Z a k o p a n e m

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Nieruchomości: Budynek zł 1 579 313'99; Parcela zł 256 804'18; Ruchomości zł 240 941'54; Kasa zł 3'32; Dłużnicy zł 4 108'64; Strata za lata ubiegłe zł 101 772'94; Strata za 1938 r. zł 17 662'72; **Ogółem zł 2 200 607'33.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 500 000'00; Fundusz amortyzacyjny zł 323 042'08; Wierzyciele zł 524 144'32; Banki zł 625 148'58; Dostawcy zł 5 788'31; Weksle zł 191 433'84; Sumy przechodnie zł 31 050'20; **Ogółem zł 2 200 607'33.**

STRATY. — Koszty handlowe zł 620'25; Administracja (B. G. K.) zł 1 709'19; Odsetki zł 18 953'47; Podatki zł 875'00; Amortyzacja ruchomości zł 12 047'07; Amortyzacja nieruchomości zł 15 793'13; **Ogółem zł 49 998'11.**

ZYSKI. — Czynsz Hotelu zł 32 335'39; Strata za 1938 r. zł 17 662'72; **Ogółem zł 49 998'11.** 1451

Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej Banku Przemysłowego Warszawskiego, Spółka Akc. w likwidacji

Dn. 22 stycznia 1927 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Banku Przemysłowego Warszawskiego S. A. uchwaliło likwidację tegoż Banku. Dn. 7 marca 1928 r. Walne Zgromadzenie zatwierdziło bilans likwidacyjny Banku. Dn. 13 listopada 1930 r. zostały dokonane przez likwidatorów trzykrotne ogłoszenia o otwarciu likwidacji i przez to samo ogłoszenie likwidatorzy wezwali wierzycieli Banku do zgłoszenia ich wierzytelności do dn. 18 grudnia 1931 r. Dn. 4 maja 1938 r. wydelegowana została komisja ekspertów dla sprawdzenia ksiąg Banku i bilansu na dz. 4 maja 1938 r. Dn. 5 maja 1938 r. Walne Zgromadzenie zatwierdziło bilans Banku na dz. 4 maja 1938 r. (Repert. Notariusza Hetlingera Nr 1274 za rok 1939). Bilans ten ogłoszony został: w Nr 163 „Monitora Polskiego” z dn. 20 lipca 1938 r., Nr 196 „Kuriera Warszawskiego” z dn. 19 lipca 1938 r. oraz w zesz. 30 tygodnika „Polska Gospodarcza” za rok 1938.

Stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia, które uznało likwidację Banku za ukończoną likwidatorzy złożyli księgi Banku w Zakładach Amunicyjnych Pociąg, Sp. Akc. w Warszawie przy ul. Mińskiej 25, niepodjęte depozyty — do depozytu sądowego. Wreszcie, na skutek rezygnacji akcjonariuszów z przypadającej im do podziału po pokryciu wszystkich wydatków i wierzytelności sumy z 13 500, suma ta została złożona przez likwidatorów do depozytu sądowego na nieprzewidziane należności. 1495

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki „Naftamin”, Spółka Akc. dla Przemysłu Naftowego w Katowicach—Ligocie

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów Spółki, że w dn. 10 lipca 1939 r. o godz. 16 po południu w biurze firmy „Naftamin”, S. A. dla Przemysłu Naftowego w Katowicach—Ligocie, ul. Ks. Bisk. Bromboszcza 14b, odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

firmy „Naftamin”, Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego w Katowicach—Ligocie, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu, przedłożenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938;
- 2) Udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej Spółki za rok operacyjny 1938;
- 3) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej;
- 4) Wolne wnioski.

Prawo udziału w powyższym Walnym Zgromadzeniu mają ci Akcjonariusze, którzy złożyli swoje akcje w biurze Zarządu Spółki „Naftamin”, S. A. dla Przemysłu Naftowego w Katowicach—Ligocie, ul. Ks. Bisk. Bromboszcza 14b, lub u notariusza, albo w instytucji kredytowej krajowej tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia i wykażą się odpowiednim zaświadczeniem. 1475-24-25

Częstochowska Fabryka Igieł i Wyrobów Metalowych

Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31/XII 1938 r.

STAN CZYNNY. — Place i budynki z 201 972'78; Maszyny, urządzenia i ruchomości z 466 577'81; Kasa i banki z 4 527'56; Papiery wartościowe, weksle i depozyty z 8 359'60; Surowce i materiały pomocnicze, wyroby gotowe i półgotowe z 136 036'17; Dłużnicy z 74 942'71; Sumy przechodnie z 429'35; Strata z lat ubiegłych z 219 047'87; **Razem z 1 111 893'85**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy z 600 000'00; Kapitał amortyzacyjny z 229 705'12; Akcepty z 11 500'00; Banki z 6 608'40; Wierzyciele z 260 594'16; Sumy przechodnie z 2 065'37; Zysk z 1937 r. z 607'49; Zysk za 1938 r. z 813'31; **Razem z 1 111 893'85.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty ogólne z 64 852'86; Podatki z 12 154'43; Różne straty z 86'97; Zysk za 1938 r. z 813'31; **Razem z 77 907'57.**

MA. — Różne zyski z 6 000'00; Różnice kursowe z 18 05; Wyroby gotowe i półgotowe z 71 889'52; **Razem z 77 907'57.** 1503

Zakłady Przemysłowo-Handlowe „Polska Chiozza”, Spółka Akc.

Bilans per 31/XII 1938 r.

AKTYWA. — Urządzenie techniczne z 772 221'96; Ruchomości z 25 850'47; Marka fabryczna z 50 000'00; Gotówka w kasie i bankach z 90 507'35; Papiery wartościowe z 7 944'55; Weksle w portfelu i inkasie z 121 762'97; Materiały pomocnicze z 125 363'96; Półfabrykaty z 139 873'74; Składy z 251 587'77; Dłużnicy z 268 523'82; **Razem z 1 853 636'59.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy z 1 000 000'00; Kapitał zapasowy z 20 000'00; Rezerwa specjalna z 50 000'00; Kapitał amortyzacyjny z 460 800'80; Wierzyciele z 176 449'85; Sumy przechodnie z 17 565'40; Zysk z roku ubiegłego z 5 263'28; Zysk z 1938 r. z 123 557'26; **Razem z 1 853 636'59.**

Sumy pozabilansowe. — Obligo z tytułu zyska z 8 317'95; Gwarancje z 138 250'00; **Razem z 146 567'95.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych z 127 164'34.

Rachunek zysków i strat per 31/XII 1938 r.

ZYSKI. — Sprzedaż z 1 461 725'11; Wpływ wykontowanych należności z 65'00; Inne dochody z 26 796'00; **Razem z 1 488 586'11.**

STRATY. — Koszty administracji z 204 701'81; Koszty fabrykacji z 760 183'24; Koszty sprzedaży z 139 560'18; Koszty kredytów z 5 560'51; Koszty przewozu, magazynowania i asekuracja z 137 723'72; Podatki państwowe i komunalne z 41 271'70; Świadczenia społeczne z 15 556'92; Strata na odbiorcach z 2 619'45; Budowa schronu z 1 086'64; Odpisy amortyzacyjne z 56 764'68; Czysty zysk za 1938 r. z 123 557'26; **Razem z 1 488 586'11.** 1501

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przedsiębiorstw Technicznych Zaborowski i S-ka, Warszawa, Trębacka 10

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 lipca 1939 r. o godz. 5 po poł. w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Trębackiej 10 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r. oraz udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Powzięcie uchwały, przewidzianej przez art. 430 Kodeksu Handlowego; 5) Zatwierdzenie budżetu na rok 1939; 6) Uchwała o pokryciu strat przez obniżenie kapitału zakładowego o sumę z 240 000 oraz o podwyższenie kapitału o z 240 000; 7) Wybór członków do Zarządu; 8) Ustalenie wynagrodzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub kwity depozytowe przynajmniej w 7 dni przed terminem Zgromadzenia w biurze Spółki, Warszawa, Trębacka 10. 1486

Towarzystwo Budowy i Eksploatacji Domów i Hoteli „Ritz” SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Kasa z 1 702'61; Papiery wartościowe z 2 240'00; Nieruchomości z 800 000'00; Ruchomości z 96 580'73; Garaż z 13 923'00; Opał z 2 808'00; Dłużnicy z 149 850'24; Sumy przechodnie z 1 330'00; **Razem z 1 068 434'58.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy z 600 000'00; Kapitał zapasowy z 30 814'52; Kapitał amortyzacyjny z 255 050'00; Dłużnicy i wierzyciele z 168 395'33; Sumy przechodnie z 1 887'84; Zysk z 12 286'89; **Razem z 1 068 434'58.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Kapitał amortyzacyjny z 12 550'00; Podatki z 18 576'91; Koszty handlowe z 45 276'95; Remonty z 886'50; Procenty z 13 037'16; Opał z 8 065'49; Zysk z 12 286'89; **Razem z 110 679'90.**

MA. — Eksploatacja hotelu z 82 872'45; Garaż z 1 526'00; Wanny z 775'50; Wpływy komornego z 25 505'95; **Razem z 110 679'90.** 1492

Bilans w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — a) Majątek stały: Ruchomości z 18 083'99; b) Majątek płynny: Gotówka: a) w kasie z 1 148'10, b) w bankach z 3 041 860'00, łącznie z 3 043 008'10; Akcje z 529 000'00; Towary nierozliczone z 320 987'96; Różni: a) za Anglię z 117 753'03, b) za U. S. A. z 142 492'87, c) za różne kr. z 739 211'32, łącznie z 999 459'82; Odbiorcy z 2 133'12; Koszty przyszłego okresu z 8 184'51; Sumy przechodnie z 216 902'85; Razem z 5 119 676'36; **Ogółem z 5 137 760'35.**

Sumy pozabilansowe. — Weksle gwarancyjne z 253 000'00; Różni za zaległe bonif. ameryk. z 64 895'07; Różni za weksle gwarancyjne z 20 000'00; Różni za gwarancje z 2 314 500'00; Gwarancje z 62 000'00; Dłużnicy za gwarancje z 1 700 037'12; Towary w drodze i komisie z 4 271 013'26; **Razem z 8 685 445'45.**

STAN BIERNY. — a) Kapitały własne: Kapitał zakładowy z 4 100 000'00; Kapitał amortyzacyjny z 914'64; Razem z 4 100 914'64; b) Zobowiązania: Towary nierozliczone z 372 253'71; Dostawcy z 1 617'00; Różni: a) za Anglię z 22 880'27, b) za U. S. A. z 218 021'30, c) za różne kraje z 92 436'26, łącznie z 333 337'83; Sumy przechodnie z 152 451'98; Razem z 859 660'52; Zysk z 177 185'19; **Ogółem z 5 137 760'35.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za weksle gwarancyjne z 253 000'00; Zaległe bonif. ameryk. z 64 895'07; Weksle gwarancyjne z 20 000'00; Gwarancje z 2 314 500'00; Różni za gwarancje z 62 000'00; Wierzyciele za gwarancje z 1 700 037'12; Różni za towary w drodze i komisie z 4 271 013'26; **Razem z 8 685 445'45.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty handlowe z 387 774'86; Podatki z 55 602'27; Strata na towarach z 7 907'50; Dopłaty do towarów z 9 433'22; Różnice kursowe z 7'60; Koszty organizacji firmy z 57 961'70; Amortyzacja ruchomości z 914'64; Zysk z 177 185'19; **Razem z 696 786'98.**

MA. — Prowizje z 362 832'05; Zysk brutto na towarach z 250 659'02; Procenty z 83 295'91; **Razem z 696 786'98.**

1502

Spółka Akcyjna Zakładów Przemysłowych „Kadzielnia”

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty i kamieniołomy z 1 074 451'92; Budynki z 400 475'78; Urządzenia fabryczne i maszyny z 1 341 985'88; Inwentarz żywy i martwy z 7 926'44; Majątek płynny: Gotówka w kasie, bankach i zalicz. kolej. z 58 127'35; Weksle w portfelu i dyskoncie z 15 250'59; Papiery wart. własne z 24 944'50; Półfabrykaty i gotowe produkty z 65 786'05; Materiały w magazynach z 93 644'36; Dłużnicy z 249 042'82; Wątpliwe należności z 23 442'05; Różnica kursu przy realiz. listów zast. T. K. P. z 13 340'18; Sumy przechodnie z 3 043'00; **Ogółem z 3 371 460'92.**

Gwarancje, kaucje i depozyty z 164 299'60; Obligo z tyt. żyra wekslowego z 192 625'81.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy z 1 500 000'00; Kapitał zapasowy z 669 856'15; Kapitał amortyz. z 608 232'23; Wierzyciele różni z 187 786'31; Towarz. Kredyt. Przem. Polskiego z 83 771'51; Niewypłac. dywidenda z 12 935'00; Rach. tymczas. różnic kursu z 64 306'92; Sumy przechodnie z 25 498'57; Zysk za 1938 r. z 219 074'23; **Ogółem z 3 371 460'92.**

Gwarancje, kaucje i depozyty z 164 299'60; Obligo z tytułu żyra wekslowego z 192 625'81.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

DOCHÓD. — Przychód brutto z 1 846 158'17; **Ogółem z 1 846 158'17.**

ROZCHÓD. — Koszty administracji ogólnej z 80 255'00; Koszty ogólne z 57 684'79; Koszty produkcji z 1 161 729'45; Koszty sprzedaży z 90 883'54; Podatki i asekuracje z 77 183'70; Świadczenia społeczne i emerytury z 112 734'50; Koszty kredytu z 34 997'90; Straty różne z 10 588'90; Amortyz. róż. kursu przy realiz. listów zast. T. K. P. z 1 026'16; Zysk za 1938 r. z 219 074'23; **Ogółem z 1 846 158'17.**

1497

Zarząd Spółki Akcyjnej „Przemysł Metalowy Granat”, Sp. Akc.

podaje do wiadomości Akcjonariuszów Spółki, że uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 24 kwietnia 1939 r. kapitał akcyjny

podwyższony został o z 600 000

czyli do wysokości z 3 000 000 w drodze nowej emisji 6 000 sztuk akcji na okaziciela po z 100 każda przy czym cena emisyjna akcji wynosi z 103 i pokryta zostanie w kwocie z 3 przez subskrybentów w pozostałej zaś sumie, to jest w kwocie z 100 pokryta zostanie przez przelanie na kapitał akcyjny, odpowiedniej sumy z rezerwy Spółki.

Dotychczasowi akcjonariusze będą mieli pierwszeństwo do objęcia nowych akcji w stosunku do ilości posiadanych obecnie akcji, czyli, że na cztery akcje dotychczasowe przypadnie prawo poboru jednej akcji nowej emisji.

Zapisy i wpłaty na akcje nowej emisji powinny być dokonane w biurze Zarządu Spółki Akcyjnej Przemysł Metalowy Granat w Warszawie przy ulicy Smolnej pod Nr 14 w godzinach urzędowania od 10—14 z przedstawieniem do ostemplowania dotychczasowych akcji najpóźniej do dnia 25 czerwca 1939 r. W stosunku do akcji niepodjętych przez akcjonariuszów w wyżej podanym terminie będzie miał zastosowanie art. 437 Kodeksu Handlowego.

1489

Huty Szklane J. Stolle „Niemen”, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY — Majątek stały: Ziemia, budynki, maszyny i ruchomości z 1 674 574'68; Majątek płynny: Kasa, papiery wartościowe z 26 956'66; Remanent towarów i surowców z 358 111'77; Sumy przechodnie z 4 795'00; Dłużnicy z 277 702'96; Straty z lat ubiegłych z 155 317'83; **Razem z 2 497 458'90.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy z 900 000'00; Kapitał zapasowy z 16 158'21; Kapitał amortyzacyjny z 1 075 296'93; Akcepty z 106 757'96; Wkłady długoterminowe z 58 142'34; Sumy przechodnie z 37 676'52; Wierzyciele z 273 235'96; Zysk za 1938 r. z 30 190'98; **Razem z 2 497 458'90.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Podatki z 58 418'40; Świadczenia społeczne z 75 504'04; Administracja ogólna z 157 970'36; Koszty fabrykacji z 1 311 541'98; Wydatki huty „Hancewicze” z 1 284'08; Spisane nieściągalne należności z 1 547'07; Zysk za 1938 r. z 30 190'98; **Razem z 1 636 456'91.**

MA. — Wpływy za szkło z 1 620 389'07; Zysk na gospodarstwie rolno-leśnym z 12 456'87; Zyski różne z 3 610'97; **Razem z 1 636 456'91.**

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 25 maja 1939 r. uchwaliło zatwierdzić bilans na dz. 31/XII 1938 r. i rachunek strat i zysków za 1938 r., zatwierdzić budżet wydatków na 1939 r., dokonało wyboru członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej i określiło wysokość pożyczek i cenę akcji.

1482

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Dom Przemysłowo-Towarowy Józef Fetter w Gdyni

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5/VII b. r. o godz. 17 odbędzie się w Warszawie w lokalu firmy Józef Fetter Sp. Kom. ul. Przejazd Nr 5

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat; 3) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 4) Podział zysków; 5) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Ustanowienie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Zmiana dotychczasowego brzmienia § 1 statutu Spółki, który otrzyma brzmienie następujące: „Celem eksploatacji zakładu oczyszczania, suszenia, sortowania i pakowania owoców suszonych w Gdyni, luszczania pestek morelowych i dojrzewania bananów oraz składowania i spedycji towarów dla osób trzecich, zawiązuje się...” itd. bez zmiany; 8) Wolne wnioski.

1463-24-25

Przemysł Włókienniczy Herman Faust i S-ka, Spółka Akc.

w Ł o d z i

ogłasza, że na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, odbytym w siedzibie Spółki przy ul. Piotrkowskiej 81, zapadły następujące uchwały: zatwierdzono sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1938, udzielono absolutorium władzom Spółki za tenże 1938 r., zatwierdzono bilans i rachunek strat i zysków w następującym brzmieniu:

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 97 048'30; Budynki zł 347 777'72; Maszyny zł 716 698'51; Inwentarz zł 20 673'18; Razem zł 1 182 197'11; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 5 552'51; Papiery %% publ. zł 300'00; Weksle w portfelu i inkasie zł 22 969'38; Udziały w spółdzielni zł 2 550'00; Materiały surowe zł 50 118'90; Półfabrykaty zł 8 604'20; Towary zł 84 959'05; Dłużnicy zł 66 966'45; Materiały pędne zł 685'00; Weksle protestowane do zainkasowania zł 1 509'65; Należności wątpliwe zł 15 222'14; Sumy przechodnie zł 5 214'19; Razem zł 264 651'47; Straty i zyski: pozostałość z lat poprzednich zł 173 779'19, zysk 1938 r. zł 15 665'46, pozostałość strat na okres następny zł 158 113'73; **Ogólna suma bilansowa zł 1 604 962'91.**

Suma pozabilansowa. — Weksle żyrowane w obiegu zł 127 646'97.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 525 000'00; Kapitał amortyzacyjny: pozostałość zł 762 347'77, dopisano w 1938 r. zł 14 928'40, razem zł 777 276'17; Zobowiązania: Wierzyciele: Akcepty zł 10 098'50; Banki zł 1 081'40; Długi hipoteczne zł 37 169'82; Zaległe podatki: stare podatki zł 45 284'77, zakwestionowane podatki zł 14 420'24, podatki bieżące zł 1 361'20, razem podatków zł 61 066'21; Dostawcy za bieżące należności zł 28 659'29, należności układowe zł 111 650'89, dostawcy razem zł 140 310'18; Odbiorcy zł 1 053'94; Różni zł 16 219'07; Razem zł 266 999'12; Przejściowe różnice kursowe zł 12 625'66; Sumy przechodnie: ubezpieczalnie, Z. U. P. U., Fundusz Pracy zł 11 876'25, różni zł 11 185'72, razem sumy przechodnie zł 23 061'97; Razem zobowiązania zł 302 686'74; **Ogólna suma bilansowa zł 1 604 962'91.**

Suma pozabilansowa. — Różni za zyro zł 127 646'97. Zobowiązania zagraniczne zł 31 302'77.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Pozostałość strat z lat poprzednich zł 173 779'19; Koszty produkcji wyrobów własnych i tkalni zarobkowej zł 554 466'22; Koszty sprzedaży wyrobów własnych zł 34 077'64; Koszty kredytów zł 17 444'26; Podatki państwowe i komunalne zł 39 799'63; Świadczenia soc. prac. umysł. zł 4 614'32; Odpisy amortyzacyjne zł 16 104'00; Strata na zaprzęgu i urząd. biur. zł 1 965'00; Strata na włamaniu do biura zł 2 813'41; Wydatki ogólne z tytułu produkcji własnej i tkalni zarobkowej zł 134 409'24; Strata na wątpliwych należnościach zł 174 228'83; **Razem zł 1 153 701'74.**

MA. — Towary zł 475 328'30; Tkalnica zarobkowa zł 342 056'71; Zysk na papierach %% zł 4 526'65; Zysk na różnicach kursowych zł 7 292'76; Zysk na zwrocie przejściowych różnic kursowych zł 16 929'31; Zysk na wierzycielach zł 138 985'71; Różne zyski zł 9 292'97; Zysk na amortyzacji urząd. biur. zł 1 175'60; Pozostałość zł 158 113'73; **Razem zł 1 153 701'74.**

Wybrano do Zarządu: Szmuela Fausta, Bolesława Fausta — wyznaczono na dyrektora — zarządzającego Szmuela Fausta, do Komisji Rewizyjnej: Dra Bronisława Glikmana, Adolfa Goldbluma, Dra Seweryna Schenkera, Jakuba Winnikowa, Marka Winnikowa. 1478

Powszechne Domy Składowe, Sp. Akc. we Lwowie, w likwidacji

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

1) Kasa zł 99'00; 2) M. K. K. O. zł 8'01; 3) Dłużnicy zł 130'20; 4) Ruchomości zł 387'00; 5) Rachunek likwidacyjny zł 622 917'29; 6) Straty z lat ubiegłych zł 120 595'52; 7) Straty za 1938 r. zł 4 058'44; **Suma bilansowa zł 748 195'46.**

1) Kapitał akcyjny zł 455 000'00; 2) Fundusz rezerwowy zł 216 028'53; 3) Wierzyciele zł 77 166'93; **Suma bilansowa zł 748 195'46.**

Rachunek strat i zysków

1) Koszty administracyjne zł 4 058'44; **Suma zł 4 058'44.**
2) Strata za 1938 r. zł 4 058'44; **Suma zł 4 058'44.** 1474

Kolej Lokalna Delatyn—Kołomyja—Stefanówka

SPÓŁKA AKCYJNA

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Delatyn—Kołomyja—Stefanówka” odbędzie się w dn. 28 czerwca 1939 r. o godz. 10 przed południem w lokalu biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie przy ul. Jagiellońskiej Nr 1, II p. z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres czasu od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1938 r. i uchwała co do udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Zatwierdzenie preliminarza kosztów administracyjnych Spółki.

Warunki prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu określa § 21 statutu Spółki, ogłoszonego w Monitorze Polskim Nr 235 z dn 10 października 1930 r.

1452

Zarząd

Spółka Akcyjna Handlu Towarami Żelaznymi Krzysztof Brun i Syn w Warszawie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Place zł 399 960'15; Budynki zł 882 886'21; Ruchomości zł 222 017'67; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 44 543'22; Papiery wartościowe, akcje i udziały zł 1 262 044'77; Weksle w portfelu zł 37 283'15; Zaliczenia kolejowe i pocztowe zł 18 839'54; Towary zł 1 313 280'39; Dłużnicy zł 1 156 496'91; Sumy przechodnie zł 16 464'43; Koszty handlowe okresu przyszłego zł 8 519'92; Straty lat ubiegłych zł 707 404'69; **Razem zł 6 069 741'05.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 3 200 000'00; Kapitał zapasowy zł 5 796'27; Kapitał amortyzacyjny zł 117 570'79; Rezerwa ubezpieczeniowa zł 10 841'34; Zobowiązania: Akcepty zł 432 138'49; Banki zł 889 261'77; Dostawcy zł 1 194 483'32; Odbiorcy zł 32 451'29; Różni zł 53 678'15; Dług hipoteczny zł 34 643'81; Sumy przechodnie zł 14 645'94; Zysk 1938 r. zł 84 229'88; **Razem zł 6 069 741'05.**

Sumy pozabilansowe. — Udzielone żyra i gwarancje zł 928 986'97; Obligo wekslowe zł 375 811'72; Otrzymane gwarancje zł 338 000'00; Towary konsygnacyjne zł 76 945'09; **Razem zł 1 719 743'78.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 842 995'56; Koszty sprzedaży zł 158 093'25; Podatki i opłaty stempłowe zł 112 963'48; Procenty zapłacone zł 131 935'78; Towary zł 4 832 028'18; Amortyzacja zł 22 231'24; Straty na odbiorcach zł 53 784'70; Straty na sprzedanych ruchomościach zł 312'16; Zysk zł 84 229'88; **Razem zł 6 238 674'23.**

MA. — Sprzedaż zł 6 073 833'87; Procenty uzyskane zł 43 129'85; Prowizja komisowa zł 47 452'70; Administracja nieruchomości zł 58 306'13; Różnice kursowe zł 14 884'41; Wpływy różne zł 1 067'27; **Razem zł 6 238 674'23.** 1483

„Stryj” Fabryka Celulozy i Papieru, Sp. Akc. w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Grunty zł 93 202'00; Budynki, maszyny, urządzenia zł 3 590 264'66; Materiały zł 418 946'95; Dłużnicy: Dostawcy zł 21 472'28; Różni zł 94 763'02; Środki płynne: Kasa zł 10 817'97; Banki zł 3 218'86; Pozyccje przejściowe zł 8 068'63; Koszty organizacyjne zł 286 708'36; **Ogółem zł 4 527 462'73.**

Pozyccje pozabilansowe. — Gwarancje otrzymane zł 500 000'00; Różni za nasze gwarancje zł 1 700 000'00; Różni za n/kaucje hipoteczne zł 1 000 000'00; **Ogółem zł 3 200 000'00.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 250 000'00; Kapitał rezerwowy zł 50 000'00; Wpłaty na akcje nowej emisji zł 732 000'00; Kapitały obce (zobowiązania): Akcepty zł 116 593'00; Wierzyciele: Banki zł 541 692'00; Dostawcy zł 1 094 118'03; Różni zł 724 515'70; Pozyccje przejściowe zł 18 544'00; **Ogółem zł 4 527 462'73.**

Pozyccje pozabilansowe. — Różni za ich gwarancje zł 500 000'00; Gwarancje wydane zł 1 700 000'00; Kaucje hip. wydane zł 1 000 000'00; **Ogółem zł 3 200 000'00.** 1476

Przemysł Chemiczny „Boruta”, Spółka Akcyjna w Zgierzu

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 377 852'69; Budynki: a) fabryczne zł 3 180 922'99, b) gospodarcze zł 139 076'18, c) mieszkalne zł 857 734'65; Urządzenia techniczne zł 6 426 389'69; Inwentarz żywy zł 1 862'50; Ruchomości zł 253 698'05; Inwestycje nieukończone zł 58 042'13; Razem zł 11 295 578'88; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 1 407 017'92; Papiery procentowe zł 64 849'62; Weksle w portfelu i w inkasie zł 318 736'87; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 75 001'02; Materiały: a) surowce zł 572 493'85, b) pomocnicze i pędne zł 412 675'20; Surowce i produkty w fabrykacji zł 302 818'82; Gotowe wyroby zł 2 725 862'00; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 983 111'51, b) dostawcy zł 28 280'22, c) różni zł 709 827'22, d) wątpliwe należności: weksle protestowane zł 1 278'01, inne zł 2 410'77; Kaucje zł 20 685'33; Sumy przechodnie: wydatki dotyczące przyszłego okresu zł 14 734'32, inne zł 2 569'10; Razem zł 7 642 351'78; Razem stan czynny zł 18 937 930'66.

Sumy pozabilansowe. — Weksle żyrowane w obiegu zł 67 420'77.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 3 750 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 518 467'37, dopisano w roku sprawozdawczym zł 481 532'63, razem zł 1 000 000'00; Rezerwa specjalna zł 256 577'88; Fundusz wyrównania dywidendy zł 200 000'00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 5 157 069'55, dopisano w roku sprawozdawczym zł 748 530'02, razem zł 5 905 599'57, odpisano zł 1 355'00, razem zł 5 904 244'57; Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 247 815'00, b) banki zł 3 991 016'00, c) podatki zł 857 475'56, d) dostawcy zł 327 074'27, e) odbiorcy zł 46 594'86, f) różni zł 1 070 483'70; Zobowiązania z tytułu umów kartelowych zł 0'00; Niewypłacona dywidenda zł 34 736'00; Razem zł 6 575 215'39; Sumy przechodnie: dochody dotyczące okresu przyszłego zł 0'00, inne zł 99 129'93; Zysk za rok 1938 zł 1 152 762'99; Razem stan bierny zł 18 937 930'66.

Sumy pozabilansowe. — Różni za żyra zł 67 420'77.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 47 784'85.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 908 532'64; Koszty sprzedaży zł 1 106 944'84; Procenty i prowizje bankowe zł 281 961'57; Podatki zł 874 794'05; Amortyzacja zł 748 530'02; Różnice kursowe zł 162'64; Straty na dłużnikach wątpliwych zł 5 951'73; Razem zł 3 926 877'49; Zysk zł 1 152 762'99; Razem zł 5 079 640'48.

ZYSK. — Zysk brutto na sprzedaży towarów zł 4 921 630'50; Uzyskane od dłużników wątpliwych zł 12 898'72; Różne wpływy zł 145 111'26; Razem zł 5 079 640'48.

Sprawozdanie za rok 1938 zostało zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 7 czerwca 1939 r.

Wyplata 6% dywidendy i 2% superdywidendy uskutecznią na będzie przez Bank Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, Al. Jerozolimskie 1, oraz przez biuro Spółki w Zgierzu, poczynając od dn. 20 czerwca 1939 r., po przedstawieniu kuponów za 1938 r. 1490

Zjednoczone Fabryki Maszyn, Kottłów i Wagonów

L. Zieloniewski i Fitzner-Gamper, Spółka Akcyjna w Krakowie

ul. Grzegorzewska 69

Bilans zamknięcia na dz. 30 września 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Grunty: Kraków zł 1 319 804'85, Lwów zł 50 000'50, Sanok zł 511 848'19, Dąbrowa zł 141 990'69, Sosnowiec zł 1 940 619'47, Nowy Sanok zł 112 901'30, razem zł 4 077 165'00; 2) Budynki fabryczne: Kraków zł 2 054 317'01, Lwów zł 161 554'10, Sanok zł 1 409 496'26, Dąbrowa zł 1 176 332'32, Sosnowiec zł 5 571 877'53, razem zł 10 373 577'22; 3) Budynki administracyjne: Kraków zł 225 420'00, Lwów zł 10 000'50, Sanok zł 194 171'73, Dąbrowa zł 60 823'73, Sosnowiec zł 876 524'25, razem zł 1 366 940'21; 4) Budynki mieszkalne: Kraków zł 200 000'00, Sanok zł 205 264'21, Dąbrowa zł 84 785'31, Sosnowiec zł 3 620 088'55, razem zł 4 110 138'07; 5) Maszyny i urządzenia: Kraków zł 4 327 693'34, Lwów zł 127 428'50, Sanok zł 2 785 513'88, Dąbrowa zł 2 604 974'59, Sosnowiec zł 9 687 063'56, Centrala zł 65 519'32, Nowy Sanok zł 3 395'86, razem zł 19 601 589'05; 6) Rozpoczęte inwestycje: Kraków zł 89 904'83, Dąbrowa

zł 135 700'90, Sosnowiec zł 62 849'94, Nowy Sanok zł 308 199'91, razem zł 596 655'58; II. Majątek płynny: 1) Gotówka w kasie zł 154 799'16; Gotówka w bankach zł 956 442'60; Razem zł 1 111 241'76; 2) Papiery procentowe zł 2 353 248'26; 3) Weksle w portfelu i inkasie zł 1 235 793'99; 4) Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 1 973 635'35; 5) Materiały: a) surowce zł 2 793 779'34, b) pomocnicze i pędne zł 282 675'52, razem zł 3 076 454'86; 6) Półfabrykaty zł 9 466 272'65; 7) Dłużnicy: a) Należności wynikłe z umów kartel. z tytułu operacji finansowych zł 136 909'00; b) Odbiorcy zł 4 037 142'29; c) Dostawcy zł 489 076'00; d) Interesenci zł 2 398 469'26; e) Różni na fabrykach zł 74 400'33; f) Zastępcy zł 24 675'77; g) Należności w postępow. rewindykacyjnym zł 444 597'38; h) Protestowane weksle zł 350'00; Razem zł 7 605 620'03; 8) Kaucje gotówkowe zł 479 551'41; 9) Kaucje w papierach wartościowych: a) oprocentowane zł 3 316 997'41, b) w innych walorach zł 39 458'75, razem zł 3 356 456'16; 10) Sumy przechodnie zł 246 476'46; **Ogółem zł 71 030 816'06.**

Sumy pozabilansowe. — Dłużnicy za kaucje zł 8 396 043'17; Kaucje zł 418 117'00; Dłużnicy za żyro-obligo zł 1 485 135'89; Żyro-obligo zł 935 961'91.

Zobowiązania zagraniczne zł 208 622'78.

PASYWA. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy zł 15 000 000'00; 2) Kapitał zapasowy zł 336 849'24; 3) Kapitał zapas. na odnowienie urządzeń zł 817 549'76; Razem zł 1 549 399'00; II. Kapitał amortyzacyjny: 1) Kapitał amortyzac. dla budynków i maszyn według poprzedn. okresu zł 27 223 577'36, minus odpisy z powodu wycofania maszyn i urządzeń zł 1 987 916'95, pozostaje zł 25 235 660'41; 2) Dotacje za rok 1937/1938 zł 2 380 995'66; Razem zł 27 616 656'07; III. Obligacje firmy W. Fitzner & K. Gamper zł 417 202'23; IV. Zobowiązania: 1) Wierzyciele: a) Należn. z tyt. umów kartel. zł 2 011'25; b) Akcepty zabezp. papierami wartościow. zł 2 766 000'00; c) Banki zł 8 575 537'46; d) Dostawcy zł 1 525 636'33; e) Zaliczki odbiorców zł 6 155 135'79; f) Odbiorcy zł 6 468'58; g) Interesenci zł 2 378 623'33; h) Różni na fabrykach zł 313 739'80; i) Zastępcy zł 11 168'67; Razem zł 21 734 321'21; 2) Fundusze i zobowiązania specjalne: a) Fundusz premii pracowników zł 75 000'00; b) Fundusze przeznaczone na pokrycie wątpliwych pretensyj zł 425 750'66; Razem zł 500 750'66; 3) Nierozliczone faktury zł 2 231 893'10; 4) Sumy przechodnie zł 686 946'33; 5) Nienodejta dywidenda za 1937 r. zł 55 491'00; Razem zł 25 209 402'30; V. Zysk za czas od dn. 1/X 1937 r. do dn. 30/IX 1938 r. zł 1 633 156'46; **Ogółem zł 71 030 816'06.**

Sumy pozabilansowe. — Wierzyciele za kaucje zł 4 473 907'91; Kaucje zł 4 340 252'26; Wierzyciele za żyro-obligo zł 2 421 097'80; Żyro-obligo z tyt. zdyskont. weksli zł 1 110 000'00.

Zobowiązania zagraniczne zł 3 583 574'08.

Rachunek strat i zysków za okres gospodarczy 1937/1938

WYDATKI. — Koszty produkcji zł 14 723 953'76; Amortyzacja: budynków zł 424 185'17, maszyn i urządz. zł 1 956 810'49, razem zł 2 380 995'66; Koszty administracji ogólnej zł 970 404'19; Koszty kredytowe zł 249 817'03; Koszty sprzedaży zł 392 577'88; Podatki państwowe i komunalne zł 1 301 034'57; Koszty Stal-mostu zł 15 581'80; Bonifikaty i odpisy zł 32 074'76; Różnice kursowe zł 36 912'09; Zysk za czas od dn. 1/X 1937 r. do dn. 30/IX 1938 r. zł 1 633 156'46; **Ogółem zł 21 736 508'20.**

DOCHODY. — Dochód b-tto ze sprzedaży zł 20 815 990'35; Inne dochody zł 920 517'85; **Ogółem zł 21 736 508'20.**

1491

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Cukrowni i Rafinerii „Rejowlec”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, iż

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Lublinie w Hotelu Wiktoria w dn. 30 czerwca 1939 r. o godz. 17 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1938/39; 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, r-ku zysków i strat za 1938/39 r. i udzielenie Zarządowi absolutorium; 4) Zatwierdzenie budżetu Spółki na 1939/40 r.; 5) Wybory Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych § 2 art. 399 Kodeksu Handlowego.

1496

Towarzystwo Eksploatacji Kamieniołomów

Spółka Akcyjna w Krakowie

Bilans zamknięcia za rok operacyjny 1938

AKTYWA		zł
I. Majątek stały:		
Grunty		5 183'46
Budynki:		
a) mieszkalne		69 073'33
b) gospodarcze		16 938'97
c) fabryczne		20 326'20
Urządzenia maszynowe		53 669'53
Tor i tabor kolejowy		286 300'07
Magazyn		53 655'21
Ruchomości		11 645'38
Sprzęty i narzędzia		1 868'91
Zaprzęgi		695'55
Inwentarz żywy		1 750'00
II. Majątek płynny:		
Kasa Centrali		1 083'39
Kasa w Berestowcu		184'93
Zapas materiału kamiennego		201 249'29
Banki		11 149'33
Dłużnicy		1 255 734'45
Dłużnicy wątpliwi		17'00
Kaucje		16 622'48
Sumy przechodnie		13 127'65
		<u>2 020 275'13</u>

PASywa		zł
Kapitał zakładowy		800 000'00
Fundusz rezerwowy		73 619'82
Fundusz amortyzacyjny		16 165'11
Fundusz zapomogowy		29 228'89
Rezerwa na różnice kursowe		50 576'84
Banki		186 366'13
Weksle własne		93 553'33
Wierzyciele		502 256'93
Sumy przechodnie		1 080'23
Wierzyciele różni		258 040'14
Niewypłacona dywidenda		389'29
Zysk z roku operacyjnego		8 998'42
		<u>2 020 275'13</u>

Rachunek strat i zysków za rok operacyjny 1938

WINIEN		zł
Koszty produkcji		1 419 523'54
Koszty ogólne		294 104'43
Odsetki		72 854'77
Podatki		220 940'06
Prowizje		21 081'04
Amortyzacje i odpisy		97 288'74
Zysk za rok operacyjny		8 998'42
		<u>2 134 791'00</u>

MA		zł
Zysk brutto na produkcji		2 125 990'07
Zysk ze ściągniętych długów wątpliw.		3 210'33
Zysk na rezerwie różnic kursowych		5 590'60
		<u>2 134 791'00</u>

1453

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy

„Węgierska Górka“ Górnicza i Hutnicza Spółka Akcyjna

z siedzibą w Krakowie

podaje do wiadomości, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki na odbytym w dn. 16 maja 1939 r. zebraniu postanowiło **obniżyć kapitał akcyjny**

o złotych 2 000 000, czyli z kwoty zł 4 000 000 do zł 2 000 000.

Wobec tego wzywa wierzycieli Spółki, aby wnieśli swe ewentualne sprzeciwy w trybie art. 441 kodeksu handlowego w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty trzeciego ogłoszenia

1464-24-27

Belgijska Spółka Akcyjna

Towarzystwo Akcyjne Myszkowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu

Soie Artificielle de Myszków Société Anonyme

Centrala w Brukseli

Zamknięcie rachunków za 1938 r., zatwierdzone uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 31 maja 1939 r.

Bilans ogólny na dz. 31 grudnia 1938 r.
(we frankach belgijskich)

AKTYWA. — Nieruchomości i grunty 3 568 305'17; Maszyny i urządzenia techniczne, koszty instalacji 18 475 000'77; Ruchomości 382 646'68; Różni dłużnicy 1 492 823'34; Banki i weksle 863 951'80; Papiery procentowe 131 325'20; Towary i materiały 2 392 752'23; Kasa 50 008'95; Gwarancje 7 104 000'00; Straty na dz. 31 grudnia 1937 r. 31 695 936'27; Strata za 1938 r. 1 491 301'90; **Ogółem 67 648 052'31.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy 25 600 000'00; Fundusz zapasowy 380 622'01; Rezerwa kursowa 3 793 811'06; Rezerwa na pokrycie nieściągalnych należności 152 415'98; Kapitał amortyzacyjny 13 869 773'12; Różni wierzyciele: z zabezpieczeniem 614 567'85, bez zabezpieczenia: różni 768 462'81, moratoryjni 15 364 399'48; Gwarancje 7 104 000'00; **Ogółem 67 648 052'31.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.
(we frankach belgijskich)

WINIEN. — Przeniesienie z 1937 r. 31 695 936'27; Świadczenia podatkowe 304 042'97; Obciążenia finansowe 979 235'36; Odpisy amortyzacyjne: na wątpliwych należnościach 71 677'54; Różne (różnice kursowe) 197 706'17; Strata na sprzedaży 101 830'19; **Ogółem 33 350 428'50.**

MA. — Zyski różne: zwyczajne 103 505'10, nadzwyczajne 59 685'23; Saldo debetowe 33 187 238'17; **Ogółem 33 350 428'50.**

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.
z działalności Spółki w Polsce

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 32 902'95; Budynki: fabryczne zł 543 195'26, mieszkalne zł 71 773'17, gospodarcze zł 911'38, razem zł 615 879'81; Urządzenia techniczne zł 3 358 491'05; Inwentarz zakładowy: ruchomości zł 66 495'46, inwentarz żywy zł 600'00, razem zł 67 095'46; Razem majątek stały zł 4 074 369'27; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 10 487'86; Papiery procentowe zł 18 432'00; Weksle w portfelu i inkasie zł 146 812'09; Materiały: materiały surowe zł 107 070'79, materiały pomocnicze i pedne zł 214 260'67, razem zł 321 331'46; Półfabrykaty zł 33 060'64; Gotowe wyroby i towary zł 80 653'76; Dłużnicy: odbiorcy zł 195 664'64, dostawcy zł 6 495'29, różni zł 29 236'51, razem zł 231 396'44; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 2 578'71; Administracja centralna w Brukseli: straty za lata ubiegłe zł 1 318 977'11, strata za rok operacyjny 1938 zł 231 222'55, razem zł 1 550 199'66; Razem majątek płynny zł 2 394 952'62; **Ogółem zł 6 469 321'89.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancja hipoteczna zł 1 776 000'00.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 500 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny zł 2 518 457'27; III. Zobowiązania: Wierzyciele: Akcenty zł 2 119 419'69; Banki zł 514 749'94; Dostawcy zł 32 655'34; Odbiorcy zł 53'89; Różni zł 37 557'28; Razem zł 2 704 436'14; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 484 293'53; Rezerwa kursowa zł 205 490'30; Razem zł 689 783'83; Administracja centralna w Brukseli (nowe nożyczki) zł 56 644'65; Razem zobowiązania zł 3 450 864'62; **Ogółem zł 6 469 321'89.**

Sumy pozabilansowe. — Hipoteka zł 1 776 000'00.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 2 557 270'81.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.
z działalności Spółki w Polsce

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 126 696'29; Koszty fabrykacji zł 1 535 420'42; Koszty sprzedaży zł 143 943'94; Koszty kredytów zł 158 382'53; Podatki państwowe i komunalne zł 55 280'54; Odpisy na wątpliwych należnościach zł 13 032'28; Różnice kursowe zł 278'72; **Ogółem zł 2 033 034'72.**

ZYSKI. — Jedwab wyprodukowany i odpadki zł 1 790 766'25; Wpływy odpisanych należności zł 1 157'53; Zwrot nadpłaconego podatku za 1935 r. zł 5 581'52; Procenty zł 1 157'45; Różnice kursowe zł 3 149'42; Strata za 1938 r. (przelana na rachunek Centrali) zł 231 222'55; **Ogółem zł 2 033 034'72.** 1462

Zakłady Akumulatorowe Systemu „Tudor“, Spółka Akc.

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Place zł 45 466'67; Bruki zł 4 820'00; Budynki fabryczne zł 615 810'01; Budynki gospodarcze zł 8 874'02; Budynki mieszkalne zł 19 357'00; Budowa zł 5 822'94; Razem zł 700 150'64; Maszyny zł 624 818'23; Kotły zł 35 210'35; Formy i narzędzia zł 43 593'56; Urządzenia stałe zł 112 142'32; Bocznicza kolejowa zł 22 874 86; Inwentarz żywy zł 2 000'00; Inwentarz gospodarczy zł 139 887'59; Inwentarz straży ogniowej zł 8 490'45; Inwentarz biurowy centrali zł 36 855 90; Inwentarz biurowy oddziałów zł 22 995'20; Razem zł 1 048 868'46; Licencje i prawa nabyte zł 7 185'00; Majątek płynny: Gotówka w kasach centrali i oddziałów zł 12 883'62; Banki zł 147 329'55; Weksle w portfelu zł 305 324'40; Weksle w inkasie zł 1 275'96; Papiery wartościowe zł 3 805'50; Odbiorcy zł 1 201 876'54; Dostawcy zł 13 025'75; Różni zł 146 106'12; Surowce i materiały pomocn. zł 530 459'48; Gotowe wyroby i półfabrykaty zł 544 041'03; Razem zł 1 074 500'51; Dłużnicy wątpliwi zł 7 430'53; Kaucje i wadia zł 100 038'77; Sumy przechodnie zł 8 706'08; **Ogółem zł 4 778 507'43.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje własne zł 271 301'00; Różni za udzielone gwarancje zł 130 453'75; Klienci za weksle gwarancyjne zł 26 700'00; Obligo weksli klientowskich zł 299 659'60; **Razem zł 728 114'35.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 1 100 000'00; Kapitał zapasowy zł 257 061'40, powiększono w roku sprawozdawczym zł 10 502'64, razem zł 267 564'04; Kapitał amortyzacyjny zł 835 937'95, zmniejszono w r. sprawozdawcz. zł 93'00, pozost. zł 835 844'95, powiększono w roku sprawozdawczym zł 151 562'91, razem zł 987 407'86; Zobowiązania: Banki zł 130 795'20; Dostawcy zł 480 136'09; Odbiorcy zł 170 215'97; Różni zł 329 929'20; Razem zł 1 111 076'46; Sumy przechodnie zł 142 146'19; Kaucje zł 40'00; Rezerwa na umowną renowację baterii; z roku 1928/1929 zł 278 866'28, z roku 1937 zł 226 346'69, z roku 1938 zł 104 467'68, razem zł 609 680'65; Rezerwy opodatkowane zł 5 798'48; Rezerwy na podatki zł 275 240'16; Rezerwy na straty zł 5 414'21; Zyski z lat ubiegłych zł 19 232'64; Zysk za rok operacyjny 1938 zł 254 906'74; **Ogółem zł 4 778 507'43.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje własne zł 271 301'00; Udzielone gwarancje zł 130 453'75; Weksle gwarancyjne u klientów zł 26 700'00; Weksle klientowskie w obiegu zł 299 659'60; **Razem zł 728 114'35.**

Suma zobowiązań zagranicznych zł 115 998'35.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Koszty handlowe zł 397 498'96; Koszty sprzedaży zł 361 277'63; Koszty utrzymania oddziałów zł 103 669'14; Koszty kredytów zł 44 753'96; Ładownia w Warszawie zł 7 990'56; Ładownia w Poznaniu zł 1 257'02; Rachunek konserwacji baterii zł 282 538'85; Podatki zł 339 753'94; Świadczenia socjalne zł 93 992'40; Różnice kursowe zł 20 991'31; Amortyzacja zł 151 469'91; Rezerwa na umowną renowację baterii zł 104 467'68; Odpisy na dłużnikach wątpliwych zł 6 066'87; Strata majątkowa zł 625'00; Zysk za rok operacyjny 1938 zł 254 906'74; **Ogółem zł 2 171 259'97.**

MA. — Wpływy ze sprzedaży, konserwacji i montażu zł 2 141 513'78; Wpływy od wątpliwych dłużników zł 29 746'19; **Ogółem zł 2 171 259'97.**

Powyższy bilans i rachunek strat i zysków Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki zatwierdziło i udzieliło władzom Spółki absolutorium. 1471

I OGŁOSZENIE

Likwidator Spółki Akcyjnej Przemysłu Włókienniczego Weiss i Poznański w Łodzi

Jakub Minc, w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 175 zamieszkały, zawiadamia, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów z dn. 28/IV 1939 r. uchwalilo

otworzyć likwidację Spółki

i wzywa wierzycieli firmy — zgodnie z art. 449 K. H. — do zgłoszenia swych pretensyj w ciągu 6 miesięcy od daty trzeciego ogłoszenia. 1458-24-26-28

Dom Handlowy „Herman Meyer“, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Inwentarz zł 58 274'81; Wartość organizacji i umów zł 400 000'00; II. Majątek płynny: Kasa i banki zł 13 894'47; Papiery wartościowe zł 755 808'00; Weksle zł 20 041'40; Udziały w obcych przedsiębiorstwach zł 217 972'92; Towary zł 72 581'74; Dłużnicy: Odbiorcy zł 348 774'25; Różni zł 1 839 580'24; Kaucje zł 13'00; Sumy przechodnie zł 16 357'25; Straty z lat ubiegłych zł 643 258'99; **Ogółem zł 4 386 557'07.**

Gwarancje zł 1 127 174'21; Depozyty zł 756 398'80.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 2 000 000'00; Rezerwa na niewypłacalnych dłużników zł 18 489'57; II. Zobowiązania: Wierzyciele: Banki zł 429 369'29; Dostawcy zł 531 186'48; Różni zł 924 128'17; Akcepty zł 335 675'00; Sumy przechodnie: Rezerwa na podatki zł 64 962'46; Inne zł 73 137'11; Razem zł 138 099'57; **Ogółem zł 4 376 948'08; Zysk zł 9 608'99; Ogółem zł 4 386 557'07.**

Gwarancje zł 1 127 174'21; Depozyty zł 756 398'80.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Wynagrodzenie zł 398 509'10; Świadczenia socjalne zł 22 927'01; Prowizje wypłacone zł 310 266'23; Koszty handlowe zł 179 449'25; Koszty bankowe i procenty zł 107 320'95; Podatki zł 85 388'15; Strata na towarach zł 7 339'73; Strata z tytułu gwarancji zł 6 884'72; Razem zł 1 118 085'14; Zysk za 1938 r. zł 9 608'99; **Razem zł 1 127 694'13.**

MA. — Prowizje otrzymane i inne dochody zł 1 014 942'97; Zysk na towarach zł 112 751'16; **Razem zł 1 127 694'13.**

Warszawa, dn. 5 czerwca 1939 r.

1468

Towarzystwo Fabryki Wyrobów Azbestowych i Gumowych „Leonowit“, Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: a) Maszyny i urządzenia fabryczne zł 421 794'09; b) Ruchomości zł 33 395'62; Razem zł 455 189'71; Majątek płynny: a) Gotówka w kasie i w bankach zł 69 878'82; b) Obligacje zł 650'00; c) Udziały zł 300'00; d) Weksle w portfelu i w inkasie zł 61 962'09; e) Surowce zł 22 065'02; f) Gotowe wyroby zł 11 614'28; Dłużnicy zł 1 077 733'78; Razem zł 1 244 203'99; Różni za złożone wadia zł 31 349'41; Sumy przechodnie zł 40'50; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 8 683'88; **Ogółem zł 1 739 467'49.**

PASYWA. — Kapitały własne: a) Kapitał zakładowy zł 350 000'00; b) Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 19 839'84, dopisano w roku sprawozdawczym zł 21 682'69, razem zł 41 522'53; c) Kapitał rezerwowy zł 128 000'00; d) Fundusz na zakup sprzętu przeciwgazowego zł 1 221'68; Razem zł 520 744'21; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 138 106'74, odpisano w roku sprawozdawczym zł 18 904'73, dopisano w roku sprawozdawczym zł 56 704'61, razem zł 175 906'62; Zobowiązania: Wierzyciele zł 888 025'68; Sumy przechodnie zł 31 121'98; Soecjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 35 272'53; Dwidenda niepodniesiona za 1937 r. zł 29 700'00; Zysk za 1938 r. zł 58 696'47; **Ogółem zł 1 739 467'49.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 219 505'17; Koszty fabrykacji zł 1 360 128'69; Koszty sprzedaży zł 131 584'62; Koszty kredytu zł 1 979'58; Odpisy amortyzacyjne i inne zł 355 628'02; Podatki państwowe i komunalne zł 143 008'59; Różnice kursowe zł 359'91; Czysty zysk zł 58 696'47; **Ogółem zł 2 270 891'05.**

MA. — Zysk brutto zł 2 228 811'61; Zwrot podatku dochodowego zł 31 254'76; Odzyskane należności u odbiorców zł 936'21; Różnice kursowe na spłaconych należnościach zł 4 388'47; Zysk na sprzedanym samochodzie zł 5 500'00; **Ogółem zł 2 270 891'05.** 1467

!!! Najwygodniej podróżować samolotem !!!

Zakłady Kauczukowe „Piastów”, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Nieruchomości: Grunty zł 42 000'00; Budynki mieszkalne zł 20 432'20; Budynki fabryczne zł 414 403'38; Urządzenia stałe zł 73 323'64; Maszyny i silniki zł 1 356 494'32; Formy i narzędzia zł 112 199'70; Inwentarz gospodarczy zł 58 792'73; Inwentarz biurowy zł 46 510'32; Majątek płynny: Gotowizna w kasie zł 2 347'43; Gotowizna w bankach zł 108 246'22; Weksle w portfelu zł 105 312'28; Weksle w inkasie zł 7 461'50; Kaucje zł 64 130'66; Papiery procentowe zł 845'00; Materiały: Surowce zł 553 083'33; Gotowe wyroby zł 320 818'11; Półfabrykaty zł 38 160'62; Towary w drodze zł 135 872'28; Dłużnicy: Odbiorcy zł 1 543 449'65; Dostawcy zł 11 686'24; Różni zł 292 518'02; Sumy przechodnie zł 1 602'27; Dłużnicy za protesty zł 10 721'93; **Ogółem zł 5 320 411'83.**

Kwoty pozabilansowe. — Rachunek gwarancyjny zł 137 402'50; Różni za gwarancje zł 275 322'00; Różni za weksle w obiegu zł 463 218'26; **Razem zł 875 942'76.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 200 000'00; Kapitał zapasowy zł 64 332'24; Kapitał specjalny rezerwy zł 339 817'98; Kapitał amortyzacyjny: saldo z lat ubiegłych zł 730 214'56, odpis w 1938 r. zł 259'84, dopisano w 1938 r. zł 273 088'82; Banki zł 200 925'00; Wierzyciele: Odbiorcy zł 12 375'63; Dostawcy zł 702 640'49; Dostawcy za towary w drodze zł 135 872'28; Rezerwa podatkowa zł 470 750'00; Różni zł 354 380'38; Sumy przechodnie zł 196 391'21; Zysk za rok obrachun. 1938 zł 639 883'08; **Ogółem zł 5 320 411'83.**

Kwoty pozabilansowe. — Różni za udzielone gwarancje zł 137 402'50; Rachunek udzielonych gwarancyjny zł 275 322'00; Weksle w obiegu zł 463 218'26; **Razem zł 875 942'76.**

Zobowiązania zagraniczne zł 232 456'71.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty administracyjne i handlowe zł 1 732 425'04; Świadczenia socialne zł 139 666'19; Podatki zł 527 828'16; Procenty zł 43 299'42; Strata na nieruchomościach zł 8 251'44; Odpisano na nieściągalnych zł 6 982'25; Amortyzacja zł 273 088'82; Zysk zł 639 883'08; **Razem zł 3 371 424'40.**

ZYSKI. — Zysk ze sprzedaży zł 3 350 712'65; Wpływy od nieściągalnych zł 1 893'98; Różnice kursowe zł 18 817'77; **Razem zł 3 371 424'40.**

Powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 10 maja 1939 r., a władzom Spółki udzielono absolutorium.

1456

Fabryka Kabli, Spółka Akcyjna w Krakowie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Nieruchomości: Grunty zł 539 517'52; Budynki fabryczne zł 5 144 307'31; Budynki gospodarcze zł 525 914'53; Budynki mieszkalne zł 865 791'42; Razem zł 6 536 013'26; Urządzenia techniczne: Maszyny i urządzenia techniczne zł 7 817 099'05; Narzędzia zł 271 419'95; Samochody zł 67 586'96; Tor przemysłowy zł 117 470'45; Razem zł 8 273 576'41; Inwentarz: Urządzenie biurowe zł 111 431'18; Maszyny do pisania i liczenia zł 108 830'16; Ruchomości zł 684'00; Ambul. Stacji Opieki nad Dzieck. zł 1 313'40; Razem zł 222 258'74; Prawa nabyte: Licencje zł 51 628'38; Rozpoczęte inwestycje zł 55 288'53; Łącznie zł 15 678 282'84; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i w bankach zł 130 341'94; Papiery wartościowe zł 99 356'66; Rymesy w inkasie zł 610'00; Rymesy w portfelu zł 8 902'00; Razem zł 9 512'00; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 1 196 800'00; Materiały: Surowce zł 1 760 449'16; Pomocnicze zł 345 402'95; Półfabrykaty zł 231 072'73; Gotowe wyroby zł 1 067 037'07; Razem zł 3 403 961'91; Dłużnicy: Odbiorcy zł 3 263 796'26; Protesty zł 2 271'05; Wątpliwe należności zł 17 011'59; Dostawcy zł 695 251'50; Należn. z tyt. umów kartelowych zł 82 922'70; Różni zł 300 795'19; Razem zł 4 362 048'29; Łącznie zł 9 202 020'80; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 11'53; Sumy przechodnie zł 82 123'78; **Łącznie zł 24 962 438'95.**

Gwarancje wydane zł 519 959'83; Różni za gwarancje otrzymane zł 471 460'00; **Razem zł 991 419'83.**

Łącznie zł 25 953 858'78.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 10 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 1 334 705'59; Rezerwa na spodziewane straty i podatki zł 1 008 652'08; Koszty budowy domów mieszkalnych wydzielone z zysku za 1936 r. i 1937 r.

zł 793 515'10; Łącznie zł 13 136 872'77; II. Kapitał amortyzacyjny: Stan funduszu amortyzac. na dz. 31/XII 1937 r. zł 6 233 738'72, odpisano w ciągu 1938 r. z powodu sprzedaży i zniszczenia zł 227 991'14, razem zł 6 005 747'58, dopisano z tytułu amortyzacji za 1938 r. zł 1 137 981'49, łącznie zł 7 143 729'07; III. Zobowiązania: Banki zł 650 160'00; Dostawcy zł 202 390'35; Odbiorcy zł 26 087'32; Zobowiązania z tyt. umów kartelowych zł 2 109'17; Niepodjęta dywidenda za lata 1936 i 1937 zł 800 000'00; Zapadające w 1939 r. podatki zł 25 416'88; Różni zł 970 102'89; Razem zł 2 676 266'61; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 1 842'50; Sumy przechodnie i inne zł 724 087'47; Zysk za 1938 r. zł 1 279 640'53; **Łącznie zł 24 962 438'95.**

Gwarancje otrzymane zł 471 460'00; Różni za gwarancje wydane zł 519 959'83; **Razem zł 991 419'83.**

Łącznie zł 25 953 858'78.

Zobowiązania zagraniczne zł 627 874'16.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 1 021 177'48; Koszty produkcji zł 2 476 351'06; Koszty sprzedaży zł 480 870'76; Koszty nabycia kontyngentów zł 25 930'76; Koszty kredytów zł 51 717'35; Podatki zł 474 736'58; Straty na sprzedan. wzgl. zniszcz. składnikach maj. zł 131 801'58; Różnice kursowe efektywnie poniesione zł 167 604'59; Amortyzacje zł 1 137 981'49; Rezerwa na spodziewane straty i podatki zł 570 000'00; Zysk za rok operacyjny 1938 zł 1 279 640'53; **Razem zł 7 817 812'18.**

MA. — Zysk b-tto ze sprzedaży towarów zł 7 724 723'34; Koszty odstąpienia kontyngentów zł 918'90; Dochód n-tto z domów mieszkalnych zł 47 566'55; Odsetki towarowe i z papierów wartościowych zł 27 423'57; Zysk na sprzedanych składnikach majątkowych zł 3 510'53; Różnice kursowe efektywnie poniesione zł 6 259'97; Premia ubezpieczeniowa za zniszczone auto zł 1 409'32; Niewykorzystana rezerwa na podat. obrot. z 1936 r. zł 6 000'00; **Razem zł 7 817 812'18.**

1454

Przemysł Chemiczno-Kosmetyczny ODOL Cie, Spółka Akcyjna

L w ó w

Bilans per 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: R-k inwentarza zł 59 277'00; R-k budynków zł 164 516'00; II. Rachunek prawa użytkowania marki i patentów zł 10 000'00; III. Rachunek udziałów zł 10 000'00; IV. Majątek płynny: R-k kasy zł 8 337'72; R-k rymes zł 1 595'54; R-k P. K. O. zł 5 203'04; R-k dłużników zł 672 965'45; R-k zapasów zł 257 488'17; R-k materiału reklamowego zł 28 947'52; R-k papierów wartościowych zł 19 300'00; R-k sum przechodnich zł 1 767'84; V. R-k strat i zysków: strata z ub. lat zł 50 173'37, mniej zysk z 1938 r. zł 34 455'97 = zł 15 717'40; **Razem zł 1 255 115'68.**

PASYWA. — I. Rachunek kapitału akcyjnego zł 600 000'00; II. Rachunek funduszu rezerwowego zł 3 000'00; III. Wierzyciele zł 546 033'75; Zobowiązania dotyczące okresu przyszłego zł 106 081'93; **Razem zł 1 255 115'68.**

Rachunek strat i zysków per 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Koszty produkcji zł 600 063'98; Koszty administracji zł 115 115'76; Koszty zastępców zł 96 565'09; Koszty wysyłki towarów zł 36 808'71; Koszty odsetek i prowizji bankowej zł 23 848'97; Koszty reklamy zł 255 743'78; Koszty amortyzacji i odpisów zł 43 588'43; Zysk w 1938 r. zł 34 455'97; **Razem zł 1 206 190'69.**

ZYSK. — Dochód ze sprzedaży zł 1 206 190'69; **Razem zł 1 206 190'69.**

1457

Spółka Akcyjna Przemysłu Włókienniczego Weiss i Poznański

w Ł o d z i

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 669 389'00; Maszyny i urządzenia techn. zł 122 199'71; Ruchomości zł 4 593'38; Kasa zł 572'00; Dłużnicy zł 97 426'48; Sumy przechodnie zł 190'00; Straty 1930—1937 r. zł 332 772'10, za 1938 r. zł 22 001'27; **Razem zł 1 249 143'94.**

STAN BIERNY. — Kapitał akc. zł 700 000'00; Amortyz. zł 162 558'95; Tow. Kred. m Łodzi zł 35 236'59; Wierzyciele zł 351 312'68; Sumy przechodnie zł 35'72; **Razem zł 1 249 143'94.**

Rachunek strat i zysków

Przychód zł 5 580'60; Rozchód zł 27 581'87; Strata zł 2 000'27.

„Droga“, Spółka Akcyjna, Warszawa, Traugotta 2

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Maszyny i narzędzia zł 976 195'21; Rucho-
mości zł 23 386'50; Kasa i banki zł 696 780'48; Skrypty dłużne
P. F. D. zł 1 896 035'62; Materiały drogowe zł 16 499'10; Od-
biorcy zł 99 870'88; Kaucje wydane zł 790'00; Korespondenci
zł 715 701'44; Magazyn w Warszawie zł 743'07; Budowa drogi
Nr 13 zł 212 755'66; Sumy przechodnie zł 155'85; Straty i zyski
zł 73 834'76; **Razem zł 4 712 748'57.**

Gwarancje otrzymane zł 1 230 602'27; Różni za żyra gwa-
rancyjne zł 295 675'00; Różni za weksle kaucyjne zł 520 000'00;
Różni za depozyty zł 2 098 788'18; **Razem zł 4 145 065'45.**

PASYWA. — Kapitał zł 1 000 000'00; Fundusz amortyzacyj-
ny zł 175 112'66; Akcepty zł 3 045 481'71; Banki zł 77 277'00;
Zobowiązania przekazowe zł 20 000'00; Dostawcy zł 169 547'74;
Korespondenci zł 144 290'46; Sumy przechodnie zł 75'80; Zysk
za rok operacyjny 1938 zł 80 963'20; **Razem zł 4 712 748'57.**

Różni za gwarancje zł 1 230 602'27; Żyra gwarancyjne
zł 295 675'00; Weksle kaucyjne zł 520 000'00; Depozyty
zł 2 098 788'18; **Razem zł 4 145 065'45.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Koszty handlowe zł 193 750'57; Procenty i pro-
wizje zł 250 785'77; Podatki i opłaty stemplowe zł 92 132'44;
Autotransporty zł 6 871'40; Strata na sprzedaży maszyn i ru-
chomości zł 34 491'10; Amortyzacja zł 114 167'66; Magazyn
w Warszawie zł 27 119'24; Magazyn w Czersku zł 5 107'60; Ro-
boty n/odcinku 6 zł 397 972'99; Budowa drogi Nr 13
zł 2 249 122'94; Zysk za rok operacyjny 1938 zł 80 963'20; **Ra-
zem zł 3 452 484'91.**

ZYSKI. — Roboty odebrane zł 3 452 484'91; **Razem
zł 3 452 484'91.**

Walne Zgromadzenie uchwaliło: zatwierdzić sprawozdanie
Zarządu, Rady Nadzorczej, bilans oraz rachunek strat i zysków
za 1938 r.; z wykazanego zysku pokryć stratę za lata ubie-
głe, resztę zaś zysku w kwocie zł 7 128'44 zarezerwować na
pokrycie podatku dochodowego; udzielić władzom Spółki po-
kwitowania z wykonanych obowiązków i uznać kupon dywi-
dendowy za 1938 r. od akcji i świadectw założycielskich za
anulowany. Walne Zgromadzenie ustaliło liczbę członków
Rady Nadzorczej na 7 osób, dokonało wyboru 6 członków Ra-
dy i uchwaliło wynagrodzenie dla członków Rady. 1477

Manufaktura Bawełniana

Gampe i Albrecht, Spółka Akcyjna, Łódź

ul. Piotrkowska 210

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 1 171 545'09; Bu-
dynki: a) fabryczne zł 1 707 594'66, b) gospodarcze zł 172 438'60,
razem zł 1 880 033'26; Maszyny i urząd. techniczne
zł 5 408 005'50; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy
zł 12 685'56, b) martwy (ruchomości i zaprząg) zł 69 507'65,
razem zł 82 193'21; Ogółem zł 8 541 777'06; Majątek płynny:
Gotówka: a) w kasie zł 9 374'32, b) w bankach zł 4 805 98,
razem zł 14 180'30; Papiery procentowe zł 6 656'00; Weksle
w portfelu i inkasie: a) w portfelu zł 20 800'59, b) na inkasie
zł 31 048'69, razem zł 51 849'28; Akcje i udziały w innych
przedsięb. zł 81 100'00; Materiały: a) surowe zł 565 180'27,
b) pomocnicze i pędne zł 143 494'31, c) półfabrykaty
zł 346 829'00, d) gotowe wyroby i towary zł 1 037 823'74, razem
zł 2 093 327'32; Dłużnicy: a) akcjonariusze — należności z ty-
tułu kredytów finansowych zł 128 898'55, b) dostawcy
zł 5 628'12, c) różni zł 9 388'94, razem zł 143 915'61, d) od-
biorcy zł 673 623'33, razem zł 817 538'94; Wątpliwe należno-
ści: 1) weksle protestowane zł 2 289'44, 2) inne zł 16 016'11,
razem zł 18 305'56; Ogółem zł 3 082 957'40; Straty: za 1933 r.
zł 249 064'04, za 1934 r. zł 104 880'66, za 1935 r. zł 126 984'79,
razem zł 480 929'49; **Ogółem zł 12 105 663'95.**

Depozyty i gwarancje depozyt. zł 10 862'00.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy
zł 4 900 000'00; Kapitał zapasowy zł 33 166'97; Kapitał amor-
tyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 4 883 820'95, b) odpi-
sano w roku sprawozd. zł 92 333'01, pozostało zł 4 791 487'94,
c) dopisano w roku sprawozd. zł 174 699'39, razem

zł 4 966 187'33; Ogółem zł 9 899 354'30; Zobowiązania: a) banki
i rembursy zł 230 375'04, b) kredyty hipoteczne zł 17 391'53,
c) dostawcy zł 900 289'10, d) różni i wkłady akcjonar.
zł 366 993'86, razem zł 1 515 049'53, e) odbiorcy zł 161 964'70,
f) akcepty zł 415 410'63, razem zł 2 092 424'86; Zaległe podatki
zł 38 606'11; Sumy przechodnie, zaległe koszty okresu bieżą-
cego zł 75 278'68; Razem zł 113 884'79; **Ogółem zł 12 105 663'95.**
Gwarancje depozytowe i depozyty zł 10 862'00.

Sumy pozabilansowe. — Zobowiązania zagraniczne
zł 638 830'43; Obligo z tytułu żyr wekslowych zł 928 851'89.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Straty na dłużnikach zł 115 958'42; Straty na
wycof. i sprzed. maszyn. zł 12 241'58; Straty na inwestyc.
zużyw. się w 5 lat zł 4 669'77; Koszty administr. ogólnej: ko-
szty handlowe zł 75 317'97, pensje zł 385 908'94, razem
zł 461 226'91; Koszty fabrykacji zł 2 442 313'05; Koszty sprze-
daży zł 275 666'60; Koszty kredytów zł 214 005'91; Podatki
państw. i komunalne zł 159 033'87; Różnice kursowe zł 1 012'81;
Świadczenia socjalne zł 141 062'95; Dobroczytność i zapomogi
zł 14 947'98; Razem zł 3 709 270'08; Amortyzacja za 1938 r.
zł 174 699'39; **Ogółem zł 4 016 839'24.**

MA. — Dochody na produkcji: Tkalni zł 930 869'28; Przę-
dzalni zł 1 346 808'23; Towarach zł 1 504 138'77; Przędzy
zł 126 537'81; Razem zł 3 908 354'09; Różne wpływy zł 108 485'15;
Ogółem zł 4 016 839'24. 1484

Warszawska Fabryka Guzików, Spółka Akcyjna

w Warszawie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 125 676'96; Bu-
dynki zł 389 856'15; Urządzenia techniczne (maszyny i narzę-
dzia) zł 394 787'07; Inwentarz zakładowy i biurowy martwy
(ruchomości) zł 27 263'87; Przedmioty, których okres zużycia
nie przekracza 5 lat (narzędzia i utensylia) zł 28 885'88; Ra-
zem zł 966 469'93; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i ban-
kach zł 41 380'77; Papiery procentowe zł 4 903'50; Weksle
w portfelu i inkasie zł 77 828'27; Materiały: a) surowe
zł 197 977'99, b) pomocnicze i pędne zł 32 306'60, razem
zł 230 284'59; Półfabrykaty zł 118 159'92; Gotowe towary
zł 281 794'14; Razem zł 630 238'65; Dłużnicy: a) odbiorcy
zł 167 725'24, b) dostawcy zł 146'09, c) różni zł 45'40, d) po-
życzki personelu fabryki zł 3 268'00, e) wątpliwe należności:
1) weksle protestowane zł 1 667'26, 2) należności w postępo-
waniu rewindykacyjnym zł 14'00; Sumy przechodnie: sumy
dotyczące okresu przyszłego zł 35 822'09; Razem zł 963 039'27;
Suma bilansowa zł 1 929 509'20.

Udzielone gwarancje: a) żyra na wekslach zł 55 316'01; **Su-
ma pozabilansowa zł 55 316'01.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy
zł 400 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego
zł 219 103'10, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 85 368'41,
razem zł 304 471'51; Razem zł 704 471'51; II. Kapitał amorty-
zacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 529 431'51, odpisano
w roku sprawozdawczym zł 3 403'48, pozostałość zł 526 028'03,
b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 37 508'27, razem
zł 563 536'30; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) Tow. Kred.
Przemysłu Polskiego (pożyczka długoterminowa) zł 54 809'41,
b) banki zł 279 634'29, c) zaległe podatki za grudzień zł 894'70,
d) różni zł 126 157'83, e) dostawcy zł 29 026'82, f) odbiorcy
zł 750'28; Fundusze i zobowiązania specjalne: a) rezerwa po-
datkowa zł 30 522'74, b) dywidenda niepodniesiona zł 12 800'00;
Sumy przechodnie zł 17 713'12; Razem zł 552 309'19; Czysty
zysk za 1938 r. zł 109 192'20; **Suma bilansowa zł 1 929 509'20.**
Różni za gwarancje: a) żyra zł 55 316'01; **Suma pozabilanso-
wa zł 55 316'01.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Różne zł 1 086 633'58; Czysty zysk zł 109 192'20;
Razem zł 1 195 825'78.

MA. — Różne zł 1 195 825'78; **Razem zł 1 195 825'78.**

Podział zysku

WINIEN. — Na dywidendę zł 32 000'00; Na kapitał zapa-
sowy zł 43 144'20; Na rezerwę podatkową zł 34 048'00; **Ra-
zem zł 109 192'20.**

MA. — Czysty zysk za 1938 r. zł 109 192'20; **Razem
zł 109 192'20.** 1461

„GAZOLINA“, Spółka Akcyjna, Lwów, Sapielhy 3

Rachunek bilansu z dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA	zł	zł	PASYWA	zł	zł
Majątek stały:			Kapitał akcyjny		4 400 000'00
Nieruchomości	642 790'73		Kapitał rezerwowý:		
Składy i sklepy	855 800'99		stan na dz. 1/I 1938 r.	504 708'64	
Rurociągi	5 209 919'55		przybyło w 1938 r.	17 416'70	522 125'34
Prawa naftowe	695 299'22		Kapitał amortyzacyjny:		
Kopalnie:			stan na dz. 1/I 1938 r.	8 116 637'21	
w Borysławiu	495 185'06		dopisano w 1938 r.	638 000'00	8 754 637'21
w Daszawie	2 199 820'38		Zobowiązania:		
w Orowie	53 863'16		Akcepty	793 736'51	
na Zachodzie	419 139'25		Banki	1 261 578'41	
Fabryki gazoliny	1 097 300'27		Pożyczki hipoteczne	94 097'57	
Rafineria	580 501'91		Zaległości podatkowe	507 536'62	
Gazownia w Stryju	18 241'49		Dostawcy	714 894'95	
Beczki i cysterny	406 691'83		Różni	763 791'25	4 135 635'31
Srodki transportowe	340 315'64		Zobowiązania specjalne:		
Warsztaty	19 954'36		Dywidendy niepodjęte	181 536'00	
Ruchomości	31 461'96		Weksle w reeskoncie	695 626'64	
Laboratorium	4 676'15	13 070 961'95	Zaliczka na rurociąg	100 000'00	977 162'64
Majątek płynny:			Sumy przechodnie		120 955'32
Gotówka w kasach i bankach	76 088'78		Zysk		255 448'85
Rymesy	782 000'42				
Udziały w obcych przedsięb.	451 292'15				
Efekty	594 797'86				
Materiały w magazynach	549 772'83				
Gotowe wyroby	519 282'33	2 973 234'37			
Dłużnicy:					
Odbiorcy	2 259 085'61				
Różni	569 338'77				
Weksle protestowane	17 252'80	2 845 677'18			
Budowy		249 291'32			
Faktury		171'15			
Sumy przechodnie		26 628'70			
		19 165 964'67			19 165 964'67
Depozyt w Banku Naftowym		758 600'00	Fundusz odpraw pracowników		758 600'00
		19 924 564'67			19 924 564'67

Rachunek strat i zysków z dn. 31 grudnia 1938 r.

STRATY	zł	zł	ZYSKI	zł
Administracja ogólna		239 624'01	Gazolina	4 229 961'74
Koszty fabrykacji	4 597 273'45		Gazolina	3 689 750'08
Koszty sprzedaży	1 339 408'63		Ropa	47 265'94
Koszty kredytu	336 468'84		Gazol	83 974'00
Podatki i świadczenia społeczne	697 567'85		Różne	641 864'91
Koszty sądowe i adwokackie	41 492'26			
Odpisy:				
w rachunkach	281 414'30			
amortyzacyjne	638 000'00	919 414'30		
Różne		266 118'48		
Zysk		255 448'85		
		8 692 816'67		8 692 816'67

1485

Fabryka Garbarska Standard, Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Budynki fabryczne zł 286 390'10; Urządzenia techniczne: a) inwestycje zł 81 507'58, b) maszyny i urządzenia zł 52 597'67; Żywy inwentarz zł 65'00; II. Majątek płynny: Gotówka, P. K. O., banki zł 3 811'85; Weksle zł 4 672'00; Materiały: a) surowiec zł 5 850'00, b) garbniki i mater. pomocn. zł 8 519'31; Gotowe wyroby zł 8 514'03; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 34 254 51, b) dostawcy zł 852'77, c) różni zł 14 599'48; Rozliczenie wypłat zł 210'00; Licencje i recepty zł 7 570'40; Różni za kaucje zł 407'42; Sumy przechodnie zł 116'00; III. Strata zł 152 010'04; **Razem zł 661 948'16.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 500 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z ub. r. zł 82 384'58, b) dopisano zł 22 002'23, stan na dz. 31/XII 1938 r.

zł 104 336'81; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) dostawcy zł 1 201'76, b) odbiorcy zł 548'21, c) różni zł 5 054'06; Rozliczenie wypłat zł 10 676'77; Rezerwa na podatek dochod. zł 7 059'94; Tenuta dzierżawna zł 26 216'65; Kaucje zł 267'42; Sumy przechodnie zł 6 586'54; **Razem zł 661 948'16.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 4 092'61; Koszty fabrykacji zł 164 003'75; Koszty sprzedaży zł 3 162'92; Koszty kredytów zł 13 497'16; Podatki państwowe i komunalne zł 8 672'77; Odpisy amortyzacyjne zł 22 002'23; Straty na odbiorcach zł 16 488'08; Różne straty zł 2 145'97; Strata z lat ubiegłych zł 56 998'68; **Razem zł 291 064'17.**

ZYSKI. — Wytwórczość fabryki zł 108 059'79; Dochody z dzierżawy zł 28 116'68; Różne zyski zł 2 877'66; Strata zł 152 010'04; **Razem zł 291 064'17.**

1472

Fabryka Przetworów Chemicznych „Rędziny”, Spółka Akc.
poczta Rudniki Częstochowskie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Ziemia zł 45 448'63; Budynki zł 1 041 615'85; Urządzenia techniczne zł 2 831 203'91; Ruchośności zł 46 267'75; Gospodarstwo rolne Wysokie zł 88 290'95; Ogółem majątek stały zł 4 052 827'09; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 222 021'07; Papiery wartościowe zł 66 846'35; Weksle w portfelu zł 69 265'84; Materiały: a) surowe zł 392 480'90, b) pomocnicze zł 49 539'77, razem zł 442 020'67; Gotowe wyroby zł 669 881'72; Dłużnicy zł 493 732'32; Wątpliwe należności zł 71 456'82; Rachunki inkasowe i inne zł 15 358'93; Należności z tytułu układów konwersyjnych na Bank Akceptacyjny zł 191 597'14; Ogółem majątek płynny zł 2 242 180'86; Ogółem zł 6 295 007'95; Rachunki przejściowe zł 148 119'00; Gwarancje zł 448 199'00; **Razem stan czynny zł 6 891 325'95.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za żyra na wekslach zł 33 343'40.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 950 000'00; Kapitał zapasowy zł 276 503'39; Kapitał rezerwowy zł 348 127'41; Kapitał amortyzacyjny: stan wg bilansu na dz. 31/XII 1937 r. zł 2 624 093'52, dopisano w 1938 r. zł 152 285'61, razem zł 2 776 379'13; Zobowiązania: Wierzyciele zł 446 697'76; Niepodniesione dywidendy zł 154 759'49; Fundusz stypendialny im. St. Bielskiego zł 14 000'00; Sumy przechodnie zł 28 278'07; Akcepty układowe konwersyjne na Bank Akceptacyjny zł 148 119'00; Podatek od uposażeń zł 4 322'32; Rachunki inkasowe zł 13 988'70; Pozostałość z zysku z 1937 r. zł 17 229'66; Zysk za 1938 r. zł 116 603'02; Ogółem zł 6 295 007'95; Rachunki przejściowe zł 148 119'00; Gwarancje zł 448 199'00; **Razem stan bierny zł 6 891 325'95.**

Sumy pozabilansowe. — Różni z tytułu żyra na wekslach zł 33 343'40.

Zobowiązania zagraniczne zł 59 203'51.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 173 028'10; Koszty fabrykacji zł 2 272 543'17; Koszty sprzedaży zł 46 305'00; Podatki państwowe i komunalne zł 202 806'08; Koszty sądowe i adwokackie zł 10 419'91; Procenty zł 65 844'47; Asekuracje ogniowe zł 11 067'07; Utrzymanie nieruchomości zł 85 717'06; Straty na dłużnikach zł 58 457'17; Odpis na amortyzację zł 152 285'61; Odpis na sumy przechodnie zł 19 600'00; Zysk za 1938 r. zł 133 832'68; **Razem zł 3 231 906'32.**

MA. — Reszta zysku za 1937 r. zł 17 229'66; Wpływ umorzonych należności zł 42 110'05; Wpływ na kupony zł 4 912'85; Różnica kursowa papierów wartościowych zł 1 427'51; Dochód z gospodarstwa rolnego Wysokie zł 3 837'50; Dochód brutto ze sprzedaży zł 3 130 166'81; Procenty zł 32 221'94; **Razem zł 3 231 906'32.**

Lubońska Fabryka Drożdży dawniej G. Sinner, Spółka Akc.

Luboń, pow. poznański

Bilans na dz. 30 września 1938 r.

AKTYWA. — 1) Majątek stały: Grunty zł 144 750'00; Budynki fabryczne zł 1 197 819'78; Budynki mieszkalne i gospodarcze zł 205 199'47; Maszyny i urządzenia techniczne zł 3 305 972'16; Inwestycje niewykończone zł 43 989'78; Inwentarz żywy zł 421'00; Cyst. i środki lokom. zł 1'00; Samochody zł 8 400'00; Urządzenia biurowe zł 19 263'05; 2) Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 25 002'35; Gotówka w P. K. O. zł 157 786'50; Gotówka w bankach zł 924 956'95; Papiery wartościowe: procentowe zł 331 429'20, dywidendowe zł 81 506'00; Weksle: w portfelu i w inkasie zł 229 461'82; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 53 811'00; Materiały: surowce zł 60 574'57; Materiały pomocnicze i pędne zł 60 814'14; Banderole do drożdży zł 30 319'19; Gotowe wyroby i towary zł 228 376'42; Dłużnicy: a) z tytułu umów kartel. z operacji handl. zł 29 902'17, b) odbiorcy zł 281 728'51, c) dostawcy zł 22 924'37, d) różni zł 25 657'57, e) weksle protest. zł 2 543'13, f) należności w postępowaniu rewindykacyjnym zł 2 205'44; Sumy przechodnie zł 47 406'12; **Razem zł 7 522 221'69.**

Sumy pozabilansowe. — a) Otrzymane kaucje i zabezpieczenia zł 61 412'50; b) Różni za udzielone gwarancje zł 40 000'00; **Razem zł 101 412'50.**

PASYWA. — 1) Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 2 500 000'00; Kapitał zapasowy zł 870 427'83; Fundusz rezerwy specjalnej zł 50 000'00; Fundusz rez. specj. im. Korytowskiego zł 40 000'00; Fundusz na pokrycie wątpliwych pretensyj zł 25 000'00; 2) Kapitał amortyzacyjny: a) Nieruchomości zł 529 749'10; Przypis 1938 r. zł 38 588'70; b) Maszyny i urządzenia fabryczne zł 2 888 650'97; Przypis 1938 r. zł 182 277'62; c) Samochody zł 1 680'00; Przypis 1938 r. zł 1 680'00; d) Urządzenie biura zł 5 950'98; Przypis 1938 r. zł 1 483'78; 3) Zobowiązania: Wierzyciele: a) Z tytułu umów kartel. z operacji handl. zł 0'00; b) Odbiorcy zł 995'16; c) Dostawcy zł 33 043'70; d) Różni zł 84 143'47; Dywidendy niepodjęte zł 4 853'84; Sumy przechodnie zł 37 565'63; 4) Rachunek strat i zysków: zysk za 1937/38 r. zł 226 130'91; **Razem zł 7 522 221'69.**

Sumy pozabilansowe. — a) Weksle kaucyjne zł 40 000'00; b) Różni za złożone gwarancje zł 61 412'50; **Razem zł 101 412'50.**

Rachunek strat i zysków na dz. 30 września 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 233 571'57; Koszty fabrykacji zł 1 492 806'11; Koszty sprzedaży zł 650 658'76; Koszty kredytów zł 9 058'99; Podatki państwowe i komunalne zł 327 704'91; Podatek akcyzowy od drożdży zł 2 623 004'00; Straty na dłużnikach zł 13 394'06; Cele dobroczynne zł 5 203'69; Świadczenia na bezrobotnych zł 8 879'40; Odpisy na amortyzację budynków, maszyn i urządzeń zł 224 030'10; Czysty zysk zł 226 130'91; **Razem zł 5 814 442'50.**

MA. — Zysk brutto na fabrykacji zł 5 735 589'18; Inne przychody zł 78 853'32; **Razem zł 5 814 442'50.**

Rada Nadzorcza: (—) Wiesław Tuchołka, prezes.

Zarząd: (—) Inż. Sztark.

Powyższy bilans i rachunek strat i zysków zbadaliśmy i stwierdziliśmy jego zgodność z inwenturami i księgami handlowymi Spółki Akcyjnej Lubońska Fabryka Drożdży dawn. G. Sinner w Luboniu.

„Powiernik” Spółka Rewizyjno-Powiernicza Thiel & Marciniak
Poznań, dn. 14 grudnia 1938 r.

(—) A. Thiel, dyplomowany i przysięgły rzeczoznawca księgowości. 1455

Spółka Akcyjna Fabryk Sukna H. Landsberg

w Tomaszowie Mazowieckim

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 36 687'60; Budynki: a) fabryczne zł 677 139'02, b) gospodarcze zł 6 189'34, c) mieszkalne zł 252 543'06; Maszyny i urządzenia techniczne zł 2 198 194'81; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 2 395'00, b) martwy zł 20 275'10; Urządzenie składu w Łodzi zł 7 335'25; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 5 178'47; Obce waluty zł 629'66; Papiery procentowe własne zł 24 992'00; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 720'00; Weksle w portfelu i inkasie zł 20 098'39; Materiały surowe i pomocnicze zł 639 117'81; Półfabrykaty i gotowe towary zł 946 242'58; Dłużnicy zł 1 956 435'52; Papiery procentowe stypendium zł 2 432'50; Strata w 1938 r. zł 151 345'85; **Suma bilansowa zł 6 947 951'96.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za obligo wekslowe zł 1 195 725'46.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 980 000'00; Kapitał zapasowy zł 2 500'00; Kapitał zapasowy specjalny zł 1 033'38; Długoterminowe wkłady akcjonariuszy zł 404 409'75; Kapitał amortyzacyjny zł 1 157 203'91; Długoterminowa pożyczka w 8% listach zastawnych Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego zł 291 714'49; Akcepty zł 594 700'49; Wierzyciele zł 2 513 367'44; Stypendium im. Al. Landsberga zł 3 022'50; **Suma bilansowa zł 6 947 951'96.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za żyra na wekslach zł 1 195 725'46.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 200 854'02.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty fabrykacji zł 1 648 663'20; Koszty administracji i ogólne zł 186 307'27; Świadczenia socjalne zł 43 109'33; Podatki zł 114 921'29; Procenty zł 232 827'57; Straty u odbiorców zł 5 931'39; **Razem zł 2 231 760'05.**

MA. — Ogólny przychód zł 2 080 414'20; Strata zł 151 345'85; **Razem zł 2 231 760'05.** 1460

Zarząd Cukrowni Opole, Spółki Akcyjnej

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 11 lipca 1939 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Spółki przy ulicy Karowej Nr 20 w Warszawie odbędzie się

**ZWYCZAJNE OGÓLNE ZEBRANIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok operacyjny 1938/39; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za tenże okres; 4) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938/39 oraz udzielenie władzom Spółki pokwitowania z ich czynności; 5) Podział zysków za rok operacyjny 1938/39; 6) Wybór członków Zarządu; 7) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej; 8) Określenie wynagrodzenia władz Spółki; 9) Upoważnienie Zarządu do zawarcia umowy z Dyrektorem Zarządzającym i określenia jego wynagrodzenia; 10) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Ogólnym Zebraniu, winni przynajmniej na tydzień przed terminem zebrania zgłosić swoje akcje w biurze Zarządu, Karowa Nr 20, zgodnie z art. 399 Kodeksu Handlowego. 1487-24-25

**Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe A. Bueschel, Eksport Jaj
SPÓŁKA AKCYJNA**

Bilans z dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Inwentarz zakładowy i biurowy zł 4 000'00; Inwentarz zamrażalni w Gdyni zł 4 771'28; Razem zł 8 771'28; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 22 966'75; Towary zł 470 338'19; Papiery procentowe zł 6 480'00; Rymesy zł 4 650'00; Materiały opakunkowe zł 50 382'25; Dłużnicy: odbiorcy zł 284 558'47, dostawcy i zbiornice zł 92 444'87, różni zł 168 027'03; Sumy przechodnie zł 3 868'25; Razem zł 1 103 715'81; Straty w latach ubiegłych zł 107 950'74; Suma zł 1 220 437'83.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 400 000'00; Kapitał zapasowy zł 2 329'24; Razem zł 402 329'24; II. Zobowiązania: Wierzyciele: Instytucje kredytowe zł 407 579'00; Traty zł 14 686'37; Dostawcy i zbiornice zł 64 584'67; Odbiorcy zł 19 659'48; Różni zł 282 482'92; Razem zł 788 992'44; Zysk 1938 r. zł 29 116'15; Suma zł 1 220 437'83.

Rachunek strat i zysków

za czas od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1938 r.

WYDATKI. — Koszty sprzedaży i administracji ogólnej zł 430 558'92; Koszty kredytów zł 92 083'88; Podatki państwowe i komunalne oraz stemple zł 20 869'19; Nieściągalne pretensje zł 12 874'04; Odpisy amortyzacyjne zł 1 048'28; Zysk w 1938 r. zł 29 116'15; Suma zł 586 550'46.

PRZYCHODY. — Dochody brutto zł 586 550'46; Suma zł 586 550'46. 1480

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysłu Cementowego „Wiek”
w O g r o d z i e n c u**

zawiadamia, że w dn. 11 lipca 1939 r. o godz. 19 odbędzie się w Warszawie przy ul. Wareckiej 11 m. 17

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu zamknięcia, rachunku strat i zysków za 1938 r. oraz powzięcie uchwały co do wyniku bilansowego; 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie planu działalności na 1939 r.; 5) Wybór członków Zarządu; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 7) Zatwierdzenie kupna działek gruntu; 8) Wolne wnioski.

Stosownie do postanowień § 7 statutu Spółki PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki w Warszawie przy ul. Wareckiej 11 m. 17 swe akcje lub świadectwa depozytowe instytucji kredytowych na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 1506-24-26

Polska Centrala Importu Kawy, Spółka Akcyjna w likwidacji

w W a r s z a w i e

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Kasa zł 883'23; Banki zł 164 836'15; Dłużnicy zł 82 688'55; Straty 1936 r. zł 24 213'96; Strata 31/XII 1938 r. zł 16 681'48; Razem zł 289 303'37.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 250 000'00; Kapitał zapasowy zł 18 395'00; Wierzyciele zł 1 216'39; Sumy przechodnie zł 60'05; Zysk 1937 r. zł 19 631'93; Razem zł 289 303'37.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty sądowe zł 10 700'00; Podatki zł 10 265'61; Koszty ogólne zł 2 675'26; Odsetki i koszty bankowe zł 594'50; Razem zł 24 235'37.

ZYSKI. — Procenty bankowe zł 7 553'89; Strata do dn. 31/XII 1938 r. zł 16 681'48; Razem zł 24 235'37 1494

B A N K

M I E S I Ę C Z N I K
POŚWIĘCONY BANKOWOŚCI I
ZAGADNIENIOM FINANSOWYM

ADRES REDAKCJI
i ADMINISTRACJI
W A R S Z A W A
NOWY ŚWIAT 7
KONTO P.K.O. 27

ZAWIERA:

artykuły, sprawozdania, kronikę, przegląd bibliografii i prasy z zakresu pieniążnictwa i kredytu, organizacji i techniki bankowej

PODAJE :

systematyczny przegląd i oświetlenie wszystkich wydarzeń i zagadnień, mających związek z bankowością i rynkiem pieniężno-kapitałowym w Polsce i z a g r a n i c ą

PRENUMERATA:

ROZCNA WYNOŚI zł 18, PÓLROCZ. zł 9
NUMER POJEDYŃCZY zł 1'50
DLA PRACOWNIKÓW BANKOWYCH
PRENUMERATA ROCZNA zł 12
PÓLROCZNA zł 6 - - - - -

PODRÓŻUJMY LATEM
BILET POWROTNY
KOSZTUJE 20% TANIEJ

**ŻĄDAJCIE W BIURACH PODRÓŻY
ROZKŁADU LOTÓW**

P R A C A Z B I O R O W A

CHAŁUP NICTWO

MATERIAŁY
U W A G I
W N I O S K I

NAKŁADEM
TYGODNIKA „POLSKA GOSPODARCZA”
WARSZAWA

288 STRON DRUKU

CENA ZŁ 8.-

Handwritten: Jan. Chodź, Mazurek, Zarekud.

**Przez Pireneje, Madagaskar i
Zwycięski raid - Mazurek**

**Polak Mazurek zwyciężył
w rajdzie samochodowym do Irpoltu**

335

R-Rom

Radiofarm
ul. POLMIN MAZUREK

Przebieg: 8750 km
Data: 25-59
SPQ 78

102 PRITOLI 55 8 1950 w
NOWY OLEJ TRISELEKTOL SWIETLIK
POLSKIEJ APTEKI I CHEMII
W NIEZŁACZNEJ CIEKŁOCIE WARTOŚĆ
ZASZCZĘTNOŚCI WŁAŚCIWYCH
ZABIEGU DO SZLACHECZNEGO OLEJU
MOTOWEGO

UZYSKANY WYNIK PRZY ZASTOSOWANIU
OLEJU POLMIN TRISELEKTOL
W NIEZŁACZNE TRUDNYCH WARUNKACH
CZY NAILEPIEJ O JAKOŚCI TEGO
USZLACHECZONEGO OLEJU AUTO-
MOBILNEGO